

leiderdorp

JAARSTUKKEN 2020

INHOUDSOPGAVE

1. Woord vooraf	5
2. Leeswijzer	11
3. Jaarverslag	13
<hr/>	
3.1 Programmaverantwoording	14
Programma 1: Meedoen in Leiderdorp	14
1A Actieve en gezonde inwoners	14
1B Zelfredzame inwoners	18
1C Ondersteunde inwoners	25
Waar staat je gemeente	29
Wat heeft het gekost?	30
Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp	32
2A Werken en ondernemen in het dorp	32
2B Wonen en recreëren in het dorp	37
2C Ruimte in het dorp	42
2D Dienstverlening aan het dorp	48
2E Grondexploitaties	53
Waar staat je gemeente	55
Wat heeft het gekost?	56
Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp	60
3A Bestuur	60
3B Bedrijfsvoering	62
3C Regiozaken	65
Waar staat je gemeente	69
Wat heeft het gekost?	70
Algemene dekkingsmiddelen	71
Algemeen	71
Waar staat je gemeente	72
Wat heeft het gekost?	73
Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	76
Algemeen	76
Waar staat je gemeente	77
Wat heeft het gekost?	78
3.2 Paragrafen	81
Paragraaf 1: Lokale heffingen	81
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen	93
Paragraaf 4: Financiering	102

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering	106
Paragraaf 6: Verbonden partijen	107
Paragraaf 7: Grondbeleid	115
Paragraaf 8: Corona	120
3.3 Rapportage Interbestuurlijk Toezicht	121
3.4 Informatiebeveiliging en privacy	123
4. Jaarrekening	127
<hr/>	
4.1 Algemene toelichting jaarrekening	129
4.2 Balans per 31 december	134
4.3 Toelichting op de balans	136
4.3.1 Toelichting op de activa (alle bedragen x € 1.000)	136
4.3.2 Toelichting op de passiva (alle bedragen x € 1.000)	142
4.3.3 Gewaarborgde geldleningen	145
4.3.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	148
4.3.5 Vaste activa staat	149
4.3.6 Staat investeringskredieten incl. af te sluiten	151
4.3.7 Staat van reserves	163
4.3.8 Staat van voorzieningen	171
4.4 Het overzicht van baten en lasten en de toelichting	178
4.4.1 Financiële analyse per programma	178
4.4.2 Toelichting financiële afwijkingen reserves	184
4.4.3 Gerealiseerde dekkingsmiddelen	188
4.4.4 Incidentele baten en lasten	189
4.4.5 EMU saldo	192
4.4.6 Aanwending onvoorzien	192
4.4.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector (=WNT)	193
4.5 Single Information Single Audit (SISA)	195
4.6 Overzicht per taakveld	198
4.7 Gebeurtenissen na balansdatum	201
5. Overige	203
<hr/>	
5.1 In control statement	204
5.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	209

6. Bijlagen	215
<hr/>	
6.1 Bijlage 1: Bestuur en organisatie	216
6.2 Bijlage 2: Kerngegevens Leiderdorp	219
6.3 Bijlage 3: Afkortingenlijst	220
6.4 Bijlage 4: Begrippenlijst	222
6.5 Bijlage 5: Voortgang aanbevelingen rekenkamer	226

1. WOORD VOORAF

Het jaar 2020 zal in de geschiedenisboeken bekend staan als het jaar waarin Covid19 de samenleving op z'n kop zette. Vanzelfsprekend heeft dit ook een forse impact gehad op de gemeente Leiderdorp. De dienstverlening aan onze inwoners moest voor een groot deel op een andere wijze vormgegeven worden, de crisisorganisatie heeft veel aandacht gevraagd maar ook al die andere zaken zijn onverminderd en met grote betrokkenheid van bestuurders, medewerkers en veel andere partijen opgepakt.

In dit jaarverslag leggen wij verantwoording af over de bereikte resultaten alsmede een financiële verantwoording. De financiële positie van de gemeente Leiderdorp is en blijft, ondanks een positief rekeningssaldo, niet zonder zorgen. Hierover zullen wij ook met de gemeenteraad bij de behandeling in de kadernota het gesprek over aangaan.

Met elkaar hebben we in 2020 de krachten verenigd en zijn we erin geslaagd wendbaar te reageren op een plotseling veranderende situatie. In dit jaarverslag lichten wij bij de verschillende programma's nader toe hoe we dit met elkaar hebben vormgegeven. Onderstaand worden de belangrijkste aspecten kort toegelicht.

Ruimte en mobiliteit

Met het vaststellen van de Gebiedsvisie Baanderij is een belangrijke volgende stap gezet naar een evenwichtige transformatie van de Baanderij naar een woon-, werkgebied.

Ook op het gebied van mobiliteit zijn goede vorderingen gemaakt. Met de Mobiliteitsvisie "Bereikbaar en op weg" en de deelnota's Circulatie, Openbaar Vervoer en Langzaam Verkeer is richting en uitvoering gegeven aan een integrale en toekomstbestendige benadering van mobiliteit en de daarbij behorende maatregelen." Op het gebied van wonen kunnen we terugkijken op het succesvol opleveren van vele woningen vanuit de verschillende woningbouwprojecten zoals de Brittenstein en Bij de Zijl.

Sociaal domein

De ontschotting van het sociaal domein heeft onverminderd onze aandacht gevraagd. In 2020 heeft met name de aanbesteding van de jeugdzorg centraal gestaan. De toenemende vraag van uit de samenleving en de beperkte financiële middelen vragen om continue bij te sturen indien dit nodig is.

Na zo'n 10 maanden gesloten te zijn geweest voor een ingrijpende verbouwing is op 19 oktober 2020 de Sterrentuin opnieuw geopend. Het heeft geresulteerd in een gebouw dat op een multifunctionele wijze beschikbaar is voor tal van activiteiten.

Openbare orde en veiligheid / crisisbeheersing Covid19

De gemeente heeft op het gebied van veiligheid een regierol en brengt partijen bij elkaar. Samen houden we de gemeente veilig. De door de gemeenteraad geprioriteerde onderwerpen vormen de kern van het huidige Leiderdorpse veiligheidsbeleid. Zo zetten we vanuit het uitvoeringsplan Integrale Veiligheid stevig in op goede samenwerking tussen Zorg en Veiligheid, is er meer aandacht voor Veiligheid en Leefbaarheid in de Wijk en wordt vanuit de gemeente gewerkt aan een actieve aanpak van Ondernijning. Op deze thema's wordt zoveel als mogelijk integraal samengewerkt en zoeken we als gemeente actief de verbinding met partners op.

De lokale prioriteiten op het gebied van de openbare orde en veiligheid zijn ondermijning en wijkgerichte handhaving. Hierin hebben wij conform onze doelstellingen vorm aan gegeven. Echter een groot deel van de beschikbare capaciteit is ook ingezet in het kader van de crisisbeheersing. De handhavingscapaciteit moest hiervan tijdelijk versterkt worden. Tegelijkertijd hebben wij flexibel en met grote inzet van een ieder geanticipeerd op vragen die wij kregen van ondernemers, sportverenigingen, inwoners en andere maatschappelijke organisaties.

Regionale samenwerking

In verschillende maatschappelijke opgaven werken wij samen met verschillende gemeenten. Vaak in wisselende samenstellingen. In het afgelopen jaar heeft Berenschot inzicht gegeven op de effecten van een eventuele gemeentelijke herindeling vanuit het perspectief van de Leiderdorps inwoner. Nu beide onderzoeken zijn afgerond geeft het college op verzoek van de raad op een pragmatische wijze invulling aan het versterken van de regionale samenwerking. Vooral op de inhoud zoeken wij met een open blik op de regio gericht naar gemeenschappelijke belangen, benutten we kansen en bundelen we de krachten.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is van enorm belang. In het afgelopen jaar hebben veel van onze inwoners nog meer hun ontspanning gezocht in de groene gemeente die Leiderdorp is. Ook in het afgelopen jaar is extra geïnvesteerd in de bomenbalans door extra bomen te planten. Wij zijn tevreden dat de balans op orde is waarbij onze ambitie uiteraard verder reikt.

Daarnaast zijn een behoorlijk aantal renovatieprojecten afgerond. Denk hierbij aan de Leyhof, Kreken, de Vossiuslaan en verschillende bruggen in de Houtkamp. Ook is er een start gemaakt met de renovatie van het riool in het Ericalaan en de Oranjewijk.

Duurzaamheid

Door de klimaatverandering is het belangrijk dat we op veel aspecten onze aanpassen. Het akkoord van Parijs dat in 2015 is gesloten is voor ons hierin ook leidend. Ook hierin benutten we kansen die aanwezig zijn, bijvoorbeeld op het gebied van de warmteronde die binnen regionale samenwerking vorm en inhoud krijgt. Met de concept Regionale Energie Strategie (RES) heeft onze regio haar ambitie gesteld.

Samenvatting financieel resultaat 2020

In de programmarekening leggen we verantwoording af over de plannen en voornemens uit de programmabegroting 2020. Het rekeningresultaat 2020 is **€ 274.074** voordelig. Hieronder staan per programma de belangrijkste posten die samen het resultaat vormen. Een uitgebreide toelichting op deze posten, en op de mutaties in de reserves, staat in de programma's onder 'Wat heeft het gekost?'

Programma bedragen x € 1.000,-	Saldo begroting 2020	Saldo werkelijk 2020	Verschil 2020	Voordeel/Nadeel
1 Meedoen in Leiderdorp	24.044	22.285	1.760	V
2 Aantrekkelijk Leiderdorp	3.090	2.132	958	V
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	12.955	12.945	10	V
Algemene Dekkingsmiddelen	-44.359	-44.659	300	V
Overhead, VPB en onvoorzien	9.766	9.708	57	V
Resultaat	-248	0	248	N
Saldo van de programma's	5.248	2.411	2.836	V
Mutaties in reserves	-5.248	-2.685	2.562	N
Resultaat	0	-274	274	V

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

In het subprogramma 1A - actieve en gezonde inwoners - hadden we een aantal meevallers. Op het onderdeel educatie bleef € 51.000 over. Hoofdoorzaak was de hogere rijksbijdrage voor de vroegtijdse educatie van € 54.000. Het voordeel op sport was € 105.000. Dit voordeel bestond onder andere uit een meevaller van € 75.000 op het onderdeel breedtesport en uit een hogere specifieke uitkering ter compensatie van de wijziging van het btw-regime voor de sport. Op kunst en cultuur hadden we een meevaller van € 228.000. Dit kwam door de extra rijksbijdrage van € 148.000 (coronasteunpakket), een overschot van vorig jaar van € 15.000 en een overschot van € 61.000 op het subsidieprogramma. Bij peuterspeelzalen en kinderopvang ten slotte hadden we een voordeel van € 118.000. Belangrijkste oorzaken waren € 52.000 extra rijksbijdrage (coronasteunpakket) en € 42.000 inspectiekosten die we als kosten bedrijfsvoering in programma 3 verantwoordden.

In het subprogramma 1B - zelfredzame inwoners - hadden we bij de bijzondere bijstand een voordeel van € 32.000. Dit werd vooral veroorzaakt door de lagere uitvoeringskosten van de schuldhulpverlening. Op participatie en re-integratie was de meevaller € 293.000: we kregen een hogere rijksbijdrage voor inburgering van € 54.000, hadden lagere uitvoeringskosten van de DZB en minder trajectkosten (JAS) voor re-integratie. Op de budgetten voor welzijn en algemene ondersteunende voorzieningen ontstond ook een voordeel, van € 203.000. Op de algemene voorzieningen hadden we een meevaller van € 61.000. Dit kwam vooral door minder uitgaven op inhuur en advies. Op de jeugdgezondheidszorg en op het CJG waren de voordelen € 25.000 en € 44.000. Ten slotte gaf de afrekening 2019 met Inluzio een meevaller van € 41.000.

Het budget voor subprogramma 1C - ondersteunde inwoners - was uiteindelijk ook meer dan toereikend. Op de algemene bijstandsposten hadden we € 656.000 over. Op de posten voor de Wet maatschappelijke opvang hadden we een aanvullend tekort van € 205.000 op de verschillende regelingen. Op jeugdhulp realiseerden we vooralsnog een voordeel van € 297.000 t.o.v. de bijgestelde begroting.

Het voordeel op kunst en cultuur en de mee- en tegenvallers op programma 1B en 1C voegden we voor een bedrag van € 1.607.090 toe aan de reserve sociaal domein.

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

Op het onderdeel economische aangelegenheden hadden we een voordeel van € 65.000. Dat kwam vooral doordat we het budget voor advieskosten nauwelijks gebruikten. In subprogramma 2B - wonen en recreëren - hadden we een klein voordeel op infocentrum HSL/A4 van € 17.000. Dit was een afrekeningsaldo van oude jaren.

In het subprogramma 2C - ruimte - hadden we op het onderhoud in de openbare ruimte (bruggen/wegen/groen) een voordelig saldo van € 254.000. Daarvan voegen we € 78.000 toe aan de reserve IBOR en € 97.000 aan de algemene reserve. Op de milieucorner boekten we een nadeel van € 262.000. Dit nadeel compenseerden we voor circa € 100.000 met een meevaller in de afvalstoffenheffing. Het resterende nadeel brachten we ten laste van de egalisatiereserve reiniging. Het voordeel op 'duurzaamheid' van € 142.000 - ontstaan door vertraging in de uitvoering - voegden we toe aan de reserve duurzaamheid. Op bestemmingsplannenbeleid hadden we een voordeel van € 150.000. Met name het budget voor overige kosten en de inhuur gebruikten we niet. Dat kwam onder andere door de vertraging in de implementatie van de Omgevingswet. Daarom voegden we een bedrag van € 95.000 toe aan de reserve implementatie Omgevingswet.

In subprogramma 2D - dienstverlening - hadden we een voordeel op het onderdeel verkiezingen van € 76.000. Verder boekten we op de leges tussentijds een nadeel in van € 150.000, maar dat bleek achteraf mee te vallen. Zowel de baten als de lasten vielen positief uit, waardoor we in de jaarrekening weer € 70.000 konden terugstorten in de egalisatiereserve omgevingsvergunningen.

Op de grondexploitatie boekten we een voordeel van € 59.000. Het budget voor voorbereidingskosten voor nieuwe ontwikkelingen wendden we maar beperkt aan. Daarnaast is voor een totaal van € 250.000 aan winst genomen op de grondcomplexen Amaliaplein en Brittenstein. Het resultaat voegden we toe aan de reserve bouw- en grondexploitaties.

Programma 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp

In dit programma waren geen afwijkingen van betekenis.

Algemene dekkingsmiddelen

De netto opbrengst van de lokale heffingen was € 91.000 lager dan we in de begroting verwachtten. Oorzaak voor dit nadeel betreft de vervolgcosten van de overgang van de belastingtaak naar de BSGR. Op de algemene uitkering hadden we een voordeel van € 167.000. Dat voordeel bestond voor een deel uit meevallers op de afrekening van oude jaren. Verder bestond het voor € 71.000 uit de opbrengst van het derde coronasteunpakket. Dit laatste bedrag betrokken we bij de verrekening met de reserve sociaal domein. Ten slotte namen we op de algemene baten en lasten een extra last van € 93.000 op voor de voorziening voor oninbaarheid. Onder andere voor de belastingdebiteuren tot en met 2019 waar vertraging bij de incasso is ontstaan.

In het resultaat op algemene dekkingsmiddelen verantwoordden we ook de boekwinst op de verkoop van een accommodatie van € 319.000. Die boekwinst voegden we conform het besluit van de raad bij de begroting 2021 toe aan de reserve egalisatie exploitatie.

Overhead, Vpb en onvoorzien

Het voordeel op dit onderdeel ontstond doordat de Belastingdienst ons bezwaar tegen de aanslag vennootschapsbelasting 2016 op reclame honoreerde. De al betaalde belasting op de voorlopige aanslagen tot en met 2020 namen we op als vordering op de Belastingdienst. Het voordeel is € 59.000.

Begrotingssaldo

In de eerste en tweede bestuursrapportage 2020 en de laatste begrotingswijziging 2020 rapporteerden we over de afwijkingen bij de uitvoering van de lopende begroting. Die rapportages resulteerden in een prognose van het resultaat 2020 van € 248.000 nadelig. Dat begrotingssaldo staat hier vanzelfsprekend als onderdeel van het resultaat.

Mutaties in reserves

Hierboven gaven we inzicht in de belangrijkste posten die het resultaat 2020 veroorzaken. Een deel van die resultaten verrekenen we conform het vastgestelde beleid via een resultaatafhankelijke mutatie met de reserves. Het gaat om de volgende mutaties:

- Toevoeging van € 1.607.090 aan de reserve sociaal domein
- Toevoeging van € 309.024 aan de reserve bouw- en grondexploitaties
- Toevoeging van € 69.748 aan de egalisereserve omgevingsvergunning
- Onttrekking van € 156.206 aan de egalisereserve reiniging
- Toevoeging van € 95.495 aan de reserve implementatie omgevingswet
- Toevoeging van € 78.115 aan de reserve integraal beheer
- Toevoeging van € 142.375 aan de reserve duurzaamheid
- Toevoeging van € 97.292 aan de algemene reserve
- Toevoeging van € 319.422 aan de reserve egalisatie exploitatie

Rekening houdend met deze verrekeningen met de reserves komt het resultaat op € 274.074 voordelig.

Leiderdorp, 22 juni 2021

College van burgemeester en wethouders van Leiderdorp

2. LEESWIJZER

Dit jaarverslag bestaat uit twee delen. In het eerste deel – het jaarverslag – leggen we verantwoording af over de drie programma's, de algemene dekkingsmiddelen, en de overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Een programma is een samenhangend geheel van taakvelden. Net als in de programmabegroting beschrijven we de programma's volgens een vaste opzet. Elk subprogramma start met een korte inleiding en een overzicht van de doelen en activiteiten. Vervolgens rapporteren we onder het kopje 'Wat hebben we bereikt?' of - en in welke mate - we de doelstellingen uit de begroting hebben behaald. De inspanningen die we verrichtten om de doelstellingen te halen, staan onder 'Wat hebben we ervoor gedaan?'. Daarna volgt een overzicht met de prestatie-indicatoren. Tot slot leggen we onder 'Wat heeft het gekost?' per programma verantwoording af over de verschillen tussen begroot na wijziging en de werkelijke baten en lasten. Dit doen we in ieder geval voor bedragen groter dan € 50.000.

In de paragrafen rapporteren we over thema's die een dwarsdoorsnede geven. Voorbeelden zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De wetgever stelt in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zeven paragrafen verplicht. In deze jaarrekening voegen we een extra paragraaf toe waarin we specifiek ingaan op een aantal aspecten m.b.t. de corona pandemie.

Het tweede deel van de jaarstukken bestaat uit de financiële jaarrekening. Hierin leggen we verantwoording af over de financiën van de gemeente. Dit doen we met de balans en het overzicht van baten en lasten.

Vijf bijlagen sluiten dit jaarverslag af. Nieuw is de bijlage over de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer.

3. JAARVERSLAG

3.1 Programmaverantwoording

Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

In de Sociale Agenda Leiderdorp beschrijven we onze visie op het sociaal domein en onze doelen. We stellen de leefwereld van de inwoner centraal. We gaan ervan uit dat iedereen op zijn of haar manier kan meedoen aan de samenleving. Daarvoor zijn inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk, samen met hun sociale netwerk. Vanuit die visie richten we ons op toegankelijke, laagdrempelige ondersteuning voor alle inwoners, dicht bij de mensen in de wijk. Zodat het beroep op specialistische ondersteuning afneemt en we de kosten van de specialistische ondersteuning kunnen beheersen.

1A Actieve en gezonde inwoners

Inleiding

Veel inwoners van Leiderdorp leiden een actief leven. Ze zijn gezond en maken gebruik van een gevarieerd sport-, beweeg-, onderwijs- en cultuuraanbod. De meeste Leiderdorpers zijn gelukkig en vinden zelf oplossingen voor problemen.

De gemeente Leiderdorp gaat uit van 'positieve gezondheid': we willen dat inwoners gezond leven en zo lang mogelijk zelfstandig, onafhankelijk en maatschappelijk actief zijn. Dit stimuleren we met voorlichting en vroegsignalering door professionals en ervaringsdeskundigen. Ook de relatie tussen vitaliteit en gezondheid is belangrijk. Sport en beweging stimuleren biedt kansen, samen met de inrichting van de fysieke leefomgeving. We willen dat inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarom hebben we aandacht voor inwoners die een achterstand oplopen of dreigen op te lopen. We hebben een onderwijs(huisvestings)- en opvangaanbod. Cultuur speelt een verbindende rol en draagt bij aan het ontwikkelen van talenten. Cultuurbeleid dat de waarde van cultuur in stand houdt en de verbinding van cultuur met de sociale agenda stimuleert, is onmisbaar.

Doel	Inwoners dragen actief en zelfstandig bij aan de samenleving	
MART doel	1. Meer inwoners kunnen gezond blijven leven.	2. Meer inwoners kunnen zich optimaal ontwikkelen.
	1.1 We informeren inwoners - en met name jongeren - over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol- en drugsgebruik, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten.	2.1. We pakken (dreigende) achterstanden bij peuters aan.
Activiteiten 2020	1.2 We stimuleren risicogroepen, zoals mensen met een lage sociaal-economische status, om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden.	2.2 We pakken laaggeletterdheid bij inwoners aan.
	1.3 Inwoners kunnen deelnemen aan sportactiviteiten, ongeacht hun financiële situatie.	2.3 We pakken verzuim en vroegtijdig schoolverlaten aan.
	1.4 We stimuleren inwoners om blijvend te sporten en te bewegen.	2.4 We faciliteren de huisvesting van het onderwijs door het Integraal Huisvestingsplan uit te voeren.
		2.5 We verlagen de (financiële) drempel om deel te nemen aan educatieve en culturele activiteiten.

Wat hebben we bereikt?

1. Meer inwoners kunnen gezond blijven leven

In 2020 bevorderden we de gezondheid en vitaliteit van inwoners op verschillende manieren. We brachten de schadelijke effecten van roken, alcohol en drugs, ongezonde voeding, stress, verslaving en pesten onder de aandacht van kinderen, jongeren en hun ouders en opvoeders. Daarnaast organiseerden we voor alle leeftijdsgroepen laagdrempelige activiteiten gericht op gezondheid en vitaliteit. Dit gebeurde op een bij COVID-19 passende manier. Ook sloten we een sportakkoord.

2. Meer inwoners kunnen zich optimaal ontwikkelen

Het Taalnetwerk Leiden-Leiderdorp bekrachtigde de ambities voor laaggeletterdheid in een Taalpact. In het Taalnetwerk Leiden-Leiderdorp zitten alle betrokken partners. We stelden het Integraal Huisvestingsplan onderwijs vast. Dat voorziet de komende jaren in vernieuwbouw van vijf scholen en, waar mogelijk, in de integratie van kinderopvang in de school. Zo vormen we integrale kindcentra. We stelden samen met de Leiderdorpse cultuurorganisaties cultuurbeleid. Het resultaat was de nota Cultuur doet leven. Besluitvorming over deze nota vond in januari 2021 plaats. Volgens dit cultuurbeleid gaan we investeren in cultuureducatie op scholen en meer aandacht voor beeldende kunst in de openbare ruimte. Ook voeren we de bibliotheekvisie uit. Daarnaast stellen we een cultuurcoach aan, als verbinder tussen organisaties (activiteiten) en het sociale domein.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We informeren inwoners - en met name jongeren - over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol- en drugsgebruik, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten

Door COVID-19 kon de GGD geen bijeenkomsten organiseren. Wel waren er online webinars om jongeren en hun ouders te informeren over de gevaren van alcohol- en drugsgebruik. Via de GGD organiseerden we weerbaarheidstrainingen voor jongeren. Inclusio Leiderdorp bevorderde het bewegen onder ouderen tijdens de COVID-19-pandemie. Bijvoorbeeld met het initiatief 'Balkon Bewegen'. Onder kinderen bevorderde Inclusio Leiderdorp het bewegen met de organisatie van het 'Sportfeest' en met sporten en bewegen na schooltijd op het schoolplein. Door COVID-19 vonden in 2020 geen bewonersgesprekken plaats over het rookvrij maken van openbare speelplekken.

1.2 We stimuleren risicogroepen, zoals mensen met een lage sociaal-economische status, om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden

We gaven informatie en advies over vitaliteit en stimuleerden sport- en beweegactiviteiten. We gingen door met bestaande sport- en beweegactiviteiten op maat, zoals de mogelijkheid voor inwoners met een gemeentepolis AV of AV-top om aan 'Lekker in je Lijf' deel te nemen. Daarnaast spraken de partijen van het lokale sportakkoord de ambitie uit om meer doelgroepen met een bewegingsachterstand in beweging te krijgen. De eerste activiteiten zetten we op papier. Verschillende partners werkten daaraan mee: Inclusio Leiderdorp, sportorganisaties en -verenigingen, fysiotherapeuten, scholen, buitenschoolse leeromgevingen en de jeugdzorg.

1.3 Inwoners kunnen deelnemen aan sportactiviteiten, ongeacht hun financiële situatie

Mensen met een laag inkomen kunnen gebruikmaken van verschillende gemeentelijke minimaregelingen. Zoals vergoeding van de kosten van sportactiviteiten. Leiderdorpse huishoudens die tot de minimadoelgroep behoren - en bij ons bekend zijn - stuurden we een brief met alle minimaregelingen. Dat doen we elk jaar. Ook onze maatschappelijke partners - zoals Inclusio Leiderdorp en Stichting Leergeld - werken aan meer bekendheid van de minimaregelingen bij mensen met een laag inkomen.

1.4 We stimuleren inwoners om blijvend te sporten en te bewegen

We gaven advies en informatie over sport- en beweegactiviteiten. We faciliteerden de samenwerking tussen partijen die belangrijk zijn bij het creëren van sport- en beweegmogelijkheden voor inwoners. In november 2020 verenigden veel verschillende partners zich in het Leiderdorps sportakkoord: vrijwilligers, sportverenigingen, beweegaanbieders en maatschappelijke partners. Samen zetten ze de eerste plannen op papier, om meer Leiderdorpers blijvend te laten genieten van sporten en bewegen.

2.1. We pakken (dreigende) achterstanden bij peuters aan

Eind 2019 stelden we het uitvoeringsbeleid Onderwijskansen 2020 vast. Naast het bestaande voorschoolse educatieprogramma op de kinderopvang en de programma's van JES Rijnland is daarin ruimte voor 'nieuwe' voorzieningen. Partners gingen bijvoorbeeld aan de slag met de pilot Vliegende Brigade en met de inzet van tutors. De tutor op de kinderopvang geeft een-op-een aandacht, werkt aan ontwikkeling en betreft de ouders hierbij. Ook zorgt de tutor voor een 'zachte landing' op school. De school- en kinderopvangsluiting had de nodige impact. Alle partners probeerden hun ondersteuning zo goed mogelijk op afstand te geven.

2.2 We pakken laaggeletterdheid bij inwoners aan

Een van de speerpunten van onze visie op dienstverlening is 'begrijpelijke taal schrijven en spreken'. Daarom hebben we schrijfcoaches binnen de gemeente. Ook doen we mee aan de landelijke campagne Direct Duidelijk. Vanuit het Onderwijskansenbeleid subsidiëren we kinderopvangorganisaties en scholen om laaggeletterdheid te voorkomen. Een goed voorbeeld is de Vliegende Brigade NT2, die taalondersteuning op maat biedt aan leerlingen in het basisonderwijs én leerkrachten ondersteunt.

De uitvoering van de aanpak van laaggeletterdheid stemmen we af met onze partners Includio Leiderdorp en BplusC. Zij nemen deel aan het Taalnetwerk Leiden-Leiderdorp, dat in 2020 het Taalpact sloot. Het Taalnetwerk formuleerde ambities en werkte concrete acties uit voor de actielijnen Armoede en schulden, Werk en participatie, Preventie en Overstijgende onderdelen. Samen zorgen de deelnemers van het Taalnetwerk dat de doelgroep sneller in beeld is. En dat laaggeletterdheid herkend wordt en een warme overdracht plaatsvindt naar een geschikt aanbod op het juiste moment. Uiteraard had COVID-19 impact op het bereiken van mensen, maar digitale mogelijkheden werden volop gebruikt.

2.3 We pakken verzuim en vroegtijdig schoolverlaten aan

Scholen en het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) hadden veel aandacht voor de registratie van verzuim. Het RBL voerde een nulmeting uit en nam daarin ook het geoorloofd verzuim mee. Analyse van de oorzaken draagt immers bij aan het verbeteren van de – preventieve - aanpak. Eind 2020 bespraken we bestuurlijk om verder in te zetten op integraal arrangeren en het Innovatie Dekkend Netwerk. We communiceerden duidelijke richtlijnen voor verzuim in de coronatijd. Scholen ervoeren deze richtlijnen als ondersteunend.

Met het RBL vond afstemming plaats over het regionaal VSV-programma en de projecten die de Holland Rijnland-gemeenten aanvullend financieren. Analyse liet zien dat Leiderdorpse VSV'ers op veel verschillende scholen zitten. Maar op één bepaalde locatie waren relatief veel jongeren uitgevallen, namelijk dertien. Op die locatie draaide een succesvolle pilot, met de focus op vroegtijdige signalering en externe hulpverlening. Deze inzet krijgt een vervolg en wordt uitgebreid naar andere locaties.

De impact van corona is groot, vooral op het mbo: stageplekken, leerwerkbanen en praktijklessen ontbreken. Mbo's zijn terughoudend met het uitschrijven van studenten en de arbeidsmarkt is slecht. De verwachting is dus dat de uitval eerder lager is dan hoger. Ondertussen staat de onderwijskwaliteit onder druk en raken veel studenten gedemotiveerd

door het online onderwijs. Studenten missen het werken in de praktijk en vaak ontbreekt een goede thuissituatie om te leren. Dit kan leiden tot toenemende uitval in 2020-2021.

2.4 We faciliteren de huisvesting van het onderwijs door het Integraal Huisvestingsplan uit te voeren

Samen met de schoolbesturen stelden we een Integraal Huisvestingsplan op. In oktober stelde de gemeenteraad dit plan vast. De middelen voor uitvoering van het plan namen we in de meerjarenbegroting op.

2.5 We verlagen de (financiële) drempel om deel te nemen aan educatieve en culturele activiteiten

We stelden subsidies beschikbaar aan verschillende culturele organisaties, aan BplusC (de bibliotheek) en de Leiderdorpse Volksuniversiteit. Nu de nieuwe Sterrentuin af is - met welzijn, educatie en cultuur onder één dak -, kunnen culturele en educatieve activiteiten meer en vaker plaatsvinden. Ook is de drempel om aan de activiteiten deel te nemen lager. Via de minimaregelingen vergoeden we de kosten voor deelname aan cultuuractiviteiten van inwoners met een laag inkomen.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1 % inwoners met overmatig ¹ alcoholgebruik	7 ²	7 ²	7 ²	7 ²	15 ³
	1.1 % inwoners ⁴ met overgewicht	49 ²	49 ²	49 ²	49 ²	43
	1.1 % inwoners ⁴ dat rookt	16 ²	16 ²	16 ²	16 ²	12
	1.3 Aantal aanmeldingen programma 'Lekker in je Lijf' voor minima	12	33	11	volgt ⁵	⁶
	1.4 % Leiderdorpers dat voldoet aan de norm gezond bewegen	56	56	61	61 ⁷	56
	2.1 Het aantal VVE-plekken	28	32	32	49 ⁸	28+
	2.2 % Leiderdorpers tussen 16 en 65 jaar dat moeite heeft met lezen en schrijven	9	9	9	9 ⁹	8
	2.3 % jongeren in Leiderdorp met een startkwalificatie	98,4	volgt	volgt	volgt	98,6
	2.3 % voortijdig schoolverlaters/ten opzichte van % regio	2/1,7	1,8/1,9	nbn ¹⁰	nbn ⁹	ntb

1 'Drinkt overmatig: 19 - 64 jaar': drinkt gemiddeld minstens 21 glazen alcoholhoudende drank per week (voor mannen) of 14 glazen per week (voor vrouwen) (definitie uit de GGD Gezondheidspeiling 2016).

2 Uit de GGD Gezondheidspeiling 2016 (cijfers gepubliceerd in december 2017). In het najaar van 2020 vond een nieuwe GGD Gezondheidsmeting plaats in de GGD-regio Hollands Midden. We verwachten de resultaten in september 2021.

3 In de begroting 2020 hadden we niet aangegeven naar welke leeftijdsgroep verwezen wordt. In deze jaarrekening maken we dit expliciet, zie voetnoot 1. Dit verklaart het verschil tussen de werkelijke cijfers en de begrote cijfers.

4 19 - 64 jaar.

5 Zorg & Zekerheid maakt de cijfers over 2020 in februari 2021 bekend.

6 Bij het opvragen van de cijfers bleek er een fout in de aantallen van voorgaande jaren te zitten. Dat pasten we in deze tabel aan. Dit verklaart het grote verschil tussen 'werkelijk' en 'begroot'.

7 Uit inwonersenquête 2019.

8 Met het aantal VVE-plekken bedoelen we het aantal beschikbare plaatsen voor peuters met een VVE-indicatie.

9 Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl>

10 De cijfers uit het schooljaar 2019-2020 worden in april 2021 gepubliceerd, de cijfers uit het schooljaar 2020-2021 in april 2022.

1B Zelfredzame inwoners

Inleiding

Sinds 2019 is Inluzio Leiderdorp verantwoordelijk voor alle preventieve en algemene welzijnsvoorzieningen. Dat biedt voordelen. Want wij kunnen de dienstverlening op sociaal gebied beter stroomlijnen en er ontstaat een herkenbaar en dekkend aanbod van algemene en collectieve dienstverlening. In de opdracht aan Inluzio Leiderdorp brachten we verschillende vormen van ondersteuning samen. Denk aan het ouderen- en jongerenwerk, het Sociaal Team Leiderdorp, het Sport Servicepunt en de mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning. Inluzio Leiderdorp kan de dienstverlening meer in samenhang brengen en beter op de wensen van de inwoners afstemmen. Inluzio Leiderdorp heeft een wijkgerichte benadering en stimuleert inwoners om elkaar te helpen. Extra aandacht hebben we voor mensen in een kwetsbare positie, zoals mensen met een (arbeids)handicap, een uitkering, een laag inkomen of schulden.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een laagdrempelige voorziening gericht op opvoed- en opgroei-ondersteuning. Opvoeders, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen hier terecht met al hun vragen over opgroeien en opvoeden. Het CJG geeft advies, ondersteuning en hulp op maat. Samen met Inluzio Leiderdorp, het Jeugd- en Gezinsteam (JGT) en het Jeugd Preventie Team (JPT) richt het CJG zich ook op preventie.

Doel	Inwoners kunnen naar vermogen meedoen en krijgen op tijd hulp als dat nodig is			
SMART doel	1. Meer inwoners ondersteunen en helpen elkaar en zetten zich actief in voor een veilige en leefbare omgeving.	2. Alle Leiderdorpers hebben toegang tot welzijns- en algemene voorzieningen.	3. Kinderen in Leiderdorp kunnen zich voldoende ontwikkelen en groeien gezond en veilig op.	4. In 2020 neemt 60% van het klantenbestand Participatiewet actief deel aan de samenleving en is maatschappelijk betrokken.
Activiteiten 2020	1.1 We ondersteunen mantelzorgers.	2.1 We zorgen voor een samenhangend en dekkend ondersteuningsaanbod van algemene en collectieve voorzieningen voor alle inwoners.	3.1 We voeren de wettelijke taken van de jeugdgezondheids-zorg uit.	4.1 We stimuleren de uitstroom Participatiewet door de inzet van (effectieve) re-integratieinstrumenten.
	1.2 We ondersteunen vrijwilligers.	2.2 We ondersteunen stathouders.	3.2 We stimuleren preventieve activiteiten en verbinden lokale partners op het gebied van jeugd.	4.2 We hebben een integrale en sluitende aanpak van de jeugdwerkloosheid.
	1.3 We maken van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente.			4.3 We bieden ondersteuning aan minimahuishoudens en bieden laagdrempelige schuldhelpverlening.
	1.4 We gaan eenzaamheid tegen.			4.4 We gebruiken alternatieve vormen van participatie in de wijk als re-integratie of werk nog niet aan de orde zijn.

Wat hebben we bereikt?

1. Meer inwoners ondersteunen en helpen elkaar en zetten zich actief in voor een veilige en leefbare omgeving

Inluzio Leiderdorp stimuleert en ondersteunt Leiderdorpers die zich voor elkaar inzetten. Denk aan vrijwilligerswerk én wederkerigheid. Zo kijken we met inwoners die Wmo-ondersteuning aanvragen niet alleen naar hun ondersteuningsbehoefte, maar ook naar wat ze nog wel kunnen en hoe ze zich kunnen inzetten voor hun omgeving.

Na een flinke stijging van het aantal actieve vrijwilligers in 2019, stabiliseerde het aantal vrijwilligers dat zich inzet via Inclusio Leiderdorp in 2020. Naast de groep actieve vrijwilligers bood vooral tijdens de eerste coronagolf ook een groep inwoners tijdelijk coronahulp.

In 2020 steeg het aantal mantelzorgers dat Inclusio Leiderdorp in beeld heeft. De toename van mantelzorgers is géén beleidsdoel, maar een trend. Wij zetten specifiek in op het ondersteunen van mantelzorgers en het voorkomen van overbelasting.

2. Alle Leiderdorpers hebben toegang tot welzijns- en algemene voorzieningen

De opdracht van Inclusio Leiderdorp luidt: een breed ondersteuningsaanbod organiseren van preventieve activiteiten en algemene voorzieningen voor het hele sociale domein. Inclusio Leiderdorp biedt ondersteuning en activiteiten op het gebied van zorg, welzijn, wonen, werk en onderwijs. In 2020 organiseerde Inclusio Leiderdorp onder andere huiswerkklassen, ouderenactiviteiten, jongerenbijeenkomsten, inloopuren voor statushouders en hulp bij financiën en administratie. Ook in de coronaperiode ging de ondersteuning zoveel mogelijk en op passende wijze door. Waar nodig werd de dienstverlening aangepast. Verder was er specifieke aandacht voor eenzaamheid, psychisch welzijn, bewegen en het voorkomen van financiële problemen (ook als gevolg van de coronamaatregelen). Zo waren er extra contactmomenten via beeldbellen, hield de budgetcoach extra spreekuur bij de voedselbank en ontwikkelde Inclusio Leiderdorp samen met partners het balkonbewegen. Het aanbod van Inclusio Leiderdorp is toegankelijk voor Leiderdorpers van alle leeftijden, in elke fase van hun leven. De activiteiten en voorzieningen richten zich op meer zelfredzaamheid, participatie en samenredzaamheid.

3. Kinderen in Leiderdorp kunnen zich voldoende ontwikkelen en groeien gezond en veilig op

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor het opvoeden en opgroeien van hun kinderen. Oplossingen voor uitdagingen en problemen zoeken ze in eerste instantie zelf. Naast de ouders vormen familieleden, burens, sportcoaches en docenten de pedagogische gemeenschap. Samen zorgen ze dat kinderen veilig en gezond opgroeien. Wij vinden dit sociale netwerk heel belangrijk. Als het nodig is, krijgen kinderen en gezinnen eenvoudige ondersteuning. De Jeugdgezondheidszorg (JGZ), onderdeel van het CJG, ziet bijna alle kinderen van 0 tot 19 jaar. De JGZ is alert op het vroegtijdig signaleren en oppakken van hulpvragen. De signalen vormen ook de basis voor het preventieve cursusaanbod. Door vroegtijdig in te spelen op signalen en hulpvragen hebben minder kinderen specialistische ondersteuning nodig. En kunnen meer kinderen opgroeien in een veilige en positieve thuissituatie en zich optimaal ontwikkelen. De Leidse regiogemeenten maakten in 2018 een begin met de doorontwikkeling van de jeugdhulp. In 2019 resulteerde dit in de vaststelling van de visie Samen Sterk voor de Toekomst van Jeugd(hulp), met een aanscherping van de opdracht aan het JGT voor 2020. In 2020 zetten de gemeenten in de Leidse regio, met enige vertraging door de coronamaatregelen, via een aanbesteding een nieuwe opdracht uit voor de uitvoering van de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp. Eind 2020 werd deze nieuwe opdracht aan een partij gegund. Deze partij voert vanaf 1 juni 2021 de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp uit.

Op dit moment is het jeugd- en gezinsteam (JGT) de toegang tot de jeugdhulp. In 2020 stelden we samen met het JGT prioriteiten voor 2021 op. Preventie is weer een belangrijke pijler.

4. In 2020 neemt 60% van het klantenbestand Participatiewet actief deel aan de samenleving en is maatschappelijk betrokken

Eind 2019 was 55% van het klantenbestand maatschappelijk actief. We gebruiken de Participatieladder om dit te meten. De ladder heeft zes treden: van sociaal geïsoleerd tot werkend zonder ondersteuning. Als iemand op trede 3 of hoger functioneert, spreken we van maatschappelijk actief.

Door de COVID-19-maatregelen kwamen verschillende participatietrajecten tijdelijk stil te liggen. Daardoor ligt het percentage van het klantenbestand dat maatschappelijk actief is dit jaar lager dan voorgaande jaren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We ondersteunen mantelzorgers

Mantelzorgers kunnen ondersteuning krijgen van Inluzio Leiderdorp. De mantelzorgcoach van Inluzio Leiderdorp biedt informatie, advies en individuele ondersteuning aan mantelzorgers. Ook organiseert de mantelzorgcoach lotgenotenbijeenkomsten en trainingen. 2020 was een moeilijk jaar voor veel mantelzorgers. Vooral de beperking van het sociaal contact maakte de situatie zwaar. Het afgelopen jaar kwamen veel nieuwe mantelzorgers in beeld bij Inluzio Leiderdorp. Dat kwam door de mantelzorgwaardering, die we elk jaar samen met Inluzio Leiderdorp uitreiken. Ook nam door de coronacrisis het aantal meldingen van (over)belaste mantelzorgers toe. Inluzio Leiderdorp bezocht mantelzorgers die daar behoefte aan hadden en keek samen met hen hoe ze de situatie enigszins konden verlichten. Daarnaast opende Inluzio Leiderdorp extra dagbestedingsgroepen. Ook experimenteerde Inluzio Leiderdorp met digitale lotgenotenbijeenkomsten en digitaal mantelzorgcontact.

De jongerencoaches van Inluzio Leiderdorp wilden in 2020 verdergaan met hun voorlichting en gastlessen op scholen over mantelzorg. Met als doel jongeren bewust te maken van wat mantelzorg is en ondersteuning te bieden aan jongeren met een zorgtaak. Door de coronacrisis konden de schoolbezoeken in 2020 niet plaatsvinden. Wel deelden Inluzio Leiderdorp en het CJG in de Week van de jonge mantelzorger extra informatie voor jonge mantelzorgers op sociale media.

1.2 We ondersteunen vrijwilligers

Samen met Inluzio Leiderdorp stimuleren we inwoners om zich vrijwillig in te zetten. Inluzio Leiderdorp heeft hiervoor een vrijwilligerscoördinator in dienst. Deze coördinator probeert vrijwilligers duurzaam aan organisaties en initiatieven te verbinden. In 2020 werd onder andere de online vrijwilligersvacaturebank opgezet. Het afgelopen jaar probeerde Inluzio Leiderdorp zoveel mogelijk vrijwilligersinitiatieven te laten doorgaan, passend bij de coronamaatregelen. Ook intensiverde Inluzio Leiderdorp de communicatie om het contact met de vrijwilligers te behouden.

De gemeente vergoedt de legeskosten als mensen met een laag inkomen een Verklaring omtrent gedrag (VOG) moeten aanvragen. Ook hebben we een vrijwilligersverzekering die vrijwilligers (en mantelzorgers) verzekert tegen schade en letsel. Met de jaarlijkse vrijwilligersprijs laten we onze waardering voor vrijwilligers zien.

1.3 We maken van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente

Wij willen een dementievriendelijke gemeente zijn. Daar werken we naartoe. Het doel is dat inwoners met dementie zo lang mogelijk kunnen blijven meedoen in de samenleving. We voeren deze opdracht samen met Inclusio Leiderdorp uit. Voor mensen met dementie en hun mantelzorgers zijn er nu uiteenlopende vormen van ondersteuning. Zoals dagbesteding voor mensen met dementie en trainingen en lotgenotencontact voor mantelzorgers. In 2020 zette de focusgroep dementie Leiderdorp verdere stappen. In de focusgroep zitten ook inwoners die in hun persoonlijk leven of in hun werk te maken hebben (gehad) met mensen met dementie. De focusgroep kwam het afgelopen jaar met een groot aantal ideeën voor een dementievriendelijke gemeenschap. Daarnaast zetten we in 2020 de eerste stappen naar een breder netwerk dementie met bijvoorbeeld zorgorganisaties, winkeliers en bedrijven.

1.4 We gaan eenzaamheid tegen

We onderschrijven de vijf pijlers van Eén tegen eenzaamheid. Daarom ondertekenden we in 2020 de intentieverklaring, waarmee we verantwoordelijkheid nemen voor een lokale aanpak tegen eenzaamheid. We zijn nu aangesloten bij de landelijke actiegroep Eén tegen eenzaamheid. Inclusio Leiderdorp is bezig een Leiderdorpse coalitie op te zetten.

Inclusio Leiderdorp heeft een speciaal kernteam 'eenzaamheid'. Dit kernteam ontwikkelde een concrete aanpak tegen eenzaamheid. Zo zette Inclusio Leiderdorp in de coronatijd in op contact houden met cliënten en was er veel aandacht voor het niet uit het oog verliezen van mensen. Inclusio Leiderdorp probeerde de dagbesteding zo veel mogelijk te laten doorgaan binnen geldende richtlijnen. De luisterlijn en het beeldbellen groeiden uit tot waardevolle onderdelen van de dienstverlening. Ook bracht Inclusio Leiderdorp 'buitenbezoeken': huisbezoeken aan de voordeur. Voor inwoners van Leiderdorp zette Inclusio Leiderdorp in op verbinding. Samen met partners ontwikkelde Inclusio Leiderdorp het balkonbewegen. Ook waren er balkonbingo's en werden bewonerskringen ingericht waarbinnen inwoners elkaar hielpen.

Door de COVID-19-maatregelen veranderde ook de leefwereld van jongeren sterk. Inclusio zette zich in om eenzaamheid onder jongeren tegen te gaan, met een coronaproof activiteitenprogramma voor jongeren in de zomer- en de kerstvakantie. In het kader van de coalitie Eén tegen eenzaamheid gaf de jongerencoach van Inclusio Leiderdorp een gastles op de middelbare school Visser 't Hooft. Het doel was bewustwording van en het uiten van gevoelens van eenzaamheid onder jongeren.

2.1 We zorgen voor een samenhangend en dekkend ondersteuningsaanbod van algemene en collectieve voorzieningen voor alle inwoners

Met 'Samen Leiderdorp - een goede basis' willen we een samenhangend en dekkend ondersteuningsaanbod van algemene en collectieve voorzieningen voor alle inwoners creëren. In 2019 startte Inclusio Leiderdorp met de uitvoering van deze vierjarige opdracht. In het eerste jaar zette Inclusio Leiderdorp vooral in op bekendheid, bereikbaarheid, een warme overdracht van vrijwilligers en activiteiten, teamvorming, expertise en samenwerking met onder andere het CJG, JGT, de Stadsbank, vrijwilligersorganisaties, sportverenigingen, huisartsen en het onderwijs. In 2020 zette Inclusio Leiderdorp in op de speerpunten eenzaamheid, rondkomen, veiligheid, activeren, dementie, passend wonen en generalistisch werken.

2.2 We ondersteunen statushouders

Wij staan voor een integrale aanpak, namelijk een uitkering met een intensief begeleidingstraject. Inclusio Leiderdorp en Project JA Statushouders (JAS) zijn samen verantwoordelijk voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders. Alle statushouders die in Leiderdorp komen wonen, krijgen van Inclusio Leiderdorp begeleiding bij hun vestiging in de gemeente. Daarnaast volgt iedere volwassen statushouder met een bijstandsuitkering een begeleidingstraject bij Project JAS. Project JAS stimuleert participatie en een snelle inburgering.

3.1 We voeren de wettelijke taken van de jeugdgezondheidszorg uit

We bieden jeugdgezondheidszorg (JGZ) volgens de Wet publieke gezondheid. Het doel van de JGZ is het bevorderen en beschermen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van kinderen en jongeren van 0 tot 19 jaar. Vanuit het CJG voert de JGZ alle preventieve screenings uit. Zo speelt de JGZ een belangrijke rol in de vroegsignalering van risico's, korte interventies en doorverwijzing naar bijvoorbeeld het JGT of de specialistische zorg. Door het coronavirus kwam de uitvoering van de JGZ in 2020 wel onder druk te staan. Dit kwam door de belasting van de JGZ-teams als onderdeel van de GGD. Dit speelde niet alleen in Leiderdorp, maar ook landelijk. In sommige gevallen vonden preventieve screenings in een andere vorm plaats. Ook werden afspraken verplaatst of kwamen te vervallen.

3.2 We stimuleren preventieve activiteiten en verbinden lokale partners op het gebied van jeugd

Preventie is belangrijk omdat het (verergering van) problemen kan voorkomen. De focus op preventie is geborgd binnen de werkwijze van het CJG, het JGT, het JPT en Inclusio Leiderdorp. Iedere organisatie legt een ander accent, ze vullen elkaar aan. Samen bespreken we doorlopend hoe we de focus op preventie kunnen vergroten, welke partners we hiervoor nodig hebben en op welke thema's we meer moeten inzetten. In 2020 organiseerde het CJG geen bijeenkomsten maar online webinars over kinderen, opvoeden en ouderschap. Inclusio Leiderdorp organiseerde diverse coronaproof activiteiten voor jongeren. De maatschappelijke partners deelden en volgden elkaars activiteiten (online).

4.1 We stimuleren de uitstroom Participatiewet door de inzet van (effectieve) re-integratieinstrumenten

Klanten die in staat zijn (parttime) te werken leiden we door naar Re-integratie en Werkgeversdiensten Leiden (R&W) voor duurzame bemiddeling naar zo regulier mogelijk werk. Voor jongeren, statushouders en mensen met een taalachterstand hebben we aparte trajecten: Project JA, Project JAS en Project JA-Plus. We leveren zoveel mogelijk maatwerk en maken gebruik van instrumenten waarvan bekend is dat ze tot tastbare resultaten leiden. Waar nodig sluiten we aan bij innovatieve projecten in de Leidse regio en binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland. Door COVID-19 waren diverse instrumenten tijdelijk niet of minder beschikbaar. Zo was het bijvoorbeeld lastig om stageplekken of leerwerkplekken te vinden. Toch zagen we tot december nauwelijks een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen. De laatste paar weken van 2020 nam het aantal uitkeringen wel licht toe.

4.2 We hebben een integrale en sluitende aanpak van de jeugdwerkloosheid

Niet alle jongeren kunnen zelfstandig een plek op de arbeidsmarkt vinden. Sommigen hebben ondersteuning en intensieve begeleiding nodig. Als jongeren tot 27 jaar een bijstandsuitkering aanvragen, hebben ze een wachtperiode van vier weken. In deze periode moeten ze zelf aan de slag om werk te vinden. Als het na deze vier weken niet gelukt is om werk te vinden, krijgen ze een uitnodiging van Project JA. Daar volgt de jongere een intensief traject, dat bij voorkeur leidt tot uitstroom naar (tijdelijk) werk of opleiding. Een jongere heeft in principe geen recht op een uitkering als er nog recht bestaat op studiefinanciering of een tegemoetkoming in de schoolkosten. Dan leiden we jongeren terug naar het onderwijs.

4.3 We bieden ondersteuning aan minimahuishoudens en bieden laagdrempelige schuldhulpverlening

Het doel van het minimebeleid is dat iedereen kan meedoen in de samenleving, ongeacht het inkomen. Via diverse regelingen kunnen mensen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm een bijdrage krijgen in de kosten van deelname aan sport en cultuur. Ook bieden we een collectieve zorgverzekering aan.

De Stadsbank voert voor onze gemeente de schuldhulpverlening uit. Naast reguliere schuldhulpverlening zetten we in op vroegsignalering van schulden. De gemeenten Leiden en Leiderdorp en diverse sociale samenwerkingspartners werken samen om schuldproblematiek in een vroeg stadium te signaleren. Zo willen we voorkomen dat schulden zo ver oplopen dat een regeling treffen onmogelijk wordt. De werkwijze is als volgt: aangesloten partners melden betalingsachterstanden of inkomensbeslag bij het vroegsignaleringsteam 'Snelle Hulp Bij Schulden'. Dit team bestaat uit medewerkers van de Stadsbank en de sociale wijkteams van Leiden en Includio Leiderdorp. Het vroegsignaleringsteam legt vervolgens een huisbezoek af. De inwoner krijgt hulp bij het aanvragen van inkomensondersteuning en het ordenen van de thuisadministratie. Als er achterliggende problemen zijn, worden die ook aangepakt. Het doel is om zo snel mogelijk de lopende rekeningen te betalen en een oplossing te vinden voor de achterstand, maar ook om de oorzaken van de schuldenproblematiek weg te nemen.

4.4 We gebruiken alternatieve vormen van participatie in de wijk als re-integratie of werk nog niet aan de orde zijn

We zoeken naar alle mogelijke manieren om mensen te bewegen mee te doen in de samenleving. Werk en Inkomen en Includio Leiderdorp werken samen om inwoners met een uitkering, voor wie vrijwilligerswerk nog een brug te ver is, te activeren. Dit zijn maatwerktrajecten met als doel een inwoner een trede hoger op de participatieladder te krijgen. Zo wordt bijvoorbeeld een inwoner met een geïsoleerd bestaan (trede 1) gemotiveerd om tijdens een koffieochtend buitenshuis contact te leggen met andere mensen (trede 2).

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1 % Leiderdorpers dat mantelzorg verleend ¹	29%	niet bekend	18,4% ²	niet bekend	30%
	1.1 % mantelzorgers dat tamelijk tot zwaar belast is	24%	niet bekend	27,3%	niet bekend	23%
	1.2 % Leiderdorpers dat vrijwilligerswerk doet	35%	niet bekend	28,1%	niet bekend	45%
	1.3 % inwoners dat buurtgenoten helpt	86%	niet bekend	nvt	niet bekend	90%
	1.3 % inwoners dat aandacht gaf aan een buurtbewoner in een zorgwekkende situatie	31%	niet bekend	34,6%	niet bekend	35%
	1.4 % inwoners dat weet terug te kunnen vallen op buurtgenoten		niet bekend		niet bekend	25%
	1.4 % Leiderdorpers dat activiteiten in buurt of wijk organiseert voor andere bewoners		niet bekend		niet bekend	5%
	1.4. % Leiderdorpers dat aangeeft voldoende sociale contacten te hebben		niet bekend		niet bekend	90%
	2.1 % Leiderdorpers dat in 2018 gebruikmaakte van een maatwerkvoorziening en nu van een algemene voorziening	n.v.t.		50%	n.n.b.	40%

Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
2.1 % Leiderdorpers dat Inluzio Leiderdorp kent ³			54,2%		40%
2.1 % Leiderdorpers dat weet waarvoor ze bij Inluzio Leiderdorp terecht kan	33%		38,1%		30%
	(STL)				
2.1. % Leiderdorpers dat problemen ondervindt bij de administratie en financiën ⁴	6%	niet bekend	7% ⁵	niet bekend	6%
2.1 % Leiderdorpers dat weet dat de gemeente schuldhulpverlening biedt ⁶	57%	niet bekend	53%	niet bekend	nvt
2.2 % statushouders dat maatschappelijke begeleiding krijgt	100%	100%	100%	100%	100%
3.2 % jongeren in Leiderdorp dat weet waar ze terecht kunnen met problemen en zorgen	14%	19%	ntb	ntb	30%
4.1.1 Aantal klanten dat jaarlijks op een garantiebana wordt geplaatst ⁷	8	7	12	12 ⁸	10
4.1.2 % succesvol beëindigde trajecten ten opzichte van alle beëindigde trajecten	72,3%	72,7%	75,9%	67,3% ⁹	72,5%
4.2 % succesvolle uitstroom Project JA ¹⁰	64%	68,8%	58,8%	44,4%	65%
4.3 % succesvolle schuldhulpverleningstrajecten ¹¹	65,4%	59,3%	64,3% ¹²	nmb	60%
4.4 % van klantenbestand dat maatschappelijk actief is	58,7%	59,8%	60,6%	55,0% ¹³	60%

1 De prestatie-indicatoren 1.1 tot en met 1.4 meten we in de tweejaarlijkse inwonersenquête.

2 Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) definieert een mantelzorgers als 'iemand die langer dan drie maanden en meer dan acht uur per week hulp verleent aan een hulpbehoevende in zijn sociale omgeving'. Het verschil in percentages tussen 2017 en 2019 kunnen we goed verklaren. In 2017 refereerden we aan inwoners die zichzelf beschouwden als mantelzorgers (30%). Van hen voldeed slechts 6% aan de definitie van het SCP. In de inwonersenquête 2019 gaf 19,8% aan mantelzorg te verlenen. Van hen voldeed 18,4% aan de definitie van het SCP.

3 De prestatie-indicatoren over de bekendheid en taak van Inluzio Leiderdorp meten we in de tweejaarlijkse inwonersenquête.

4 Dit is een prestatie-indicator van Inluzio Leiderdorp. Het percentage meten we in de tweejaarlijkse inwonersenquête.

5 Uit de inwonersenquête blijkt dat 93% van de inwoners zich goed weet te redden ((bijna) geen problemen ervaart) als het gaat om administratie of financiën.

6 Dit is een prestatie-indicator van Inluzio Leiderdorp. Het percentage meten we in de tweejaarlijkse inwonersenquête.

7 Het stimuleren van garantiebana was oorspronkelijk ook een activiteit in programma 2A, maar dan gericht op het informeren van werkgevers. Hoewel dit van belang blijft, is het geen doel op zich en dus geen geschikte indicator. Het gaat uiteindelijk om het daadwerkelijk realiseren van garantiebana.

8 Bron: Kwartaalrapportage Re-integratie en Werkgeversdiensten, Q4

9 Bron: Kwartaalrapportage Re-integratie en Werkgeversdiensten, Q4

10 Het percentage geeft de verhouding weer tussen het aantal jongeren dat uitstroomt naar werk of onderwijs ten opzichte van het totale aantal jongeren met een afgehandele aanvraag voor een bijstandsuitkering.

11 Succesvolle schuldhulpverleningstrajecten zijn trajecten die leiden tot een schuldregeling (schuldbemiddeling of saneringskrediet).

12 Bron: Kwartaalstatistiek Werk en Inkomen Q3 2020

13 Bron: Kwartaalstatistiek Werk en Inkomen Q3 2020

1C Ondersteunde inwoners

Inleiding

Soms hebben inwoners (specialistische) ondersteuning nodig. Dan onderzoeken we welke ondersteuning het beste bij de situatie van de inwoner past. Wat een volwassene nodig heeft, onderzoekt een generalist van Inluzio Leiderdorp. Wat een kind nodig heeft, onderzoekt een medewerker van het Jeugd- en Gezinsteam (JGT). Gecontracteerde (zorg)aanbieders bieden de specialistische ondersteuning. Of de inwoner krijgt een persoonsgebonden budget voor ondersteuning. DZB ondersteunt kwetsbare groepen op het gebied van werk en participatie. Deze mensen vinden hun weg naar een garantiebaan of een beschutte werkplek.

We willen het JGT meer en beter laten aansluiten op de lokale (of subregionale) situatie. Dit doen we op het niveau van de Leidse regio. In 2019 startten we hier al mee, door de opdracht aan het JGT voor 2020 aan te scherpen. In 2020 zetten de gemeenten in de Leidse regio, met enige vertraging door de coronamaatregelen, via een aanbesteding een nieuwe opdracht uit voor de uitvoering van de gemeentelijke toegang. Eind 2020 werd deze nieuwe opdracht aan een partij gegund. Deze partij voert vanaf 1 juni 2021 de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp uit.

Vanaf 2023 bestaat de 'centrumgemeenteconstructie' voor maatschappelijke opvang niet meer. Ook het beschermd wonen valt hieronder. De budgetten gaan dan - gedecentraliseerd - naar alle gemeenten. Het doel is dat gemeenten zoveel mogelijk lokaal (of subregionaal) regelen. In 2020 vond de verdere voorbereiding op deze decentralisatie van taken en middelen plaats, in afstemming met de Leidse regio en de Holland Rijnland-gemeenten.

Doel	Alle Leiderdorpers krijgen passende ondersteuning om naar eigen kunnen deel te nemen aan de samenleving.		
SMART doel	1. Meer inwoners functioneren zo zelfstandig mogelijk en krijgen op tijd voldoende hulp en ondersteuning.	2. Meer kinderen groeien gezond en veilig op.	3. De omvang van het klantenbestand Participatiewet ontwikkelt zich in 2020 positiever dan het landelijk gemiddelde
Activiteiten 2020	1.1 We verstrekken maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo.	2.1 We organiseren een sluitende keten van hulpverlening waarin het kind centraal staat.	3.1 We verstrekken uitkeringen op grond van de Participatiewet.
	1.2 We geven uitvoering aan de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen.	2.2 We hebben voldoende aanbod van kwalitatief goede gespecialiseerde jeugdhulp.	3.2 We begeleiden mensen in de Wsw naar zo regulier mogelijk werk.
		2.3 We organiseren jeugdhulp lokaal en zo dichtbij mogelijk, op het niveau van de Leidse regio ¹ .	3.3 We plaatsen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een beschutte werkplek nieuw.

¹ Met uitzondering van jeugd en veiligheid (gedwongen kaders). Dit blijft op het niveau van Holland Rijnland.

Wat hebben we bereikt?

1. Meer inwoners functioneren zo zelfstandig mogelijk en krijgen op tijd voldoende hulp en ondersteuning

Met de opdracht 'Samen Leiderdorp - een goede basis' legden we het fundament voor tijdige en passende ondersteuning voor alle inwoners. Inluzio Leiderdorp ging in 2019 met deze vierjarige opdracht van start. Inluzio Leiderdorp heeft een gevarieerd ondersteuningsaanbod, met een breed palet aan preventieve activiteiten en algemene voorzieningen. Inluzio Leiderdorp speelt doorlopend in op de vraag van inwoners en de omstandigheden. In de

coronatijd ontstonden ook kansen: de digitalisering nam een vlucht, waardoor de ondersteuning op afstand toenam (aanvullend op het bestaande aanbod). Ook ontwikkelden inwoners verschillende initiatieven.

2. Meer kinderen groeien gezond en veilig op

Op 19 november 2018 stelde de raad de uitwerking van het koersdocument Doorontwikkeling Jeugdhulp Leidse Regio vast. In 2019 gaven we dit verder vorm. Zo stelde de gemeenteraad in 2019 de visie Doorontwikkeling Jeugdhulp Leidse Regio 'Samen Sterk voor de Toekomst van de Jeugd(hulp)' vast. Begin 2020 volgden de kaders voor de toegang tot jeugdhulp en het programmaplan zorgaanbod. Het JGT had aangescherpte prioriteiten voor 2020 (met verlenging tot juli 2021), zoals het versterken van de integrale samenwerking, de aansluiting met het onderwijs en outreachend werken. In 2020 zetten de gemeenten in de Leidse regio, met enige vertraging door de coronamaatregelen, via een aanbesteding een nieuwe opdracht uit voor de uitvoering van de gemeentelijke toegang. Eind 2020 werd deze nieuwe opdracht aan een partij gegund. Deze partij voert vanaf 1 juni 2021 de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp uit.

3. De omvang van het klantenbestand Participatiewet ontwikkelt zich in 2020 positiever dan het landelijk gemiddelde

In de periode januari tot en met oktober 2020 nam landelijk het aantal bijstandsuitkeringen toe met 2,6%, van 400.700 naar 411.000 (laatst bekende cijfers CBS, Sociale Zekerheid). In dezelfde periode daalde het aantal bijstandsuitkeringen in Leiderdorp met 2,2%, van 316 naar 309. Daarmee haalden we ook dit jaar het doel. Overigens zagen we de aantallen in de laatste twee maanden van 2020 zowel lokaal als landelijk oplopen. Eind 2020 bedroeg het aantal bijstandsuitkeringen in Leiderdorp 315. Ten opzichte van het begin van het jaar was dus nog steeds sprake van een daling. Deze daling was met -0,3% wel uiterst marginaal.

In oktober 2020 stelde de gemeenteraad het nieuwe beleidsplan Participatiewet Leiderdorp 2020 vast. Daarin legden we onze doelen, uitgangspunten en keuzes voor de komende jaren vast.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We verstrekken maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo

Incluzio Leiderdorp is sinds 2019 de toegang tot de Wmo. De generalisten van Incluzio Leiderdorp onderzoeken samen met de inwoner en zijn of haar sociale netwerk en/of mantelzorger(s) welke ondersteuning nodig is. Wanneer blijkt dat de inwoner en zijn of haar netwerk de hulpvraag niet kunnen opvangen, kijkt Incluzio Leiderdorp of een algemene voorziening passend is. Als een algemene voorziening niet toereikend is, vraagt Incluzio Leiderdorp een maatwerkvoorziening aan. De gemeentelijke backoffice sociaal domein toetst de aanvraag. Als de aanvraag aan de voorwaarden voldoet, kent de backoffice de maatwerkvoorziening toe.

1.2 We geven uitvoering aan de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen

In voorbereiding op de decentralisatie van de maatschappelijke zorg pakten we in 2020 diverse punten uit de uitvoeringsagenda maatschappelijke zorg Leidse regio op. Onder maatschappelijke zorg vallen beschermd wonen en maatschappelijke opvang, inclusief verslavingszorg en -preventie en bemoeizorg. In de prestatieafspraken 2020-2024 met Rijnhart Wonen namen we de maatschappelijke opgave mee. Dit resulteerde in de pilot Friendswoning, waar drie dakloze jongeren samenwonen. In 2020 vond een tussentijdse evaluatie plaats. De uitkomst was dat we positief zijn over deze nieuwe tussenvoorziening voor deze doelgroep. Verder vond een verkenning en verdere concretisering van mogelijke locaties voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen plaats. Dit leidde onder andere tot een concrete samenwerking met De Haardstee en Rijnhart Wonen. Zij zorgen samen voor twaalf beschutwonenplekken in de Driemaster. De oplevering is halverwege 2021.

We zetten ook stappen in preventieve en vroegsignaleringsmaatregelen, zoals het briefadres, snelle hulp bij schulden en de inzet van de wijk-ggz'er. We evalueerden de maatregelen regelmatig en pasten dan zaken aan. In december 2020 schoof de ingangsdatum van de decentralisatie van 2022 op naar 2023.

2.1 We organiseren een sluitende keten van hulpverlening waarin het kind centraal staat

Met een sluitende hulpverleningsketen zorgen we dat onze inwoners tijdig de juiste ondersteuning krijgen. Binnen deze keten staat het kind centraal. Hiermee bedoelen we niet alleen de ontwikkeling van het kind zelf, maar ook de invloed van het sociaal netwerk en het gezin op de ontwikkeling van het kind. In 2020 waren we doorlopend met onze partners in gesprek over de samenwerking. We onderzochten wat er nodig was om de integraliteit te waarborgen. Wij zorgen dat we, samen met de Holland Rijnland-gemeenten, de nodige hulpverlening inkopen. Ook betrekken we de juiste beleidsdomeinen bij de zorg- en veiligheidsketen (lokaal en regionaal, laagdrempelig en specialistisch).

2.2 We zorgen voor voldoende aanbod van kwalitatief goede gespecialiseerde jeugdhulp

De gemeenten in de regio Holland Rijnland belegden de inkoop van jeugdhulp tot en met 2021 bij de TWO Jeugdhulp Holland Rijnland. Jaarlijks inventariseert de TWO wat er nodig is en past de contracten waar nodig aan of breidt ze uit. In 2021 maken de gemeenten in de Leidse regio een keuze voor de contractering van jeugdhulp vanaf 2022.

2.3 We organiseren jeugdhulp lokaal en zo dichtbij mogelijk, op het niveau van de Leidse regio

Eind 2018 besloten de gemeenten in de Leidse regio om de jeugdhulp in Leids regioverband te organiseren. Zodat de jeugdhulp beter aansluit op de lokale (of subregionale) situatie. In 2020 gaf het huidige JGT uitvoering aan een aangescherpte opdracht. Ook stelden de gemeenten in de Leidse regio in 2020 de kaders voor de toegang tot jeugdhulp vast. Eind 2020 gunden ze een nieuwe opdracht aan een partij. Deze partij voert vanaf 1 juni 2021 de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp uit. Om de overgang van de oude naar de nieuwe situatie goed te laten verlopen, kozen we voor een overlap van één maand. Ook stelden de Leidse regio-gemeenten samen met de Duin & Bollenstreek-gemeenten en (op onderdelen) de Rijnstreekgemeenten een inkoopstrategie voor het zorglandschap op. We deden dit samen om de administratieve lasten van aanbieders niet te verzwaren. In 2020 begonnen we met de voorbereidingen van de nieuwe contracten vanaf 2021.

3.1 We verstrekken uitkeringen op grond van de Participatiewet

De gemeente Leiden voert de bijstand uit. Afspraken daarover legden we vast in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De klantmanagers spreken periodiek met alle klanten en houden zoveel mogelijk rekening met hun persoonlijke omstandigheden (maatwerk). Ze kijken nadrukkelijk naar de mogelijkheden van re-integratie en participatie. De intake voor een uitkering vindt integraal plaats. Zodat er ook aandacht is voor eventuele achterliggende problemen die integratie en participatie in de weg staan. Als het nodig is, verwijzen de klantmanagers klanten door naar ondersteuning uit de Wmo, jeugd- of schuldhulpverlening.

3.2 We begeleiden mensen in de Wsw naar zo regulier mogelijk werk

We zetten ons onverminderd in voor het plaatsen van mensen op een zo regulier mogelijke werkplek. De keerzijde van een succesvolle uitstroom is het achterblijven van de kwetsbaarste groepen. Het wordt steeds lastiger om mensen te plaatsen bij een reguliere werkgever. Het percentage mensen dat extern aan het werk gaat, daalt dan ook al jarenlang. Ook de productiviteit daalt en de kosten voor gemeenten nemen toe. DZB stelde in 2020 plannen op om het tij te keren en klaar te zijn voor de toekomst. De belangrijkste maatregelen zijn hogere opbrengsten van de Leerwerkbedrijven en

publiek-private samenwerkingsverbanden aangaan. Na besluitvorming in de gemeente Leiden in februari 2021 worden de plannen verder uitgewerkt en doorgevoerd.

3.3 We plaatsen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een beschutte werkplek nieuw

De afgelopen jaren bleef het aantal mensen op een nieuwe beschutte werkplek achter bij de streefaantallen. Dat kwam vooral doordat minder mensen een indicatie voor beschut werk kregen. Door actiever en doelgerichter werken zagen we in 2020 langzaam een omslag. Het aantal mensen dat succesvol en duurzaam werd geplaatst, of binnenkort geplaatst kan worden, nam toe. We verwachten dat deze ontwikkeling de komende jaren doorzet. Daarnaast streven we, samen met Leiden, naar beschutte plekken bij externe werkgevers. In 2020 had één Leiderdorper een beschutte werkplek bij een externe werkgever.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1 Aantal inwoners met een maatwerkvoorziening Wmo	1959		2802	2832	2.500
	1.1 % inwoners dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed beoordeelt	86%	83%	85%	nrb	90%
	2.1 Aantal aanmeldingen JGT	349	384	450 (H1)	nrb	375
	2.2 % jongeren met jeugdhulp	11,2%	11,2%	12,1%(H1)	nrb	12,5%
	2.3 Aantal gesloten plaatsingen jeugd	0	1	0	nrb	0
	2.4 Aantal meldingen JBT	11	9	2	nrb	4
	3.1 Aantal uitkeringen op grond van de Participatiewet op 31-12	363	346	316	315	310
	3.2 % Wsw buiten geplaatst	33,6%	31,3%	30,2%	28,6% (Q3)	30%
	3.3 Aantal klanten op beschutte werkplek nieuw (cumulatief)	3	3	3	4	4

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 staan er beleidsindicatoren in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo kunnen we gemeenten gemakkelijker met elkaar vergelijken. In de tabel staan de indicatoren die voor dit programma relevant zijn. De peildatum is 28-01-2021, de gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren per subprogramma.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
1	Verwijzingen Halt	per 10.000 jongeren	2019	248	132	Stichting Halt
1	Jongeren met delict voor rechter	%	2019	1	1	CBS
1	Niet sporters	%	2016	41,9	48,7	Gezondheidsmonitor/ GGD's/ RIVM/CBS
1	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2019	746,3	792,1	CBS / LISA
1	Netto arbeidsparticipatie	%	2019	69,5	68,8	CBS
1	Personen met bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2020	238,6	459,7	CBS
1	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	120,9	202	CBS
1	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2020	670	640	CBS
1	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	4	6	CBS
1	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2019	1	2	CBS
1	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2019	2,4	2	DUO / Ingrado
1	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	2	2,4	DUO / Ingrado
1	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	8	26	DUO / Ingrado
1	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	14,4	12,3	CBS
1	Jongeren met jeugdreclassering	%	2019	0,3	0,4	CBS
1	Jongeren met jeugdbescherming	%	2019	0,8	1,2	CBS

Wat heeft het gekost?

1 Meedoen in Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
1A Actieve en gezonde inwoners	Lasten	7.018	6.991	1.087	8.077	7.825	252
	Baten	-1.822	-1.551	-701	-2.251	-2.453	201
Saldo		5.196	5.440	386	5.826	5.373	453
1B Zelfredzame inwoners	Lasten	4.869	4.266	1.032	5.297	4.784	514
	Baten	-82	-96	25	-71	-116	45
Saldo		4.787	4.169	1.057	5.226	4.668	558
1C Ondersteunde inwoners	Lasten	18.151	18.718	3.887	22.605	22.269	336
	Baten	-6.028	-5.852	-3.761	-9.612	-10.025	413
Saldo		12.123	12.867	126	12.993	12.244	749
Programma	Lasten	30.038	29.975	6.005	35.980	34.879	1.101
	Baten	-7.931	-7.499	-4.437	-11.935	-12.594	659
Saldo van baten en lasten		22.107	22.476	1.569	24.044	22.285	1.760
Reserves	Toevoeging	507	0	100	100	1.707	-1.607
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-1.049	-2.227	-2.227	0
Mutaties reserves		-984	-1.178	-949	-2.127	-519	-1.607
Resultaat		21.123	21.298	620	21.918	21.765	153

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

1A Actieve en gezonde inwoners

Op het onderdeel educatie bleef € 51.000 over. Dit kwam grotendeels door de hogere rijksbijdrage voor vroegschoolse educatie van € 54.000. De rijksbijdrage voor bestrijding van onderwijsachterstanden werd in ons voordeel bijgesteld. Daarnaast waren de kosten voor gebruik van onderwijsachterstandenvoorzieningen iets lager dan begroot. Op het onderdeel sport was het voordeel € 105.000. Hierin zitten een meevaller van € 75.000 op het onderdeel breedtesport en een hogere specifieke uitkering ter compensatie van de wijziging van het btw-regime voor de sport. Op kunst en cultuur hadden we een meevaller van € 228.000. Dit kwam voor een groot deel door een extra coronasteunpakket van € 148.000. Daarnaast hadden we een overschot van vorig jaar van € 15.000 en € 61.000 op het subsidieprogramma. Op de kinderopvang en peuterspeelzalen hadden we een voordeel van € 118.000. We kregen € 52.000 extra rijksbijdrage (coronasteunpakket). Daarnaast verantwoordden we de inspectiekosten als kosten bedrijfsvoering in programma 3 (€ 42.000).

Exploitatie Sportfondsen Leiderdorp

Door de coronapandemie hadden we over 2020 een verwacht nadeel in de exploitatie van Sportfondsen Leiderdorp van € 180.884. Dit kwam door de sluiting van de sportaccommodaties en beperkingen van het aantal bezoekers. Voor de

periode 2020 kondigde de Rijksoverheid een specifieke compensatieregeling aan, voor de exploitatie van zwembaden. We verwachten dat deze compensatieregeling in maart 2021 wordt gepubliceerd. De compensatieregeling heeft invloed op het uiteindelijke resultaat van 2020.

1B Zelfredzame inwoners

Binnen het programma zelfredzame inwoners hadden we een voordeel van € 32.000 op de bijzondere bijstand. Dit kwam vooral door lagere uitvoeringskosten van de schuldhulpverlening. Op participatie en reïntegratie was de meevaller € 293.000. Oorzaken waren onder andere een hogere rijksbijdrage inburgering van € 54.000, lagere uitvoeringskosten van de DZB en minder trajectkosten voor re-integratie (JAS). Op de budgetten voor welzijn en algemene ondersteunende voorzieningen ontstond een voordeel van € 246.000. Het voordeel van € 104.000 op de algemene voorzieningen was een gevolg van minder uitgaven voor inhuur en advies. Op de jeugdgezondheidszorg en het CJG waren de voordelen respectievelijk € 25.000 en € 44.000.

1C Ondersteunde inwoners

In september 2020 constateerden we dat de Wmo-uitgaven voor huishoudelijke hulp, begeleiding en woningaanpassingen flink hoger uitkwamen dan de begroting. De bijstelling die we doorvoerden, bleek eind 2020 niet afdoende te zijn. Hierdoor was de totale uitgave voor de Wmo nog steeds ruim € 200.000 hoger dan begroot. Op de algemene bijstandsposten bleef € 656.000 over. Het verwachte aantal uitkeringen Participatiewet, IOAWZ en IOAZ viel lager uit. We constateerden dit ook al in de maandelijkse cijfers van de WW en de bijstand, die we sinds oktober 2020 aan de raad sturen. We kunnen het bedrag als volgt verklaren: € 5.920.480 – (€ 4.922.708 + € 310.261 + € 50.533) = € 636.978. Tot slot hadden we op het onderdeel jeugdzorg een bedrag over van € 297.000 op basis van de definitieve afrekening met de TWO Jeugdzorg Holland Rijnland .

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
Reserve sociaal domein progr. 1	Toevoeging	507	0	100	100	1.707	-1.607
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-1.049	-2.227	-2.227	0
Saldo		-984	-1.178	-949	-2.127	-519	-1.607
Totaal	Toevoeging	507	0	100	100	1.707	-1.607
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-1.049	-2.227	-2.227	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1		-984	-1.178	-949	-2.127	-519	-1.607

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020 groter dan € 15.000

Reserve sociaal domein

We voegden € 1.607.090 toe aan de reserve sociaal domein. Dit zijn de gevolgen van de positieve saldo's van onder andere participatie en reïntegratie (290.000), de bijstand (650.000), kunst en cultuur (225.000) en welzijn en algemeen ondersteunende voorzieningen (245.000).

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

2A Werken en ondernemen in het dorp

Inleiding

We versterken de economische structuur van Leiderdorp met een aantrekkelijk economisch klimaat. Wij scheppen de kaders en faciliteren ondernemers. We geven hen zoveel mogelijk ruimte om te ondernemen. We werken nauw samen met onze ondernemers, de Leiderdorpse Ondernemersvereniging, Economie071, andere (Leidse regio)gemeenten en de provincie.

Op 27 maart 2017 stelde de gemeenteraad de duurzaamheidsagenda vast. Hiermee streven we naar een duurzaam Leiderdorp. In 2050 willen we volledig CO2-neutraal zijn. Om deze ambitie te halen werken we niet alleen samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers, maar ook met andere gemeenten en ketenpartners.

Doel	De economische structuur van Leiderdorp versterken door een aantrekkelijk en duurzaam economisch klimaat te creëren			
SMART doel	1. Economische zaken lokaal: we hebben een duurzame economische structuur in 2020.	2. Economie071: de Leidse regio wil in 2020 een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's, met life sciences & health als sleutelsector en een spin-off voor productie, midden- en kleinbedrijf en dienstverlening in de regio zelf.	3. Match vraag en aanbod: we zorgen dat het onderwijs beter aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt.	4. Duurzaamheid: in 2050 is de gemeente Leiderdorp volledig CO2-neutraal.
Activiteiten 2020	1.1 We stellen een economisch beleidsplan op voor de periode na 2020.	2.1 We zetten de regionale samenwerking op het gebied van economie voort (Economie071).	3.1 We realiseren een eenduidige werkgeversdienstverlening.	4.1 We voeren de duurzaamheidsagenda uit.
	1.2 We actualiseren de nota ambulante handel (weekmarkt en standplaatsen).	2.2. We voeren de Retailvisie Leidse regio uit.	3.2 We zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden.	4.2 We faciliteren en stimuleren inwoners, instellingen en ondernemers om energie te besparen en energie duurzaam op te wekken.
	1.3 We zetten Leiderdorp Marketing op.	2.3 We voeren de regionale bedrijventerreinenstrategie uit.	3.3 We benutten het menselijk kapitaal.	4.3 We stellen een warmtevisie vast.
	1.4 We zetten een loketfunctie voor ondernemers op.	2.4 In 2050 is de Nederlandse economie volledig circulair.		4.4 We stellen nieuw grondstoffenbeleid op (voorheen afvalstoffenbeleid).

Wat hebben we bereikt?

1. Economische zaken lokaal: we hebben een duurzame economische structuur in 2020

We hebben beleid voor een sterke en duurzame lokale economie. Het beleidsplan liep tot en met 2020. Daarom werkten we in 2020 aan de actualisatie van het economische beleid. We verwachten dat de vaststelling van het geactualiseerde economische beleid in de eerste helft van 2021 plaatsvindt.

2. Economie071: de Leidse regio wil in 2020 een duurzame plek zijn in de top van Europese kennisregio's, met life sciences & health als sleutelsector en een spin-off voor productie, midden- en kleinbedrijf en dienstverlening in de regio zelf

Het samenwerkingsverband Economie071 voert de regionale economische agenda uit. We hebben een samenwerkingsconvenant met Economie071. Het convenant liep tot en met 2020. We verlengden het voor een periode van twee jaar.

3. Match vraag en aanbod: we zorgen dat het onderwijs beter aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt

De aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt vindt op (sub)regionaal niveau plaats. Binnen de overlegstructuur van Economie071 delen we kennis. Sinds 2018 zet het Werkbedrijf Holland Rijnland structureel in op een betere match tussen vraag en aanbod, via jaarlijkse marktbeperkingsplannen. Het werkbedrijf heeft brancheteams, die zich richten op de kansrijkste sectoren. De mismatch tussen vraag en aanbod is een belangrijk thema. Perspectief op Werk liep in 2020 door. Dit project richt zich op mensen met een uitkering. Het is een doe-agenda van overheden, werkgevers en onderwijs, met als belangrijk doel het verbinden van initiatieven en het versterken van de samenwerking. Ook in 2020 stelde het Rijk hier € 1 miljoen voor beschikbaar.

4. Duurzaamheid: in 2050 is de gemeente Leiderdorp volledig CO2-neutraal

In 2017 stelden we de duurzaamheidsagenda vast. Wij willen in 2050 volledig CO2-neutraal zijn. De eerste stap is een reductie van onze CO2-uitstoot met 30% in 2025. We moeten dus flink aan de slag. De duurzaamheidsagenda heeft een thematische aanpak. We zetten in op energie, mobiliteit, afval en klimaat. In 2019 ontplooiden we op deze thema's samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers verschillende activiteiten en projecten. Op dit moment is onze totale CO2-reductie 6% ten opzichte van 2013. Als we de CO2-uitstoot van autosnelweg A4 niet meerekenen, ligt dit percentage op 8,5%. Deze percentages zijn gebaseerd op cijfers uit 2018 (klimaatmonitor).

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We stellen een economisch beleidsplan op voor de periode na 2020

We maakten een start met het economisch beleid 2021-2026. Daarvoor voerden we een evaluatie van het huidige economische beleid uit. Ook maakten we een factsheet van de Leiderdorpse economie. De evaluatie en de factsheet zijn bouwstenen voor het geactualiseerde economische beleidsplan.

1.2 We actualiseren de nota ambulante handel (weekmarkt en standplaatsen)

In 2020 werd de nota actualisatie standplaatsenbeleid vastgesteld. Dit leidde tot meer standplaatsen in Leiderdorp en tot een evenwichtiger verdeling van de standplaatsen nabij de winkelgebieden en -locaties.

1.3 We zetten Leiderdorp Marketing op

We besloten om deel te nemen aan concrete projecten van Leiden Marketing die de gemeente Leiderdorp versterken. Sinds 2020 doet Leiderdorp mee aan de campagne 'Streek van verrassingen'. De campagne laat bewoners van de Leidse regio en toeristen zien wat de Leidse regio en Leiderdorp te bieden hebben.

1.4 We zetten een loketfunctie voor ondernemers op

We pasten de ondernemerspagina van de gemeentelijke website aan om de (digitale) bereikbaarheid van de gemeente voor ondernemers te vergroten. Ook vroegen we aan de Leiderdorpse Ondernemersvereniging (LOV) en aan ondernemers hoe we de loketfunctie kunnen verbeteren. Een van de resultaten is dat de gemeente en de LOV vaker bedrijfsbezoeken aflegt.

2.1 We zetten de regionale samenwerking op het gebied van economie voort (Economie071)

We verlengden het convenant met Economie071 voor een periode van twee jaar.

2.2 We voeren de Retailvisie Leidse regio uit

In 2020 vond een evaluatie plaats van de Retailvisie Leidse regio 2025. Vervolgens besloten de deelnemende gemeenten dat in de regionale samenwerking de nadruk op kennis delen en onderlinge afstemming komt te liggen. Dit wordt in Economie071-verband verder uitgewerkt.

2.3 We voeren de regionale bedrijventerreinenstrategie uit

Na een informele en een formele inspraakronde stelden de zes gemeenten uit de regio 071 de regionale bedrijventerreinenstrategie vast. In het vierde kwartaal 2020 begonnen ze met het opstellen van een uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan is naar verwachting in de eerste helft van 2021 klaar.

2.4 In 2050 is de Nederlandse economie volledig circulair

Dit is een nationale doelstelling waaraan ook de Leidse regio moet en wil bijdragen. In 2020 namen we samen met de andere gemeenten van de Leidse regio deel aan Cirkelstad. In dit netwerk en platform staan kennis delen en het zoeken naar circulaire kansen binnen de regio centraal. Ook werd advies gegeven voor het benutten van circulaire kansen bij projecten.

3.1 We realiseren een eenduidige werkgeversdienstverlening

Het regionale Werkgeversservicepunt Holland Rijnland ondersteunt en ontzorgt werkgevers bij onder andere het vinden van geschikte werknemers en het realiseren van garantiebanen. Het servicepunt fungeert als centraal en gezamenlijk aanspreekpunt en biedt werkgevers een vaste contactpersoon. In 2020 werden de sectorale brancheteams verder uitgebouwd. Voor werkgevers is een breed palet aan instrumenten beschikbaar, waaronder loonkostensubsidie en loondispensatie, no-riskpolis, jobcoaching en werkplekaanpassing. De verschillende regelingen zijn inmiddels geharmoniseerd en vereenvoudigd, zodat hoogten en voorwaarden gelijk zijn.

3.2 We zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden

Zowel binnen Economie071 als het Werkbedrijf Holland Rijnland werkten we aan het verbinden van vraag en aanbod. Dit deden we samen met werkgevers, UWV en het onderwijs. Het project Talent op Maat (ToM) richt zich vooral op het interesseren van werkzoekenden voor een baan in sectoren met lastig te vervullen vacatures. Denk aan de techniek en de zorg. Meer dan de juiste opleiding gaat het hier om motivatie en affiniteit. Perspectief op Werk (PoW) denkt vanuit de (uitkeringsgerechtigde) werkzoekende en probeert mensen te plaatsen in kansrijke sectoren. Bij ToM gaat het vooral om mensen met een opleiding op middelbaar niveau en hoger. PoW legt de focus meer op mensen met een opleiding op praktisch (vmbo-)niveau of mensen met een afgebroken opleiding.

3.3 We benutten het menselijk kapitaal

Binnen Economie071 werkten we samen met ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen aan het optimaal inzetten, opleiden en ondersteunen van het menselijk kapitaal in de regio. Het project Talent op maat is een goed voorbeeld. Hierin worden werkgevers en werkzoekenden aan elkaar gekoppeld op basis van vaardigheden. Een ander project is de ICT-praktijkacademie die in het vierde kwartaal van 2020 startte.

4.1 We voeren de duurzaamheidsagenda uit

In 2019 stelden we een uitvoeringsprogramma op voor de komende jaren. In dit uitvoeringsprogramma staan activiteiten die bijdragen aan onze ambitie. In 2020 voerden we verschillende activiteiten uit.

4.2 We faciliteren en stimuleren inwoners, instellingen en ondernemers om energie te besparen en energie duurzaam op te wekken

In 2020 opende het eerste dak van de zonnecoöperatie op de gemeenteloods. Daarmee kreeg de samenwerking tussen inwoners en gemeente om duurzaam energie op te wekken echt vorm. Verder organiseerden we met onze energieambassadeurs een aantal kleinschalige, informele bijeenkomsten in wijken. Ook trok een mobiele showroom van het Duurzaam Bouwloket twee keer de wijk in, om inwoners te informeren over woningverduurzaming. Vanwege de coronamaatregelen organiseerden we grootschalige of dorpsbrede bijeenkomsten niet fysiek, maar digitaal. Dat gold ook voor de wijkaanpak in de Binnenhof. We informeerden onze inwoners, instellingen en ondernemers ook via www.goedleiderdorp.nl. En we deelden de teGOEDbon ter waarde van € 70 uit, voor kleine, energiebesparende maatregelen of een energiescan. De teGOEDbon was een onderdeel van de Regeling Reductie Energiegebruik. Om inzicht te geven in de bespaar- en opwekcapaciteit stelden we in 2020 ook energiescans beschikbaar aan Verenigingen van Eigenaars (VvE) en ondernemers. Acht VvE's maakten hier gebruik van, voor in totaal 408 appartementen in Leiderdorp, en negentien ondernemers. We boden deze doelgroepen ook ondersteuningstrajecten aan, om te helpen bij verduurzamingsmaatregelen. Voor VvE's organiseerden we ook een digitale informatiebijeenkomst. Daarnaast verstrekten we duurzaamheidsleningen en stimuleringsleningen voor het verduurzamen van woningen en gebouwen.

4.3 We stellen een warmtevisie vast

In 2020 stelden we een plan van aanpak voor een transitievisie warmte op. In 2021 schrijven we de transitievisie en stellen deze vast.

4.4 We stellen nieuw grondstoffenbeleid op

In 2020 startten we met het opstellen van nieuw grondstoffenbeleid. Het thema is: van afval naar grondstof (VANG). Met 214 kg restafval per inwoner per jaar in 2019 staat Leiderdorp nog ver af van de VANG-doelstelling van 100 kg per inwoner in 2020 en nog verder weg van de 30 kg per inwoner in 2025. We weten dat we de VANG-doelstellingen met de huidige maatregelen niet gaan halen. Daarnaast zorgde Covid-19 in 2020 voor een fikse stijging van de ingezamelde kilo's afval. We denken dat dit een tijdelijke stijging is, die in de komende jaren weer zal afnemen. In 2021 krijgt het nieuwe grondstoffenbeleid gestalte en leggen we het voor aan de gemeenteraad.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	1. banen totaal ¹	12.080	12.260	12.450		12.500
	1. vestigingen totaal ¹	2.030	2.140	2.280		2.150
	1. netto arbeidsparticipatie ¹					70%
	1. bruto gemeentelijk product ¹					
	4. reductie van CO2-uitstoot totaal ²	5%	6.1%	nbn	nbn	15%
	4. reductie van CO2-uitstoot excl. autosnelweg	6,7%	8.5%	nbn	nbn	-
	4.3 restafval per persoon per jaar	231 kg	228 kg	214 kg	214 kg	100 kg

¹ Afkomstig van BBV, www.waarstaatjegemeente.nl.

² Ten opzichte van 2013, cijfers afkomstig uit het Klimaatakkoord van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat .

2B Wonen en recreëren in het dorp

Inleiding

Wij willen dat onze inwoners 'gewoon lekker kunnen wonen' tussen stad en Groene Hart. En dat ze in Leiderdorp goed kunnen recreëren. Er moeten voldoende passende woningen zijn, in een prettige woonomgeving en met een ruim aanbod aan sport-, spel- en cultuurvoorzieningen.

Doel	Bezoekers en inwoners verblijven prettig in Leiderdorp			
SMART doel	1. Voldoende woningen en diversiteit in woningen passend bij de behoefte van onze inwoners.	2. Een breed en gevarieerd aanbod welzijns-, sport-, spel- en cultuuraccommodaties voor alle inwoners van Leiderdorp.	3. Een breed en gevarieerd aanbod grote groengebieden waar alle inwoners en bezoekers van Leiderdorp naar behoefte kunnen recreëren met respect voor de aanwezige natuurwaarden.	4. Geweld- en vermogensmisdrijven terugdringen (inbraken en fietsendiefstal) en zo de veiligheid vergroten.
Activiteiten 2020	1.1 We verlenen medewerking aan het bouwen van duurzame levensloopbestendige (huur)woningen en stimuleren de doorstroom.	2.1 We maken de gemeentelijke (welzijns)accommodatie(s) samenhangender, beter (duurzaam) te exploiteren en stoten waar mogelijk vastgoed af.	3.1 We vormen het A4-informatiecentrum en de directe omgeving om tot een Groene Hart Centrum.	4.1 We gaan diefstal uit woningen tegen met wijkpreventieactiviteiten.
	1.2 We willen dat gemiddeld 30% van alle nieuw te bouwen woningen sociale woningbouw is.	2.2. We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan.	3.2 We versterken de stad-landverbindingen naar het poldergebied.	4.2 We gaan fietsendiefstal tegen, onder andere met een lokfiets.
	1.3 We maken prestatieafspraken met corporaties en de huurdersbelangenvereniging.	2.3 We dragen waar mogelijk het onderhoud van sportaccommodaties over naar verenigingen en dragen binnen de financiële mogelijkheden bij aan de verduurzaming van buitensportaccommodaties.	3.3 We beheren de grote groengebieden integraal en duurzaam.	4.3 We gaan (huiselijk)geweld misdrijven tegen.
	1.4 We stellen criteria op voor lokaal maatwerk bij toewijzing van woningen om de doorstroom te stimuleren.		3.4 We richten het Vlikoterrein groen in.	4.4 We voeren het integraal veiligheidsbeleid voor de jaren 2019-2022 uit.

Wat hebben we bereikt?

1. Voldoende woningen en diversiteit in woningen passend bij de woningbehoefte van onze inwoners

We bereikten ons doel nog niet. De vraag naar woningen is overvloedig groot. Ook lopen de wacht- en zoektijden voor huurwoningen nog steeds op. En stijgen de prijzen van koopwoningen. Het kleine aantal transacties toont dat er schaarste is. Gelukkig werden in 2020 enkele grote nieuwbouwprojecten opgeleverd. Vooral het grote aantal sociale huurwoningen was opvallend: in het eerste kwartaal 56 sociale huurwoningen in project Brittenstein, in het tweede kwartaal 36 sociale huurwoningen in het project Bij de Zijl en in het derde kwartaal 21 sociale huurwoningen bij Amaliaplein. In totaal waren dat 113 sociale huurwoningen. Ook kwamen er 104 middenklasse huurwoningen en 42 koopwoningen bij. Eén persoon mocht zelf een woning bouwen aan de Boomgaardlaan.

2. Een breed en gevarieerd aanbod welzijns-, sport-, spel- en cultuuraccommodaties voor alle inwoners van Leiderdorp

Door de verbouwing en herinrichting van de Sterrentuin ontstond een multifunctionele accommodatie voor uiteenlopende activiteiten op het gebied van welzijn, ondersteuning, educatie, zorg en cultuur.

3. Een breed en gevarieerd aanbod grote groengebieden waar alle inwoners en bezoekers van Leiderdorp naar behoefte kunnen recreëren met respect voor de aanwezige natuurwaarden

De Houtkamp, de Bloemerd en de groene polders rondom het bebouwde gebied hebben elk hun eigen karakter. Met natuurvriendelijk beheer, passend bij elk specifiek groengebied, versterkten wij de ecologische waarde van deze gebieden. Door samenwerking in de Leidse Ommelanden konden we het recreatieve netwerk vergroten.

4. Geweld- en vermogensmisdrijven terugdringen (inbraken en fietsendiefstal) en zo de veiligheid vergroten

Met vooral de politie, maar ook met inwoners via bijvoorbeeld Burgernet en LDP Wijkpreventie, gaan we geweld- en vermogensmisdrijven tegen (ook via internet) en vergroten we de veiligheid op straat.

Wat hebben wij ervoor gedaan?

1.1. We verlenen medewerking aan het bouwen van duurzame levensloopbestendige (huur)woningen en stimuleren de doorstroom

In 2020 werden in totaal 260 woningen opgeleverd. Het project Driemaster met 49 sociale huurwoningen en 49 middenklasse huurwoningen is in aanbouw. Dat geldt ook voor het voormalige politiekantoor aan de Hoogmadeseweg, met 44 huurwoningen, waarvan 20 sociaal. Voor de transformatie van Statenhof naar 206 studentenwoningen werd de vergunning onherroepelijk. Naar verwachting start de transformatie in het voorjaar van 2021. We verleenden vergunning voor 19 woningen op de locatie Menswordingkerk en 10 woningen op de Van der Valk Boumanweg 236. Het bestemmingsplan voor 7 woningen aan de Dorpsstraat werd onherroepelijk. Het project Pinksterbloem en enkele andere kleinere projecten zitten nog in de pijplijn. Samen met de mogelijke transformatie van delen van De Baanderij kunnen deze initiatieven in de toekomst tegemoetkomen aan de grote behoefte aan verschillende vormen van wonen.

1.2. We willen dat gemiddeld 30% van alle nieuw te bouwen woningen sociale woningbouw is

In het coalitieakkoord staat dat in deze raadsperiode gemiddeld 30% van alle nieuw te bouwen woningen sociale woningbouw is. Het gaat om woningbouw waarover de definitieve besluitvorming plaatsvindt in deze raadsperiode. Concreet zijn dit tot nu toe de locatie Menswordingkerk en de locatie van het oude politiekantoor aan de Hoogmadeseweg. Samen voldoen deze projecten aan de 30%-norm. Een aantal nieuwbouwiniciatieven werd in de (provinciale) planmonitor opgenomen. Ook voor deze initiatieven geldt de 30%-norm.

1.3. We maken prestatieafspraken met corporaties en de huurdersbelangenvereniging

Goede afspraken over nieuwbouwplannen, lokaal maatwerk, betaalbaar wonen en bereikbaarheid voor de doelgroepen zijn belangrijk. Daarom maakten we prestatieafspraken met Rijnhart Wonen. Als vanzelfsprekend huisvestte Rijnhart Wonen weer vrijwel alle statushouders.

De Huurderij, de huurdersbelangenorganisatie van de woningen van Rijnhart Wonen in Zoeterwoude, behartigt nu ook de belangen van de bewoners van de sociale huurwoningen van Rijnhart Wonen in Leiderdorp. We maken ook afspraken met Woonzorg Nederland. Deze woningcorporatie beheert 195 woningen voor ouderen in Leiderdorp.

1.4. We stellen criteria op voor lokaal maatwerk bij toewijzing van woningen om de doorstroom te stimuleren

Aan de meest urgente woningzoekenden wijzen we op een transparante manier woningen toe. In overleg met Rijnhart Wonen legden we nog wat accenten. Zo kunnen bewoners van een huurwoning van Rijnhart Wonen met voorrang een woning krijgen. Zodat de doorstroming sneller gaat. Voor de toewijzing van nieuwbouwprojecten maken we aparte afspraken. Ook als het geen sociale woningbouw betreft, maken we met de ontwikkelaars waar mogelijk afspraken over de toewijzing, om de doorstroming te bevorderen. Bijvoorbeeld middenklasse huurwoningen bij voorrang toewijzen aan belangstellenden die een sociale huurwoning achterlaten.

2.1 We maken de gemeentelijke (welzijns)accommodatie(s) samenhangender, beter (duurzaam) te exploiteren en stoten waar mogelijk vastgoed af

De verhuiscarrousel Sterrentuin is klaar. In 2020 namen Includio, het CJG en het JGT en - in januari 2021 - de bibliotheek er hun intrek. Hiermee optimaliseerden we de bezettingsgraad van de ruimten. Door de coronapandemie en de lockdown konden echter nog geen theateractiviteiten, filmvoorstellingen en weinig andere publieke activiteiten in de Sterrentuin plaatsvinden. We verkochten Doesmeer aan de Hoogmadeseweg en het voormalige onderkomen van het CJG aan de Karolusgulden. De werf deed in 2020 tijdelijk dienst als bibliotheek (BplusC).

2.2. We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan

We betrekken buurtbewoners, schoolbesturen en kinderen bij de vernieuwingen, verbeteringen en omvormingen van speelplaatsen. Daarvoor organiseren we bewonersbijeenkomsten, sturen we bewonersbrieven en houden we enquêtes. Ook bij de herinrichting van bestaande speelplaatsen op formele, centrale plekken en hulpplekken betrekken we bewoners actief. Initiatieven van bewonersparticipatie in beheer ondersteunen we, bijvoorbeeld door een (in)formele speelplaats te laten adopteren. Verder voeren we een (twee)jaarlijkse hoofdinspectie en twee functionele controlerondes uit.

2.3 We dragen waar mogelijk het onderhoud van sportaccommodaties over naar verenigingen en dragen binnen de financiële mogelijkheden bij aan de verduurzaming van buitensportaccommodaties

In 2020 nam Velocitas het onderhoud van de korfbalvelden en het verenigingsterrein van de gemeente over. De vereniging betaalt een symbolische huur van € 1. Alleen voor RCL voert de gemeente het onderhoud nog uit. We zijn met RCL in overleg over de termijn waarbinnen we met de club tot een (onderhouds)kostendekkende huur kunnen komen. Rond de kunstgrasvelden van RCL namen we maatregelen, waaronder de plaatsing van een filterput en kantplanken. Deze voorkomen vervuiling van de omgeving van de voetbalvelden met rubbergranulaat. In 2020 vond de aanbesteding plaats voor de verLEDding van de verlichting van RCL en manege Liethorp.

3.1 We vormen het A4-informatiecentrum en de directe omgeving om tot een Groene Hart Centrum

We stelden een definitief ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte op. Dit deden we samen met (groen)belanghebbenden. Op basis van het ontwerp stelde de raad in april een uitvoeringskrediet beschikbaar. Het bestemmingsplan stelde de raad in mei vast. Er kwam geen beroep, waarna het bestemmingsplan onherroepelijk was. In juni ontvingen we de subsidiebeschikking van Holland Rijnland. Op ons verzoek werd in juli de subsidietermijn van de Oude Rijnzone met 1 jaar verlengd, zodat we voldoende tijd hebben om het project uit te voeren. De aanbesteding van het werk startte eind juli. Eind oktober gunden we de opdracht aan de aannemer. De uitvoering vindt in 2021 plaats.

3.2 We versterken de stad-landverbindingen naar het poldergebied

Binnen de Leidse Ommelanden pakten we de marketing van de belevingsroutes vanuit het Leidse Singelpark naar onze groene polders samen op. We werkten de routes uit in een routebeschrijving met bezienswaardigheden die bij de VVV's in de regio liggen. De routes staan ook op de landelijke website fietsnetwerk.nl.

3.3 We beheren de grote groengebieden integraal en duurzaam

In de grote groengebieden - de Boterhuispolder en Munnikenspolder - gingen we in 2020 van start met kleinschalig sinusbeheer. Met dit ecologische maaibeheer dragen we bij aan de recreatieve beleving van het gebied en stimuleren we de biodiversiteit in de polders.

Om het maaibeheer zo goed mogelijk af te stemmen op de natuurwaarden voerden we gesprekken met het Petit Comité Munnikenspolder. In dit comité zitten onder andere de Vogelwerkgroep, IVN en Comité Doesbrug. Op basis van deze gesprekken namen we maatregelen om het ecologisch maaibeheer te verbeteren. In 2020 doorliepen we een aanbestedingstraject: met ingang van 2021 is in het bestek extra aandacht voor het gefaseerd maaibeheer.

3.4 We richten het Vlikoterrein groen in

Zie programma 2C, 4.5.

4.1 We gaan diefstal uit woningen tegen met wijkpreventieactiviteiten en voorlichting

Door de coronamaatregelen konden we in 2020 geen voorlichtingsbijeenkomsten organiseren. Wel werkten we waar mogelijk samen met de politie en informeerden we inwoners over onder andere inbraakpreventie. We gebruiken nog steeds de buurtwhatsapp, waarmee we mensen vragen om uit te kijken naar een persoon of een voertuig. Burgernet zetten we alleen in bij diefstal, beroving of een vermist persoon als we een duidelijk signalement van een dader hebben.

4.2 We gaan fietsendiefstal tegen, onder andere met een lokfiets en promoteam

De politie bereikte in 2020 veel met de aanpak van bromfietsendiefstal. Door de coronamaatregelen konden we het promoteam niet inzetten. De lokfiets en het promoteam hervatten hun werk naar verwachting later weer.

4.3 We gaan (huiselijk)geweldsmisdrijven tegen

In 2020 voerden we acties uit het Lokaal Uitvoeringsplan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (2019-2023) uit. Deze acties waren gericht op huiselijk geweld en kindermishandeling voorkomen, geweld eerder en beter in beeld krijgen, geweld stoppen en duurzaam oplossen én aandacht voor specifieke doelgroepen vragen. Ook gaven we samen met veiligheids- en zorgpartners prioriteit aan het bestrijden van geweldsdelicten. We hanteerden een persoonsgerichte aanpak, met een zorgplan voor zowel slachtoffer als dader.

4.4 We ontwikkelen een nieuw integraal veiligheidsbeleid voor de jaren 2019-2022

We voerden het integraal veiligheidsbeleid 2019-2022 uit. Naast de capaciteit die de gevolgen van corona(maatregelen) vroegen, zetten we ook in op de andere prioriteiten.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	1. het rapportcijfer dat Leiderdorpers hun buurt geven (uit de inwonersenquête)	8,0	-	8,0		-
	1.1 het aantal opgeleverde woningen in Leiderdorp	48	1	0	260	206
	1.2 het % (+ aantal) 'sociaal' van het totaal aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in Leiderdorp	15% (7)	nvt	nvt	43 %	37% (77)
	1.3 set prestatieafspraken met wooncorporaties	2	2	2	2	2
	1.4 het % vrijkomende sociale woningen in Leiderdorp dat toegewezen is aan Leiderdorpers en het feitelijk aantal	39% (64)	53% (62)	65% (65)	nmb	50%
	2.1 het % inwoners dat tevreden is over het aanbod van de welzijnsvoorzieningen (uit de inwonersenquête) ¹	79%	-	-		79%
	2.2 het aantal formele speelplaatsen	84	-	76		78
	2.2 het aantal informele speelplaatsen	18	-	26		24
	3. het % inwoners dat tevreden is over het aanbod van de sport- en recreatievoorzieningen (uit de inwonersenquête)	91%	-	-		91
	3.2 toename soortenrijkdom in de grote groenvlakken	-	-	-		-
	4. vermogensmisdrijven per 1.000 inwoners in Leiderdorp	18,2	14,9	19	28	10,0
	4. geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners in Leiderdorp	2,2	2,7	47 ² (absoluut)	2,6	2,7
	4.1 diefstal uit woning per 1.000 inwoners in Leiderdorp	2	1,5	30 ³ (absoluut)	2,6	1,5

1 Cijfers uit de inwonersenquête 2017. In 2018 hielden we geen enquête.

2 De cijfers van het CBS waren nog niet voorhanden. Daarom gebruikten we voor 2019 de cijfers uit de gebiedsscan van de politie. De gebiedsscan 2019 hanteert absolute aantallen voor de periode september 2018 tot en met augustus 2019. Ter vergelijking: in de gebiedsscan 2018 stonden in totaal 52 registraties van geweldsmisdrijven.

3 De cijfers van het CBS waren nog niet voorhanden. Daarom gebruikten we de cijfers uit de gebiedsscan van de politie. Ter vergelijking: in de gebiedsscan 2018 stonden in totaal 36 registraties van diefstal uit woning.

2C Ruimte in het dorp

Inleiding

Leiderdorp is een prachtig dorp om in te wonen, werken en recreëren. Wij zorgen voor de leefomgeving en investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van Leiderdorp. Vanuit de Omgevingswet werken we aan (regionaal) beleid voor een evenwichtige verdeling van functies en een schone en gezonde leefomgeving. We werken samen met onze ketenpartners aan de klimaatdoelstellingen. We streven naar duurzame energieopwekking en een robuuste inrichting van de waterketen.

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving			
SMART doel	1. Leiderdorp is goed bereikbaar en de openbare ruimte nodigt uit tot ontmoeten en verblijven.	2. De bebouwde en onbebouwde ruimte wordt evenwichtig en flexibel gebruikt en heeft een goede en veilige gebruikskwaliteit.	3. De bodem, de lucht en het water voldoen in 2030 aan de gewenste kwaliteit en vormen een goede leefomgeving, ook voor de mens.	4. Leiderdorp werkt aan een klimaatbestendige en gezonde omgeving in 2040.
Activiteiten 2020	1.1 We werken de Leidse Ring Noord verder uit.	2.1 We werken thema's uit het Hart van Holland, de regionale agenda omgevingsvisie 2040, verder uit.	3.1 We continueren het beleid voor biodiversiteit, waaronder het bijenlandschap.	4.1 Binnen de duurzaamheidsagenda werken wij het klimaatadaptatiebeleid verder uit.
	1.2 We voeren de uitvoeringsmaatregelen IVVP en de Fietsnota uit.	2.2 We stellen een gebiedsvisie op voor De Baanderij.	3.2 We gaan door met het planten van stinzen in bestaande plantvakken.	4.2 We nemen maatregelen om de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem te verbeteren.
	1.3 We volgen de plannen van het Rijk voor de oplossing van de fileproblematiek op de A4 en participeren.	2.3 We stimuleren het particulier beheer en onderhoud van openbaar groen en speelplekken.	3.3 We geven ruimte aan recreëren met respect voor de natuur.	4.3 We doen onderzoek naar de robuustheid van de bestaande waterketen bij verschillende weersomstandigheden.
	1.4 We prioriteren de fietskwaliteit op de Engelendaal en de Spanjaardsbrug.	2.4 We werken aan de implementatie van de Omgevingswet.		4.4 We vormen het gemengd riool om naar een gescheiden rioolstelsel.
	1.5 Samen met provincie Zuid-Holland zorgen we voor een goede nieuwe openbaarvervoerconcessie in Leiderdorp.	2.5 We stellen een programma van eisen, een nota van uitgangspunten of een ontwikkelvisie op voor ruimtelijke ontwikkelingen.		4.5 We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen
	1.6 We werken nieuw verkeersbeleid uit, het BoW, gebaseerd op het IVVP.	2.6 We zien toe op en handhaven een schone en veilige openbare ruimte.		
		2.7 We verlenen medewerking aan (uitbreidings)plannen en toetsen de plannen aan vastgestelde uitgangspunten voor projecten.		

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving		
		2.8 We wijzen gemeentelijke monumenten aan.	

Wat hebben wij bereikt?

1. Leiderdorp is goed bereikbaar en de openbare ruimte nodigt uit tot ontmoeten en verblijven

In 2020 zetten we belangrijke stappen met de vaststelling van de mobiliteitsvisie aan het begin van het jaar en van de mobiliteitsnota's aan het eind. Niet alleen stelden we het kader vast, maar we definieerden ook de projecten. Deze projecten voeren we in 2021 en volgende jaren uit.

In 2020 werd het kaderbesluit Leidse Ring Noord genomen. Daarmee kwam dit project in een volgende fase, richting een uitvoeringsbesluit. Dit besluit verwachten we in 2021.

De voorbereidingen voor de verbreding van rijksweg A4 gingen verder. Met Rijkswaterstaat vonden constructieve gesprekken plaats over de basisvormgeving van de rijksweg. Dit is een langlopend proces, de resultaten zijn pas over enkele jaren zichtbaar.

Door de coronacrisis werd de nieuwe openbaarvervoerconcessie uitgesteld. Wel verwerkten we in 2020 de wensen en uitgangspunten in het proces.

2. De bebouwde en onbebouwde ruimte wordt evenwichtig en flexibel gebruikt en heeft een goede en veilige gebruikskwaliteit

De druk op de beschikbare ruimte is groot. Met de vaststelling van de gebiedsvisie Baanderij, de afronding van de regionale omgevingsagenda Hart van Holland 2040 en de voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet kunnen we in de toekomst evenwichtige keuzes blijven maken. Ook in de lopende trajecten van initiatieven, ontwikkelingen en beheer maakten we diverse stappen.

3. De bodem, de lucht en het water voldoen in 2030 aan de gewenste kwaliteit en vormen een goede leefomgeving, ook voor de mens

Onze groene parken en groene polders hebben een natuurlijk karakter met een gevarieerd aanbod aan recreatie. Om dit te behouden en waar mogelijk te versterken, namen we maatregelen om de (ecologische) aantrekkelijkheid van deze groengebieden te verbeteren. We houden altijd rekening met de specifieke natuurwaarden van de gebieden.

4. Leiderdorp werkt aan een klimaatbestendige en gezonde omgeving in 2040

Het klimaat is aan het veranderen. Of het nu gaat om de hoeveelheid neerslag of de hoogte van de temperatuur: de weersomstandigheden worden extremer. In stedelijke gebieden komen hierdoor vaker overstromingen, lekkages, periodes met droogte en 'hittestress' voor. Bij de stedelijke inrichting moeten wij daarmee rekening houden. We troffen maatregelen en deden aanpassingen in de openbare ruimte, zodat we beter kunnen omgaan met een veranderend klimaat.

Wat hebben wij ervoor gedaan?

1.1 We werken de Leidse Ring Noord verder uit

Samen met Leiden werkten we hard aan de besluitvorming over het geactualiseerde kaderbesluit en aan de verdere uitwerking van dit project. We zorgden dat de belangen van Leiderdorp zowel ambtelijk als bestuurlijk goed verwoord

zijn in de kaders en de referentieontwerpen. En dat deze goed worden meegenomen in de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten over de Engelendaal en de Oude Spoorbaan.

1.2 We voeren de uitvoeringsmaatregelen IVVP en de Fietsnota uit

In 2020 voerden we de fietspaden langs de Engelendaal uit. Op meerdere plaatsen verbeterden we de fietskwaliteit door het betegelde fietspad te vervangen door aaneengesloten betonplaten. Andere maatregelen namen we op in de nieuwe mobiliteitsnota's.

1.3 We volgen de plannen van het Rijk voor de oplossing van de fileproblematiek op de A4 en participeren

De participatie vond op een goede en inhoudelijke manier plaats. Op aandringen van onder andere Leiderdorp werd het ontwerp van de rijksweg aangepast. In het nieuwe ontwerp is de doorstroming beter en worden in het gebied rond de verdiepte ligging geen baanvakken afgekruisd.

1.4 We prioriteren de fietskwaliteit op de Engelendaal en de Spanjaardsbrug

De maatregelen rond de Spanjaardsbrug namen we op in de mobiliteitsnota's. Ook legden we verbinding met het vastgestelde visiedocument van De Baanderij. We verbeterden de fietspaden langs de Engelendaal.

1.5 Samen met provincie Zuid-Holland zorgen we voor een goede nieuwe openbaarvervoerconcessie in Leiderdorp

Door de coronacrisis werd de openbaarvervoerconcessie uitgesteld. In 2021 wordt duidelijk hoe dit proces verder loopt. Wel gaven we inhoudelijke inbreng op de basisdocumenten.

1.6 We werken nieuw verkeersbeleid uit, het BoW, gebaseerd op het IVVP

De gemeenteraad stelde in 2020 zowel de mobiliteitsvisie als de mobiliteitsnota's vast. Dit was een belangrijke mijlpaal. We werken de nota's nu verder uit. Dit leidt in 2021 en volgende jaren tot zichtbare resultaten.

2.1 We werken thema's uit het Hart van Holland, de regionale agenda omgevingsvisie 2040, verder uit

Het traject Hart van Holland werd afgerond met het opstellen van de regionale omgevingsagenda Hart van Holland 2040. Ook het vervolgetraject ging van start, maar dan binnen Holland Rijnland-verband: het opstellen van een Strategische Agenda Ruimte Holland Rijnland. Tijdens het themacafé Ruimte en Mobiliteit op 2 december 2020 werd een belangrijke bouwsteen gepresenteerd: het dashboard verstedelijking.

2.2 We stellen een gebiedsvisie op voor De Baanderij

De gemeenteraad stelde op 16 november 2020 de gebiedsvisie voor De Baanderij vast. De gebiedsvisie bevat kansrijke ontwikkelingen voor de toekomst. Deze ontwikkelingen zijn goed voor de leefkwaliteit, er ontstaat een functiemix van wonen en werken. De gebiedsvisie dient als kader voor de verdere ontwikkeling van De Baanderij.

2.3 We stimuleren het particulier beheer en onderhoud van openbaar groen en speelplekken

We betrokken buurtbewoners en kinderen bij vernieuwingen, verbeteringen en omvormingen van speelplekken. Daarvoor organiseerden we bewonersbijeenkomsten en verstuurdde we bewonersbrieven. Particuliere initiatieven stimuleerden en ondersteunden we met maatwerk.

2.4 We werken aan de implementatie van de Omgevingswet

In 2020 werd de inwerkingtreding van de Omgevingswet opnieuw met een jaar uitgesteld. De voorbereidingen gingen, voor zover mogelijk, door. Naast een algemene informatiesessie voor de raad organiseerden we een sessie over het

bindend adviesrecht en de mogelijkheden om participatie verplicht te stellen. Voor de vergunningverlening deden we de eerste voorbereidingen voor een initiatieventafel. Verder schaften we de benodigde plan- en regelsoftware voor het digitale stelsel aan.

2.5 We stellen een programma van eisen, een nota van uitgangspunten of een ontwikkelvisie op voor ruimtelijke ontwikkelingen

In 2020 werkten we aan het Groene Hart Centrum, de Pinksterbloem en de nieuwbouw van verpleeghuis Leythenrode. Ook voerden we de eerste gesprekken met IKEA over de invulling van de IKEA-plot.

2.6. We zien toe op en handhaven een schone en veilige openbare ruimte

De algemene plaatselijke verordening (APV) biedt gemeenten de mogelijkheid om de openbare ruimte netjes en leefbaar te houden. De APV heeft een goed instrumentarium om de openbare ruimte schoon en veilig te houden. In 2020 werd de APV opnieuw vastgesteld. De boa's zien dagelijks toe op naleving en handhaven waar nodig.

2.7 We verlenen medewerking aan (uitbreidings)plannen en toetsen de plannen aan vastgestelde uitgangspunten voor projecten

In 2020 werkten we aan de ROC-locatie¹, Brittenstein¹, Statenhof, Driemaster, De Menswording, Amaliaplein¹, dierenkliniek Van der Valk Boumanweg, 2 woningbouwplannen Hoofdstraat, het voormalige politiekantoor Hoogmadeseweg en het Hospice Hoogmadeseweg.

2.8 We wijzen gemeentelijke monumenten aan

Volgens het gemeentelijk monumentenbeleid 2017 wijzen we elk jaar gemeentelijke monumenten aan. In 2020 wezen we 6 gemeentelijke monumenten aan. Dit was een lager aantal dan verwacht. Vanwege de coronamaatregelen kwam de commissie pas later in het jaar samen om de aanwijzingen in gang te zetten.

3.1 We continueren het beleid voor biodiversiteit waaronder het bijenlandschap

In 2020 startte het onderzoek naar mogelijke uitbreiding van natuurvriendelijke oevers. In de Vossiuslaan legden we een natuurvriendelijke oever aan.

In 2020 ronden we de eerste meetronde van het natuurmeetnet af en startte het aanbestedingstraject voor de tweede meetronde.

Tijdens de Leiderdorpse week van de weidevogel in maart 2020 sloten we een weidevogelconvenant voor de Boterhuispolder met de agrarische natuurvereniging VAN Ade, de coöperatie De Groene Klaver en het groenoverleg Leiderdorp. Daarnaast ondertekenden we met de partners uit het Bijenlandschap een intentieverklaring voor het VCA-keurmerk. Dit is een internationaal kwaliteitskeurmerk voor het werken aan ecologisch herstel. VCA staat voor Verified Conservation Area. Het keurmerk is een erkenning voor de gezamenlijke inspanningen om de regio interessanter te maken voor bijen en andere bestuivers.

3.2 We gaan door met het planten van stinzen in bestaande plantvakken

Door bezuinigingen stopten we met het planten van stinzen. Ook de aanbesteding werd niet doorgezet.

---

¹ Opgeleverd.

3.3 We geven ruimte aan recreëren met respect voor de natuur

De provincie Zuid-Holland wees in 2020 de Vadedoplas aan als officieel zwemwater. Dit betekent dat we elke jaar de veiligheid van de zwemlocatie monitoren. In 2020 herprofileerden we het onderwatertalud en vulden we de geconstateerde kuilen op. Daarnaast gaven we opdracht om in het eerste kwartaal van 2021 een tweede drijflijn aan te brengen.

In park De Houtkamp troffen we maatregelen om evenementen beter te kunnen faciliteren: we verbeterden de ondergrond van het grote recreatieveld en de omliggende paden en we legden een stroomaansluiting aan. Het grote veld is nu langere tijd van het jaar geschikt voor recreatie.

4.1 Binnen de duurzaamheidsagenda werken wij het klimaatadaptatiebeleid verder uit

In 2020 presenteerden we de stresstest droogte-, hitte- en wateroverlast in de raad. We startten ook met de interne risicodialog. In 2021 krijgt dit een vervolg.

4.2 We nemen maatregelen om de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem te verbeteren

In 2020 stelden we een meerjarig baggeronderhoudsplan op voor 2021-2029. Hierin staat welke watergangen we wanneer baggeren. In 2020 voerden we de eerste baggerwerkzaamheden in de Boterhuispolder uit. We begonnen met de inventarisatie voor een meerjarigonderhoudsplan voor beschoeiing.

4.3 We doen onderzoek naar de robuustheid van de bestaande waterketen bij verschillende weersomstandigheden

We verbeterden het meetnet in de riolering en het grondwater en breidden het uit.

4.4 We vormen het gemengd riool om naar een gescheiden rioolstelsel

We begonnen met het aanleggen van een gescheiden riolering in de Leidsedreef en de Ericalaan. De projecten Hoogmadeseweg en Kreken-Noord ronden we af. Hier brachten we een gescheiden riolering aan. Ook de voorbereidingen voor een gescheiden riolering in Oranjewijk en Kerkwijk gingen van start.

4.5 We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen

In 2020 vormden we het Vlikoterrein om tot een recreatiegebied waar biodiversiteit voorop staat. We zaaiden een bloemrijk mengsel in en plantten verschillende (fruit)bomen aan. Ook richtten we alle oevers in het gebied in als natuurvriendelijke oever.

Door de coronamaatregelen moesten we de activiteiten voor bewoners dit jaar noodgedwongen digitaal doen. In het voorjaar organiseerden we samen met IVN een aantal webinars over Operatie Steenbreek. Tijdens de Leiderdorpse GOED-week in oktober, een onderdeel van de duurzaamheidsagenda, was Operatie Steenbreek ook een van de thema's.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	Het % inwoners dat het groen als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	63	-	65		-
	Het % inwoners dat het wateronderhoud als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	65	-	61		-
	Het % inwoners dat het wegenonderhoud als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	46	-	45		-
	Het % inwoners dat het onderhoud verkeersvoorzieningen als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	64	-	60		-
	Het % inwoners dat het onderhoud aan straatmeubilair als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	65	-	60		-
	Het % inwoners dat het onderhoud aan speeltoestellen als goed of uitstekend beoordeelt (uit de inwonersenquête)	55	-	55		-
	Het % inwoners dat actief is of actief te krijgen om het gemeentelijk groen te onderhouden (uit de inwonersenquête)	22	-	20		-

De prestatie-indicatoren komen uit de inwonersenquête Leiderdorp. De cijfers in de kolommen 2017 (w) en 2019 (w) zijn de definitieve uitkomsten van de inwonersenquête 2017 en 2019. Leiderdorp voert de inwonersenquête om het jaar uit.

2D Dienstverlening aan het dorp

Inleiding

De klant staat centraal. Dat zijn de inwoners, ondernemers en instellingen. Hun vraag bepaalt onze dienstverlening. Het Serviceplein - ons klantcontactcentrum - is de ingang voor vragen. Hier kan de klant terecht voor alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Voorbeelden zijn reisdocumenten en vergunningen, afvalinzameling en groenonderhoud, bestemmingsplannen en (tijdelijke) verkeersaanpassingen.

Doel	Het bieden van efficiënte en vraaggerichte dienstverlening	
SMART doel	1. We bieden service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente, via fysieke balies, telefonisch en via effectieve, anticiperende en snelle online communicatie.	2. We bieden tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, toezicht op de vergunningen en handhaving waar nodig.
Activiteiten 2020	1.1 We stellen een nieuwe visie op dienstverlening op en maken een uitvoeringsdocument dienstverlening.	2.1 We werken de werkprocessen verder uit volgens het VTH-beleidsplan 2016-2020.
	1.2 We ontwikkelen het Serviceplein - de teams Klantcontact en Burgerzaken - verder door.	2.2 We treffen voorbereidingen voor de komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.
	1.3 We werken aan de digitale dienstverlening.	
	1.4 We stellen een nieuwe beheersverordening op voor de algemene begraafplaats.	
	1.5 We beantwoorden vragen die via social media binnenkomen snel en goed.	
	1.6 We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid.	

Wat hebben wij bereikt?

1. We bieden service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente, via fysieke balies, telefonisch en via effectieve, anticiperende en snelle online communicatie

We stellen onze klant centraal en bieden ruimte aan initiatief en ondernemerschap. De vraag van onze klant bepaalt onze dienstverlening. Het Serviceplein biedt service bij het verkrijgen van alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Het moet voor iedereen meteen duidelijk zijn waar hij of zij zich bij de gemeente kan melden.

2. We bieden tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, toezicht op de vergunningen en handhaving waar nodig

In 2019 namen we het nieuwe VTH-pakket in gebruik. We hebben nu meer zicht en sturing op de procedure van vergunningverlening en de koppeling met handhaving en toezicht.

Wat hebben wij ervoor gedaan?

1.1 We stellen een nieuwe visie op dienstverlening op en maken een uitvoeringsdocument dienstverlening

In de tweede helft van 2020 verlegden we de prioriteit van de visie en het uitvoeringsdocument naar de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport Signalen vertalen, het raadsbesluit daarover op 22 juni 2020 en de Rapportage plan van aanpak dienstverlening. Een van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport was het opstellen van servicenormen en bijbehorende prestatie-indicatoren. Deze namen we op in de begroting van 2021. Een tussentijdse stand van zaken van alle aanbevelingen uit het rekenkamerrapport staat in de Rapportage plan van aanpak dienstverlening. We boden deze rapportage in september aan de raad aan.

In december 2020 gaven we opnieuw een terugkoppeling over de stand van zaken van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport aan de raad. De visie op dienstverlening en het bijbehorende uitvoeringsdocument leveren we in het eerste kwartaal van 2021 op.

Kengetallen ingekomen brieven, e-mails en formulieren van inwoners & beantwoording daarvan

Leiderdorp, Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude hebben gekozen voor zaakgericht werken. We werken met het JOIN-zaaksysteem. Met JOIN kunnen we alleen meten en monitoren op zaakniveau, niet op documentniveau. We kunnen dus wel meten en monitoren hoeveel zaken we hebben afgehandeld, maar niet om hoeveel documenten het gaat. Documenten kunnen e-mails, brieven of formulieren zijn.

Aantal geregistreerde zaken in JOIN

In 2020 registreerden we 19.581 zaken in JOIN.

Tabel: totaalaantal gestarte en afgedane zaken in JOIN / waarvan op tijd afgehandeld *)

2020	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Totaal gestart	1.648	1.604	1.611	1.676	1.581	2.011	1.687	1.572	1.645	1.755	1.738	584
Totaal afgedaan	1.555	1.500	1513	1.573	1.506	1.919	1.590	1.455	1.475	1.538	1.440	347
Waarvan op tijd	1.361	1.282	1.299	1.358	1.291	1661	1.323	1.295	1.297	1.387	1.305	308 **)

*) Het aantal op tijd afgehandelde zaken geeft nu nog een vertekend beeld ten opzichte van het totaalaantal afgedane zaken. Dit heeft verschillende oorzaken:

- de doorlooptijden van sommige zaken zijn te scherp gesteld;
- medewerkers laten zaken die allang afgehandeld zijn in de werkvoorraad staan, omdat ze dan gemakkelijker terug te vinden zijn;
- 'behandelaren' zijn uit dienst terwijl er nog zaken open staan;
- sommige zaaktypen kunnen we opschorten of verlengen, maar dit is nog niet voor alle zaaktypen geregeld.

In november 2020 begonnen we met een betere aansluiting van de inrichting van JOIN op de behoeften per zaaktype en de rapportages op de prestatie-indicatoren, die vanaf 2021 onderdeel zijn van de begroting. We pasten ook de werkprocessen hierop aan. We gaan hier in 2021 mee door.

**) Op 1 december 2020 namen we Melddesk in gebruik. Dit is het nieuwe meldingssysteem voor meldingen openbare ruimte. Tot 1 december 2020 waren de ingekomen meldingen onderdeel van het totaalaantal gestarte en afgedane zaken in JOIN. Vanaf 1 december registreren we deze meldingen niet meer in JOIN, maar in Melddesk. De managementrapportages komen sinds 1 december 2020 uit Melddesk.

Tabel: meldingen openbare ruimte (Melddesk) over de maand december 2020

Meldingen openbare ruimte (Melddesk)	Periode: 1 t/m 31 december 2020
Aantal binnengekomen meldingen	451
Aantal afgedane meldingen	451
Aantal afgedane meldingen binnen de servicenorm	371

E-mail

In 2020 kwamen via info@leiderdorp.nl 24.024 e-mails binnen die we registreerden in JOIN. Dit aantal is exclusief reclamemail.

Het aantal documentregistraties voor het kanaal e-mail, richting inkomend, was: 12.769.

Overige kanalen

- Brieven, documentregistraties kanaal brief, richting inkomend: 3.397
- Formulieren, documentregistraties kanaal formulieren, richting inkomend: 4.940
- Balie, documentregistraties kanaal balie, richting inkomend: 1.153
- Telefoon, documentregistraties kanaal telefoon, richting inkomend: 7
- Fax, documentregistraties kanaal fax, richting inkomend: 16
- Alle kanalen, onbekend via welk kanaal het document is binnengekomen: 74

1.2 We ontwikkelen het Serviceplein - de teams Klantcontact en Burgerzaken - verder door

We brengen steeds meer producten, diensten en informatieverstrekking over naar de eerste lijn van het Serviceplein. Het doel is meer vragen direct te kunnen afhandelen in het eerste klantcontact met de gemeente. Zo helpen we onze klanten sneller en efficiënter. De doorontwikkeling van de Servicepleinmedewerkers heeft continu onze aandacht. We zetten coaching, training en kennisoverdracht in. Om identiteitsfraude tegen te gaan volgden alle Servicepleinmedewerkers in 2020 de opleiding Identiteit & Identiteitsdocumenten (M1a). Tijdens deze opleiding leerden de medewerkers tactisch onderzoek te doen naar iemands identiteit en zo te verifiëren of de persoon, het document en zijn verhaal kloppen.

1.3 We werken aan de digitale dienstverlening

De informatiesamenleving heeft een grote impact op de bestuurlijke taakuitoefening, de interne werkprocessen en de gemeentelijke dienstverlening. Dat zijn uitdagingen die gemeenten alleen samen aankunnen. Collectief optreden maakt gemeenten sterker en slagvaardiger. Wij werken samen met de gemeenten Zoeterwoude, Oegstgeest en Leiden en Servicepunt71.

Als gevolg van de coronacrisis en de maatregelen die de regering nam - zoals het beperken van fysieke contacten - digitaliseerden we in 2020 een aantal dienstverleningsprocessen versneld. Voorbeelden zijn de geboorteaangifte via DigiD (ongeveer 1.700 geboorteaangiften per jaar) en de meldingen huwelijk en ondertrouw via DigiD (ongeveer 130 meldingen per jaar).

Daarnaast maakten we een aantal nieuwe webformulieren. Burgers en bedrijven kunnen nu, naast het algemene e-mailadres info@leiderdorp.nl, ook het contactformulier op de website gebruiken om een bericht naar de gemeente te sturen.

Eind 2019 startte Leiderdorp met een pilot e-dienstverlening. In 2020 besloten we er een regionaal project van te maken met de vier gemeenten. Het project loopt nog door in 2021. Binnen het project digitaliseren we de 15 (tot voor kort 11) meest gevraagde Burgerzakendiensten. Digitale aangiften en aanvragen leveren een flinke tijdsbesparing op, omdat ze volledig digitaal verwerkt worden in de Basisregistratie Personen (BRP). Hierdoor hebben we meer tijd voor de behandeling van complexe zaken.

1.4 We stellen een nieuwe beheersverordening voor de algemene begraafplaats op

Dit schoven we door naar 2021. Want de focus lag vanaf het 2e kwartaal 2020 op het onderzoeken van de kostendekkendheid van de tarieven en de mogelijkheden om de tarieven te verlagen. Met ingang van 1 januari 2021 voerden we een aantal aanpassingen op de tarieven door.

In oktober 2020 besloten we om de kostendekkendheid en de tarieven van de begraafplaats breder te onderzoeken. Begin 2021 starten we een onderzoeksproject, waarin we alle facetten van de begraafplaats meenemen die van invloed (kunnen) zijn op de tarieven en de kostendekkendheid. Zoals het teruglopen van het aantal begrafenissen ten opzichte van het aantal crematies (landelijke trend). Op basis van de uitkomsten van dit onderzoeksproject doen we een voorstel voor de Kadernota 2022.

Tabel: overzicht van het aantal begrafenissen per jaar van 2017 tot en met 2020 (Algemene Begraafplaats)

Aantal begrafenissen	2017	2018	2019	2020
Begrafenissen in een nieuw particulier graf	21	19	16	22
Bijzettingen in een bestaand particulier graf	43	39	45	36
Begrafenissen in een algemeen graf	28	23	18	13
Totaal	92	81	79	71

1.5 We beantwoorden vragen die via social media binnenkomen snel en goed

Het webcareteam reageert binnen een werkdag op vragen van inwoners via social media. Het webcareteam bestaat uit een communicatiemedewerker en team Klantcontact. De webcaremedewerker zet de vraag uit naar de collega's van de resultaatteams en houdt de regie op de beantwoording. In 99% van de gevallen beantwoordt het webcareteam vragen dezelfde dag.

1.6 We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid

We gebruiken de Burgerpeiling (Waar staat je gemeente), het dashboard dienstverlening (continumeting) en de Leiderdorpse inwonersenquête om de klanttevredenheid te monitoren en te verbeteren. De Leiderdorpse inwonersenquête voeren we om het jaar uit. Dat gebeurde voor het laatst in 2019. In 2021 voeren we weer een inwonersenquête uit. De uitkomsten van deze enquête gebruiken we om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Zo kunnen we een efficiënte en vraaggerichte dienstverlening garanderen.

2.1 We werken de werkprocessen verder uit volgens het VTH-beleidsplan 2016-2020

In 2020 werkten we volgens het VTH-beleidsplan 2016-2020. Vergunningverlening, toezichtstaken en handhaving vonden plaats op basis van binnengekomen aanvragen. We handelden alle ingekomen aanvragen af.

Omgevingsvergunningen 2020	Aantal
Aantal binnengekomen vergunningsaanvragen	180
Aantal verleende omgevingsvergunningen	77

2.2 We treffen voorbereidingen voor de komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen Halverwege 2019 ging het project Implementatie Omgevingswet van start. We belegden de projectleiding bij een externe partij. We willen voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2022 in ieder geval aan de minimale vereisten voldoen.

De inwerkingtreding Wet kwaliteitsborging werd uitgesteld naar 2022. Daarom troffen we in 2020 nog geen voorbereidingen op het onderdeel bouwen. Dit doen we in 2021.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving ¹	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2021 (b)
Prestatie-indicatoren	Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente	7,0	-	7,0	-	7,5
	Het % inwoners dat tevreden is over de dienstverlening van de gemeente	74%	-	74%	-	78%
	Het % inwoners dat het aanvragen (product of dienst) of het voorleggen (situatie) gemakkelijk vindt	70%	-	74%	-	78%
	Het % inwoners dat de afhandelingstijd acceptabel vindt	74%	-	72%	-	75%
	Het % inwoners dat vindt dat de medewerker van de gemeente waarmee zij contact hadden voldoende deskundig was	85%	-	80%	-	85%
	Het % inwoners dat vindt dat er voldoende communicatie is over het verloop van de afhandeling	64%	-	64%	-	68%
	Het % inwoners dat van mening is dat de gemeente heldere taal gebruikt in de communicatie en informatievoorziening	79%	-	77%	-	80%
	Het % inwoners dat tevreden is over de klantvriendelijkheid	89%	-	86%	-	90%
	Het % inwoners dat de digitale dienstverlening van de gemeente als uitstekend of goed beoordeelt	72%	-	78%	-	80%
	Het % inwoners dat de communicatie en voorlichting van de gemeente als uitstekend of goed beoordeelt	74%	-	67%	-	74%

¹ De prestatie-indicatoren komen uit de inwonersenquête Leiderdorp en zijn een doorvertaling van de prestatie-indicatorenquête voor dienstverlening van <http://www.waarstaatjegemeente.nl/>. De cijfers in de kolommen 2017 (w) en 2019 (w) zijn de definitieve uitkomsten van de inwonersenquêtes 2017 en 2019. In 2020 voerden we geen inwonersenquête uit: dat doen we om het jaar. De volgende inwonersenquête voeren we in 2021 uit.

2E Grondexploitaties

Inleiding

Leiderdorp heeft verschillende ruimtelijke projecten in ontwikkeling. Via de rapportage Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG) informeren we de raad over projecten met een grondexploitatie. Meer informatie over deze ruimtelijke projecten staat dan ook in de recentste rapportage: de GIG 2021 uit voorjaar 2021. De raad behandelt deze rapportage voorafgaand aan deze jaarstukken en stelt deze naar verwachting vast.

Doel	Financiële bewaking en sturing van ruimtelijke projecten	
SMART doel	1. Financiële en inhoudelijke bewaking van verkoop gemeentegrond bij concrete projecten.	2. Een zorgvuldige inpassing van de verdieping van de rijksweg A4 voor een betere woon-, werk- en leefomgeving, met extra recreatiemogelijkheden.
Activiteiten 2021	1.1 We bewaken de grondexploitaties van de nieuwbouwwontwikkelingen Driemaster en Amaliaplein.	2.1 We ontplooiën verkoopactiviteiten voor de ontwikkelingen Bospoort Zuid en de kavels Vierzicht.
	1.2 We maken de nieuwbouw-ontwikkeling Driemaster woonrijp.	
	1.3 We voeren een herinrichting uit van de Simon Smitweg.	

Wat hebben wij bereikt?

1. Financiële en inhoudelijke bewaking van verkoop gemeentegrond bij concrete projecten

Dit deden we voor de projecten Driemaster en Amaliaplein.

2. Een zorgvuldige inpassing van de verdieping van de rijksweg A4 voor een betere woon-, werk- en leefomgeving, met extra recreatiemogelijkheden

Dit is het W4-project. De nog te realiseren ontwikkellocatie in Bospoort Zuid is hier onderdeel van. De ontwikkeling van het laatste kavel in het Mauritskwartier is klaar.

Wat hebben wij ervoor gedaan?

1.1 We bewaken de grondexploitaties van de nieuwbouwwontwikkelingen Driemaster en Amaliaplein

Project Driemaster omvat grondverkoop aan een marktpartij, een zorginstelling en een woningcorporatie. We leverden in 2020 ook het derde en laatste perceel grond. Alle partijen binnen het project Driemaster zijn inmiddels aan het bouwen.

De ontwikkelaar van het project Amaliaplein leverde de supermarkt en de woningen op. We richtten ook het Amaliaplein zelf nieuw in en legden een nieuwe fietsverbinding aan tussen de Hoogmadeseweg en de Willem-Alexanderlaan. Onder de grondexploitatie van het Amaliaplein schaalden we ook de voorbereiding op de herinrichting van de Simon Smitweg. Daarom verwachten we dat de uitvoering duurder wordt.

1.2 We maken de nieuwbouwwontwikkeling Driemaster woonrijp

We ontwikkelden het uitvoeringsplan voor de openbare ruimte. In het eerste kwartaal van 2021 besteden we het woonrijp maken aan. De uitvoering start in het tweede kwartaal van 2021.

1.3 We voeren een herinrichting uit van de Simon Smitweg

De vastgestelde verkeerscirculatie van de Simon Smitweg is volledig tweerichtingsverkeer. Op basis hiervan maakten we een functioneel ontwerp. Ook namen we de ontwerpbesluiten voor het bestemmingsplan en de verkeersbesluiten. In januari 2021 stelden we deze vast. Nu kunnen we de herinrichting van de Simon Smitweg in 2021 verder oppakken.

2.1 We ontplooiën verkoopactiviteiten voor de ontwikkelingen Bospoort en de kavels Vierzicht

De verkoopinspanningen voor Bospoort Zuid en de twee resterende kavels Vierzicht leidden tot aanknopingspunten, maar nog niet tot concrete resultaten.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2021 (b)	2022 (b)
Prestatie-indicatoren	1.1.1 college- en raadsbesluit voor aangaan overeenkomst Driemaster	X		X			
	1.1.2 vergunningverlening Driemaster		X		X		
	1.1.3 vergunningverlening Amaliaplein		X				
	1.2.1 verkoop en overdracht gronden Driemaster			75%	100%		
	1.2.2 verkoop en overdracht gronden Amaliaplein			100%			
	1.3.1 verkeersbesluit en bestemmingsplan					X	
	1.3.2 uitvoering Simon Smitweg					X	X
	2. verkoop en opleveren bouwrijpe grond paviljoens Bospoort Zuid				nmb		
	2. opleveren bouwrijpe grond Bospoort Noord	X					
	2. vergunningverlening Bospoort Noord				vervalt		
	2. verkoop gronden kavel Boomgaardlaan (kavel M)				100%		

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 staan er beleidsindicatoren in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo kunnen we gemeenten gemakkelijker met elkaar vergelijken. In de tabel staan de indicatoren die voor dit programma relevant zijn. De peildatum is 28-01-2021. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren per subprogramma.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
2	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2019	0,2	9,2	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
2	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	189	163	CBS
2	Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	4,2	17,6	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
2	Demografische druk	%	2020	81,5	70	CBS
2	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2019	136,7	151,6	LISA
2	Funcziemenging	%	2019	50,7	53,2	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Wat heeft het gekost?

2 Aantrekkelijk Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
2A Werken en ondernemen in het dorp	Lasten	90	162	-25	137	67	70
	Baten	-11	-33	27	-6	-4	-2
Saldo		79	129	2	131	64	68
2B Wonen en recreëren in het dorp	Lasten	558	372	-14	358	362	-4
	Baten	-233	-48	-11	-59	-81	22
Saldo		324	324	-25	299	281	18
2C Ruimte in het dorp	Lasten	7.700	8.803	738	9.541	9.258	283
	Baten	-8.952	-6.431	-157	-6.588	-6.682	94
Saldo		-1.251	2.372	582	2.953	2.576	377
2D Dienstverlening in het dorp	Lasten	436	297	7	304	218	86
	Baten	-1.040	-600	150	-450	-550	100
Saldo		-605	-303	157	-146	-333	187
2E Grondexploitatie	Lasten	4.118	4.411	2.975	7.387	1.918	5.469
	Baten	-6.048	-7.223	-311	-7.534	-2.374	-5.160
Saldo		-1.930	-2.812	2.664	-147	-456	309
Programma	Lasten	12.901	14.045	3.682	17.727	11.823	5.904
	Baten	-16.283	-14.335	-302	-14.637	-9.691	-4.946
Saldo van baten en lasten		-3.382	-290	3.380	3.090	2.132	958
Reserves	Toevoeging	6.405	3.149	-2.471	678	1.398	-719
	Onttrekking	-669	-9.523	-745	-10.268	-10.448	181
Mutaties reserves		5.735	-6.373	-3.216	-9.589	-9.051	-539
Resultaat		2.353	-6.663	164	-6.499	-6.919	419

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen per programmaonderdeel groter dan € 50.000.

2A Werken en ondernemen in het dorp

Lasten

- Bestemmingsplannenbeleid: hier was sprake van een voordeel van € 150.000. Dit kwam vooral door onderbesteding in het budget voor overige kosten en inhuur en door vertraging in de uitvoering van de implementatie van de Omgevingswet. Daarnaast was er sprake van compensatie voor geleverde ambtelijke diensten.

2B Wonen en recreëren in het dorp

Er waren geen afwijkingen in de lasten of baten groter dan €50.000.

2C Ruimte in het dorp

Lasten

- Leiderdorpsebrug en Rhijnvreugbrug: voor deze bruggen in beheer van de provincie Zuid-Holland noteerden we een nadeel van ongeveer € 200.000. Dit nadeel ontstond door het juist toepassen van boekhoudkundige regels. Kosten moeten geboekt worden in het jaar waarop ze betrekking hebben. Dit was vroeger niet het geval, maar hebben we nu hersteld.
- Doesbrug: bij het invoeren van het beheerplan Civiele Kunstwerken verviel per ongeluk het budget voor inhuur van brugwachters. Daardoor ontstond een tekort van € 51.000.
- Wegen binnen de bebouwde kom: de belasting van € 68.000 van het Hoogheemraadschap op het areaal had geen budget en was daarmee vanzelf een overschrijding. Lagere advieskosten van € 61.000 en minder uitgevoerd dagelijks onderhoud van € 54.000 naast hogere kosten voor uitbestede werkzaamheden van € 40.000 zorgden samen voor een niet al te grote afwijking. Wel is de voorgenomen extra dotatie aan de voorziening wegen van € 97.000 op advies van de accountant teruggedraaid omdat deze mutatie niet voldeed aan de regelgeving volgens BBV. De onttrekking aan de algemene reserve die met deze mutatie samenhangt is eveneens teruggedraaid.
- Pompen en riolen: de lagere kosten voor uitgevoerde schoonmaakwerkzaamheden van € 150.000 compenseerden we met hogere kosten voor onderhoud van € 120.000 en advieskosten van € 52.000.
- Waterwerken: door onderbesteding op dagelijks onderhoud bleef ongeveer € 84.000 over. We schoven het budget bij de decemberwijziging door naar 2021.
- Groenonderhoud: door minder uitgevoerde werkzaamheden hadden we € 105.000 over.
- Milieustraat en milieucorner: door hogere kosten en lagere vergoedingen voor afvalverwerking in combinatie met een groter aanbod van afval, hadden we een financieel nadeel van € 290.000. We egaliseerden een groot deel van dit resultaat met de egalisatiereserve reiniging.
- Duurzaamheid: door hoger uitvallende subsidies en lagere kosten dan verwacht hadden we een positief resultaat bij duurzaamheid van € 142.000. Dit overschot storten we in de reserve duurzaamheid.

Baten

- Reinigings- en afvalstoffenheffing: we boekten hogere opbrengsten dan begroot. Het bedrag van € 101.000 egaliseerden we met de egalisatiereserve reiniging.

2D Dienstverlening in het dorp

Lasten

Op het onderdeel verkiezingen hadden we een onderbesteding van € 76.077. Dit komt vooral door de ophoging van het budget voor de verkiezingen met een coronabedrag van € 27.745. We gaven dit niet uit in 2020 en schoven het door naar 2021. Ook op het reguliere budget hielden we geld over omdat we het bedrag pas nodig hebben in 2021. Ook dit schoven we grotendeels door naar het verkiezingsjaar 2021.

2E Grondexploitaties

De grondexploitaties lopen over meerdere jaren. De begroting 2020, op basis van de GIG 2020, is een momentopname. De werkelijke uitgaven lopen meestal niet synchroom. Per saldo is er geen resultaat op de exploitatie, omdat we de gemaakte kosten en opbrengsten op de balans activeren. Bij afronding van het project verrekenen we het resultaat met de reserve bouw- en grondexploitaties. Om deze reden geven we hier een verklaring voor het werkelijk resultaat 2020. Als de prognose van een grondexploitatie negatief is, komt dit tot uiting in een dotatie aan de voorziening negatieve grondexploitaties.

Programma 2E had een positief resultaat van € 59.000 met name veroorzaakt door het uiblijven van advieskosten. Daarnaast was er sprake van tussentijdse winstneming voor twee exploitaties op basis van POC-methodiek; Amaliaplein € 125.000 en Driemaster € 125.000

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
Bouw- en grondexploitaties	Toevoeging	2.035	2.968	-2.691	277	611	-334
	Onttrekking	-238	-9.154	-96	-9.250	-9.275	25
Saldo		1.797	-6.186	-2.787	-8.973	-8.664	-309
Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Toevoeging	64	0	0	0	70	-70
	Onttrekking	-20	-3	-150	-153	-153	0
Saldo		44	-3	-150	-153	-83	-70
Egalisatiereserve reiniging	Toevoeging	275	181	35	216	216	0
	Onttrekking	-35	-208	-120	-328	-484	156
Saldo		240	-27	-85	-112	-268	156
Implementatiekosten omgevingswet	Toevoeging	227	0	0	0	95	-95
	Onttrekking	-155	0	-154	-154	-154	0
Saldo		72	0	-154	-154	-59	-95
Bestemmingsreserve Integraal Beheer	Toevoeging	3.566	0	185	185	263	-78
	Onttrekking	-221	-157	-175	-332	-332	0
Saldo		3.345	-157	10	-147	-69	-78
Reserve Duurzaamheid	Toevoeging	237	0	0	0	142	-142
	Onttrekking	0	0	-50	-50	-50	0
Saldo		237	0	-50	-50	92	-142
Totaal	Toevoeging	6.405	3.149	-2.471	678	1.398	-719
	Onttrekking	-669	-9.523	-745	-10.268	-10.448	181
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2		5.735	-6.373	-3.216	-9.589	-9.051	-539

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020 groter dan € 15.000

Reserve bouw- en grondexploitaties

In de reserve bouw- en grondexploitaties stortten we € 309.000 meer dan geraamd. Die storting bestaat uit een bedrag aan (tussentijdse) winstneming van € 250.000. Verder voegden we op het voordelige saldo op overige grondexploitatie € 59.000 toe aan de reserve.

Egalisatiereserve omgevingsvergunning

Op grond van de tussentijdse verwachtingen m.b.t. de opbrengsten leges vergunningen is een onttrekking van € 150.000 geraamd. Bij het sluiten van de jaarrekening bleken de opbrengsten t.o.v. de bijgestelde raming toch weer mee te vallen en bleven de lasten achter bij de raming. Het voordelige saldo op omgevingsvergunningen van € 70.000 voegden we toe aan de egalisatiereserve omgevingsvergunning.

Egalisatiereserve reiniging

Vanwege het nadelig resultaat op het taakveld reiniging doen we een onttrekking aan de egalisatiereserve reiniging van € 156.000.

Reserve implementatiekosten Omgevingswet

Het voordelig resultaat van € 95.000 storten we terug in de reserve.

Reserve integraal beheer openbare ruimte (IBOR)

Het voordelig resultaat op de onderhoudsbudgetten van € 78.000 voegen we toe aan de reserve.

Reserve duurzaamheid

Het voordelig resultaat van € 142.000 op duurzaamheid storten we terug in de reserve duurzaamheid.

Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp

3A Bestuur

Inleiding

Leiderdorp moet een vitale samenleving blijven. Daarom inspireren we, ondersteunen we en geven we ruimte aan de kennis, betrokkenheid en het oplossend vermogen in de samenleving. Wij streven naar tevreden inwoners die zich uitgenodigd voelen om te participeren. We vinden het de normaalste zaak om inwoners, instellingen en ondernemers actief te betrekken bij het oplossen van problemen. We willen zelfs verdergaan en de opgaven en vraagstukken eerst samen ophalen en vervolgens samen oppakken, als gelijkwaardige partners. We benutten de aanwezige kennis, energie en talenten dus echt.

Doel	Rekening houdend met het coalitieakkoord is het beleid in hoge mate gericht op een actieve rol van inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven: gemeenten, inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven trekken samen op om beleidsdoelstellingen te verwezenlijken en uit te voeren
SMART doel	1. De inwoners, instellingen en ondernemers zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente.
Activiteiten 2020	1.1 We verbeteren de dienstverlening.
	1.2 We vergroten de verbinding met de inwoners.
	1.3 We vergroten het eigenaarschap van onze medewerkers.
	1.4 We analyseren de burgerpeiling en voeren verbeterpunten door.

Wat hebben we bereikt?

1. De inwoners, instellingen en ondernemers zijn tevreden over de samenwerking met de gemeente

In 2019 voerden we de tweejaarlijkse inwonersenquête uit. Op basis hiervan voerden we verbeteringen door om de tevredenheid van de inwoners vergroten. In de komende inwonersenquête 2021 wordt het effect van de ingezette verbeteringen zichtbaar.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We verbeteren de dienstverlening

De dienstverlening van de gemeente is beter op orde. In 2020 voerden we een aantal verbeteringen door. Een overzicht van de verbeteringen staat in de Rapportage plan van aanpak dienstverlening, die we in september aanboden aan de raad. Daarnaast stelden we servicenormen en bijbehorende prestatie-indicatoren vast. Deze namen we op in de begroting van 2021.

In december 2020 namen we Melddesk in gebruik: een nieuw systeem voor het afhandelen van meldingen openbare ruimte. De voorbereidingen op de implementatie van de nieuwe gemeentelijke website zijn in volle gang. Deze gaat in 2021 online.

De nieuwe visie op dienstverlening leveren we in het eerste kwartaal van 2021 op.

1.2 We vergroten de verbinding met onze inwoners

Ook in 2020 voerden we projecten uit in verbinding met de inwoners. Dit bereikten we door nieuwe wegen in te slaan. Het deels digitale participatietraject rondom De Baanderij is een goed voorbeeld. Zowel de inwoners als de

organisatoren leerden veel over digitale vormen van participatie. Met deze lessen kunnen we de participatie op termijn versterken.

1.3 We vergroten het eigenaarschap van onze medewerkers

In 2020 had Leiderdorp baat bij het hoge niveau van eigenaarschap van de medewerkers. Thuiswerken was in 2020 de norm en de organisatie wist dit snel en effectief te faciliteren. Ook de medewerkers zelf toonden grote veerkracht en flexibiliteit. Omdat (thuis)werken in 2020 veel van de organisatie vroeg, gaven we de strategische personeelsplanning minder prioriteit dan we vooraf hadden bedacht. Dat vertraagde de ontwikkeling van het eigenaarschap.

1.4 We analyseren de burgerpeiling en voeren verbeterpunten door

In 2020 analyseerden we de uitkomsten van de inwonersenquête uit 2019 en vertaalden deze naar verbeterpunten.

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	1. waardering samenwerking	6,5	niet gemeten	6,5	niet gemeten	-
	1.1 en 1.2 inwoners en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren	20%	niet gemeten	16%	niet gemeten	-
	1.4 % inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	31%	niet gemeten	niet gemeten	niet gemeten	-

3B Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering ondersteunt de gemeentelijke organisatie bij het doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van gemeentelijke taken voor inwoners, bedrijven, instellingen en het bestuur.

Doel	Een effectieve, efficiënte en goed georganiseerde bedrijfsvoering			
SMART doel	1. We ontwikkelen een robuuste en veilige informatievoorziening.	2. We versterken de (regionale) samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied.	3. De personele formatie is op orde.	4. We realiseren garantiebannen.
Activiteiten 2020	1.1 We hebben een actueel informatiebeveiligingsbeleid en -plan.	2.1 We maken leveringsafspraken.	3.1 We brengen de huidige formatie op orde en bereiden ons voor op toekomstige taken.	4.1 We realiseren garantiebannen volgens de vastgestelde normen.
	1.2 We melden en registreren informatiebeveiligingsincidenten.	2.2 We evalueren de gemaakte afspraken.		
	1.3 We voldoen aan de eisen van de Algemene verordening gegevensbescherming.			

Wat hebben we bereikt?

1. We ontwikkelen een robuuste en veilige informatievoorziening

Gemeenten hanteren sinds 1 januari 2020 samen met de Rijksoverheid, de waterschappen en de provincies één uniform normenkader voor informatiebeveiliging: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Anders dan in de vorige richtlijn staat risicomangement centraal in de BIO.

2. We versterken de (regionale) samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied

We hebben onze bedrijfsvoering grotendeels belegd bij Servicepunt71. De vier gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude zijn eigenaar van Servicepunt71. Servicepunt71 voert de bedrijfsvoeringsactiviteiten uit op het gebied van financiën, juridische zaken, HRM, ICT, inkoop en facilitaire zaken. Het uitgangspunt is om op al deze gebieden zoveel mogelijk samen te werken en de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Zo verminderen we de kwetsbaarheid en verhogen we de kwaliteit en deskundigheid. De eigenaren breidden de dienstverlening van Servicepunt71 uit met taken op het gebied van informatievoorziening en -beheer en privacy. Deze vallen onder het programma VRIS (Versterking Regionale I-Samenwerking). De tweede fase in het VRIS-programma werd in 2020 afgerond. Dit betreft de functioneel beheerders, integratiespecialisten, gegevensbeheerders en dataspecialisten. Zij gingen per 1 januari 2020 over naar Servicepunt71.

3. De personele formatie is op orde

Leiderdorp wil taken op een goede en doelmatige wijze uitvoeren. We krijgen een aantal extra taken en opgaven. We streven naar een passende formatie voor de uitvoering van die taken.

4. We realiseren garantiebanen

In het sociaal akkoord van 11 april 2013 legden het kabinet en de Stichting van de Arbeid afspraken vast over banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Uiteindelijk moeten er 125.000 banen bijkomen. De marktsector neemt 100.000 banen voor zijn rekening, de overheid 25.000 banen. Leiderdorp moest in 2020 4,57 garantiebanen hebben in de ambtelijke organisatie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We hebben een actueel informatiebeveiligingsbeleid en -plan

In het eerste kwartaal van 2020 stelde het college het Strategisch Regionaal Gemeentelijk Informatiebeveiligingsbeleid en het Strategisch Regionaal Gemeentelijk Privacybeleid vast. Het informatiebeveiligingsbeleid van de Servicepunt71-gemeenten is in lijn met het algemene beleid van de gemeente en de relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving.

1.2 We melden en registreren informatiebeveiligingsincidenten

We houden een overzicht bij van de gemelde informatiebeveiligingsincidenten en datalekken. In 2020 hadden we drie incidenten. Dit zijn er drie minder dan in 2019. We deden één melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

1.3 We voldoen aan de eisen van de Algemene verordening gegevensbescherming

In maart 2020 stelde het college het Strategisch Regionaal Gemeentelijk Privacybeleid vast. In dit privacybeleid staan principes voor de verwerking van persoonsgegevens binnen de gemeente. Daarmee voldoet de gemeente aan relevante wet- en regelgeving. De gemeente streeft ernaar om 'in control' te zijn en daarover op professionele wijze verantwoording af te leggen. In control betekent hier dat de gemeente weet welke maatregelen genomen zijn en dat er een planning of verantwoording is voor de maatregelen die (nog) niet genomen zijn. En dat dit geheel verankerd is in een PDCA-cyclus.

2.1 We maken leveringsafspraken

De deelnemende gemeenten en Servicepunt71 maken elk jaar leveringsafspraken. De gemeentesecretarissen stellen de leveringsafspraken vast. Waar nodig worden ze aangepast. In 2020 pasten we onder andere de afspraak over de inzet van de financiële afdeling voor de jaarrekeningcontrole aan.

2.2 We evalueren de gemaakte afspraken

Naast de reguliere en dagelijkse dienstverlening wordt ook het samenwerkingsverband Servicepunt71 geëvalueerd. In 2020 leidde dat tot het besluit om de huidige samenwerking en de governancevorm van Servicepunt71 te onderzoeken. Doel van het onderzoek is om te kijken of en hoe het onderbrengen van Servicepunt71 bij de gemeente Leiden een mogelijkheid is. Dit onderzoek is in het eerste kwartaal van 2021 klaar.

3.1 We brengen de huidige formatie op orde en bereiden ons voor op toekomstige taken

Vanwege de coronacrisis en de bezuinigingsopgave moesten we prioriteiten stellen voor de invulling van vacatures.

4.1 We realiseren garantiebanen volgens de vastgestelde normen

In 2020 werkten in fte op jaarbasis bij ons meer mensen uit de doelgroep banenafpraak dan in 2019. In 2020 was dit 5,81 fte. Een garantiebaan is 25,5 uur. In banen uitgedrukt waren dit dus 8,2 garantiebanen in 2020. Oftewel 7 personen. In 2020 stopte één persoon en namen we één persoon aan.

Prestatie-indicatoren

	Omschrijving	2017 (w)	2018 (w)	2019 (w)	2020 (w)	2020 (b)
Prestatie-indicatoren	4.1 garantiebanen volgens de vastgestelde normen	3,3	5,61	5,13	5,81	4,57

3C Regiozaken

Inleiding

Leiderdorp voert zijn bestuurlijke opgaven bestuurlijk zelfstandig uit. Wij werken samen met omliggende gemeenten en leggen verbindingen met onze maatschappelijke, bestuurlijke en private partners. Zo werken we effectief en efficiënt voor onze burgers en maken we gebruik van kennis en kunde binnen de regio. Dit staat in de toekomstvisie Leiderdorp 2025 'Samenwerken en Verbinden'. Voor het bestuurlijke deel van de toekomstvisie is samenwerking in de Leidse regio waar mogelijk en wenselijk het uitgangspunt.

Doel Regionale bestuurskracht versterken door regionale samenwerking				
SMART doel	1. Betere krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio.	2. Betere krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland.	3. Meer sturing op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt.	4. Op bovenlokaal niveau bestuurlijk en ambtelijk samenwerken en op veiligheidsthema's samen optrekken met veiligheidspartners, zoals politie, veiligheidsregio, Veiligheidshuis en buurgemeenten.
	1.1 In deze raadsperiode nemen we geen besluit dat onherroepelijk leidt tot een gemeentelijke herindeling; de uitvoering van de Toekomstvisie Leidse regio 2027 vindt uitsluitend binnen de bestaande samenwerkingsverbanden plaats.	2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen.	3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd.	4.1 We blijven continu in verbinding en bepalen samen welke acties nodig zijn bij terugkeer van ex-gedetineerden of bij huiselijk geweld.
Activiteiten 2020	1.2 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau, die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio.		3.2 Binnen de grootste gemeenschappelijke regelingen - RDOG HM, VRHM, ODWH - werken we verder aan het bevorderen van financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance.	4.2 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn, bijvoorbeeld na incidenten en crises.
	1.3 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda.		3.3 Voor alle gemeenschappelijke regelingen gebruiken we het Leiderdorps regiomodel in de Leiderdorpsse organisatie.	4.3 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn bij radicalisering of aanpak van georganiseerde criminaliteit.
	1.4 Portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af.		3.4 Vertegenwoordigers van Leiderdorp in gemeenschappelijke regelingen zoeken voorafgaand aan de vergaderingen draagvlak voor hun keuzes en standpunten bij andere deelnemers.	

Wat hebben we bereikt?

1. Betere krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio

De meeste opgaven die op Leiderdorp afkomen hebben een bovenlokaal of regionaal karakter. De grotere schaal van de opgaven vraagt om effectieve samenwerking met de 5 gemeenten in de Leidse regio, zodat we gezamenlijke oplossingsrichtingen kunnen formuleren. De Toekomstvisie Leidse regio 2027 beschrijft het perspectief op samenwerken in de Leidse regio. Hierin staan de gezamenlijke kwaliteiten en ambities. De gesprekken op het niveau van de Leidse regio hebben tot nu toe niet geleid tot een gedeelde keuze voor een samenwerkingsvorm. In 2020 nam de raad een motie aan naar aanleiding van het onderzoek van Berenschot naar verbonden partijen, om opnieuw in de Leidse regio te onderzoeken op welke punten de samenwerking intensiever kan. De uitvoering van deze motie wordt in 2021 voorbereid.

2. Betere krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland

Samen met 12 regiogemeenten neemt Leiderdorp deel aan de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland. De activiteiten van Holland Rijnland staan beschreven in de Regionale Agenda 2019-2023. Dit document geeft richting aan de begrotingsafspraken en de verantwoording van Holland Rijnland aan de opdrachtgevers. Ook de opgaven voor Economie en Leefomgeving en Maatschappij staan in deze agenda.

Holland Rijnland voert ook taken uit op het gebied van jeugdhulp, leerplicht, woonruimteverdeling en doelgroepenvervoer. Het accent ligt echter op:

- regionaal organiseren;
- een platformfunctie vervullen;
- namens gemeenten een gezamenlijke lobby richting provincie, Rijk en externe partijen organiseren;
- belangenbehartiging;
- het signaleren van ontwikkelingen en kansen voor regionale thema's.

3. Meer sturing op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt

De kadernota en de begroting gebruiken we als sturingselementen voor grip op de gemeenschappelijke regelingen. In het proces benutten we de planning- en controlcyclus van de gemeenschappelijke regelingen. Het is daarbij essentieel om steeds bewust te zijn van de eigen rol: opdrachtgever, opdrachtnemer, eigenaar of klant.

4. Op bovenlokaal niveau bestuurlijk en ambtelijk samenwerken en op veiligheidsthema's samen optrekken met veiligheidspartners, zoals politie, veiligheidsregio, Veiligheidshuis en buurgemeenten

In Veiligheidsregio Hollands Midden trokken de deelnemende gemeenten intensief samen op, met als doel een gelijksoortige koers te varen. Met verschillende partners zetten de gemeenten grote stappen richting het regionale Zorg en Veiligheidshuis. Dat ging in 2021 van start. We trekken met politie en buurgemeenten op tegen ondermijning.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 In deze raadsperiode nemen we geen besluit dat onherroepelijk leidt tot een gemeentelijke herindeling; de uitvoering van de Toekomstvisie Leidse regio 2027 vindt uitsluitend binnen de bestaande samenwerkingsverbanden plaats

In 2018-2019 onderzocht bureau Twynstra Gudde de effecten van de voortzetting van lichte samenwerking. Het vervolgonderzoek naar samenwerking in de regio voerde bureau Berenschot in 2020 uit. Berenschot leverde dit vervolgonderzoek in 2020 op. Daarna nam de raad een motie aan om met de gemeenten in de Leidse regio in gesprek te gaan door een startbijeenkomst te organiseren.

1.2 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau, die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio

Voor Leiderdorp vormt de Leidse regio de basiscoalitie voor samenwerking, voor bestaande en voor nieuwe onderwerpen. Om in bredere samenwerkingsverbanden meer impact te hebben, spraken we als Leidse regio waar mogelijk met één mond.

1.3 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda

Raadsleden, portefeuillehouders en ambtenaren ontmoetten elkaar geregeld in regionaal verband. Binnen samenwerkingsverbanden als Holland Rijnland, Economie071 en op maatschappelijke thema's zetten we ons gezamenlijk in om ambities te realiseren. De ambities voor de Leidse regio staan in de Toekomstvisie Leidse Regio 2027. Deze ambities pakten we binnen de bestaande samenwerkingsverbanden op. Samenwerken op inhoud is daarbij het uitgangspunt.

1.4 Portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af

Er vond regelmatig portefeuillehoudersoverleg plaats in Leidse regio-verband. Voorafgaand aan regionale vergaderingen stemden portefeuillehouders af over de belangrijke onderwerpen.

2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen

Het samenwerkingsverband Holland Rijnland behartigde de regionale belangen aan overlegtafels met provincie, grote regionale verbanden op Zuidvleugel- of Randstadniveau en het Rijk. Het uitgangspunt was de Regionale Agenda 2019-2023. Hierin staat per thema wat de opgave is voor Holland Rijnland, met onderscheid in de volgende taken: beleidsvorming, platformfunctie & kennisdeling, uitvoering of project- en programmamanagement. In een aantal gevallen functioneerde Holland Rijnland ook als aanspreekpunt namens de regio voor andere overheden of partijen.

3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd

Raadsleden, portefeuillehouders en ambtenaren ontmoetten elkaar regelmatig in regionaal verband. Zowel op het niveau van de Leidse regio als op het niveau van Holland Rijnland. Omdat bekleding van bestuursfuncties vanuit Leiderdorp extra bestuurlijke en ambtelijke inzet vraagt, kozen we ervoor om alleen bij de voor Leiderdorp meest relevante regionale samenwerkingsverbanden strategisch nauw betrokken te zijn.

3.2 Binnen de grootste gemeenschappelijke regelingen - RDOG HM, VRHM, ODWH - werken we verder aan het bevorderen van financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance

Waar mogelijk namen we zitting in de auditcommissies. Bij de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen benadrukten we steeds dat het beleid leidend moet zijn en dat de financiën het beleid volgen. Ook benadrukten we steeds het belang van transparantie en een goede financiële onderbouwing.

3.3 Voor alle gemeenschappelijke regelingen gebruiken we het Leiderdorps regiomodel in de Leiderdorps organisatie

Het Leiderdorps regiomodel zorgde ervoor dat invloed uitoefenen, sturen, toezicht houden en verantwoording afleggen zo efficiënt en effectief mogelijk gebeurde. Voorbeelden zijn het adviesproces en het gebruik van annotatieformats.

3.4 Vertegenwoordigers van Leiderdorp in gemeenschappelijke regelingen zoeken voorafgaand aan de vergaderingen draagvlak voor hun keuzes en standpunten bij andere deelnemers

Een coalitie kan meer bereiken als ze met één standpunt naar buiten treedt. Voorafgaand aan de vergaderingen van het algemeen bestuur van Holland Rijnland stemde de delegatie van de Leidse regio-gemeenten standpunten met elkaar af. Ook deelden ze moties en amendementen met elkaar.

4.1 We blijven continu in verbinding en bepalen samen welke acties nodig zijn bij terugkeer van ex-gedetineerden of bij huiselijk geweld

Samen met het Veiligheidshuis, vanaf 2021 het Zorg en Veiligheidshuis, zorgen we er zo goed mogelijk voor dat Leiderdorpers die terugkomen uit detentie niet recidiveren.

4.2 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn, bijvoorbeeld na incidenten en crises

Incidenten worden op regionaal niveau, maar ook lokaal, bestreden. Ná eventuele incidenten en crises kijken en bespreken we of er leerpunten zijn, om in de toekomst (nog) beter voorbereid te zijn.

4.3 We blijven continu afstemmen en samen bepalen welke acties nodig zijn bij radicalisering of aanpak van georganiseerde criminaliteit

Veiligheidshuis Hollands Midden, vanaf 2021 Zorg en veiligheidshuis, heeft een sterke band met het Veiligheidshuis in Haaglanden. Beide veiligheidshuizen werken goed samen met politie en justitie bij de aanpak van radicalisering, maar ook op het gebied van de georganiseerde criminaliteit. Zo is er veel samenwerking, bijvoorbeeld ook met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), om ondermijning tegen te gaan.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 staan er beleidsindicatoren in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo kunnen we gemeenten gemakkelijker met elkaar vergelijken. In de tabel staan de indicatoren die voor dit programma relevant zijn. De peildatum is 28-01-2021. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren per subprogramma.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
3	Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2020	x	x	CBS
3	Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2020	Geen data	4,7	CBS
3	Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2020	x	x	CBS
3	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2020	4,3	6,7	CBS
3	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	5,25	NNB	Eigen gegevens
3	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	5,19	NNB	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	521	NNB	Eigen realisatie
3	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	14%	NNB	Eigen realisatie

Wat heeft het gekost?

3 Bestuur en organisatie Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
3A Bestuur	Lasten	2.118	1.531	58	1.589	1.634	-46
	Baten	-51	0	0	0	-39	39
Saldo		2.068	1.531	58	1.589	1.595	-6
3B Bedrijfsvoering	Lasten	8.813	8.927	-20	8.907	8.956	-49
	Baten	-17	-9	-54	-63	-109	46
Saldo		8.795	8.918	-74	8.844	8.847	-3
3C Regiozaken	Lasten	2.614	2.707	5	2.712	2.712	0
	Baten	-153	-164	-25	-190	-210	20
Saldo		2.460	2.543	-21	2.522	2.502	20
Programma	Lasten	13.544	13.166	42	13.208	13.302	-95
	Baten	-222	-173	-79	-253	-358	105
Saldo van baten en lasten		13.323	12.992	-37	12.955	12.945	10
Reserves	Toevoeging	0	31	-31	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-114	-114	-114	0
Mutaties reserves		0	31	-145	-114	-114	0
Resultaat		13.323	13.023	-183	12.841	12.830	10

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

3A Bestuur

De mee- en tegenvallers op dit onderdeel zijn een optelsom van kleine afwijkingen die per saldo een minimaal nadeel van € 6.000 opleveren.

3B Bedrijfsvoering

In de paragraaf Bedrijfsvoering beoordelen we de personele lasten en de inhuur in samenhang. Daaruit blijkt dat er tussen deze twee kostensoorten flinke verschuivingen waren, maar dat de lasten onder aan de streep binnen de beschikbare budgetten bleven. In dit subprogramma zien we hetzelfde beeld. De resultaatteams laten afwijkingen ten opzichte van de begroting zien in positieve en negatieve zin. Organisatiebreed is het beeld sluitend.

3C Regiozaken

Ook op dit onderdeel zijn er wat kleine afwijkingen op de posten voor de brandweer en de overige veiligheidsmaatregelen. Binnen de ramingen voor veiligheidsmaatregelen werd het budget voor 'overige goederen en diensten' maar gedeeltelijk benut. Daardoor bleef op dit programmaonderdeel uiteindelijk een gering voordeel over.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

De algemene dekkingsmiddelen omvatten de algemene inkomsten van de gemeente voor de uitvoering van de plannen in de drie programma's. We volgen de indeling die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft.

Wat hebben we bereikt?

Een degelijk financieel beleid

We baseren ons financieel beleid op een meerjarig sluitende begroting, waarin we structurele lasten dekken met structurele baten. Nieuw beleid financieren we door oud beleid te schrappen. Meevallers vallen vrij naar de algemene reserve, tegenvallers compenseren we zoveel mogelijk binnen het programma. We verhogen de lokale lasten - zoals ozb en afvalstoffenheffing - jaarlijks met de inflatiecorrectie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Kadernota 2021-2024

In 2020 zetten we het degelijke financiële beleid voort. In 2019 stelden we vast dat de financiële positie op de lange termijn onder druk staat. Om die reden gingen we begin 2020 van start met het project 'Naar een toekomstbestendige begroting'. Hierin brachten we de dekkingsmaatregelen in kaart. De resultaten boden we gelijktijdig met de Financiële Kadernota 2021-2024 voor vaststelling aan de raad aan. De vastgestelde dekkingsmaatregelen van 1,1 miljoen in 2021 oplopend naar 1,6 miljoen in 2024 gebruikten we voor een structureel en reëel sluitende begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024.

Programmabegroting 2021

De programmabegroting 2021 is structureel niet in evenwicht. De meerjarenraming 2022-2024 is dat wel. Hoewel de toezichthouder zich kritisch toonde over een enkele dekkingsmaatregelen, werd besloten tot een repressief toezichtsregime.

Belastingen

In december 2019 stelde de raad de belastingverordeningen voor 2020 vast. In lijn met het coalitieakkoord verhoogden we de opbrengst belastingen in het algemeen met de inflatie van 1,4%.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 staan er beleidsindicatoren in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo kunnen we gemeenten gemakkelijker met elkaar vergelijken. In de tabel staan de indicatoren die voor dit programma relevant zijn. De peildatum is 28-01-2021. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren per subprogramma.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
4	Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2020	755	700	COELO
4	Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2020	981	773	COELO
4	Gemiddelde WOZ waarde	per € 1.000	2020	302	270	CBS

Wat heeft het gekost?

Algemene Dekkingsmiddelen bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
A Lokale heffingen	Lasten	345	477	-79	398	484	-86
	Baten	-8.189	-8.048	-51	-8.099	-8.093	-6
Saldo		-7.845	-7.571	-130	-7.700	-7.608	-92
B Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Baten	-33.885	-35.074	-878	-35.952	-36.120	167
Saldo		-33.885	-35.074	-878	-35.952	-36.120	167
C Dividend	Lasten	11	25	-5	20	20	1
	Baten	-1.027	-724	4	-720	-710	-10
Saldo		-1.016	-698	-1	-700	-690	-10
D Saldo financiering	Lasten	-37	-1	26	25	15	10
	Baten	-13	0	0	0	-1	1
Saldo		-50	-1	26	25	14	10
E Overige algemene dekkingsmiddelen	Lasten	48	0	0	0	266	-266
	Baten	-345	0	-31	-31	-520	489
Saldo		-297	0	-31	-31	-255	224
Programma	Lasten	367	501	-58	443	784	-342
	Baten	-43.459	-43.846	-956	-44.802	-45.443	641
Saldo van baten en lasten		-43.092	-43.345	-1.014	-44.359	-44.659	300
Reserves	Toevoeging	1.127	9.068	544	9.612	9.931	-319
	Onttrekking	-4.208	-2.456	-521	-2.977	-2.879	-97
Mutaties reserves		-3.081	6.612	23	6.635	7.052	-417
Resultaat		-46.172	-36.733	-991	-37.724	-37.607	-117

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van 2020

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

A. Lokale heffingen

De baten van de lokale heffingen in 2020 sluiten aan bij de ramingen. Het nadelige resultaat van € 91.000 wordt veroorzaakt door de vervolgcosten van de overgang van de belastingtaak naar de BSGR.

B. Algemene Uitkering

De opbrengst algemene uitkering viel € 167.334 voordelig uit. Het betreft met name de ontwikkelingen uit de decembercirculaire gemeentefonds. Zo voegden we het derde 'coronasteunpakket' van € 71.931 voor 2020 in december toe aan de algemene uitkering. Verder zien we in de decembercirculaire in 2020 een voordeel van circa € 95.000. Dat voordeel werd onder andere veroorzaakt door bijstellingen van de algemene uitkering 2018 en 2019.

C. Dividend

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting. Op 4 september 2020 liet de BNG de aandeelhouders weten dat zij, overeenkomstig het dringende karakter van de ECB-aanbeveling, had besloten de betaling van het dividend over 2019 opnieuw uit te stellen, tot in elk geval na 31 december 2020. Het is en blijft de uitdrukkelijke intentie van de raad van commissarissen en de raad van bestuur om het dividend na de genoemde datum uit te keren. Om die reden namen we per balansdatum voor het dividend 2019 van de BNG een vordering op.

D. Saldo financieringsfunctie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

E. Overige algemene dekkingsmiddelen

Op dit onderdeel verwerkten we de verkoop van Doesmeer 70. Deze verkoop is onderdeel van dekkingsmaatregel 132 'verkoop accommodaties', waarvan de opbrengst in 2021 was voorzien. Omdat de feitelijke levering in 2020 plaatsvond, verwerkten we de financiële consequenties van deze transactie overeenkomstig het besluit over de verkoop in de jaarrekening 2020. In de lasten verwerkten we de afboeking van de boekwaarde van € 171.000. De overschrijding op de lasten werd verder veroorzaakt door de verhoging van de voorziening dubieuze debiteuren met € 93.000. De overschrijding op de baten hangt uiteraard met de verkooptransactie samen en betreft de verantwoording van de opbrengst verkoop. Het netto resultaat van € 319.000 voegden we toe aan de reserve egalisatie exploitatie AD.

VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
Algemene reserve	Toevoeging	124	7.000	552	7.552	7.552	0
	Onttrekking	-697	-297	-612	-909	-812	-97
Saldo		-573	6.703	-60	6.643	6.740	-97
Egalisatie exploitatielasten AD	Toevoeging	168	68	0	68	387	-319
	Onttrekking	-1.126	-1.094	0	-1.094	-1.094	0
Saldo		-958	-1.026	0	-1.026	-707	-319
Behoedzaamheidsres.Uitk.Gemeentefonds	Toevoeging	835	2.000	-8	1.992	1.992	0
	Onttrekking	-2.385	-1.065	91	-974	-974	0
Saldo		-1.549	935	83	1.019	1.019	0
Totaal	Toevoeging	1.127	9.068	544	9.612	9.931	-319
	Onttrekking	-4.208	-2.456	-521	-2.977	-2.879	-97
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING		-3.081	6.612	23	6.635	7.052	-417

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020 groter dan € 15.000

De verrekeningen met deze reserves verwerkten we in overeenstemming met de besluitvorming door de raad. Naar aanleiding van de controle is op advies van de accountant de extra dotatie aan de voorziening wegen en dus ook de daarmee samenhangende onttrekking aan de algemene reserve van € 97.292 terug gedraaid. Verder is de toevoeging aan de reserve egalisatie exploitatielasten in 2020 € 319.422 hoger dan geraamd. Het betreft hier de storting in de reserve van de boekwinst op Doesmeer 70. Die verkoop was voorzien in 2021 en de storting van de boekwinst raamden we in de begroting 2021. Aangezien de levering al in 2020 plaatsvond, voegden we deze opbrengst overeenkomstig het besluit van de raad in 2020 toe aan de reserve.

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat een gemeente in de rekening van baten en lasten een aparte raming en verantwoording moet opnemen voor overhead, voor vennootschapsbelasting en voor onvoorzien. Die onderwerpen brengen we in de begroting en jaarrekening van Leiderdorp hier samen.

Overhead

Het doel van het BBV is om (meer) inzicht te krijgen in de totale overheadkosten van de organisatie.

We rekenen de directe kosten zoveel mogelijk toe aan de programma's waarop ze betrekking op hebben. De niet toerekenbare kosten nemen we hier op als overhead. Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Daarmee bestaat de overhead in elk geval uit de volgende kosten:

- Leidinggevend in het primair proces (hiërarchisch)
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie / HRM
- Inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie (KCC)
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting (voor het eigen personeel)
- Documentatie en informatieverstrekking (DIV)
- Managementondersteuning in het primair proces

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Sinds 2016 rust een vennootschapsbelastingplicht op winstgevendende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. Die ondernemingsactiviteiten moeten aan de volgende criteria voldoen:

- er is sprake van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid
- er is sprake van deelname aan het economisch verkeer
- er is sprake van een winstoogmerk of vermogenoverschotten

Op basis van eigen inventarisaties en adviezen van de fiscalisten van Servicepunt71 zijn wij van mening dat de gemeente Leiderdorp niet belastingsplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Toch heeft de Belastingdienst twee activiteiten aangemerkt voor vennootschapsbelasting, namelijk reclame en het tegen vergoeding verwijderen van reststromen afval. Voor de activiteit reclame ontvingen we voor de jaren 2016 tot en met 2020 voorlopige aanslagen. Na ontvangst van de definitieve aanslag over 2016 tekenden we bezwaar aan. De Belastingdienst stelde de gemeente in het gelijk en verminderde de aanslag tot nihil. Op grond van deze beslissing namen we voor de eerder ontvangen voorlopige aanslagen 2017 tot en met 2020 een vordering op de Belastingdienst op.

Voor de opbrengst reststromen afval sprak de Belastingdienst met de brancheorganisatie Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (NVRD) af dat gemeenten de winst op de reststromen afval fictief kunnen berekenen als 1% van de omzet over de stromen met een positieve waarde. De vennootschapsbelasting die wij moeten voldoen is

dan zeer gering (kleiner dan € 500). Op advies van de fiscalist sluiten we voor dit onderdeel aan bij de afspraken tussen de Belastingdienst en de NVRD.

Voor de grondexploitatie baseren wij ons standpunt op de jaarlijkse quickscan. In de jaren tot en met 2020 voldeed deze activiteit niet aan de criteria voor de vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

De algemene post onvoorzien kunnen we niet toewijzen aan een programma en nemen we hier verplicht apart op. In de 1e Bestuursrapportage 2020 gebruikten we deze post voor een bedrag van € 26.650 voor de extra onderzoekskosten van Berenschot. In de laatste begrotingswijziging 2020 voerden we het restant van de post onvoorzien af.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 staan er beleidsindicatoren in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo kunnen we gemeenten gemakkelijker met elkaar vergelijken. In de tabel staan de indicatoren die voor dit programma relevant zijn. De peildatum is 28-01-2021. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde. De beleidsindicatoren zijn een aanvulling op de prestatie-indicatoren per subprogramma.

Progr.	Indicator	eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
5	Overhead	% van de totale lasten	2020	14%	NNB	Eigen realisatie

Wat heeft het gekost?

Overhead, VPB en onvoorzien bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
A Overhead	Lasten	8.991	9.023	955	9.978	10.038	-60
	Baten	-388	-7	-220	-227	-285	58
Saldo		8.603	9.015	735	9.751	9.752	-2
B Vennootschapsbelasting	Lasten	20	0	15	15	-44	59
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		20	0	15	15	-44	59
C Onvoorzien	Lasten	0	59	-59	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	59	-59	0	0	0
Programma	Lasten	9.010	9.082	911	9.993	9.994	-1
	Baten	-388	-7	-220	-227	-285	58
Saldo van baten en lasten		8.623	9.074	691	9.766	9.708	57
Reserves	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	0	-53	-53	-53	0
Mutaties reserves		-123	0	-53	-53	-53	0
Resultaat		8.500	9.074	639	9.713	9.656	57

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van 2020

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

A. Overhead

Op het onderdeel overhead waren geen grote afwijkingen. Op de geraamde opleidingskosten was er een overschrijding van € 48.000. Dit komt doordat het centrale budget was overgeheveld naar de resultaatteams, terwijl we de werkelijke loonkosten nog centraal verantwoordden. Op facilitair beheer ontstond een voordeel van € 53.000 op onder andere koffie- en theevoorziening.

B. Vennootschapsbelasting

Op vennootschapsbelasting hadden we een voordeel door het besluit van de Belastingdienst om de reclameactiviteit niet langer te belasten. De definitieve aanslag 2016 en de voorlopige aanslagen over 2017 tot en met 2020 boekten we terug. Ten opzichte van de begroting ontstond daardoor een voordeel van € 58.000.

C. Onvoorzien

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

VERREKENING RESERVES OVERHEAD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil 2020
Informatiebeleidsplan	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	0	-53	-53	-53	0
Saldo		-123	0	-53	-53	-53	0
Totaal	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	0	-53	-53	-53	0
VERREKENING RESERVES OVERHEAD		-123	0	-53	-53	-53	0

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk 2020 groter dan € 15.000

Reserve informatiebeleidsplan

De reserve informatiebeleidsplan zetten we, rekening houdend met de geraamde onttrekkingen in 2021 en 2022, volledig in bij de overgang van de materiële budgetten in het kader van VRIS.

3.2 Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen, heffingen en leges van de gemeente Leiderdorp. De paragraaf toont de tariefontwikkeling, de opbrengsten en de lokale lastendruk.

A. De lokale heffingen

De gemeente Leiderdorp kent de volgende belastingen en heffingen. De gemeente legt de belastingen deels zelf op en vordert ze in. Een aantal belastingen en heffingen wordt door de Belasting Samenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) opgelegd en ingevorderd:

1. Onroerendezaakbelastingen (BSGR)
2. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten (BSGR)
3. Rioolheffing (BSGR)
4. Hondenbelasting (BSGR)
5. Precariobelasting (BSGR)
6. Lijkbezorgingsrechten
7. Toeristenbelasting (BSGR)
8. Leges

B. Ontwikkelingen en actualiteit

Afschaffen precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven

De precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven werd in 2017 bij wet afgeschaft. Gemeenten mogen tot 1 januari 2022 gebruikmaken van de overgangsregeling. De gemeente Leiderdorp stelde de uitgangspunten voor de manier waarop we deze heffing afbouwen op 26 juni 2017 vast.

Kostendekkendheid

De wet schrijft voor dat de paragraaf lokale heffingen inzicht geeft in de mate van kostendekkendheid van bepaalde heffingen. Net als in de begroting 2020 brengen we hier de dekkingsgraad van de verschillende heffingen in beeld.

C. Beleid lokale heffingen (tarieven)

Algemeen

De Leiderdorpse belastingopbrengsten en de leges stegen in 2020 met de inflatieverwachting van 1,4% ten opzichte van 2019.

Onroerendezaakbelastingen (ozb)

De begroting 2020 bevatte geen extra stijging van de ozb. De opbrengsten ozb stegen wel in vergelijking met 2019. Dit komt door areaalontwikkeling. We baseerden de tarieven op de nieuwe WOZ-waarden 2020 (waardepeildatum 1 januari 2019). Door de waardestijging daalden de ozb-tarieven.

De tabel hieronder toont het verloop van de ozb-tarieven in de periode 2018 tot en met 2020.

OZB		2018	2019	2020
Woningen	Eigenaar	0,1570%	0,1522%	0,1409%
Niet-woningen	Gebruiker	0,2664%	0,2392%	0,2371%
Niet-woningen	Eigenaar	0,3425%	0,3268%	0,3162%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

We willen de tarieven voor afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zo vaststellen dat de opbrengsten niet meer dan kostendekkend zijn. We verhoogden de tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrechten met 1,4%.

De werkelijke dekkingsgraad kwam in 2020 uit op 72%. Dat is lager dan de 79% die we in de begroting 2020 berekenden. De verwerkingskosten vielen hoger uit dan geraamd en de opbrengst restafval bleef ruim achter bij de verwachtingen. De netto kosten van het taakveld reiniging komen daarmee ruim € 0,5 miljoen hoger uit. Hoewel ook de inkomsten iets hoger uitvielen loopt de dekkingsgraad toch terug naar 72%.

Afvalstoffenheffing in euro's	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Tarief eenpersoonshuishouden	250,13	256,38	259,96
Tarief tweepersoonshuishouden	328,33	336,53	341,24
Tarief meer dan twee-persoonshuishouden	350,43	359,19	364,21

Reinigingsrechten in euro's	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Tarief reinigingsrechten	422,94	433,51	439,57

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	3.618.560	3.840.968	-222.408	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-442.350	-159.452	-282.898	
Netto kosten taakveld	3.176.210	3.681.516	-505.306	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	1.149.904	1.238.797	-88.893	
Btw	469.971	464.265	5.706	
Totale kosten	4.796.085	5.384.577	-588.492	
Opbrengst heffingen	-3.766.089	-3.858.197	92.108	72%

Rioolheffing

We willen de tarieven voor de rioolheffing zo vaststellen dat de opbrengsten niet meer dan kostendekkend zijn. In 2020 namen we voor de rioolheffing de inflatiecorrectie van 1,4% als uitgangspunt. In het Integraal Waterketenplan (IWKP) staat dat de tarieven per jaar met 3% extra moeten stijgen. Deze stijging is nodig om ook in de toekomst de vervangingen van de riolering te kunnen bekostigen. Daarom verhoogden we het tarief in 2020 met 4,4%.

Per 1 januari 2020 stopte waterleidingbedrijf OASEN met de heffing en invordering van de rioolheffing. De BSGR nam deze taak over. Dit sluit aan bij de overgang van de belastingtaken van de gemeente Leiderdorp naar de BSGR per 1 januari 2020. Daarbij hoorde ook een nieuwe heffingssystematiek. We besloten aan te sluiten bij de heffingssystematiek van afvalstoffenheffing: een tarief voor de een-, twee- en de meerpersoonshuishoudens voor de woningen, bij de niet-woningen is de basis voor de heffing m3 waterverbruik. De herijking van de heffingssytematiek had zo min mogelijk (financiële) verschuivingen voor de gebruiker tot gevolg. Met deze heffingssystematiek sluiten we ook aan bij die van Leiden en Oegstgeest.

De dekkingsgraad kwam in werkelijkheid uit op 96%, tegen 98% volgens de begroting 2020. Dit kwam doordat de lopende uitgaven hoger uitvielen. Het gevolg was dat de dekkingsgraad een fractie daalde.

Rioolheffing woningen en niet-woningen in euro's	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Tarief per m3 water	1,11	1,17	n.v.t.

Rioolheffing niet-woningen in euro's ¹			Tarief 2020
voor een hoeveelheid water tot en met 250 m3			60,67
voor elke m3 water boven de 250 m3			1,25

¹ In 2020 kozen we voor een andere methodiek voor de rioolheffing. Daarom staan hier nu twee tabellen: een met het tarief 2018 en 2019 en een aparte tabel voor 2020.

Rioolheffing woningen in euro's ¹			Tarief 2020
Tarief eenpersoonshuishouden			60,67
Tarief tweepersoonshuishouden			121,34
Tarief meer dan twee-persoonshuishouden			182,01

¹ Deze tabel is nieuw in 2020. Voor 2018 en 2019 hebben we geen vergelijkbare gegevens, omdat we in 2020 voor een andere methodiek kozen.

Kostendekking rioolheffing

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.305.120	1.364.702	-59.582	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-155	-23.343	23.188	
Netto kosten taakveld	1.304.965	1.341.359	-36.394	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	181.569	206.396	-24.827	
Btw	193.752	154.285	39.467	
Totale kosten	1.680.286	1.702.040	-21.754	
Opbrengst heffingen	-1.641.282	-1.626.693	-14.589	96%

Hondenbelasting

In 2020 verhoogden we de tarieven hondenbelasting met de inflatiecorrectie van 1,4%. Vervolgens voerden we een tweede verlaging van de tarieven door. Want we bouwen deze belasting in 3 jaar af.

Hondenbelasting in euro's	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Tarief 1e hond	89,07	60,86	30,85
Tarief 2e hond	155,45	106,22	53,85
Iedere hond meer dan twee	224,54	153,43	77,78
Tarief kennel	527,83	360,68	182,86

Lijkbezorgingsrechten

We verhoogden de tarieven lijkbezorgingsrechten niet in 2020. In de begroting bepaalden we de dekkingsgraad op 64%. In werkelijkheid kwam de dekkingsgraad uit op 71%. Zowel de lasten als de baten waren lager dan geraamd. Daardoor bleef de dekkingsgraad min of meer gelijk.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	390.455	287.741	102.714	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-24.198	-819	-23.379	
Netto kosten taakveld	366.257	286.922	79.335	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	174.113	183.067	-8.954	
Btw	34.830	16.767	18.063	
Totale kosten	575.200	486.756	88.444	
Opbrengst heffingen	-365.515	-346.857	-18.658	71%

Precariobelasting

We verhoogden de tarieven precariobelasting met de inflatiecorrectie van 1,4%, met uitzondering van het tarief op leidingen.

Toeristenbelasting

We verhoogden het tarief toeristenbelasting met de inflatiecorrectie van 1,4%.

Kostendekkendheid leges Titel I, II en III

Ook de tarieven voor de leges verhoogden we met de inflatiecorrectie van 1,4%. De dekkingsgraad hadden we in de begroting 2020 bepaald op 73%. In werkelijkheid was de dekkingsgraad 79%. Voor de algemene dienstverlening kwam de dekkingsgraad iets hoger uit en voor titel III bleef de dekkingsgraad achter bij de verwachtingen. De grootste afwijking zat in titel II (vergunningen). In 2019 waren de opbrengsten substantieel hoger, in 2020 was de situatie juist omgekeerd. In 2019 kwam de dekkingsgraad voor het geheel uit op 102% en nu op 79%. Oorzaak is de fluctuatie in de

opbrengst van de bouwleges. Die wordt voor een belangrijk deel bepaald door enkele grote bouwprojecten. Dat is ook precies de reden waarom we voor deze activiteit een egalisatiereserve hebben.

Hoofdstuk	Omschrijving (bedragen in euro's)	Begrote kosten 2020	Werkelijke kosten 2020	Begrote opbrengsten 2020	Werkelijk opbrengsten 2020	%
Titel I	Algemene dienstverlening	397.979	378.158	293.325	318.418	84%
Titel II	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	423.489	269.814	312.530	205.815	76%
Titel III	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	52.216	51.350	25.884	27.188	53%
	Totaal	873.684	699.323	631.739	551.421	79%

D. Opbrengsten

De totale opbrengst van het eigen belastinggebied van de gemeente was in 2020 € 14,858 miljoen. In de tabel hieronder staan de opbrengsten per heffing. Let op, we verwerkten de afboeking van oninbare belastingvorderingen in de post APV en overige belastingen. Daardoor ontstaat op dat punt een vertekend beeld.

Bedragen x € 1.000	2018 werkelijk	2019 werkelijk	2020 werkelijk	verschil	in %
Onroerendezaakbelastingen	-7.219	-7.526	-7.619	93	101%
Afvalstoffenheffing en Reinigingsrechten	-3.651	-3.774	-3.858	84	102%
Burgerzaken	-532	-402	-318	-84	79%
Bouw en woningtoezicht inclusief verordening	-289	-599	-206	-393	34%
Rioolheffing	-1.513	-1.427	-1.627	200	114%
Rioolheffing niet-woningen	0	0	-215	215	0%
Hondenbelasting	-101	-66	-32	-34	49%
Toeristenbelasting	-55	-17	-15	-2	88%
Lijkbezorgingsrechten	-207	-172	-223	51	130%
(Afkoop onderhoud/aankoop graf)	-135	-135	-123	-12	91%
Marktgeden	-12	-8	-3	-6	33%
Precariobelasting	-618	-757	-581	-176	77%
APV en overige belastingen	-3	139	-37	176	-27%
Totaal	- 14.334	-14.745	-14.858	113	101%

E. Lokale lastendruk

De gemeentelijke woonlasten zijn het bedrag dat een huishouden betaalt aan ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De tabellen hieronder vergelijken de woonlasten van Leiderdorp met de woonlasten van andere gemeenten in 2020.

Vergelijking lastendruk met omliggende gemeenten in 2020

Gemeente Bron: www.coelo.nl	Woonlasten eenpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Katwijk	626	725
Leiden	641	877
Leiderdorp	755	981
Leidschendam-Voorburg	711	774
Oegstgeest	914	1040
Teylingen	647	716
Voorschoten	1026	1092
Wassenaar	1017	1227
Zoeterwoude	813	824

Vergelijking lastendruk met gemeenten met vergelijkbaar aantal inwoners in 2020

Gemeente Bron: www.coelo.nl	Inwoneraantal (2020)	Woonlasten éénpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Ermelo	27005	775	827
Gilze Rijen	26438	574	598
Kaag en Braassem	27300	834	891
Leiderdorp	27056	755	981
Voorschoten	25603	1026	1092
Wassenaar	26214	1017	1227
Zaltbommel	28901	823	865

F. Kwijtscheldingsbeleid

Niet iedere inwoner van Leiderdorp kan de gemeentelijke belastingen betalen. Dan bestaat de mogelijkheid kwijtschelding aan te vragen. De BSGR beoordeelt of de belastingcapaciteit van de inwoner inderdaad onvoldoende is om de gemeentelijke belastingen te betalen. De BSGR verleent alleen kwijtschelding voor de onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting, rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Om de belastingcapaciteit te berekenen gebruikt de BSGR het vermogen, het netto besteedbaar inkomen en diverse door het Rijk vastgestelde normbedragen.

Kwijtscheldingen	2018	2019	2020
Ozb, hondenbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing	€ 153.281	€ 154.660	€ 170.610

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor de gemeente geen maatregelen heeft getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder effecten op het voorzieningenniveau. De ratio moet minimaal 1.0 = voldoende zijn.

Weerstandscapaciteit

De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken vormen samen de weerstandscapaciteit. Wat tot de weerstandscapaciteit behoort is een politieke afweging. In de Financiële Verordening 2018 is bepaald dat de weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves en de begrotingspost onvoorzien.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil risico's zoveel mogelijk beheersen door ze structureel en op systematische wijze te identificeren, prioriteren, analyseren en beoordelen. Een goed systeem van risicomanagement stelt bestuurders en managers in staat passende beheersmaatregelen te nemen voor risico's die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen.

2. Risico's

Risico-overzicht

Om de risico's in kaart te brengen stelden we een risicoprofiel op. Dit risicoprofiel maakten we met een risicomanagementinformatiesysteem dat meer gemeenten gebruiken. Met het informatiesysteem brengen we risico's systematisch in kaart, waarna alle resultaatteams binnen de gemeente ze beoordelen. Het overzicht hieronder presenteert alleen de tien grootste risico's, met de hoogste bijdrage aan de benodigde weerstandscapaciteit. Dit is conform de richtlijnen in het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement. Het overzicht toont ook de beheersmaatregelen. Onderaan de tabel staat het totaalbedrag voor de overige risico's.

De 10 belangrijkste risico's

PRG	Risico (inclusief gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max in €)	Invloed
2	Als gevolg van het niet tijdig ontwikkelen/bebouwen van kavels zullen de tijdelijke geluidschermen in 2024 moeten worden vervangen door permanente schermen.	Suggestie Extra verkoopinzet en/of nagaan of en hoe verkoopbeperkingen opgeheven kunnen worden.	50%	1.000.000	10.07%

PRG	Risico (inclusief gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max in €)	Invloed
4	De hoogte van de algemene uitkering is onvoorspelbaar.	Actief Ter dekking van dit risico is de behoedzaamheidsreserve Algemene Uitkering ingesteld. Mee- en tegenvallers t.o.v. de vastgestelde begroting worden met deze reserve verrekend. De behoedzaamheidsreserve maakt deel uit van de algemene reserves.	50%	1.500.000	7.32%
1	Project doorontwikkeling jeugdhulp. Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdhulp, tegen lagere kosten dan voorheen. De verdeling van de middelen vindt plaats via een objectief verdeelmodel. Begin 2019 presenteerde Tympaan een rapport over de omvang van de jeugdhulp in onze regio. Daaruit bleek dat in onze gemeente meer kinderen jeugdhulp ontvangen dan werd gedacht en dus ook werd berekend met het objectieve verdeelmodel. Dit betekent dus dat we meer uitgaven hebben. Sinds 2018 begroten we realistisch en worden de kosten vooraf inzichtelijk gemaakt. Omdat de middelen vanuit het Rijk niet toereikend zijn, voegen we middelen uit de sociale reserve toe aan het jeugdhulpbudget. Door het coronavirus heeft dit project vertraging opgelopen.	Actief Gemeenten zijn met het Rijk in gesprek over de tekorten op het jeugdhulpbudget. Daarnaast willen de gemeenten in de Leidse regio met het project doorontwikkeling jeugdhulp Leidse regio de druk op de duurdere vormen van jeugdhulp verminderen. Onder andere door de gemeentelijke toegang te verstevigen.	90%	1.000.000	5.85%
1	Stijging van maatwerkvoorzieningen door abonnementstarief wmo	Actief Aanscherpen toekenningsvoorwaarden, binnen mogelijkheden	90%	500.000	4.40%
3	Informatiediefstal (digitaal en papier)	Actief Goede beveiliging (firewall). Strenge regels voor vertrouwelijke informatie in afsluitbare papier containers Actief - Het tijdig melden van een eventueel datalek	50%	820.000	3.98%
3	Coronapandemie: De gevolgen van de coronapandemie zijn divers. En wat de gevolgen precies zijn, hangt af de intensiteit van de pandemie en hoe lang het nog duurt. Wij zien verschillende risico's: vertraging in de uitvoering van de gemeentebegroting, gebrek aan participatie, uitval van personeel, een toename van de bijzondere bijstand, exploitatietekorten bij Sportfondsen Leiderdorp en bij sportverenigingen in het algemeen en meer.	Actief De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor corona zetten we in om de financiële gevolgen te compenseren. Verder informeren we betrokkenen over de regelingen die de Rijksoverheid ter compensatie heeft ingesteld.	50%	750.000	3.66%

PRG	Risico (inclusief gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max in €)	Invloed
4	Verstrekke garantstellingen voor leningen aan diverse instellingen, kunnen niet worden afgelost.	Actief Beleid is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg worden afgegeven.	10%	3.248.717	3.17%
2	De onderhoudsbudgetten zijn mogelijk op de lange termijn niet toereikend voor de instandhouding van de openbare ruimte op de door de raad vastgestelde onderhoudsniveau.	Actief Actualisatie IBOR	50%	500.000	2.45%
2	Schade als gevolg van constructiefouten in kunstwerken	Actief 1. Signalen over potentiële gevolgschade actief oppakken en onderzoeken. 2. Onderzoeksresultaten omzetten naar maatregelen om de risico's te beperken	50%	500.000	2.44%
1	Transformatie van het sociaal domein krijgt onvoldoende vorm.	Actief 1. Samenwerking tussen teams onderling en het sociale veld stimuleren. 2. Inwoners en partners betrekken bij de transformatieopdracht	50%	500.000	2.43%
Totaal grote risico's				10.318.717	
Overige risico's				20.216.271	
Totaal alle risico's				30.534.988	

Veranderingen in de top 10 van risico's

Voor de jaarrekening keken we kritisch naar de risico's. Als gevolg van die actualisatie is er ten opzichte van de risico's in de begroting 2021 één wijziging in de top 10. Deze twee risico's zijn feitelijk ongewijzigd maar in de random selectie van de top 10 uitwisselbaar.

Nieuwe risico in de top 10:

- De onderhoudsbudgetten zijn mogelijk op de lange termijn niet toereikend voor de instandhouding van de openbare ruimte op het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau.

Risico's uit de top 10:

- Regionale samenwerking verloopt moeizaam.

Het totaal van alle risico's is nagenoeg gelijk aan het totaal van de risico's zoals die bij de begroting 2021 in kaart zijn gebracht. Wel zien we een verschuiving van de omvang van de risico's die in de top 10 vallen naar de overige risico's.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het reserveren van het maximale bedrag van € 30.534.988 voor alle risico's is ongewenst. De risico's treden immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang op. Daarom voerden we op basis van de risico's een risicosimulatie uit. Bij de simulatie rekenden we met een zekerheidspercentage van 90%. Uit de simulatie bleek dat we met een weerstandscapaciteit van € **6.838.389** met 90% zekerheid alle risico's kunnen afdekken als ze zich voordoen.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag (€)
75%	5.880.210
80%	6.122.850
85%	6.433.910
90%	6.838.389
95%	7.496.183

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bepalen we volgens de kaders in de financiële verordening 2018.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Capaciteit (€)
Algemene reserve	9.557.036
Bouw- en grondexploitaties	3.442.532
Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds	1.162.157
Begroting: Onvoorziene lasten	58.202
Totale weerstandscapaciteit	14.219.927

4. Weerstandsvermogen

Om te bepalen of we voldoende weerstandsvermogen hebben, moeten we de relatie leggen tussen de benodigde weerstandscapaciteit (gebaseerd op de financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De figuur hieronder geeft de relatie tussen deze twee componenten weer.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 14.219.927	= 2,08
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 6.838.389	

Weerstandsnorm

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De normtabel werd ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. De tabel geeft een waardering van de berekende ratio. Onze ratio valt in klasse A. Dit duidt op een **uitstekend** weerstandsvermogen.

5. Kengetallen

In deze paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing moeten we vijf voorgeschreven financiële kengetallen opnemen. Hoe we de kengetallen moeten berekenen staat in een ministeriële regeling. Naast de kengetallen moet de paragraaf een beoordeling geven van de onderlinge verhouding van deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie. Voor de kengetallen bestaan geen normen.

Kengetallen:	Verslag 2019	Begr.2020	Verslag 2020
Netto schuldquote	29,8%	73,6%	41,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28,8%	72,6%	39,5%
Solvabiliteitsratio	50,2%	36,0%	45,0%
Structurele exploitatieruimte	1,0%	0,7%	1,1%
Grondexploitatieruimte	-6,7%	-1,0%	-6,3%
Belastingcapaciteit	131,2%	132,6%	132,6%

Kengetallen:			
	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsratio	> 50	30 > < 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 > < 0,6	0
Grondexploitatieruimte		geen	
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

De *netto schuldquote* vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Daarnaast presenteren we ook de *schuldquote gecorrigeerd voor de leningen* die de gemeente heeft uitstaan. Deze middelen vloeien immers op termijn terug.

De *solvabiliteit* geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen).

De indicator *structurele exploitatieruimte* geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Voor het begrotingstoezicht door de provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0.

Het financiële kengetal *grondexploitatie* geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor deze indicator bestaan geen signaleringswaarden.

De indicator *belastingcapaciteit* drukt uit hoe de woonlasten (ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde.

Onderlinge verhouding tussen kengetallen

De kengetallen vormen een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Eén enkel kengetal zegt weinig over de financiële positie. De kengetallen moeten daarom altijd in samenhang worden gezien. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding kunnen ze een goed beeld geven van de financiële positie. De kengetallen scoren voldoende, met uitzondering van de solvabiliteit (matig) en belastingcapaciteit (onvoldoende). Dat laatste betekent dat het vermogen om financiële risico's met een verhoging van de belastingen af te dekken gering is. Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen laat de gemeente Leiderdorp de belastingcapaciteit overigens ook buiten beschouwing. Gelet op het uitstekende weerstandsvermogen geven onze kengetallen in samenhang afgezet tegen de signaleringswaarden van de toezichthouder dan ook geen aanleiding tot bijstelling van het beleid.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf geeft aan hoe we kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom beheren. We doen dat volgens de financiële verordening 2018 ex artikel 212 van de Gemeentewet, artikel 19. Want daarin staat dat we naast de verplichte onderdelen uit het BBV ook de voortgang van het gepland onderhoud en het gewenst kwaliteitsniveau (19a) opnemen en eens in de vier jaar de plannen actualiseren (19b).

De beheervisie openbare ruimte is het beleidskader voor het onderhoud en het onderhoudsniveau van onze kapitaalgoederen. In het beleidskader staat onder andere om welke kapitaalgoederen het gaat. De vervangingsinvesteringen staan in het hoofdstuk investeringen. Het verloop van de voorzieningen lichten we toe in de balans en de financiële positie.

Beleidskader

Uitvoering van het beleidskader moet leiden tot een bestendige situatie. Uitgangspunt is dat we de kapitaalgoederen onderhouden volgens de vastgestelde functionaliteit en het vastgestelde kwaliteitsniveau (bijvoorbeeld schoon en veilig). Zo optimaliseren we de totale kosten.

Het beleidskader voor de kapitaalgoederen bevat per kapitaalgoed:

- de werkzaamheden die we voor de instandhouding van het kapitaalgoed moeten verrichten
- het onderhoudsniveau uit het beeldkwaliteitsplan
- de grootte van het areaal
- de kosten voor de instandhouding van het kapitaalgoed, zoals klein- en groot onderhoud en vervangingskosten
- de huidige staat van onderhoud, zoals een technische beoordeling en schouw van de kwaliteit van het kapitaalgoed
- een scenario voor het onderhoud van het kapitaalgoed

Overzicht beheerplannen

Prog.	Omschrijving beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie actualisatie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
2	1. Beheervisie: kaders Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR 1A t/m 1F)	2014	1x per 10 jaar	2024	ja	ja	n.v.t.
2	2. Integraal Waterketenplan Leidse regio (IWKP) 2019-2023	2019	1x per 5 jaar	2024	ja	ja	zie IWKP
2	3. Beheerplannen kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2029	2019	1x per 4 jaar	2024	ja	ja	zie beheerplannen
1 / 2	4. Accommodaties	2017	1x per 4 jaar	2021	ja	ja	n.v.t.

1. Beheervisie: integraal beheer openbare ruimte

De gemeente Leiderdorp is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. We hebben beheerplannen voor alle domeinen in de openbare ruimte: wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, speelvoorzieningen, water, groen en straatmeubilair. In deze beheerplannen staat hoe het beheer en onderhoud van

het kapitaalgoed in de planperiode vorm krijgen. En wat het kost om de onderhoudsniveaus uit de beleidskaders te bereiken. Op basis van de beheerplannen rationaliseren we de uitvoering van de beheertaken. Daarin nemen we het behalen van het kwaliteitsniveau, het minimaliseren van kapitaalvernietiging en de afstemming tussen de verschillende vakgebieden mee.

A. Verkeer en vervoer (wegen)

Gewenst kwaliteitsniveau

Onderhoud, beheer en inspecties zijn nodig om de functionaliteit en de veiligheid van de wegen te garanderen. We doen elke twee jaar een technische kwalitatieve beschouwing om de onderhoudstoestand in kaart te brengen. Zo ontstaat een kwaliteitsbeeld van het wegareaal, gebaseerd op de maatstaven van CROW. In 2020 voerden we deze tweejaarlijkse technische kwalitatieve inspectie voor het laatst uit. De inspectie geeft per wegvak, -type en -categorie op detailniveau inzicht in de kwalitatieve toestand van het areaal. Voor burgers en bedrijven tonen we de kwaliteit aan volgens de methode beeldkwaliteit. Leiderdorp hanteert kwaliteit B. Het niveau B (basis) is het best passende kwaliteitsniveau om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden binnen de financiële kaders. Omdat een kwaliteitsniveau op basis van beeldkwaliteit niet altijd voldoende is, moet een beheerder ook inzicht hebben in de uitkomsten van de technische kwalitatieve inspectie. Op basis van deze twee beschouwingen, de wensen en klachten van burgers en bedrijven en nieuwe ontwikkelingen stellen we wegenplanningen op.

Samen met de planning uit het Integraal Waterketenplan (IWKP) vormen de wegenplanningen de basis voor de integrale uitvoeringsplanning met andere disciplines, zoals openbare verlichting, groen, water, kunstwerken en spelen. Bij de kwalitatieve inspecties komen relatief vaak de schadebeelden 'oneffenheden' en 'zettingen' naar voren. Dit is inherent aan zettingsgevoelige gebieden. Om in de toekomst beter te kunnen inspelen op zettingsgevoelige gebieden, passen we de beheerstrategie aan. Denk aan beheercycli en maatregelenpakketten.

Op de doorgaande wegen met asfaltverharding gebruiken we voor de belijning thermoplastisch of slijtvast materiaal. Dit is weliswaar duurder, maar wel duurzamer. Voor belijning die niet wordt overreden en belijning op klinkerverharding kiezen we voor de veel goedkopere traditionele wegenverfbelijning.

Onderhoud, beheer en inspecties van de verkeerslichten zijn nodig om de functionaliteit, de veiligheid en de doorstroming te garanderen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We pakken de projecten steeds breder en integraler op, door niet alleen goed naar de technische kant te kijken, maar ook de opgaves van 'buiten' naar 'binnen' te halen. Met andere woorden: inbreng vanuit de maatschappij was in 2020 een grote factor binnen de projecten. Voorbeelden van de projecten zijn de Leyhof, Kreken Noord, Hoogmadeseweg, Achthovenerweg en Jaagpad. Deze ronden we af. Met Ericalaan en Leidsedreef maakten we in 2020 een start. Ook de concrete voorbereidingen voor de wijken Oranjewijk en Doeskwartier zetten we in gang.

Daarnaast voerden we op basis van de weginspecties de planmatige klein- en grootonderhoudswerken uit op het gebied van asfalt en elementenverharding. Voorbeelden zijn Klompenmaker, Zadelmaker, Wagenmaker, het evenemententerrein in park De Houtkamp, verharding bij het woonwagenkamp, de fietssluis Splinterlaan, Koningshof, Hollandse Tuyn, Effendreef, de bestrating van de begraafplaats en Boomgaardlaan.

Met het aanbrengen van betonnen platen op de fietspaden verbeterden we het fietscomfort sterk. De Persant Snoepweg, Hoogmadeseweg en Engelendaal zijn inmiddels aan beide kanten voorzien van bredere en veiligere fietspaden. Ook herstelden we de markering op diverse asfaltwegen.

B. Openbare verlichting

Gewenst kwaliteitsniveau

Het beleid voor en daarmee de kwaliteit van de openbare verlichting (OV) staat in het beleidsplan. Wij zetten in op het naleven van het afgesproken kwaliteitsniveau en de milieudoelstellingen. Het gewenste kwaliteitsniveau vertaalden we naar een meerjarenonderhoudsplan.

We ontwerpen en leggen verlichting aan volgens de richtlijnen van de NPR 13201 en de criteria voor duurzaam inkopen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voorheen Agentschap NL).

Wat hebben we ervoor gedaan?

Ons uitgangspunt is: verlichten wanneer het nodig is en donker als het kan. We voorzien steeds meer straten en woonwijken in Leiderdorp van ledverlichting met een dimregime. In de nachtelijke uren (tussen 0:00 en 6:00 uur) dimmen we de openbare verlichting met 50%. Zo besparen we veel energie, terwijl de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid behouden blijven. Daarnaast passen wij detectie toe op fiets- en voetpaden op plekken- en tijdstippen waar en waarop dat verantwoord is. Dat betekent dat we het verlichtingsniveau dan standaard terugbrengen tot 30% van het oorspronkelijke niveau. Als er een voetganger of fietser passeert, schakelt de verlichting op naar 100%. Enkele minuten na passage dimt de verlichting weer. Zo verlichten we alleen als er behoefte aan is. Behalve op de hoeveelheid licht let de gemeente ook op de gebruikte materialen. Bij vervangingen en nieuw te plaatsen verlichting passen wij duurzame materialen toe. Daarmee houden we rekening met het milieu en besparen we op het onderhoud. Zo geven we vorm aan moderne en duurzame openbare verlichting.

Projecten

- We voorzagen het fietspad op de Persant Snoepweg van ledarmaturen met detectie.
- We vervingen de verlichting op de Achthovenerweg door ledverlichting.
- In de wijk Voorhof (Kreken Noord) vervingen we de openbare verlichting door ledverlichting.
- De verlichting op het Amaliaplein vervingen we door ledverlichting. In het verlengde doen we nu hetzelfde op de Ercalaan.
- Authentieke armaturen in het oude dorp en langs de oude Rijn voorzien we geleidelijk van led. Ze behouden hun klassieke karakter maar per armatuur besparen we energie.
- We bereidden de hele wijk Buitenhof ten noorden van de Buitenhoflaan voor op plaatsing van ledverlichting. De uitvoering vindt plaats in 2021, vanaf week 3.

Beheer en onderhoud

- We richtten een storingswachtdienst in, waardoor we storingen aan de openbare verlichting beter en sneller kunnen oplossen.
- We verlengden het onderhoudscontract openbare verlichting met de onderhoudsaannemer met één jaar en scherpten het contract aan.
- De communicatie tussen bewoners, gemeente en onderhoudsaannemer over de openbare verlichting verloopt via één systeem en portaal. Dit verkort de feedbackloop van meldingen van bewoners en vermindert de overheadkosten.

Energiebesparing

- 15,8% van de openbare verlichting in Leiderdorp bestaat momenteel uit moderne en energiebesparende ledverlichting. Het percentage neemt jaarlijks toe met 5 tot 10%.
- Ten opzichte van 2013 besparen we hiermee 6% energie op openbare verlichting, terwijl het areaal in dezelfde periode in omvang 11% toenam.

Samenwerking en kennisdeling

- We stelden een maandelijks gemeentelijk overleg over openbare verlichting in met de regiogemeenten Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude. Hier bespreken we gezamenlijke of gemeente-overstijgende zaken, zoals de communicatie met Liander over het ondergrondse deel, en wisselen we kennis uit.

C. Civieltechnische kunstwerken

Gewenst kwaliteitsniveau

Onderhoud, beheer en inspecties van alle kunstwerken (bruggen) is nodig om de functionaliteit, toegankelijkheid en veiligheid te garanderen. Om aan het gewenste kwaliteitsniveau te voldoen werken we volgens een meerjarenonderhoudsplan. De gemeente is eigenaar en beheerder van bruggen, zoals de Leiderdorpsebrug Stierenburg. We actualiseerden het bruggenareaal. We beheren nu 185 bruggen. In de telling maken we geen onderscheid meer tussen de soorten bruggen (hout, beton en/of staal). De nummering van de bruggen is opvolgend.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We vernieuwden een aantal bestaande bruggen, waaronder de Driegatenbrug en de Godfried Bomansbrug. Op de Hoogmadeseweg voegden we een nieuwe brug aan het areaal toe. We gingen een nieuwe raamovereenkomst aan. In 2021 zetten we het vervangen, het groot onderhoud en het reinigen van de bruggen voort. In nauwe afstemming met de provincie Zuid-Holland ging fase 3 van het groot onderhoud van de Leiderdorpsebrug van start. We vervangen het totale elektrotechnische deel van de brug. We voeren de onderhoudswerkzaamheden aan civiele kunstwerken volgens een meerjarig onderhoudsplan uit. Maar voor de beschikbaarheid van de bruggen en de bereikbaarheid en doorstroming van het verkeer stemmen we de daadwerkelijke uitvoering van het grootonderhoud af met de gemeente Leiden. Zo stemmen we de uitvoeringsprogramma's op elkaar af.

D. Speelplaatsen

Gewenst kwaliteitsniveau

Ons doel is voldoende informele en formele speelruimte volgens de richtlijnen van het speelruimteplan. Zodat ieder kind in Leiderdorp op 'eigen wijze' veilig buiten kan spelen in de wijk waar hij of zij woont. Ieder kind in Leiderdorp moet dus gebruik kunnen maken van veilige speelplaatsen.

We hebben de veiligheid van de openbare speelvoorzieningen geborgd. Onveilige speelelementen repareren we adequaat of verwijderen we als herstel niet meer mogelijk is. We hanteren de eisen in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177. Bij vernieuwing van speelplaatsen maken we gebruik van onderhoudsvriendelijke en duurzame materialen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We stelden adoptie- en gebruikersovereenkomsten op om te kunnen inspelen op de vraag naar zelfonderhoud door bewoners. We spraken af dat leveranciers een actievere rol krijgen. Bij de voorbereiding en uitvoering denken ze met

de bewoners mee over vernieuwing en/of omvorming van speelplaatsen. We continueerden het proces van omvorming van speelplaatsen naar informele speelplekken. Bewoners adopteerden de speelplaats aan de Luykendreef. We zetten de voorbereiding van het speelruimteplan fase 6 in gang en voerden het grotendeels uit. Dit betrof de volgende locaties: Spiegeldreef, Goudestein, Beatrijs van Vlaanderenplaats en Ada van Schotlandplaats. De voorbereiding voor fase 7 ging van start. In de tweede helft van 2021 beginnen we met de uitvoering.

E. Water

Gewenst kwaliteitsniveau

Wij zorgen voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater, inzameling en verwerking van hemelwater en het oplossen van grondwaterproblemen. Het onderhoud van secundaire watergangen - dat zijn de meeste sloten in het stedelijk gebied - ligt vooral bij de gemeente, maar soms ook bij derden en particulieren. Voor een goed functionerend watersysteem zijn baggeren en het in stand houden van de oevers belangrijk.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We namen maatregelen om de kwaliteit van het oppervlaktewatersysteem te verbeteren. Hiervoor verwijzen we naar programma 2C.

F. Groen

Gewenst kwaliteitsniveau

Het openbaar groen is van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Vanuit verschillende wettelijke, beleid- en beheerkaders werken we aan een duurzaam, onderhoudsarm en veilig groenbestand.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We voerden planmatig groenbeheer en onderhoud uit om te voldoen aan het beeldkwaliteitsniveau B. Voor alle onderdelen is beeldkwaliteit B het vastgestelde niveau, alleen voor de winkelcentra en de begraafplaats streven we naar beeldkwaliteit A. Het groenbeheerplan geeft inzicht in het groenbeheer. Het geeft een beschrijving van elk areaal dat we onderhouden. Ook staat in het plan welke onderhoudsmaatregelen we waar, wanneer en tegen welke kosten moeten uitvoeren aan de groenvoorziening en de bomen. In 2020 plantten we ruim 300 bomen. Dit was zowel herplant als gevolg van afsterving, ziekte of stroomschade, als aanplant in nieuw aangelegde gebieden. Voor andere taakvelden in de groene ruimte verwijzen we naar programma 2B en 2C.

2. Riolering

Gewenst kwaliteitsniveau

De gemeente heeft de zorgplicht voor:

- het afvoeren (transporteren) van huishoudelijk afvalwater
- het afvoeren van hemelwater (regen)
- het reguleren van het grondwaterniveau

Dit staat in de Wet milieubeheer en de Waterwet. In het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP 2016-2018) staat hoe we met deze zorgplichten omgaan. In het vierde kwartaal 2018 voltooiden we het Integraal Waterketenplan (IWKP) 2019-2023. En boden we het ter vaststelling aan. Het Leidse cluster (Leiderdorp, Zoeterwoude, Leiden, Oegstgeest en Voorschoten, Rijnland en waterbedrijf Dunea & Oasen) stelde het IWKP in 2019 integraal vast.

Om het afvalwater en hemelwater te kunnen inzamelen en transporteren moeten de buizen, putten, kolken, overstorten en objecten in goede staat zijn. We controleren en waarborgen de kwaliteit van het rioelstelsel. Dat doen we met jaarlijkse reiniging en inspectie van het stelsel. Daarnaast stellen we een maatregelenplanning op en voeren deze uit. Het belangrijkste aspect van de kwaliteitszorg is volksgezondheid en milieuhygiëne. Een ander aspect is het voorkomen van wateroverlast, zowel door hemelwater als door grondwater. Om hinder en wateroverlast tijdens regen zoveel mogelijk te voorkomen moet de riolering voldoende bergings- en afvoercapaciteit hebben. Bij zwaardere buien mag het water dat de riolering niet kan afvoeren geen schade veroorzaken. Maar soms is hinder niet te voorkomen. Waar het doelmatig is, koppelen we de hemelwaterafvoer op het verhard oppervlak af van het gemengde stelsel. Zodra het gemengde stelsel aan vervanging toe is, maken we een gescheiden stelsel. Dit is duurzamer en het beperkt vuilemissie via overstorten. De rioelheffing dekt de kosten voor het in stand houden van het rioelstelsel.

Wat hebben we ervoor gedaan?

In 2020 rondde we de stresstest droogte-, hitte- en wateroverlast af en presenteerden we de resultaten aan de raad. We gingen van start met de risicodialoog en hopen daar in 2021, als we weer fysiek bij elkaar mogen komen, een vervolg aan te geven. Het uiteindelijke doel is een klimaatstrategie.

Meetnet

We breidden ons meetnet in de riolering uit om nog beter te kunnen monitoren hoe de riolering zich gedraagt, vooral bij hevige regenval. Zo kunnen we beter leren van ons systeem en gerichtere maatregelen nemen om overlast op mens en milieu te voorkomen. Daarnaast moderniseerden we ons grondwatermeetnet verder, zodat we het grondwater continu kunnen monitoren en uitlezen. De grondwaterstand kan namelijk grote invloed hebben op de openbare ruimte en gebouwen.

Vervangingen

Het rioelvervangingsproject Kreken Noord rondde we af. We gingen van start met de rioelvervangingswerkzaamheden in de Leidsedreef en de Eicalaan en we bereidden het project Oranjewijk verder voor. Daarnaast begonnen we ook met de voorbereidingen van het project Kerkwijk.

Dagelijks onderhoud

We reinigden alle kolken twee keer om wateroverlast te voorkomen. We reinigden en inspecteerden de riolering in de buurt Binnenhof, Winkelhof en Vogelwijk. Dat deden we om een goede werking te garanderen en de huidige staat van de riolering in beeld te brengen. We onderhielden en reinigden alle rioelgemalen.

3. Accommodaties

Gewenst kwaliteitsniveau

Conform de financiële verordening stellen we de kwaliteit van de gebouwen elke vier jaar vast met een technische schouw (volgens NEN 2767). De inspectiegegevens uit de schouw verwerken we in een meerjarenonderhoudsplaning. De inspectiegegevens zijn dus de basis voor het jaarlijkse planmatig onderhoud. Het onderhoud van gebouwen die we willen afstoten of die in afwachting zijn van een nieuwe bestemming, beperken we tot een minimum.

Wat hebben we ervoor gedaan?

In 2020 schouwden we alle gemeentelijke accommodaties. Ook de binnensportaccommodaties (Sportfondsen) en de sportvelden namen we hierin mee. Bij de panden waar dit nodig was, maakten we een verduurzamingslag. Op basis

van deze gegevens maakten we een Duurzame Meerjaren Onderhoudsplaning (DMJOP). Ook actualiseerden we de voorziening. In 2021 leggen we die ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.

In 2020 verkochten we twee panden: het voormalige CJG aan de Karolusgulden en Doesmeer aan de Hoogmadeseweg.

Achterstallig onderhoud

Alleen bij panden die in afwachting zijn van afstoten, ontwikkeling of sloop kan sprake zijn van achterstallig onderhoud. Voorbeelden zijn Buitenhoflaan, de Werf, de brandweerkazerne en de boerderij. In 2020 voerden we aan die panden minimaal onderhouds- of herstelwerk uit. De Werf was in 2020 in gebruik als tijdelijke bibliotheek. Daarvoor verbouwden we het pand eind 2019.

Sportvelden

Wij vervangen de sportvelden van een aantal verenigingen in de Bloemerd en de schaats- en skeelerbaan en het terrein van COVS. Daarom zijn deze onderdeel van de meerjarenonderhoudsplaning. In 2020 onderhielden op RCL na de verenigingen hun velden en terrein zelf. Voor het onderhoud van de accommodatie van RCL hebben we een meerjarenonderhoudscontract. We zijn met RCL in overleg over de toekomstige overdracht van het onderhoud.

Financieel overzicht

			Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil
1. Integraal Beheer Openbare Ruimte					
	a. Wegen	Kapitaallasten	103.989	92.822	-11.167
		Jaarlijks onderhoud	423.529	371.025	-52.504
		Storting in voorz.	792.292	792.292	0
		Subtotaal	1.319.810	1.256.140	-63.670
	b. Openbare verlichting	Kapitaallasten	13.578	13.519	-59
		Jaarlijks onderhoud	88.517	56.452	-32.065
		Storting in voorz.	0	0	0
		Subtotaal	102.095	69.971	-32.124
	c. Civieltechnische kunstwerken	Kapitaallasten	87.668	101.274	13.606
		Jaarlijks onderhoud	390.169	549.245	159.076
		Storting in voorz.	163.099	163.099	0
		Subtotaal	640.936	813.618	172.682
	d. Verkeersregelinstallaties	Kapitaallasten	236.478	227.756	-8.722
		Jaarlijks onderhoud	126.907	101.043	-25.864
		Subtotaal	363.385	328.799	-34.586
	e. Speelplaatsen	Kapitaallasten	50.706	50.646	-60
		Jaarlijks onderhoud	6.680	21.258	14.578
		Subtotaal	57.386	71.904	14.518
	f. Water	Kapitaallasten	11.020	11.020	0
		Jaarlijks onderhoud	298.473	188.073	-110.400

			Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil
		Storting in voorz.	110.000	110.000	0
		Subtotaal	419.493	309.093	-110.400
	g. Groen	Kapitaallasten	12.967	12.952	-15
		Jaarlijks onderhoud	1.135.402	1.005.876	-129.526
		Storting in voorz.	260.000	273.991	13.991
		Subtotaal	1.408.369	1.292.819	-115.550
	h. Straatmeubilair	Kapitaallasten	0	0	0
		Jaarlijks onderhoud	26.500	50.297	23.797
		Storting in voorz.	98.383	98.383	0
		Subtotaal	124.883	148.680	23.797
2. Riolering					
		Kapitaallasten	295.019	295.006	-13
		Jaarlijks onderhoud	337.657	410.075	72.418
		Storting in voorz.	64.251	67.940	3.689
		Subtotaal	696.927	773.021	76.094
3. Accommodaties					
	a. Gebouwen	Kapitaallasten	2.201.698	2.194.400	-7.298
		Jaarlijks onderhoud	372.123	308.916	-63.207
		Storting in voorz.	532.916	622.117	89.201
		Subtotaal	3.106.737	3.125.432	18.695
	b. Sportvelden	Kapitaallasten	119.319	119.278	-41
		Jaarlijks onderhoud	92.490	98.265	5.775
		Storting in voorz.	44.877	44.877	0
		Subtotaal	256.686	262.420	5.734
		Totaal	8.496.707	8.451.898	-44.809

Overzicht met kerncijfers

Discipline	Areaal
Wegen: oppervlakte van het wegennet	1.359.400 m2
Wegen: binnen bebouwde kom	97%
Wegen: buiten bebouwde kom	3%
Wegen: elementen bestrating	74,5%
Wegen: asfalt	25,5%
Riolering: lengte vrijverval	111 km
Riolering: lengte drukriool	12,5 km
Riolering: gemalen	92 st.
Riolering: bergbezinkbassin	1 st.
Riolering: overstorten (conform BRP)	59 st.
Riolering: straatkolken	8050 st.
Water: oppervlakte watergangen in gemeentelijk beheer (exclusief Munnikkenpolder en Weteringpark)	427.000 m2
Water: oppervlakte water met ontvangplicht	153.000 m2
Water: harde oeverlijn	40.000 m1
Water: zachte oeverlijn	49.000 m1
Water: duikers (exclusief duikers onder de A4, Munnikkenpolder en Weteringpark)	214 st. (4000 m1)
Groen: aantal bomen	16.450 st.
Groen: oppervlakte plantsoenen	400.000 m2
Groen: gazon	318.500 m2
Groen: berm	780.000 m2
Verlichting: masten met armaturen	5024 st.
Kunstwerken: bruggen	185 st.
Verkeerstekens: stuks	3237 st.
Markeringen: stuks	5450 m2
Belijning: m1	54.100 m1
Spelen: locaties (dit zegt niets over de toestellen)	81 st.
Verkeersregelinstallaties	8 st.
Vastgoed: aantal gemeentelijke accommodaties (al dan niet in eigen beheer)	13 basisscholen + 1 gymzaal 2 scholen voor VO + 1 gymzaal 4 binnensportaccommodaties 8 buitensportaccommodaties 8 welzijnsaccommodaties

Paragraaf 4: Financiering

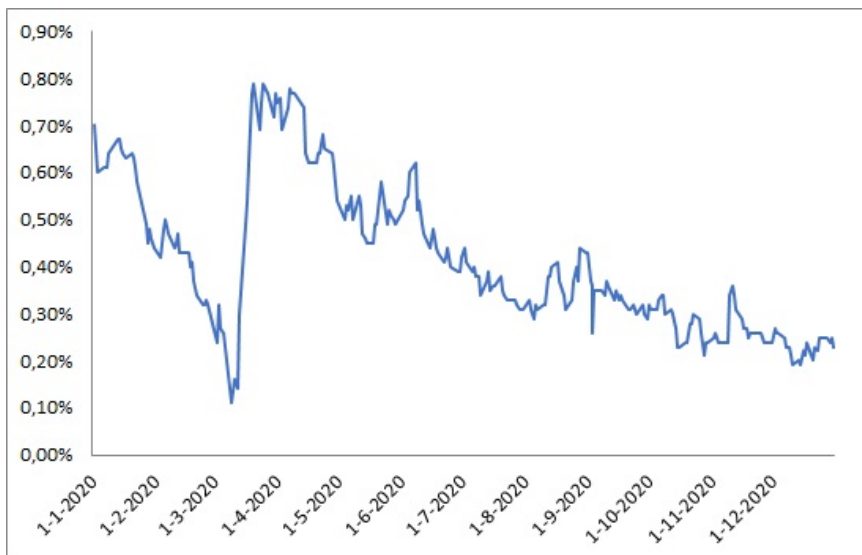
Inleiding

In de paragraaf financiering lichten we de ontwikkelingen en beleidskeuzes toe die in 2020 een rol speelden. We verdelen dit in 'algemene ontwikkelingen' en 'ontwikkelingen gemeente Leiderdorp'. Onder de algemene ontwikkelingen vallen de renteontwikkelingen en eventuele ontwikkelingen in wet- en regelgeving. De ontwikkelingen gemeente Leiderdorp richten zich specifiek op de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering van de gemeente Leiderdorp.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De gemiddelde kapitaalmarktrente (= langlopende financiering) voor rentevaste en lineaire leningen met een looptijd van twintig jaar is over 2020 uitgekomen op 0,41%. In 2019 was de gemiddelde rente 0,78%. De rente laat in de eerste maanden van 2020 een daling zien. In maart stijgt de rente sterk als gevolg van de start van de Coronacrisis. In de maanden na maart daalt de rente naar wederom een zeer laag niveau.

De rente op de geldmarkt (= kortlopende financiering) wordt voornamelijk bepaald door het rentebeleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB gebruikt de rentestand om te sturen op de inflatie. Het belangrijkste tarief van de ECB is de herfinancieringsrente. De herfinancieringsrente is in 2020 niet aangepast (0%). De depositorente die de ECB hanteert is voor de geldmarkt de ondergrens. De depositorente is in 2020 niet aangepast (-0,5%), met als gevolg lage rentetarieven op (kas)geldleningen met een korte looptijd.

Ontwikkelingen gemeente Leiderdorp

Kaders treasury

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt de kaders voor een verantwoorde en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De gemeenteraad van Leiderdorp bepaalt in de financiële verordening aanvullende kaders voor de treasury.

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag voor een gemeente niet meer zijn dan 8,5% van het begrotingstotaal. De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van deze kasgeldlimiet in 2020 weer:

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Gemiddelde netto vlottende schuld	Kasgeldlimiet	Ruimte (=+) of Overschrijding
eerste kwartaal 2020	9.097	6.716	-2.381
tweede kwartaal 2020	415	6.716	6.301
derde kwartaal 2020	-3.167	6.716	9.883
vierde kwartaal 2020	452	6.716	6.264

Over het eerste kwartaal is de kasgeldlimiet overschreden (over het vierde kwartaal van 2019 was er geen overschrijding). In het tweede kwartaal is de kortlopende schuld afgenomen en is de kasgeldlimiet niet overschreden. De overschrijding van de kasgeldlimiet heeft geen gevolgen. De wet FIDO schrijft voor dat de toezichthouder vooraf geïnformeerd moet worden als de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden.

Renterisiconorm

De jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen van de langlopende schuld mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van deze renterisiconorm in 2020 weer:

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2019	2020
Begrotingstotaal	70.907	79.016
Wettelijk percentage	20%	20%
Renterisiconorm	14.181	15.803
Bedrag waarover renterisico wordt gelopen (aflossingen)	2.024	2.024
Ruimte onder renterisiconorm	12.157	13.779

Uit de tabel blijkt dat het bedrag aan langlopende leningen, waarover de gemeente Leiderdorp een renterisico liep, ruimschoots binnen de wettelijke norm bleef (volgens de Wet fido).

Financiering

De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van de leningenportefeuille weer. De stand van de leningenportefeuille staat ook bij de toelichting op de balans.

Ontwikkeling leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling leningenportefeuille	Bedrag
Stand per 1 januari 2020	15.410
Nieuwe leningen	10.000
Reguliere aflossingen	-2.024
Vervroegde aflossingen	0
Stand per 31 december 2020	23.386

In 2020 hebben wij één langlopende geldlening aangetrokken voor een bedrag van € 10 miljoen. Het aantrekken van een langlopende financiering was noodzakelijk gezien de uitgaven aan de investeringen die in 2020 hebben plaatsgevonden.

Instelling	Bedrag	Periode	Rente
Nederlandse Waterschapsbank	10.000.000	26-03-2020 t/m 29-06-2040	0,62%

Rentemethodiek

De gemeente Leiderdorp gebruikt de rente-omslagmethode voor de toerekening van de rentelasten. Dat betekent dat we het totaal van de rentelasten 'omslaan' over het geheel van de investeringen. De rentelasten zijn het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering min de renteopbrengsten van overtollige middelen en verstrekte geldleningen.

Door de rente-omslagmethode toe te passen rekenen we de rentelasten volgens de stand van de investeringen toe aan de prestaties in de programmabegroting. De achterliggende gedachte is dat de gehanteerde omslagrente een reëel percentage is. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast te groot wordt, moeten we de gehanteerde omslagrente aanpassen.

De tabel hieronder geeft een overzicht van het renteresultaat:

Renteresultaat (bedragen x € 1.000)

	Renteresultaat			2019
a	De externe rentelasten	395		
b	De externe rentebaten	-1		
	Saldo rentelasten en rentebaten		394	
c1	De rente doorberekend aan de grondexploitatie	31		
c2	De rente van projectfinanciering richting het taakveld	-		
c3	De rentebaar van doorverstrekte leningen richting het taakveld	-		
	Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente		31	
d1	Rente over eigen vermogen	-		
d2	Rente over voorzieningen	-		

Renteresultaat			2019
	Saldo rente over het eigen vermogen en de voorzieningen		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		425
	Totaal aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-411
	Renteresultaat op het taakveld Treasury (-/- = voordeel)		14

Door het verschil tussen het gehanteerde omslagpercentage en het werkelijke percentage ontstaat een renteresultaat.

Het renteresultaat van € 14.000 nadelig betekent dat de gehanteerde omslagrente van 0,50% lager is dan het werkelijke percentage. We berekenen dus € 14.000 minder rente door naar de activa, dan we daadwerkelijk betalen aan de geldverstrekkers. Het verschil bevindt zich binnen de gestelde bandbreedte. Dat betekent dat we een reëel rentepercentage toerekenen aan de activa.

Schatkistbankieren

We hadden in 2020 een aantal perioden een positief banksaldo. Tijdens deze perioden stortten we geld af in 's Rijks schatkist, om binnen de gestelde doelmatigheidsdrempel te blijven.

Zoals het BBV (art 52c) voorschrijft, vermelden we in de toelichting op de balans het drempelbedrag en, per kwartaal, het bedrag aan middelen dat we buiten 's Rijks schatkist aanhielden.

Complexe financiële producten

De gemeente Leiderdorp maakt geen gebruik van complexe financiële producten zoals derivaten.

Kredietrisicobeheer

De gemeente Leiderdorp heeft een rekening-courantovereenkomst met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Tijdens het jaar houden we een liquiditeitsplanning bij. Met de liquiditeitsplanning bepalen we of we geld moeten aantrekken.

Relatiebeheer

Bancaire relaties voldoen aan de gestelde eisen. Beoordeling van deze relaties vindt plaats wanneer we de relatie aangaan. Offertes vragen we - zoals het statuut het voorschrijft - bij verschillende instanties op.

Geldstromenbeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De saldi op de overige rekeningen boeken we zoveel mogelijk over naar onze rekening bij de BNG.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Inhoudelijke zaken over de bedrijfsvoering staan in subprogramma 3B. In deze paragraaf beperken we ons tot het financiële overzicht van de personele kosten in de jaarrekening.

Personele kosten

Het overzicht van de personeelskosten is als volgt:

Bedragen x € 1.000	2019 werkelijk	2020 primitief	2020 na wijz.	2020 werkelijk	begr na wijz -/- werkelijk	% werkelijk/ begr na wijz.
a. Salarislasten	9.766	10.626	10.627	9.733	894	92%
b. Ingeleend/uitgeleend personeel	1.906	318	569	1.661	-1.091	292%
c. Studiekosten	211	190	190	153	37	81%
Totaal	11.884	11.134	11.387	11.547	-160	101%

Toelichting overzicht van de personeelskosten

Op de salarislasten voor de ambtelijke organisatie hadden we een voordeel van € 894.000. Dit kwam onder andere door openstaande vacatures en een gedeeltelijk gebruik van het algemene formatiebudget. Deze budgetruimte benutten we om daar waar nodig extern in te huren. De overschrijding op de inhuur ten opzichte van de begroting na wijziging viel echter hoger uit dan de ruimte binnen het salarisbudget.

Het opleidingsbudget zetten we in 2020 in voor de organisatieontwikkeling. Door de beperkingen die corona veroorzaakte, gebruikten we het budget voor bijna 81%.

Op de personele kosten resteert een nadeel van € 160.000. De overschrijding op de inhuur kwam voor een bedrag van € 167.000 uit programma 1, voor het regionale project aanbesteding jeugdzorg. Dit bedrag berekenden we grotendeels door aan de regiogemeenten.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon waarin de gemeente Leiderdorp een bestuurlijk en financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat de gemeente ter beschikking heeft gesteld en dat niet verhaalbaar is. Of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

De raad stelde op 31 januari 2011 de spelregels vast voor het aangaan van verbonden partijen. In de nota verbonden partijen staan de algemene en specifieke kaders en de gemeentelijke doelstellingen. Daarmee ontwikkelde de raad een visie op het geheel aan samenwerkingsverbanden.

De werkgroep financieel kader gemeenschappelijke regelingen bepaalt jaarlijks vooraf de hoogte van de indexering en kan een generieke taakstelling opleggen aan de gemeenschappelijke regelingen. Voor Leiderdorp gaat het om:

- Holland Rijnland
- de Veiligheidsregio
- de Omgevingsdienst West-Holland
- de RDOG Hollands Midden
- Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)

Taakstellingen moeten leiden tot een taakdiscussie bij de gemeenschappelijke regelingen. In de afgelopen jaren legden we geen nieuwe taakstellingen op. De eerder opgelegde maximering van de algemene reserve verviel. De gemeenschappelijke regelingen worden geacht een algemene reserve aan te houden die als weerstandsvermogen voldoende is om de risico's die met de exploitatie samenhangen te dekken.

Overzicht verbonden partijen

Totaaloverzicht van de bijdragen van Leiderdorp aan verbonden partijen.

Verbonden partij	Bijdrage Leiderdorp	
	x € 1.000	
	begroot 2020	werkelijk 2020
Holland Rijnland	1.038	1.040
Veiligheidsregio	1.645	1.638
RDOG	1.536	1.536
ODWH	541	560
Oude Rijnzone	11	11
Servicepunt71	5.176	5.171
BSGR	318	390
Sociale Dienst (Leiden/Leiderdorp)	1.714	1.576

De cijfers in de tabel komen uit de jaarrekening van de gemeente Leiderdorp.

Leiderdorp neemt sinds 2020 deel aan de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

In de begroting 2020 komt deze regeling voor het eerst in deze paragraaf voor.

In de paragraaf weerstandsvermogen brachten we de risico's in kaart. Die risico's gaan over samenwerkingsverbanden in algemene zin. De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Leiderdorp is ruim voldoende om die risico's bij deze samenwerkingsverbanden af te dekken.

Gemeenschappelijke regelingen

bedragen x € 1.000

Naam		Samenwerkingsverband Holland Rijnland	
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 34 leden waarvan 2 leden afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 7 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	2.861	3.155
	Vreemd vermogen	55.647	51.573
	Jaarresultaat		1.558
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.hollandrijnland.nl		

Naam	Veiligheidsregio Hollands Midden		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
Doelstelling/ Publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	De 19 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het dagelijks bestuur is samengesteld uit 7 burgemeesters en een voorzitter, waarvan 1 burgemeester uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	6.222	7.519
	Vreemd vermogen	35.932	34.497
	Jaarresultaat (voorlopig resultaat 2020)		1.758
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Met de totstandkoming van deze gemeenschappelijke regeling zijn de regelingen Regionale Brandweer, CPA en GHOR opgeheven.		
	Website: www.veiligheidsregio-hm.nl		

Naam	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden (RDOG HM)		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 23 leden van de 19 gemeenten in de regio Hollands Midden. Eén lid is afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 7 leden waarvan geen uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	3.948	6.577
	Vreemd vermogen	29.237	40.621
	Jaarresultaat		2.808
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Met de totstandkoming van deze gemeenschappelijke regeling zijn de regelingen GHOR en GGD-ZHN opgeheven (raadsbesluit 10 oktober 2005).		
	Website: www.ggdhm.nl		

Naam	Omgevingsdienst West-Holland		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	De Omgevingsdienst West-Holland voert de wettelijke taken uit de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming (met name het bouwstoffenbesluit) uit, zoals de vergunningverlening en -handhaving. Ook adviseert de Omgevingsdienst de deelnemende gemeenten bij de uitvoering van hun taken, zoals ruimtelijke planvorming en verkeersbeleid.		
Bestuurlijk belang	Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan geen bestuursleden uit de gemeente Leiderdorp. Het algemeen bestuur bestaat uit 22 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	864	594
	Vreemd vermogen	8.585	11.788
	Jaarresultaat		209
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.odwh.nl		

Naam	Oude Rijnzone		
Vestigingsplaats	Alphen aan den Rijn		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	De Oude Rijnzone is het gebied langs de rivier de Oude Rijn, tussen Leiden en Bodegraven. De Oude Rijnzone is door de provincie aangewezen als transformatiezone. In deze zone worden nieuwe woon- en werkgebieden ontwikkeld, bestaande bedrijfslocaties geherstructureerd en de water- en natuurkwaliteiten versterkt. Daarnaast is er aandacht voor de verbetering van de bereikbaarheid van het gebied.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit 3 leden waarvan 1 lid afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. In het vierde kwartaal 2015 is de regeling omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Sinds het uittreden van de provincie Zuid-Holland en Zoeterwoude vormen de portefeuillehouders van Bodegraven-Reeuwijk, Alphen aan den Rijn en Leiderdorp het bestuur van de regeling Oude Rijnzone.		
Financieel belang	Met het uittreden van de provincie Zuid-Holland en Zoeterwoude veranderde ook het financiële belang. De verdeling van de kosten vindt nog steeds plaats op basis van het inwoneraantal.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	0	n.n.b.
	Vreemd vermogen	17	n.n.b.
	Jaarresultaat		n.n.b.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.ouderijnzone.nl		

Naam	Servicepunt71		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	Sinds 1 januari 2012 verzorgt Servicepunt71 de interne bedrijfsvoering van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Servicepunt71 levert producten en diensten op het gebied van ICT, HRM, financiën, juridische zaken en inkoop, en voor de gemeenten Leiden en Leiderdorp ook facilitaire zaken.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit 4 leden waarvan 1 lid afkomstig uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelpercentage. Het verdeelpercentage is gebaseerd op het aandeel in het totaal van de overgedragen formatie en de overgedragen materiële budgetten. De deelnemers in Servicepunt71 zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	2.497	5.436
	Vreemd vermogen	8.517	10.308
	Jaarresultaat		1.857
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.servicepunt71.nl		

Naam	De gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie sociale diensten Leiden en Leiderdorp		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling lichte vorm		
Doelstelling/ Publiek belang	De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Leiden en Leiderdorp voert de volgende taken, wetten en regelingen uit: de Participatiewet (P-wet), het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw), de Wet inburgering (WI), de Wet Taaleis, de Wet op de lijkbezorging, de regeling Sociaal Medische Indicatie (SMI) kinderopvang, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), de sociale recherche, het minimabeleid, dan wel enige andere in de toekomst voor deze wetten en regelingen in de plaats komende regelingen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de door de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders aangewezen wethouder met de portefeuille werk en inkomen (art. 2, tweede lid). Bestuurlijk overleg vindt ten minste twee keer per jaar plaats (art. 2, derde lid).		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp betaalt volgens de dienstverleningsovereenkomst in 2020 op basis van de voorcalculatie een bijdrage van € 1.576.352.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat	n.v.t.	n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	n.v.t.		

Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	De Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Velsen, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de Woz-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Een jaarlijkse bijdrage volgens een in de begroting opgenomen verdeelsleutel. De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	1.524	909
	Vreemd vermogen	10.871	10.899
	Jaarresultaat		-144
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Het algemeen bestuur wil de huidige vorm van de BSGR consolideren en waar mogelijk groeien. Deze groei moet zitten in een verdere optimalisatie van de prijs-kwaliteitverhouding, het aantal deelnemers en 'groei' op het gebied van marketing en profilering van de BSGR - 'be good and tell about it'. Bij de ontwikkelingen en groei moet indachtig gehouden worden dat de BSGR primair een maatschappelijke organisatie is die 'dienend' is richting haar deelnemers en burgers. Basiswaarden als eerlijkheid, rechtvaardigheid en billijkheid staan daarbij voorop. Meer informatie: www.bsgr.nl		

Vennootschappen

Naam	Alliander N.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling/ Publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. De gemeente Leiderdorp is aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 604.919 aandelen in Alliander. Het relatieve aandeel is 0,442%.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	4.224.000	4.328.000
	Vreemd vermogen	4.567.000	5.094.000
	Jaarresultaat		224.000
risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.alliander.nl		

Naam	Oasen		
Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling/ Publiek belang	Oasen is een maatschappelijk drinkwaterbedrijf. Oasen zorgt op duurzame wijze voor drinkwater voor zijn klanten.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 25 aandelen à € 455 in Oasen naar rato van het aantal inwoners.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	112.187	116.741
	Vreemd vermogen	168.537	178.860
	Jaarresultaat		4.554
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.oasen.nl		

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling/ Publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De raad van bestuur en de directie bestaan beide uit 3 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. De gemeente is aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 97.968 aandelen in BNG Bank (nominale waarde € 2,50).		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020
	Eigen vermogen	4.887.000	5.097.000
	Vreemd vermogen	144.802.000	155.262.000
	Jaarresultaat		221.000
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Deelname in BNG Bank wordt beschouwd als een duurzame belegging.		
	Website: www.bng.nl		

Stichtingen

Naam	DataLand		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling/ Publiek belang	<p>DataLand verzorgt de toegankelijkheid van gemeentelijke vastgoed, geo- en WOZ-informatie voor publieke en private afnemers in Nederland. Daarmee ontzorgt DataLand de gemeente. DataLand ondersteunt de gemeentelijke informatiehuishouding op het gebied van de gemeentelijke Geo-, WOZ- en vastgoedinformatie door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - actieve kwaliteitsbewaking, - vertegenwoordiging van het gemeentelijk belang, - organisatie en coördinatie van het Gemeentelijk Geoberaad (i.s.m. VNG); een landelijk ambtelijk en bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie. <p>Verder is deelname niet anders dan een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang en met als resultaat efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van toegankelijkheid van overheidsinformatie, overheidsloket, e-government, dienstverlening, een transparante en betrouwbare overheid evenals de stroomlijning van basisgegevens.</p> <p>Dankzij de samenwerking met deelnemende gemeenten, vele afnemers en andere betrokkenen bij de overheidsinformatievoorziening is DataLand uitgegroeid tot het landelijke kennis- en dataknooppunt voor vastgoed, geo- en WOZ gerelateerde gemeentelijke gegevens.</p>		
Bestuurlijk belang	Gemeente is als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering.		
Financieel belang	<p>Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de driedelige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Het eventuele overschot aan inkomsten wordt daarnaast aan certificaathoudende gemeenten uitgekeerd.</p> <p>Gemeente Leiderdorp heeft 13.352 certificaten van aandelen DataLand B.V. à € 0,10 per certificaat. .</p>		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2020	31-12-2020 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	422	817
	Vreemd vermogen	477	347
	Jaarresultaat		395
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	<p>www.data-land.nl</p> <p>Het is de verwachting dat DataLand op termijn over gaat naar het kadaster.</p>		

Paragraaf 7: Grondbeleid

Visie

Het grondbeleid is ondersteunend aan programma's als ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, onderwijs, cultuur, sport en recreatie en economische infrastructuur. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De baten en de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Het grondbeleid van Leiderdorp legden we vast in de nota grondbeleid 2019-2023. De raad stelde de nota op 9 september 2019 vast.

De programma's maken onderscheid tussen SMART-doelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Dezelfde driedeling gebruiken we voor het grondbeleid.

Doel	Faciliterend grondbeleid
SMART-doel	Faciliterend grondbeleid, niet meer grond dan nodig, marktconforme grondprijzen.
Activiteiten	We monitoren grondtransacties volgens de nota.
Prestatie-indicatoren	Grondprijzenbrief, de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG), uniforme erfpachtovereenkomsten

Hieronder volgen enkele kernpunten uit de nota grondbeleid 2019-2023.

Beleidskeuze vorm grondbeleid

De gemeente Leiderdorp kiest voor een 'faciliterend, tenzij...' grondbeleid. We stemmen de invulling van het grondbeleid per situatie af op het gewenste resultaat. In beginsel is het grondbeleid faciliterend. Per opgave beoordelen we of er aanleiding is om een andere vorm van grondbeleid toe te passen. En zo ja, welke instrumenten daarbij horen.

Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente zelf geen grondexploitaties voert, maar dit overlaat aan private ontwikkelaars. We 'faciliteren' deze grondexploitaties door te investeren in plankosten. Denk aan het maken van een nieuw bestemmingsplan, het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte en het aanleggen van nutsvoorzieningen. De kosten verhalen we volgens de nota kostenverhaal op de betrokkenen. We kunnen actief grondbeleid inzetten als we een sterkere stempel op de ontwikkeling willen drukken. Of als het noodzakelijk is om een ontwikkeling volgens de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren. Dan moet het financiële risico, ook op langere termijn, wel aanvaardbaar zijn.

Instrumenten

Voor grondbeleid hebben we een aantal instrumenten. De beleidsregels voor de instrumenten staan in de nota grondbeleid. Hieronder lichten we enkele uit.

- De gemeente voert een faciliterend grondbeleid. Per locatie kijken we of er aanleiding is om een andere vorm van grondbeleid te voeren.
- Minnelijke verwerving is het uitgangspunt. De inzet van de instrumenten voorkeursrechten (Wvg) en onteigening sluiten we niet uit.
- Gronduitgifte vindt in principe plaats door de verkoop van gronden. In uitzonderingsgevallen zijn andere vormen van gronduitgifte ook mogelijk.

Grondprijsbeleid

Bij een transparant grondbeleid horen transparante grondprijzen.

Beleidsregels grondprijsbeleid:

- Het college stelt jaarlijks een grondprijzenbrief vast met daarin de gronduitgifteprijzen. Deze brief gaat in op de waardebeoordeling en de minimum grondprijzen per functie bij de uitgifte van gronden.
- De grondprijzen moeten marktconform zijn, met uitzondering van grondprijzen voor sociale woningbouw.

Grondslagen waardering

De gemeente waardeert de gronden tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met gemaakte kosten voor onderzoek en bouwrijp maken. De boekwaarde mag niet hoger zijn dan de geschatte marktwaarde. Dat is wettelijk verplicht. Afhankelijk van deze inschatting boeken we de boekwaarde af (bij definitief geen mogelijkheid tot terugverdienen) of vormen we een voorziening (bij redelijke twijfel over het terugverdienen van de boekwaarde).

Reserves

Zoals het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft, voegen we het saldo van een project via resultaatbestemming in het jaar van afsluiten toe aan een reserve grondverkoop. Alle grondexploitaties verantwoorden we onder de algemene reserve bouw- en grondexploitaties.

GIG

Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar de rapportage GIG 2021.

In de rapportage GIG 2021 staat de financiële stand van zaken van de ruimtelijke projecten. In het najaar van 2020 informeerden we de raad bij de 2e Bestuursrapportage over de financiële voortgang via de voortgangsrapportage GIG 2020. Bij de voortgangsrapportages vindt geen financiële doorrekening plaats. Bij de rapportage GIG gebeurt dit wel.

Tabel 1 zet de resultaten van de GIG 2021 af tegen de GIG-versie van 2020 (vastgesteld op 22 juni 2020). Voor de vergelijkbaarheid drukken we de bedragen uit als netto contante waarde (NCW) per 01-01-2020. De netto contante waarden wijken niet significant af van de eindwaarden, gezien de resterende looptijden van de lopende grondexploitaties (2021-2022).

Tabel 1: Netto contant resultaat Integrale Grondexploitaties 2020-2021:

TOTAALOVERZICHT				
	GIG - 2021	GIG - 2021	GIG - 2020	Vershil
	NCW 01-01-21	NCW 01-01-20	NCW 01-01-20	NCW 01-01-20
Mauritskwartier - Kavel M	€ 297.338	€ 293.667	€ 273.332	€ 20.335
Bospoort - Zuid	€ 2.837.374-	€ 2.781.739-	€ 2.823.890-	€ 42.151
Fietsbruggen en -paden W4	€ 1.259.447-	€ 1.234.752-	€ 1.249.866-	€ 15.114
Totaal W4 projecten	€ 3.799.483-	€ 3.722.824-	€ 3.800.424-	€ 77.600
	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)
Amaliaplein	€ 449.576	€ 444.025	€ 914.036	€ 470.011-
Driemaster	€ 662.702	€ 654.520	€ 750.487	€ 95.967-
Totaal Overige ruimtelijke projecten	€ 1.112.278	€ 1.098.545	€ 1.664.523	€ 565.978-
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(nadelig)
Totaal alle projecten	€ 2.687.205-	€ 2.624.279-	€ 2.135.901-	€ 488.378-

Voor de beoordeling is het belangrijk te weten dat we de resultaten mede baseren op aannames op basis van de huidige inzichten. Er is dus altijd sprake van een bandbreedte. Een verslechtering of verbetering ten op-zichte van de huidige inschattingen heeft een direct effect op het eindresultaat.

Mutaties brengen we bij het afsluiten van de projecten ten bate of ten laste van de algemene reserve bouw- en grondexploitaties.

W4-projecten

Ten opzichte van de GIG 2020 was er voor W4 een mutatie van € 0,1 miljoen (voordelig). Dit leidde tot een totaalresultaat voor W4 van € 3,80 miljoen (nadelig op netto contante waarde 01-01-2021). Deze mutatie kwam door:

- Afsluiten van de grondexploitaties Fietsbruggen en -paden. Binnen Fietsbruggen en -paden was nog een klein voordelig effect van € 15.114 .
- Afsluiten van de grondexploitatie Mauritskwartier - Kavel M . Binnen Mauritskwartier - Kavel M was nog een klein voordelig effect van € 20.335.
- Bijstelling van de kostenraming van het project Bospoort-Zuid (€ 42.151 voordelig). Het voordeel ontstond door het achterwege laten van de indexering van de kosten en rente-effecten.

In 2020 sluiten we twee van de drie resterende W4-projecten (Fietsbruggen en –paden W4 en Mauritskwartier - Kavel M) af. Voor het laatste W4-project - Bospoort-Zuid - is het resultaat nadelig. Op basis van het BBV troffen we hiervoor een voorziening van in totaal circa € 2,84 miljoen (zie tabel 2). In 2020 sloten we het nadelige project Fietsbruggen en -paden af.

Tabel 2: Voorzieningen W4

Getroffen voorzieningen W4				
	GIG - 2021	GIG - 2021	GIG - 2019	Vershil
	NCW 01-01-21	NCW 01-01-20	NCW 01-01-20	NCW 01-01-20
Bospoort - Zuid	€ 2.837.374-	€ 2.781.739-	€ 2.823.890-	€ 42.151
Fietsbruggen en -paden W4	€ -	€ -	€ 1.257.513-	€ 1.257.513
Totaal	€ 2.837.374-	€ 2.781.739-	€ 4.081.403-	€ 1.299.664
	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)

Overige ruimtelijke projecten

Het resultaat van de integrale grondexploitatie voor de overige ruimtelijke projecten wijzigde met circa € 0,57 miljoen (nadelig) tot een resultaat van circa € 1,11 miljoen. De wijziging van het resultaat kwam met name door:

- Op de herinrichting van het Amaliaplein is uiteindelijk een voordeel behaald van verwacht van ruim € 0,12 miljoen. Dit voordeel volgt grotendeels uit meevallers in opgenomen stelposten m.b.t. funderingsresten, stortkosten van verontreinigde grond en openbare verlichting.
- Op de herinrichting van de Ericalaan is de aanbesteding € 0,22 miljoen hoger uitgevallen. Een groot deel van dit bedrag is toe te rekenen aan extra beheerbudgetten riolering. Per saldo wordt er een extra bedrag € 0,1 miljoen ten laste gebracht van de grondexploitatie.
- Op basis van het voorlopig ontwerp wordt voor de Simon Smitweg wordt een overschrijding op de uitvoeringskosten verwacht van circa € 0,4 miljoen. Het betreft hier een SSK-raming van begin januari 2021. De dekking van deze kosten zijn geheel ten laste van de grondexploitatie Amaliaplein worden gebracht. Mogelijk dat er nog een aanbestedingsvoordeel kan worden behaald (voorjaar 2021).
- Diverse interne verschuiving binnen de grondexploitatie van De Driemaster van bouwrijp naar woonrijp-maken. Per saldo een klein voordeel van € 0,03 miljoen.
- Zowel winstnemingen bij zowel het Amaliaplein als de Driemaster (ieder -/- € 0,125 miljoen nadelig). De winstneming betekent een nadeel voor de GIG maar is een voordeel voor de algemene reserve bouw- en grond-exploitaties; voor de gemeente dus per saldo neutraal.

Projecten met een uitvoeringsbesluit en een positief eindresultaat

Tabel 3: Projecten met een positief eindresultaat

Project	Balanswaarde per 31-12-2020	Netto contante waarde verwacht exploitatieresultaat (-/- = voordelig)
Mauritskwartier - Kavel M	0	0
Amaliaplein	2.691.767	449.576
Driemaster	1.603.017	662.702
Totaal	4.294.784	1.112.278

Voor de overzichten per complex van de W4 en de exploitatie per complex grondbedrijf verwijzen we naar de GIG 2021, vertrouwelijke bijlage 1b.

Risico's publiek-private samenwerking (PPS)

De gemeente heeft momenteel geen PPS-constructie.

Naast projectspecifieke risico's brachten we ook conjuncturele risico's in beeld. Het belangrijkste conjuncturele risico is de impact van de coronacrisis. Mogelijk worden investeringen uitgesteld door het onzekere investeringsklimaat. In de GIG 2021 staan per project de projectspecifieke risico's en de beheersmaatregelen.

Parameters

Bij de herziening per 01-01-2021 van de grondexploitaties in de GIG 2021 hanteerden we de volgende parameters:

- Rentepercentage: 1,25 %
- Kostenindex: 2,0 %
- Opbrengstenindex: 0,0 %

De berekening van het rentepercentage baseerden we op de systematiek van rentetoerekening aan grondexploitaties uit de notitie grondexploitaties van de commissie BBV. We berekenden het percentage rentekosten op basis van het gewogen percentage van de bestaande (externe) leningenportefeuille, in de verhouding vreemd vermogen/ totaalvermogen.

Om het gemiddelde inflatiecijfer te bepalen keken we naar de huidige inflatieverwachting van de Eurostat, het CPB en De Nederlandse Bank (DNB) voor de eerste twee jaar. Volgens de prognoses van DNB voor de economische ontwikkelingen en vooruitzichten (december 2020) is dat in 2021 en 2022 1,5%. Door de coronacrisis is de streefwaarde van de Europese bank van 2% in 2025 verder uit beeld. Wij stellen de huidige kostenparameter in principe op het streefcijfer van de inflatie (2,0%) en kijken vervolgens nadrukkelijk naar de daadwerkelijke aanbestedingen.

De opbrengstenindex pasten we niet aan ten opzichte van de GIG 2020, omdat we opbrengsten conservatief ramen.

Fasering verkopen

Bij de herziening per 01-01-2021 van de grondexploitaties in de GIG 2021 faseerden we de nog te verwachten opbrengsten voor grondverkoop als volgt:

- Bospoort (2 paviljoens): 2021/2022

Paragraaf 8: Corona

In 2020 werd de wereld, Nederland en ook de gemeente Leiderdorp getroffen door de gevolgen van de coronapandemie. Deze pandemie had veel maatschappelijke gevolgen en ook financiële gevolgen. In december 2020 is door middel van een informatiebrief aan de raad gerapporteerd over de financiële compensatie aan derden als gevolg van corona. In deze jaarrekening is echter duidelijk geworden dat de gevolgen van corona zichtbaar zijn in alle programma's en taakvelden van de gemeente. Eigenlijk is het daarmee ondoenlijk om een volledige en juiste financiële coronaparagraaf op te stellen. Zichtbaar zijn hogere coronakosten, bijv. op het gebied van communicatie, handhaving, verkeersregelaars en welzijnsvoorzieningen. Lagere baten zijn (beperkt) zichtbaar bij bijvoorbeeld de toeristenbelasting en inkomstenderving bij de markt en terrassen. Voor de negatieve gevolgen zijn we deels gecompenseerd vanuit het rijk door middel van een incidenteel hogere algemene uitkering. Daarover is uw raad in het raadsvoorstel n.a.v. de septembercirculaire 2020 gemeentefonds uitgebreid geïnformeerd. Tot slot was de gemeente ook uitvoerder van enkele regelingen, bijv. de TOZO (Tijdelijke overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers). Deze TOZO-regeling wordt volledig vergoed vanuit het rijk.

Echter, waar we niet over gerapporteerd hebben zijn alle kleine effecten die het gevolg zijn van Corona. Deze komen terug in de hele begroting en zijn op taakveldniveau toegelicht bij de diverse programma's. Een voorbeeld betreft dan een klein voordeel op de kosten van de bedrijfskantine en op de kosten voor gas- en electra en schoonmaak van het gemeentehuis.

Al met al heeft corona gevolgen voor de hele gemeentelijke begroting. En juist omdat de hele begroting wordt geraakt en er sprake is van zowel voordelen als nadelen heeft Leiderdorp in een vroegtijdig stadium besloten om Corona onderdeel te maken van de reguliere P&C-cyclus. Corona is een risico, is ook als zodanig benoemd in de risicoparagraaf en dekking van coronagerelateerde meerkosten wordt gevonden in de algemene reserve.

2021 en verder

We beschouwen Corona nog steeds als een gebeurtenis met een incidenteel gevolg voor onze gemeentelijke begroting. Deze gevolgen zijn zichtbaar in lagere opbrengsten, bijvoorbeeld op het gebied van toeristenbelasting en precario (terrassen). We voorzien hogere kosten bij bijvoorbeeld het organiseren van de landelijke verkiezingen.

Bij de decembercirculaire 2020 hebben we al een compensatie ontvangen voor coronagevolgen 2021. Over de financiële gevolgen van Corona zal worden gerapporteerd in de P&C-cyclus, te beginnen bij de eerste Bestuursrapportage 2021.

Corona maakt ook in 2021 nadrukkelijk onderdeel uit van de risicoparagraaf van de gemeente.

3.3 Rapportage Interbestuurlijk Toezicht

Domein	Rood/ Oranje/Groen	Toelichting
Financiën		
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht.	Oranje	Begrotingsjaar 2021 sluit met een structureel tekort. Het gehanteerde toezichtsregime vanuit de provincie is repressief toezicht.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	Begrotingsjaren 2022-2024 zijn structureel wel in evenwicht.
Ruimtelijke ordening		
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte).	Groen	De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn conform de Omgevingsverordening van 1 april 2019 van de provincie (afdeling 6.2 van de verordening). Op basis van een controle op hoofdlijnen (thematisch op hoofdonderwerpen als kantoren, bedrijven, detailhandel, cultureel erfgoed, bescherming ruimtelijke kwaliteit, agrarische bebouwing, energie, natuur) is geconstateerd dat de gemeentelijke bestemmingsplannen aan de Omgevingsverordening van 1 april 2019 van de provincie voldoen. De bestemmingsplannen zijn niet per plan per bestemming op artikelniveau doorgenomen
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Omgevingsrecht		
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen		
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling doen we hierover mededeling aan de provincie Zuid-Holland.	Rood	Het VTH Beleidsplan 2016-2020 is vastgesteld door de gemeenteraad in oktober 2016 en voldoet in 2020 nog steeds. Voor 2020 is geen uitvoeringsplan vastgesteld. Omdat 2019 geen vastgesteld uitvoeringsplan had, is deze ook niet ge-evalueerd.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Ja	De score is een aantal jaar "rood". In 2021 wordt gewerkt aan tijdig opstellen van een uitvoeringsplan en evaluatie over voorgaande jaar. Dit is door personele bezetting en onzekerheid rondom de invoering van de omgevingswet in het geding geweest. De invoering omgevingswet is ook de aanleiding voor nieuwe beleidsplan VTH.
Monumentenzorg		
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie voor de (rijks)monumenten.	Groen	Bij ELO (Erfgoed Leiden en Omstreken) is voor gemeente Leiderdorp de taak van monumentale adviescommissie belegd.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Archief- en informatiebeheer		

Domein	Rood/ Oranje/Groen	Toelichting																						
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde.	Oranje	Vanwege de corona-pandemie heeft in 2020 geen nieuwe inspectie door ELO plaatsgevonden. Wel is in de tussentijd gewerkt aan het constanter houden van de temperatuur en luchtvochtigheid. We zijn met Erfgoed Leiden in overleg voor het uitvoeren van nieuwe inspecties.																						
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee																							
Huisvesting verblijfsgerechtigden/ vergunninghouders																								
We voldeden volledig en tijdig aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand.	Groen	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gevraagde informatie</th> <th>Stand van zaken</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Fase interventieladder op 1 januari</td> <td>informatie opvragen en valideren</td> </tr> <tr> <td>Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders</td> <td>14</td> </tr> <tr> <td>Voorsprong per 1 juli van het verantwoordingsjaar</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Fase interventieladder op 1 juli</td> <td>taakstelling gerealiseerd</td> </tr> <tr> <td>Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Fase interventieladder op 31 december</td> <td>taakstelling gerealiseerd</td> </tr> </tbody> </table>	Gevraagde informatie	Stand van zaken	Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	4	Fase interventieladder op 1 januari	informatie opvragen en valideren	Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	13	In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	14	Voorsprong per 1 juli van het verantwoordingsjaar	1	Fase interventieladder op 1 juli	taakstelling gerealiseerd	Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	9	In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	11	Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	2	Fase interventieladder op 31 december	taakstelling gerealiseerd
Gevraagde informatie	Stand van zaken																							
Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	4																							
Fase interventieladder op 1 januari	informatie opvragen en valideren																							
Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	13																							
In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	14																							
Voorsprong per 1 juli van het verantwoordingsjaar	1																							
Fase interventieladder op 1 juli	taakstelling gerealiseerd																							
Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	9																							
In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	11																							
Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	2																							
Fase interventieladder op 31 december	taakstelling gerealiseerd																							
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee																							

3.4 Informatiebeveiliging en privacy

Informatiebeveiliging

Beleid

Om te kunnen voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de AVG (Algemene Verordening GegevensBescherming) zijn de kaders en richtlijnen voor de organisatie geactualiseerd in het Strategisch Regionaal Gemeentelijk Informatiebeveiliging- en Privacy beleid. De stukken zijn begin 2020 vastgesteld in het college. Operationalisering van het strategisch beleid is in 2020 nader uitgewerkt in richtlijnen, procedures en gedragsregels die periodiek getoetst worden op actualiteit, ontwikkelingen en toepasbaarheid op de organisatie.

Risico's

Risicomangement staat centraal in de BIO en hierin hebben het bestuur en management een belangrijke (eind)verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid is verankerd in het Strategisch Regionaal Gemeentelijk Informatiebeveiliging- en Privacy beleid. In 2020 is gestart met 0-metingen om de risico's in kaart te brengen om vervolgens vast te kunnen stellen welke maatregelen er (aanvullend) nodig zijn om de geïnventariseerde risico's te beheersen. Risico's kunnen in de tijd gezien veranderen (de omgeving en bedreigingen veranderen immers ook) controles moeten daarom periodiek plaatsvinden. In 2020 is gestart met de implementatie van het ISMS (Information Security Management System) om deze controles vast te leggen en hierop een Plan-Do-Check-Act cyclus in te richten.

ISMS

Het ISMS is een managementsysteem om informatiebeveiliging- en privacy risico's adequaat te beheersen gerelateerd aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Het hoofddoel van het ISMS is het verbeteren van de effectiviteit van informatiebeveiliging en privacy door een procesmatige aanpak. De doelstelling is om informatieveiligheid over een langere periode op een steeds hoger niveau uit te voeren. Na de technische implementatie en inrichting van het systeem zijn in 2020 startbijeenkomsten georganiseerd voor medewerkers die met het ISMS gaan werken. De eerste vastleggingen zijn opgenomen in het systeem om daarmee de werking te toetsen en waar nodig procesverbeteringen door te voeren. Na opname van de toepassingen waarover de gemeente verantwoording aflegt in de ENSIA en in het proces van de jaarrekening vindt vanaf de 2^e helft van 2021 een verdere uitbreiding van de scope plaats.

Bewustwording

Bewustwording van het eigen gedrag is essentieel voor informatiebeveiliging en privacy. Het treffen van technische maatregelen is zinloos wanneer medewerkers er niet naar handelen. Het vergroten van veilig- en privacybewust gedrag van medewerkers is geen ad hoc taak, maar moet continu gestimuleerd, gestuurd en gemeten worden. In 2020 zijn verschillende trainingen verzorgd, vaak op afdelingsniveau, om het kennisniveau van de medewerkers te vergroten en aandacht te besteden aan veilig gedrag. Naast integriteit maakt een introductie over informatiebeveiliging en privacy, en het belang hiervan voor de gemeente, onderdeel uit van het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. Om gericht onderwerpen onder de aandacht te brengen, kennis te vergroten, veilig gedrag te bewerkstelligen en daar op te meten is eind 2020 gestart met de uitrol van een e-learning programma. Het bewustwordingsprogramma wordt in 2021 verder gericht op alle lagen van de gemeente om het bestuur, de gemeenteraad, het management en alle medewerkers te bereiken.

Verantwoording en naleving

Naast het inrichten van het ISMS, dat inzicht geeft in de status van Informatieveiligheid voor het brede pallet aan processen en toepassingen in de gemeente, coördineert Servicepunt71 de jaarlijkse ENSIA audit ten behoeve van

de verticale verantwoording naar het rijk en de horizontale verantwoording naar de raad. Er is voor een groot aantal processen en toepassingen een afhankelijkheid van leveranciers, echter de eindverantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging ligt binnen de gemeente en kan nooit worden belegd bij een leverancier. Het stellen van duidelijke beveiligingseisen, vastlegging van afspraken en controle op naleving is essentieel. In 2020 is een aanvang gemaakt met het bevragen en toetsen van leveranciers op naleving van de BIO.

Privacy - Mededeling Functionaris Gegevensbescherming.

Algemeen

De gemeente Leiderdorp werkt op het terrein van informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens samen met de gemeenten Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude en de gezamenlijke bedrijfsvoeringsorganisatie Servicepunt71. De gemeente Leiderdorp is verantwoordelijk voor de eigen verwerking van persoonsgegevens (al dan niet verwerkt door zogenaamde '(sub-)verwerkers' en/of binnen Servicepunt71). Men kan voor advies en ondersteuning terugvallen op het regionale team (IB&P), waardoor meer expertise beschikbaar is en regionale vraagstukken integraal worden benaderd.

Beleid en processen

Leiderdorp beschikt over regionaal afgestemd beleid t.a.v. gegevensbescherming (privacy en informatieveiligheid). Dit beleid is in 2020 geactualiseerd en voorziet samen met diverse afgelopen verslagjaar ook nieuw opgestelde dan wel geactualiseerde meer operationele beleidstukken op passende wijze in de actuele kaders voor de bescherming van persoonsgegevens binnen de gemeente.

De gemeente beschikt over een basis privacy-administratie in de vorm van een register van verwerkingen en datalek/incident registratie. Via de regionale organisatie wordt ondersteuning geboden bij de opvolging van rechten van betrokkenen. De privacy-organisatie ondersteunt bij de uitvoering van (verplichte) risicoanalyses bij voorgenomen verwerkingen van persoonsgegevens. De functionaris gegevensbescherming wordt hierbij betrokken voor advies. Die betrokkenheid geldt overigens ook ten aanzien van de meer technisch georiënteerde informatiebeveiligers en de CISO (Chief Information Security Officer)

Inbedding in de organisatie en privacy programma

De gemeente geeft aandacht aan het privacy-bewustzijn door o.a. nieuwe medewerkers verplicht een workshop te laten volgen. Er staan vanuit het IB&P-team vaste contactpersonen opgesteld, die de teams binnen de gemeente actief benaderen, maatwerk trainingen verzorgen, etc.

De rapportage over informatieveiligheid en privacy gaat via de reguliere P&C-producten en vindt derhalve (nog) niet op gedetailleerd niveau plaats. Het bestuur en MT wordt geïnformeerd op het moment dat er sprake is van incidenten en majeure vraagstukken.

Gemeente Leiderdorp heeft in 2020 een meerjarig privacy programma omarmd. Dit programma wordt vanuit Servicepunt71 regionaal aangeboden, en gemeente-specifiek uitgevoerd. Het programma voorziet in een ambitie ten aanzien van het te bereiken volwassenheidsniveau. Er is momenteel sprake van een volwassenheidsniveau van ca 2 á 3 (op een schaal van 5) – inbedding is m.n. gebaseerd op ad hoc maatregelen en bestaan en inrichting van basismaatregelen. Het is de bedoeling om door te ontwikkelen naar niveau 4 waarbij sprake is van een volledige 'in control' status.

De nul-meting heeft in 2020 plaatsgevonden. In 2021 vindt de opstart van de maatregelen plaats. Het programma ziet op (her)inrichting van processen, deelbeleid, etc tot bewustwording in gedrag. Gelet op de dynamiek van het

werkveld en ook de transitie naar Werkplek71 - de nieuwe digitale werkomgeving - inclusief daarbij behorende beveiligingsmaatregelen, is het realistisch dat dit programma ca 2 á 3 jaar nodig zal hebben om het beoogde volwassenheidsniveau bereiken. Onderwijl wordt gemonitord en bijgestuurd aan de hand van analyse van datalekken en beveiligingsincidenten en worden nieuwe applicaties en werkprocessen waarbij persoonsgegevens zijn gemoeid, onderworpen aan risicoanalyses ("DPIA"). Al dan niet in regionaal verband. Deze werkwijze vraagt wel om een alerte en betrokken organisatie.

Vooruitblik en aandachtspunten

"Gemeente Leiderdorp voorziet in de basisverplichtingen van de AVG. Dat is in lijn met de partnergemeenten en Servicepunt71. Dit basisniveau is echter kwetsbaar; het leunt nog sterk op de inzet van de vakspecialisten in de regio en ad-hoc maatregelen. Doorontwikkeling is nodig." Zo luidde de opinie over 2019. Dat geldt nog steeds t.a.v. 2020. Er zijn in 2020 ondanks de bijzondere werkomstandigheden die de Corona-maatregelen met zich meebrengen, belangrijke resultaten geboekt op het terrein van informatiebeveiliging en het actualiseren van beleid.

Voor 2021 staan de 1^e fase van de uitwerking van het privacy programma en de middels de nul-meting gesignaleerde beheersmaatregelen op de rol. Er zal d.m.v. breed in te zetten e-learning tevens een aanvulling komen op het pakket aan bewustwording- en trainingsactiviteiten.

Aandachtspunt voor 2020/21 is het inbedden van de PDCA cyclus t.a.v. de beheersmaatregelen en verantwoording t.o.v. het AVG normenkader en de BIO. Dat zal ook een belangrijke stap zijn die nodig is om richting volwassenheidsfase 'control' te komen.

4. JAARREKENING

4.1 Algemene toelichting jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente' (BBV) en de Financiële Verordening 2018 gemeente Leiderdorp, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 11 december 2017

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hierna anders toegelicht. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Immateriële vaste activa

Het betreft hier kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdrage aan activa in eigendom van derden. Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en in 5 jaar lineair afgeschreven. Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden opgenomen op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met lineair berekende afschrijvingen en tot 31 december 2016 met eventuele beschikkingen over reserves voor zover het investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft.

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Voorraden

Zowel de gronden van het grondbedrijf als die van inbreidingslocaties worden onder voorraden verantwoord. De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen, deze voorzieningen zijn onder voorraden verantwoord. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals

opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs is daarnaast de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (2%).

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Overige vlottende activa

De overige vlottende activa zijn tegen de nominale waarde opgenomen. Voor oninbaarheid is een voorziening getroffen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn tegen nominale waarde opgenomen. Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:

- Verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het lopende begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Langlopende schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Overzicht baten en lasten

In het overzicht baten en lasten wordt het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop deze betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzien zijn. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op de meest actuele gegevens van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hierbij zijn de beschikkingen tot en met december 2020 meegenomen.

Dividend

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn gebaseerd op de berekende afschrijvingen vermeerderd met rente over de boekwaarde bij de aanvang van het verslagjaar van het betreffende activum. Het gehanteerde rentepercentage bedraagt in 2020 0,50%.

Voor de afschrijving van de activa gelden de maximale afschrijvingstermijnen zoals deze door de gemeenteraad in de financiële verordening zijn vastgesteld en zoals hierna toegelicht. De afschrijving start in het jaar volgend op het jaar waarin het object in gebruik wordt genomen.

Omschrijving activa	Afschrijftermijn
<ul style="list-style-type: none"> ■ Civiel technische kunstwerken ■ Rioleringen ■ Wegen en waterwegen ■ Nieuwbouw gebouwen ■ Nieuwbouw sporthal 	50 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nieuwbouw onderwijs 	40 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Onderlaag kunstgras sportvelden 	30 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Renovatie / groot onderhoud (onderwijs)gebouwen ■ Houten bruggen ■ Openbare verlichting ■ Verkeersvoorzieningen 	25 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Tijdelijke voorzieningen gebouwen Beveiligingsinstallaties gebouwen ■ Straatmeubilair ■ Verkeersregelinstallaties (VRI) ■ Sporttechnische laag kunstgras sportvelden 	20 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Huisvesting milieustraat ■ Technische installaties (verwarming, klimaat, licht, liften) ■ Onderwijs- en kantoormeubilair ■ Afvalbakken en containers ■ Verkeersregelaarsautomaten (VRA) ■ Toplaag kunstgras sportvelden ■ Aanleg gras- en hekwerken sportvelden ■ Speelvoorzieningen ■ Bijdragen aan activa in eigendom van derden 	15 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ondergrondse afvalcontainers ■ Onderwijsleerpakket (OLP) ■ Gladheidsbestrijding verkeer ■ Voertuigen 	10 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Automatisering ■ Kantoor- en telecommunicatieapparatuur ■ Beregeningsinstallatie sportvelden ■ Kosten van onderzoek en ontwikkeling 	5 jaar

Lasten groot onderhoud

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Kostenverdeelstaat

De toedeling van de kostenplaatsen gebeurt in overeenstemming met de begroting (begroting =werkelijk). Het saldo aan het einde van het jaar wordt alsnog doorbelast conform de capaciteitsbegrotingen.

4.2 Balans per 31 december

ACTIVA		31-12-19		31-12-20
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		237		175
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	38		23	
Bijdragen activa derden	199		152	
Materiële vaste activa		78.727		83.342
Investerings met economisch nut	51.833		51.611	
Investerings economisch nut met heffingen	14.298		15.957	
Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut	12.596		15.774	
Financiële vaste activa		2.856		3.455
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.137		2.137	
Leningen aan:				
-Overige langlopende leningen	699		1.298	
- Overige uitz.Rentetypisch looptijd>1 jr.	20		20	
Totaal vaste activa		81.821		86.972
Vlottende activa				
Vorraden		-4.430		-4.295
-Onderhanden werk incl.bouwgronden in expl.	-4.601		-4.295	
-Gereed product en handelsgoederen	171		0	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		6.269		7.112
-Vorderingen op openbare lichamen	5.108		5.818	
-Overige vorderingen	1.161		1.294	
Liquide middelen		32		17
Kassaldi	1		4	
Banksaldi	31		13	
Overlopende activa		3.378		1.966
-Overige nto bedragen en de vooruitbet.bedragen	3.378		1.966	
Totaal vlottende activa		5.249		4.800
TOTAAL ACTIVA		87.071		91.772

PASSIVA		31-12-19		31-12-20
Vaste passiva				
Eigen vermogen		43.699		41.287
Reserves				
-Algemene reserves	14.194		14.162	
-Bestemmingsreserves	28.631		26.851	
-Gerealiseerd resultaat	874		274	
Voorzieningen		13.302		13.108
Voorzieningen				
-Egalisatie voorzieningen	4.015		3.837	
-Voorzieningen derden verkr midd met spec best	5.063		5.171	
-Voorzieningen toekomstige verplichtingen	4.224		4.100	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ één jaar		15.425		23.401
Onderhandse leningen van:				
-Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	15.410		23.386	
Waarborgsommen	15		15	
Totaal vaste passiva		72.426		77.795
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		9.013		7.800
-Banksaldi	4.462		4.390	
-Overige schulden	4.551		3.410	
Overlopende passiva		5.632		6.177
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.006		3.232	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:				
-Het Rijk	163		1.500	
-Overige Nederlandse overheidslichamen	2.463		1.445	
Totaal vlottende passiva		14.645		13.977
TOTAAL PASSIVA		87.071		91.772
Borg- en garantstellingen		17.549		15.438

4.3 Toelichting op de balans

4.3.1 Toelichting op de activa (alle bedragen x € 1.000)

4.3.1.1 Immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 01-01-20	Inves- teringen	Des- investeringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde- ring duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-20
Kosten onderzoek en ontwikkeling	38	0	0	15	0	0	23
Bijdrage activa derden	199	0	0	47	0	0	152
Totaal immateriële vaste activa	237	0	0	63	0	0	175

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
Investeringen met economisch nut	51.833	51.611
Investeringen economisch nut met heffingen	14.298	15.957
Investeringen met maatschappelijk nut	12.596	15.775
Totaal materiële vaste activa	78.727	83.343

Het onderstaand overzicht toont het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut:

Investeringen met economisch nut	Boekwaarde 01-01-20	Investeringen	Des- investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-20
Gronden en terreinen	4.434	0	99	35	0	4.300
Bedrijfsgebouwen	41.539	2.504	598	1.616	0	41.829
Grond -, weg - en waterbouwkundige werken	1.350	0	0	114	0	1.236
Vervoermiddelen	321	211	0	79	0	452
Machines, apparaten en installaties	2.262	0	6	356	0	1.899
Overige materiële vaste activa	1.927	293	86	222	17	1.895
Totaal investeringen met economisch nut	51.833	3.008	790	2.423	17	51.611

Investeringen bestaan onder andere uit:

- Carrousel Sterrentuin
- Vervanging vrachtauto met kraan
- LED sportveldverlichting
- Diverse speelplaatsen

Desinvesteringen bestaan uit:

- Verkoop gebouw Karolusgulden
- Verkoop van diverse softwaresystemen aan VRIS

Het onderstaand overzicht toont het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut met heffingen:

Investeringen met economisch nut met heffingen	Boekwaarde 01-01-20	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-20
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.115	1.127	0	212	0	11.029
Vervoermiddelen	440	76	0	94	0	422
Machines, apparaten en installaties	2.537	251	0	170	0	2.619
Overige materiële vaste activa	1.205	853	59	87	25	1.887
Totaal investeringen met economisch nut met heffingen	14.298	2.307	59	563	25	15.957

Investeringen betreft met name:

- Riolering
- Veegvuilauto
- Minicontainers GFT en ondergrondse containers voor afvalinzameling

Desinvestering betreft:

- Verkoop van softwaresysteem aan VRIS

Bijdragen van derden betreft:

- Bijdrage aan ondergrondse container

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Investeringen met maatschappelijk nut	Boekwaarde 01-01-20	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-20
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (t/m 2016)	3.045	0	0	121	0	2.924
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	7.013	4.717	3	96	1.330	10.302
Machines, apparaten en installaties (t/m 2016)	2.238	0	0	153	0	2.085
Machines, apparaten en installaties (vanaf 2017)	255	146	0	11	0	390
Overige materiële vaste activa (t/m 2016)	38	0	0	2	0	36
Overige materiële vaste activa (vanaf 2017)	7	31	0	0	0	38
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	12.596	4.895	3	383	1.330	15.775

Voor de grond-, weg- en waterbouwkundige werken worden de mutaties met name veroorzaakt door:

- Vervanging Driegatenbrug
- Wegen De Leyhof
- Fietspad Engelendaal

Bijdragen van derden betreft:

- Herinrichting Vlikoterrein van GR Oude Rijnzone
- Voorbereiding R-net route
- Ontwikkeling Groene Hart Centrum
- Herinrichting polder Achthoven

4.3.1.2 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-20	Verstreckte leningen	Aflossingen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-20
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen (effecten)	2.137	0	0	0	2.137
Leningen aan:					
-overige langlopende leningen	699	599	0	0	1.298
-overige uitz.Rentetypisch looptijd>1 jr.	20	0	0	0	20
Totaal financiële vaste activa	2.856	599	0	0	3.455

Leningen

Duurzaamheidsleningen worden verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Ultimo 2020 is daadwerkelijk ruim € 766.000 verstrekt aan duurzaamheidsleningen via het SVn. Het restant bedrag van € 532.000 staat in Rekening Courant bij het SVN.

Onder overige uitzettingen (rentetypisch looptijd>1 jr) is opgenomen een lening verstrekt aan het COVS (Centrale Organisatie van Voetbal Scheidsrechters).

Deelnemingen (effecten)

In 2020 vonden geen mutaties in de deelnemingen plaats.

	aantal	Nominale waarde	Boekwaarde 01-01-20	Mutaties	Boekwaarde 31-12-20
Aandelen Alliander	604.919	5,00	1.903	0	1.903
Aandelen Bank Ned. Gemeenten	97.968	2,50	222	0	222
Aandelen OASEN	25	455,00	11	0	11
Certificaten DataLand	13.352	0,10	1	0	1
Totaal deelnemingen (effecten)	716.264		2.137	0	2.137

4.3.1.3 Voorraden

Voorraden	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
Onderhanden werken bouwgronden in exploitatie W4	72	0
Onderhanden werken bouwgronden in exploitatie overig	-4.673	-4.295
Te verkopen activum Doesmeer	171	0
Totaal Voorraden	-4.430	-4.295

Van de overige projecten kunnen we het volgende overzicht geven:

	Boekwaarde 01-01-20	Beste- dingen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-20	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-20
Overige grondexploitaties:							
Driemaster	-1.246	59	540	125	-1.602		-1.602
Amaliaplein	-3.426	945	336	125	-2.692		-2.692
Totaal	-4.673	1.004	876	250	-4.295	0	-4.295

Toelichting in exploitatie genomen bouwgronden W4:

	Boekwaarde 01-01-20	Beste- dingen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-20	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-20
Mauritskwartier Kavel M	-60	9	246	297	0		0
Bospoort Zuid	1.027	14	0		1.041	2.837	-1.796
Fietsbrug Munnikkenpolder	1.390	27	148	-1.269	0		0
Totaal	2.357	50	394	-972	1.041	2.837	-1.796
Presentatiewijziging: Bospoort Zuid						-1.796	1.796
Totaal na presentatiewijziging						1.041	0
	31-12-19	Presentatie- wijziging	Gecorrigeerde eind 31-12-19				
Voorziening verlieslatend	-4.082	1.797	-2.285				
Balanswaarde	-1.725	1.797	72				

Voor Bospoort Zuid wordt een negatief resultaat verwacht. Door het treffen van een voorziening voor dit verlieslatende complex ontstaat een negatieve voorraad grond. Het BBV schrijft in dat geval voor dat negatieve saldo van dat complex, wordt gepresenteerd onder de voorzieningen voor toekomstige verplichtingen. Het gaat per 31-12-2020 om een totaalbedrag ad € 1.796.000. Balanswaarde 31-12-2020 van onderhanden werken bouwgronden in exploitatie W4 komt na presentatiewijziging uit op € 0.

De verlaging van de boekwaarde van de grondexploitaties wordt voornamelijk veroorzaakt doordat grondverkoop zijn gerealiseerd binnen het project Driemaster (€ 540.000) en een gerealiseerde bijdrage in de kosten voor het project Amaliaplein (€ 336.000) .

In 2020 zijn de projecten Mauritskwartier kavel M en Fietsbrug Munnikkenpolder afgesloten. Het project Mauritswarier kavel M is afgesloten met een winst ad € 297.000. Het project Fietsbrug Munnikkenpolder is afgesloten met een verlies ad € 1.269.000. Er was al een verlies ad 1.258.000 voorzien. Per saldo is dus nog een klein (extra) nadeel ontstaan.

Op basis van de POC-methode (Percentage of completion) is tussentijds winst genomen in de projecten Driemaster (€ 125.000) en Amaliaplein (€ 125.000) .

Project	Boekwaarde 31-12-20	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Rente	Verwacht exploitatie- resultaat op eindwaarde	Netto contante waarde verwacht exploitatie- resultaat
Amaliaplein	-2.692	2.281	0	-50	-461	-450
Driemaster	-1.602	953	0	-30	-680	-663
Bospoort Zuid	1.041	2.559	692	44	2.952	2.837
Totaal	-3.254	5.793	692	-36	1.810	1.725

Parameters

Bij de herziening per 1/1/2021 van de grondexploitaties in de GIG 2021 hanteren we de volgende parameters:

- Rentepercentage: 1,25%
- Kostenindex: 2,0%
- Opbrengstenindex: 0,0%

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar [paragraaf 7 Grondbeleid](#).

4.3.1.4 Uitzettingen korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31-12-20
Vorderingen op openbare lichamen	5.108	5.818	0	5.818
Debiteuren	1.161	2.863	1.569	1.294
Totaal	6.269	8.681	1.569	7.112

De vorderingen op openbare lichamen bestaat eind 2020 met name uit de ingediende vorderingen op de Belastingdienst Btw/BCF 2020 en ingediende of nog in te dienen supplementies Btw/BCF voor een totaalbedrag van € 5.289.633 (daarnaast zijn er nog overige te ontvangen vorderingen openbare lichamen voor in totaal een bedrag van € 476.304).

De stand van de dubieuze debiteuren eind 2020 bedraagt € 1.568.860 (2019 € 1.372.806). Dit zijn vooral dubieuze debiteuren sociale zaken € 1.225.626 en gemeentelijke belastingen € 320.578 en een post van € 22.656 inzake de overige debiteuren.

Schatkistbankieren

Conform de Wet fido is de gemeente Leiderdorp verplicht om overtollige middelen, boven de doelmatigheidsdrempel, aan te houden in 's Rijks schatkist. Voor 2020 bedraagt de doelmatigheidsdrempel € 592.620 (Regeling schatkistbankieren decentrale overheden).

De middelen die we, in het kader van de doelmatigheidsdrempel, buiten 's Rijks schatkist hielden zijn:

Middelen buiten 's Rijks schatkist	2020
Kwartaal 1	2
Kwartaal 2	42
Kwartaal 3	101
Kwartaal 4	42

Geconcludeerd kan worden dat over 2020 de doelmatigheidsdrempel niet is overschreden.

4.3.1.5 Liquide middelen

Liquide middelen	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
Kassaldi	1	4
Banksaldi	31	13
Totaal liquide middelen	32	17

In Leiderdorp is het banksaldo per saldo negatief. Dit betreft het positieve saldo. Het negatief banksaldo is opgenomen onder de passiva netto vlottende schulden, onderdeel banksaldi.

4.3.1.6 Overlopende activa

Overlopende activa	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.378	1.966
Totaal overlopende activa	3.378	1.966

Toelichting overige nog te ontvangen bedragen

De post 'overige nog te ontvangen bedragen' bestaat uit veel verschillende bedragen. Het betreft hier vorderingen die nog niet als debiteur zijn verantwoord, maar wel betrekking hebben op 2020. De grootste bedragen zijn:

- € 967.943 vooruitbetaald 2021 TOZO voorschot 2020
- € 500.460 te vorderen 2021 inzake verkoop Hoogmadeseweg 70
- € 125.415 te vorderen BSGR 2020 nog op te leggen
- € 124.419 te vorderen Dividend 2019 BNG
- € 66.623 te vorderen 2020 Loket JGT Lokaal
- € 64.491 te vorderen vergoeding 2020 inzake het afvalfonds
- € 50.849 te vorderen Vennootschapsbelasting

4.3.2 Toelichting op de passiva (alle bedragen x € 1.000)

4.3.2.1 Reserves en resultaat

Reserves	Boekwaarde 01-01-20	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-20
Algemene reserves	14.194	10.155	10.187	14.162
Bestemmingsreserves	28.631	2.881	4.661	26.851
Resultaatbestemming	874	274	874	274
Totaal eigen vermogen	43.699	13.310	15.721	41.287

De onderbouwingen van de reserves staan onder de staat van Reserves.

4.3.2.2 Voorzieningen

Voorzieningen	Boekwaarde 01-01-20	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-20
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	4.015	2.014	2.191	0	3.837
Voorzieningen derden verkr midd met spec best	5.063	178	46	24	5.171
Voorzieningen met een verplichting	4.224	192	306	9	4.100
Totaal voorzieningen	13.301	2.383	2.544	33	13.108

De analyses van de voorzieningen staan onder de staat van Voorzieningen.

4.3.2.3 Vaste schulden

Vaste schulden	Boekwaarde 01-01-20	Vermeer- deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-20	Rentelast 2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	15.410	10.000	2.024	23.386	402
Waarborgsommen	15	0	0	15	0
Totaal vaste schulden	15.425	10.000	2.024	23.401	402

De aflossingen betreffen de jaarlijkse aflossingen op de bestaande leningportefeuille.

In 2020 zijn er geen leningen met een laatste aflossing. Het totaal aan aflossingen voor 2020 is € 2.024.000. De totale rentelast 2020 op de onderhandse leningen bedraagt € 402.000.

4.3.2.4 Vlottende passiva

Vlottende passiva	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
Netto vlottende schulden	9.013	7.800
Overlopende passiva	5.632	6.177
Totaal vlottende passiva	14.646	13.977

Netto vlottende schulden	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
Banksaldi	4.462	4.390
Crediteuren	4.551	3.410
Totaal netto vlottende schulden	9.013	7.800

Overlopende passiva

Overlopende passiva	Boekwaarde 01-01-20	Boekwaarde 31-12-20
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- het Rijk	163	1.500
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.463	1.445
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.006	3.232
Totaal overlopende passiva	5.632	6.177

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd

De post 'verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd' bestaat uit verschillende bedragen. Het betreft hier nog te betalen/besteden posten die nog niet als crediteur zijn verantwoord, maar wel betrekking hebben op 2020 of eerder.

De grootste bedragen zijn:

- € 703.550 te betalen aan de belastingdienst inzake loonheffing 2020
- € 368.160 te betalen aan Tempo team Barends 2020
- € 329.710 te betalen aan werkzaamheden aan de Leiderdorpse Brug 2020
- € 308.892 te betalen aan BNG inzake rente 2020 van de langlopende leningen
- € 279.539 te betalen aan Wmo 2020
- € 245.947 te betalen aan rioolwerkzaamheden 2020
- € 211.297 te betalen aan werkzaamheden aan de Rhijnvreugbrug 2020
- € 137.233 te betalen aan afdracht pensioenpremies 2020
- € 77.440 te betalen aan ICT software 2020
- € 71.360 te betalen aan extra deelnemers bijdrage BSGR 2020
- € 69.727 te betalen aan reïntegratiekosten participatie nieuw beschut 2020
- € 58.156 te betalen aan afrekening Afvalfonds 2020
- € 56.825 te betalen aan advieskosten Loket JGT Lokaal 2020

VO subsidies met specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde 01-01-20	bevoorschot- ting	vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-20
ministerie SZW				
Besluit bijstandsverlening zelfstandige	34	0	34	0
Subsidie TOZO	0	1.174	0	1.174
Specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	0	8	0	8
SPUK	130	189	0	319
Totaal SISA	163	1.371	34	1.500
Subsidie Oude Rijnzone	1.376	0	1.181	195
Subsidie A4-HSL ad € 565.357	1.087	364	202	1.249
Totaal overige Nederlandse lichamen	2.463	364	1.383	1.445

Bij het besluit bijstandsverlening zelfstandige is een bedrag van € 33.560 terugbetaald aan het Ministerie van SZW. Dit was veroorzaakt doordat het in 2019 ontvangen voorschot hoger was dan het bedrag waarop de gemeente op basis van de uitkeringlasten van 2019 recht had.

In 2020 heeft de gemeente Leiderdorp een specifieke uitkering aangevraagd voor uitgaven in het kader van sport (SPUK). Aangezien van deze aanvraag 56% is gerealiseerd, zal het resterende deel moeten worden terugbetaald aan het Rijk. Dit komt bovenop het restant van 2019. In januari 2021 is het overschot van 2019 terugbetaald aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

In december 2020 heeft de gemeente een voorschot ontvangen om de gedupeerden van de toeslagenproblematiek te helpen (Specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek). Begin 2021 is contact opgenomen met de betrokkenen. De individuele hulptrajecten worden in 2021 opgestart. Bestedingen ten laste van deze regeling vinden dus ook vanaf 2021 plaats.

In 2020 heeft de gemeente voorschotten van het rijk ontvangen voor de betaling van uitkeringen in het kader van de "Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO). De TOZO is een uitkeringsregeling die is bedoeld als financiële ondersteuning van ondernemers die door de uitbraak van het coronavirus inkomsten mislopen. De voorschotten zijn in 2020 niet volledig besteed. De gemeente moet het niet bestede voorschotbedrag in 2021 aanwenden om de TOZO-uitkeringen te betalen omdat de TOZO doorloopt tot tenminste 1 juli 2020.

4.3.3 Gewaarborgde geldleningen

Het onder de balans opgenomen bedrag voor gewaarborgde geldleningen bestaat uit de volgende borgstellingen:

Geldnemer	Hoofdsom	%	Schuldrestant	
			1-1-2020	31-12-2020
Directe borgstellingen				
Alecto	823	100%	255	219
Schietvereniging 'De Vrijheid'	91	100%	6	0
Schietvereniging 'De Vrijheid' (met SWS)	150	50%	43	33
Stichting Ruiterschool 'Liethorp' (met SWS)	290	50%	79	75
Watersportver. Doeshaven (met SWS)	400	50%	10	0
Bloemerd Onroerend Goed en Sport B.V.	1.900	100%	1.773	1.710
Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel B.V.	842	100%	473	470
Rijnhart wonen	40.399	100%	14.910	12.931
Totaal directe borgstellingen	44.895		17.549	15.438
Waarborgfonds Sociale Woningbouw				
Rijnhart wonen	101.267	Achtervang	88.143	86.802
St. DUWO	2.000	Achtervang	2.000	2.000
Woonzorg Nederland	7.530	Achtervang	4.860	4.486
Totaal Waarborgfonds Sociale Woningbouw	110.797	Achtervang	95.003	93.288
Totaal Waarborgfonds Eigen Woning (NHG)	94.000	Achtervang	94.000	89.000
Totaal dir. borgstellingen + Waarborgfondsen	249.692		206.552	197.726

Bedragen x € 1.000,- / Een aantal leningen wordt verstrekt onder 50% borgstelling door de gemeente. In deze gevallen borgt de Stichting Waarborgfonds voor de Sport (SWS) de resterende 50%.

Rechtstreekse borgstelling door de gemeente: (per 31 december 2020: € 15.438.000)

De gemeente kan borg staan voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen van instellingen die binnen het grondgebied van de gemeente actief zijn:

- In 2020 zijn geen betalingen op borgstellingen ingeroepen.
- In 2020 vond geen besluitvorming plaats over nieuwe borgstellingen.

Garantstelling via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW): (per 31 december 2020: € 93.288.000)

Binnen het grondgebied van de gemeente Leiderdorp is een aantal toegelaten instellingen actief die vanaf december 2007 borgstelling van leningen moeten laten lopen via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW biedt corporaties de mogelijkheid om leningen aan te trekken tegen een lagere rente, door middel van borgstelling. Borgstelling door het WSW is echter alleen mogelijk als de rijksoverheid en de gemeenten een minimaal garantieniveau van het WSW garanderen. Dit heet de achtervang. De achtervang biedt financiers zekerheid, waardoor het rendement voor de financiers volledig gegarandeerd is.

De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen:

- *Primaire zekerheid*: de financiële middelen van de corporatie

De financiële positie van de corporatie vormt de eerste zekerheid. Het WSW stelt eisen aan de kredietwaardigheid van (aspirant)deelnemers.

- *Secundaire zekerheid*: het garantievermogen van het WSW

Als corporaties hun rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomen, kan de financier het WSW aanspreken. Hiervoor beschikt het WSW over een borgstellingsreserve. Als de borgstellingsreserve van het WSW onder een bepaald garantieniveau komt of dreigt te komen, heeft het WSW de plicht obligo's op te vragen bij de corporaties. De obligo is een financiële bijdrage die de corporatie verschuldigd is op basis van een overeenkomst tussen de corporatie en het WSW. Het garantievermogen bestaat dus uit de borgstellingsreserve van het WSW plus de obligoverplichting. Als een financier het WSW aanspreekt, en het WSW betaalt voor een corporatie, dan krijgt het WSW een vordering op de desbetreffende deelnemer (regresrecht). De deelnemende corporatie heeft onroerende zaken in onderpand gegeven bij het WSW. De corporatie heeft zich verplicht deze onroerende zaken vrij van hypotheek te houden en er op eerste verzoek van het WSW een hypotheekrecht op te vestigen voor het WSW. Daarnaast kan het WSW ook een aanspraak doen op het overige bezit. Zo wordt de schade bij het WSW zo veel mogelijk beperkt.

- *Tertiaire zekerheid*: rijksoverheid en gemeenten

De achtervangpositie van Rijk en gemeenten vormt de derde zekerheid. Als na het opvragen van de obligo's en het uitoefenen van het regresrecht het WSW nog steeds niet kan voldoen aan de verplichting, moeten de rijksoverheid en de gemeenten renteloze leningen aan het WSW verstrekken. Dit is geregeld in de achtervangovereenkomsten die het WSW heeft met de gemeenten en de rijksoverheid.

Als de achtervangers op hun achtervangpositie worden aangesproken, geldt een vooraf bepaalde verdeling, waarbij de rijksoverheid 50% voor haar rekening neemt en de overige 50% van de leningen door gemeenten worden verstrekt. De tertiaire zekerheid is nog nooit ingeroepen.

Garantstelling via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Naast de 100% garantiestellingen en de achtervang bij de door het WSW verstrekte garantstellingen, heeft de gemeente Leiderdorp ook een achtervangfunctie bij het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW), beter bekend als Nationale Hypotheekgarantie.

De achtervangfunctie bij het WEW is vormgegeven met een achtervangovereenkomst tussen het WEW en de rijksoverheid en (standaard) achtervangovereenkomsten tussen het WEW en alle gemeenten. Op basis van deze overeenkomsten kan het WEW bij dreigende liquiditeitstekorten een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen verstrekt door het Rijk (50%) en verstrekt door de gemeenten (50%). Het WEW kan de achtervangfunctie aanspreken als het fondsvermogen kleiner is dan anderhalf keer het gemiddeld verliesniveau.

Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten, voor nieuw af te geven hypotheekgaranties, vervallen. Vanaf deze datum is, voor nieuw af te geven hypotheekgaranties, sprake van een 100% achtervang door het Rijk. De achtervangovereenkomsten per 1 januari 2011 zijn zodanig aangepast dat de gemeenten niet worden aangesproken op de risico's die voortvloeien uit hypotheekgaranties die zijn verstrekt na 31 december 2010.

Jaarlijks verstrekt het WEW een liquiditeitsprognose over de voorliggende vijf jaar. Op basis van de meest recente liquiditeitsprognose is de verwachting dat het WEW geen aanspraken doet op de achtervangfunctie van gemeenten en Rijk (bron: jaarrekening WEW 2018). Jaarlijks verstrekt het WEW tevens een opgave van het nominale gegarandeerde bedrag per gemeente. Het nominaal door de gemeente Leiderdorp gegarandeerde bedrag bedraagt € 89.000.000 (hoofdsom van de verstrekte NHG hypotheeken tot 2011).

4.3.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Omschrijving van de verplichtingen	verplichting
Verlofuren die in 2020 niet zijn opgenomen	438.708
Langlopende contracten per 31-12-2020	9.277.000
Totaal	9.715.708

Werknemersverplichtingen

Het saldo van de verlofuren berekenen we met de openstaande verlofuren per 31-12-2020 per functieschaal van Leiderdorp maal het uurtarief per schaal. Dit geeft een bedrag van € 438.708.

Langlopende contracten

De gemeente heeft diverse meerjarige overeenkomsten afgesloten. In deze tabel is de waarde van de resterende looptijd van deze overeenkomsten opgenomen. Hieronder vallen onder andere de overeenkomsten met Includio en Sportfondsen Leiderdorp.

4.3.5 Vaste activa staat

x € 1.000	Boek- waarde 1/1	Inves- tering	Des- investering	Afschrij- ving	Bijdrage van derden	Afwaar- dering duurzame waarde- vermindering	Boek- waarde 31/12	Rente
Immateriële vaste activa								
Onderzoek en ontwikkeling	38	0	0	15	0	0	23	0
Bijdr. aan activa in eigendom derden	199	0	0	47	0	0	152	1
Totaal immateriële vaste activa	237	0	0	63	0	0	175	1
Materiële vaste activa								
Investerings met maatschappelijk nut								
Grond-, weg-, waterbouw maatschappelijk nut	10.059	4.717	3	217	1.330	0	13.226	52
Machines/ apparaten/install. maatschappelijk nut	2.492	146	0	164	0	0	2.474	12
overige materiële vaste activa	45	31	0	2	0	0	74	1
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	12.596	4.895	3	383	1.330	0	15.774	65
Investerings met economisch nut								
Gronden en terreinen	4.434	0	99	35	0	0	4.300	22
Bedrijfsgebouwen	41.539	2.504	598	1.616	0	0	41.828	208
Grond-, weg-, waterbouw economisch nut	1.350	0	0	114	0	0	1.236	7
Vervoermiddelen	321	211	0	79	0	0	452	2
Machines/apparaten/ install. econ. nut	2.262	0	6	356	0	0	1.899	11
Overige materiële vaste activa	1.927	293	86	222	17	0	1.895	10
Investerings in erfpacht								
Totaal investeringen met economisch nut	51.833	3.008	790	2.423	17	0	51.611	259

x € 1.000	Boek- waarde 1/1	Inves- tering	Des- investering	Afschrij- ving	Bijdrage van derden	Afwaar- dering duurzame waarde- vermindering	Boek- waarde 31/12	Rente
Investerings economisch nut met heffingen								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.115	1.127	0	212	0	0	11.029	51
Vervoermiddelen	440	76	0	94	0	0	422	2
Machines, apparaten en installaties	2.537	251	0	170	0	0	2.619	13
Overige materiële vaste activa	1.205	853	59	87	25	0	1.887	6
Totaal investeringen met economisch nut met heffingen	14.298	2.307	59	563	25	0	15.957	71
Totaal materiële vaste activa	78.727	10.209	852	3.369	1.372	0	83.342	396
Financiële vaste activa								
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.137	0	0	0	0	0	2.137	11
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0
Langlopende geldleningen	699	599	0	0	0	0	1.298	3
Overige uitz. Rentetypisch looptijd > 1 jr.	20	0	0	0	0	0	20	0
Totaal financiële vaste activa	2.856	599	0	0	0	0	3.456	14
Totaal vaste activa	81.822	10.808	852	3.432	1.372	0	86.972	411

4.3.6 Staat investeringskredieten incl. af te sluiten

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van uitvoering van de investeringskredieten. Aansluitend wordt de de stand van zaken van de grote projecten (kredieten groter dan € 500.000), de restantkredieten groter dan € 100.000 én afgesloten kredieten groter dan € 25.000 toegelicht. De gerealiseerde uitgaven en inkomsten worden afzonderlijk weergegeven.

Kredieten

Kostenplaats	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
Programma: 1 Meedoen in Leiderdorp							
7210853 VK Sportaccommodaties	163	0	163	0	0	0	
7210907 Krediet ver. IJssport Leiderdorp (VIJL)	50	0	50	0	0	0	
7210946 Onderwijsvernieuwing MEC	35	14	21	0	0	0	
7210981 LED-sportveldverlichting	100	99	1	0	17	-17	
Totaal Meedoen in Leiderdorp	348	113	235	0	17	-17	
Programma: 2 Aantrekkelijk Leiderdorp							
7210699 VK Beweegbare afsluitingen	120	0	120	0	0	0	
7210733 VK Riolerig	4.722	0	4.722	0	0	0	
7210736 Riol 2016 gem bk30j	587	492	96	0	0	0	
7210850 Herinr. Vliko-terrein Oude Rijnzone	1.870	1.675	195	1.870	1.675	195	
7210882 VK IBOR straatmeubilair	73	0	73	0	0	0	
7210883 VK IBOR Water (oevers)	579	0	579	0	0	0	
7210884 VK IBOR wegen	1.350	0	1.350	0	0	0	
7210885 VK IBOR openbare verlichting	848	0	848	0	0	0	
7210886 VK IBOR spelen	546	0	546	0	0	0	
7210888 voorb.R-net route Leiden-Leiderdorp	530	485	45	530	485	45	Ja
7210892 Voorb. Transformatie A4-HSL Info.cent.	170	161	9	170	161	9	
7210893 Vervanging transliftcontainers	150	128	22	0	0	0	Ja
7210894 minicontainers GFT incl zuil hoogbouw	200	120	81	0	0	0	
7210895 Ondergr. cont. afvalverzameling hoogbouw	771	712	59	0	25	-25	
7210896 Aanschaf CMS software afvalverz.hoogbouw	15	0	15	0	0	0	

Kostenplaats	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7210897 Volmeldsysteem afvalinz.hoogbouw	201	0	201	0	0	0	
7210898 Aansch.minicontainers afvalinz.laagbouw	789	0	789	0	0	0	
7210899 Ondergr. cont. afvalverzameling laagbouw	782	34	748	0	0	0	
7210900 CMS software afvalinzameling laagbouw	60	0	60	0	0	0	
7210927 IBOR Water - duikers Oranjewijk-Doeskw	100	0	100	0	0	0	
7210938 Vervanging KCA depot	140	115	25	0	0	0	Ja
7210949 Brugwachtersonderkomen - Grond	8	0	8	0	0	0	
7210950 Brugwachtersonderkomen	117	0	117	47	0	47	
7210951 Riolering 20 kreken noord	1.171	1.171	0	0	0	0	Ja
7210952 Riolering BRP	694	655	39	0	0	0	
7210953 Riolering Ericalaan	794	293	501	0	0	0	
7210954 Riolering Leyhof	418	231	187	0	0	0	
7210955 Riolering Oranjewijk	400	340	60	0	0	0	
7210956 Riolering Voorhof	121	81	40	0	0	0	
7210957 Riolering Zijlkwartier	431	385	47	0	0	0	Ja
7210958 Evenemententerrein De Houtkamp	100	99	1	0	0	0	Ja
7210959 Vervanging Driegatenbrug	1.461	1.463	-2	0	0	0	Ja
7210962 Riolering Hoogmadeseweg	594	594	0	0	0	0	Ja
7210966 Hulpvoertuig Goupil	20	0	20	0	0	0	
7210968 Riolering Leidsedreef	400	73	327	0	0	0	
7210980 Speelplaats Leeuwerikstraat	17	17	0	0	0	0	Ja
7210982 Speelplaatsen Dreven	97	97	0	0	0	0	Ja
7210983 Speelplaatsen Bernard Haitinkstraat	26	26	0	0	0	0	Ja
7211008 Loods begraafplaats	50	21	29	0	0	0	
7211010 Speelplaats Amaliaplein	6	1	5	0	0	0	
7211011 Vervangen asfalt bij begraafplaats	20	20	0	0	0	0	Ja
7211013 Verv.openb.verl. Buitenhof	200	0	200	0	0	0	

Kostenplaats	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7211014 Duurzaam veilig fietspaden	105	0	105	0	0	0	
7211015 Vervangen gemalen 2020-2021 10 jaar	104	0	104	0	0	0	
7211016 Vervangen gemalen 2020-2021 15 jaar	80	0	80	0	0	0	
7211017 Vervangen gemalen 2020-2021 40 jaar	13	0	13	0	0	0	
7230560 Wegen Engelendaal	150	47	103	0	0	0	
7230579 VK Kunstwerken betonnen bruggen	0	0	0	0	0	0	
7230582 Herinrichting polder Achthoven	2.285	2.268	17	2.285	2.123	162	
7230583 VK Fietsmaatregelen	459	0	459	0	0	0	
7230584 Leiderdorpse brug	2.800	1.513	1.288	0	0	0	
7230591 Straatmeubilair Oranjewijk	37	0	37	0	0	0	
7230594 Verkeersvoorzieningen Oranjewijk	73	15	58	0	0	0	
7230595 Wegen De Leyhof	3.232	2.757	474	0	0	0	
7230596 Herinrichting Van der Marckstraat	80	0	80	0	0	0	
7230599 IVVP reconstructie Voorhoflaan	3	3	0	0	3	-3	Ja
7230600 IVVP Eralaan/Acacialaan	157	25	132	0	8	-8	
7230607 Fluitenkruidzoombrug (H036)	69	63	6	0	0	0	Ja
7230608 Grotiuslaanbrug (H046)	47	43	4	0	0	0	Ja
7230609 Windmolenbrug (H052)	82	74	7	0	0	0	Ja
7230610 Leyslootbrug (H056)	48	43	5	0	0	0	Ja
7230611 Tollenaarssingelbrug (H064)	59	54	4	0	0	0	Ja
7230612 Godfried Bomansbrug (H049)	93	93	0	0	0	0	Ja
7230613 Houtkampbrug (H001)	69	63	6	0	0	0	Ja
7230614 Houtkampbrug (H004)	56	52	4	0	0	0	Ja
7230615 Houtkampbrug (H026)	157	126	31	0	0	0	Ja
7230616 Verv.openbare verlichting Hoogmadeseweg	26	26	0	0	0	0	Ja
7230622 Verv.openb.verl.Bloemerd	27	27	0	0	0	0	Ja
7230623 Verv.openb.verl.Keizershof	80	47	33	0	0	0	

Kostenplaats	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7230624 Verv.openb.verl.Kreken Noord	36	36	0	0	0	0	Ja
7230626 VK Herinr.fietspaden betonnen platen	163	0	163	0	0	0	
7230627 Wegen - Kreken Noord	400	406	-6	0	22	-22	
7230629 Wegen - Hoogmadeseweg	192	192	0	0	0	0	Ja
7230630 Wegen - Vossiuslaan	620	620	0	0	0	0	Ja
7230631 Verv.openb.verl.Vossiuslaan	21	21	0	0	0	0	Ja
7230635 Zijlstream (verschuiving damwand)	200	13	187	0	0	0	
7230636 Hulpvoertuig Goupil	20	0	20	0	0	0	
7230653 116 Buitentochtbrug	38	0	38	0	0	0	
7230656 128 Van der Marckstraatbrug	42	0	42	0	0	0	
7230666 164 brug buurtvereniging Zijlkwartier	11	0	11	0	0	0	
7230672 Heemtuinbrug	23	23	0	0	0	0	Ja
7230673 Verkeersmaatregelen Splinterlaan	41	41	0	0	0	0	Ja
7230675 Fietsmaatregelen Hoogmadeseweg	43	43	0	0	0	0	Ja
7230676 fietsenstallingen bushaltes	20	20	0	0	0	0	Ja
7230677 Fietspad Hoogmadeseweg - betonnen platen	250	222	28	0	0	0	Ja
7230678 Fietspad Engelendaal (betonnen platen)	680	431	249	0	0	0	
7230679 Ontwikkeling Groene Hart Centrum	1.864	161	1.703	1.864	161	1.703	
7230680 Reconstructie Leidsedreef	322	0	322	137	0	137	
7230681 Mobiliteit	341	0	341	0	0	0	
7230692 Asfalteren begraafplaats	60	73	-13	0	0	0	Ja
7230693 Gebiedsvisie Baanderij	555	0	555	555	0	555	
7230694 slagboom milieustraat	20	0	20	0	0	0	
Totaal Aantrekkelijk Leiderdorp	38.099	19.130	18.970	7.458	4.662	2.796	
Programma: 3 Bestuur en organisatie van Leiderdorp							
7210904 Carrousel Sterrentuin	3.165	2.723	442	0	0	0	
7210910 Mobiel waarschuwingsbord (tekstkar)	30	0	30	0	0	0	Ja

Kostenplaats	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7211018 ICT-voorzieningen raadzaal	25	0	25	0	0	0	
Totaal Bestuur en organisatie van Leiderdorp	3.220	2.723	497	0	0	0	
Programma: Overhead							
7210905 Renovatie gemeentewerf/ brandweerkazerne	0	0	0	0	0	0	Ja
7210909 glasvezel onderwijs/ Sterrentuin	306	315	-9	0	0	0	Ja
7210947 Aanschaf meubilair	92	84	8	0	0	0	Ja
Totaal Overhead	398	399	-2	0	0	0	
Totaal Overhead	398	399	-2	0	0	0	
Programma: SALDI KOSTENPLAATSEN BEDRIJFSVOERING							
GEMEENTELIJKE HUISVESTING							
7210964 Portocabin milieustraat	20	17	3	0	0	0	Ja
7230671 Aanpassing hekwerk werf (zijde garages)	15	11	4	0	0	0	
Totaal GEMEENTELIJKE HUISVESTING	35	28	7	0	0	0	
SPORTACCOMODATIES							
7210835 Sporthal Bloemerd Meubilair 2016	204	204	0	0	0	0	Ja
Totaal SPORTACCOMODATIES	204	204	0	0	0	0	
TRACTIEMIDDELEN							
7210901 Vervanging bestelauto	45	0	45	0	0	0	
7210902 Vervanging veegauto	95	76	19	0	0	0	Ja
7210903 Vervanging vrachtwagen met kraan	220	211	9	0	0	0	Ja
7210963 Kipper aanhangwagen tractor	8	6	1	0	0	0	Ja
Totaal TRACTIEMIDDELEN	368	292	75	0	0	0	
Totaal SALDI KOSTENPLAATSEN BEDRIJFSVOERING	606	524	82	0	0	0	
Totaal	42.671	22.888	19.783	7.458	4.679	2.778	

Toelichting investeringskredieten niet zijnde vervangings- cq renovatieinvesteringen > € 500.000

In dit onderdeel lichten we de grote investeringsprojecten toe (niet zijnde vervangings- cq renovatie-investeringen) die een investering vergen van meer dan ca. € 500.000. Het betreft vaak de ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed.

Met ingang van Jaarrekening 2019 worden deze meegenomen in de Planning & Control producten, in plaats van bij de toelichting in de jaarlijkse GIG rapportage.

Herstructurering Lage Zijde

Dit project betreft de verplaatsing van een afvalbewerkingsbedrijf, gelegen in de Oude Rijnzone, en de herstructurering van het perceel op het bedrijventerrein Lage Zijde. De Achterlaatllocatie wordt groen ingericht.

Voortgang project

- Op 12 september 2016 is een gebiedsvisie Lage Zijde door de raad vastgesteld.
- Op 8 juli 2013 is het financieel kader voor de verplaatsing van een afvalbewerkingsbedrijf en de herstructurering vastgesteld (€ 1,1 mio). Bij het raadsbesluit van september 2016 over de gebiedsvisie is ook het uitvoeringskrediet bijgesteld (€ 1,9 mio), met als dekking de reeds ontvangen bijdrage van de gemeenschappelijk regeling Oude Rijn Zone.
- In 2016 heeft het transport van de juridische eigendommen van het afvalverwerkingsbedrijf naar de gemeente Leiderdorp plaatsgevonden. Oktober 2016 heeft de verhuizing van het afvalverwerkingsbedrijf plaatsgevonden naar de nieuwbouw op bedrijventerrein Grote Polder in Zoeterwoude.
- In 2017 zijn op het terrein van het afvalverwerkingsbedrijf diverse bodemonderzoeken uitgevoerd, waaruit bleek dat er geen saneringsplicht rust op het terrein. De overdracht van het economisch eigendom kon daarmee in het 3e kwartaal plaatsvinden.
- Het inrichtingsplan voor het terrein is in het 3e kwartaal 2017 afgerond.
- De aanbesteding voor de uitvoering van de herstructurering heeft in maart 2018 plaatsgevonden, waarbij de uitvoering kon starten in de loop van het 2e kwartaal 2018.
- Voor de herbestemming van het terrein, waseen nieuwe juridisch-planologische regeling noodzakelijk. Het bestemmingsplan is door de gemeenteraad in september 2018 vastgesteld.
- De werkzaamheden zijn mei 2018 stilgelegd in verband met het treffen van asbestvervuiling in de bodem. Nader onderzoek heeft geleid tot het aanpassen van het bestek en het formuleren van een nieuwe aanbesteding voor de uitvoering van de herstructurering in februari 2020.
- De uitvoering van de herstructurering is gestart in het 2e kwartaal van 2020.
- Oplevering van het project met uitzondering van de oplevering van het groen, dit staat gepland voor het 2e kwartaal 2021.

Financiële mutaties

We verwachten een positief resultaat op het project. Een gedeelte hiervan zal worden ingezet voor het project infocentrum A4/HSL. Besluitvorming van de gemeenschappelijke regeling Oude Rijn Zone is hiervoor nog noodzakelijk.

Aandachtspunten[A], risico's[R] met beheersmaatregelen[M] en optimalisatiemogelijkheden[O]

[A]	Het krediet wordt volledig gedekt door bijdragen en subsidies. De randvoorwaarden en eisen verschillen per bijdrage en subsidie en moeten dus zorgvuldig worden verantwoord.
-----	--

Polder Achthoven (Ruigekade)

Voor de polder Achthoven is een inrichtingsplan vastgesteld om de polder open en groen te houden en toegankelijker te maken voor extensieve recreatie. Hiermee wordt verdere bebouwing van het groene gebied voorkomen en worden meer recreatieve mogelijkheden gecreëerd voor de inwoners van Leiderdorp en omstreken. De aanleg van het fietspad parallel aan de Ruigekade Noord-Zuid is onderdeel van het inrichtingsplan.

Voortgang project

- De raad heeft in juni 2015 een uitvoeringskrediet op basis van het definitief ontwerp vastgesteld. Op 12 september 2016 heeft de raad een bijgesteld uitvoeringskrediet vastgesteld naar aanleiding van de aanbesteding van het werk.
- Het bestemmingsplan 'Polder Achthoven' is vastgesteld op 4 juli 2016 en onherroepelijk geworden op 25 augustus 2016.
- De realisatie is in het 3e kwartaal 2016 gestart. Het project is op 15 maart 2017 opgeleverd. Later zijn nog enkele minimale restpunten uitgevoerd.

Financiële mutaties

In het kader van de eindverantwoording van de subsidie worden nog ontvangsten verwacht. Het project zal in de loop van 2021 worden afgesloten.

Aandachtspunten[A], risico's[R] met beheersmaatregelen[M] en optimalisatiemogelijkheden[O]

[A]	Het krediet wordt volledig gedekt door bijdragen en subsidies. De randvoorwaarden en eisen verschillen per bijdrage en subsidie en de subsidies zijn verantwoord.
-----	---

Infocentrum A4/HSL

Dit project betreft de omvorming van het HSL/A4 informatiecentrum tot een recreatief transferium. Het omvormen van het A4/HSL informatiecentrum tot een hotspot binnen het recreatieve netwerk rondom de Leidse agglomeratie met een duidelijke link naar het Groene Hart vergt aanpassingen aan het pand en zijn omgeving.

Voortgang project

- Op 4 november 2014 is het concept "Hollandse Energie" vastgesteld. Het concept is een inspiratiedocument dat inzichten en ideeën geeft, die verzameld zijn tijdens een workshop met betrokken beleidsmakers, mensen met specifieke gebiedskennis, vertegenwoordigers van belangengroepen, bewoners en ondernemers.
- Begin 2016 heeft de gemeente ondernemers in een marktconsultatie gevraagd onder welke condities het voor marktpartijen interessant is om een recreatief transferium te exploiteren. Naast de online vragenlijst, is gesproken met een aantal ondernemers, die eerder interesse in het pand hadden getoond. Hieruit bleek dat de meeste ondernemers het gebouw willen kopen.
- De werkzaamheden voor de aanleg van de 380kV hoogspanningslijn Wateringen – Beverwijk, hebben grote invloed op het project. Het gebied rondom het HSL/A4 informatiecentrum wordt komende tijd o.a. gebruikt om de kabels in de masten te hijsen. In het kader van de veiligheid is het niet mogelijk om tijdens deze werkzaamheden daar een recreatief transferium te realiseren. De netbeheerder van de hoogspanningslijn huurt momenteel het gebouw.
- In maart 2017 is het voorbereidingskrediet van € 70.000,- door de raad vastgesteld en op 1 juli 2019 is dit verhoogd tot €170.000.

- Op 15 maart 2018 tekenden de gemeente Leiderdorp en een horecaonderneming de intentieovereenkomst voor de verkoop van het A4/HSL-gebouw.
- De gemeente ontvangt bijdragen voor het project vanuit de Oude Rijnzone en het Uitvoeringsprogramma van het cluster Leidse Regio ten behoeve van het regionale investeringsfonds Holland Rijnland.
- In 2020 is de ruimtelijke procedure afgerond en de exploitatieovereenkomst getekend.
- Een ontwerp voor de inrichting van het project is in 2020 opgesteld. De herinrichting van de buitenruimte is gestart in het 4e kwartaal 2020.
- De werkzaamheden die subsidiabel zijn voor De oude Rijnzone dienen voor 31 december 2021 te worden afgerond en verantwoord.

Financiële mutaties

Het voorbereidingskrediet kan inmiddels afgesloten worden, het uitvoeringskrediet Ontwikkeling Groene Hart Centrum is beschikbaar gesteld voor de verdere werkzaamheden.

Aandachtspunten[A], risico's[R] met beheersmaatregelen[M] en optimalisatiemogelijkheden[O]

[A]	Het krediet wordt volledig gedekt door bijdragen en subsidies. De randvoorwaarden en eisen verschillen per bijdrage en subsidie en moeten dus zorgvuldig worden verantwoord.
[A]	In verband met de deadlines voor de subsidies, zullen subsidieerbare werkzaamheden voor de inrichting van het gebied afgerond moeten worden voor 31 december 2021.

Verhuiscarrousel Sterrentuin

Dit project betreft de omvorming van de Sterrentuin tot een brede centrale welzijnsaccommodatie voor activiteiten en werkzaamheden op het gebied van welzijn, zorg/ondersteuning, cultuur en educatie.

Voortgang project

- Er is in 2017 een ontwerp opgesteld voor de Sterrentuin en het voormalig kantoor van gemeentewerke (de Werf) en een verhuiscarrousel van en naar de Sterrentuin.
- De gemeenteraad stelde op 9 oktober 2017 de benodigde investeringskredieten kredieten van in totaal € 3.050.000,- beschikbaar voor de verbouwing van de Sterrentuin en de Werf.
- In het eerste halfjaar van 2018 zijn de plannen voor de Sterrentuin en de Gemeentewerf verder uitgewerkt en zijn de ramingen geactualiseerd. Uit deze ramingen werd duidelijk dat – onder andere door sterk aantrekkende marktomstandigheden – rekening gehouden moest worden met een overschrijding van de beschikbaar gestelde kredieten.
- In het tweede halfjaar van 2018 is onderzoek gedaan naar planoptimalisaties en alternatieven en zijn de financiële consequenties hiervan inzichtelijk gemaakt. Op basis hiervan is 4 maart 2019 een aangepast voorstel voor het beschikbaar stellen van een aanvullend investeringskrediet aan de gemeenteraad voorgelegd, die hiermee akkoord is gegaan. Het behelst het beschikbaar stellen van € 615.000 aanvullend krediet (€550.000 krediet werf en €65.000 extra advieskosten) voor de aanpassing van de Sterrentuin en niet investeren in de aanpassing van de Werf. Door de twee kredieten samen te voegen en de afschrijvingstermijn van het totale krediet gelijk te trekken (25jaar), nemen de kapitaallasten niet toe.

- Voor de zomer van 2019 is de aanbesteding gestart; in november is de opdracht verstrekt aan Constructif BV uit Dordrecht.
- De verbouwing en herinrichting van de sterrentuin is zo goed als afgerond medio 2020. Er komt nog een afrekening van Constructif met betrekking tot installaties en op bouwkundig technisch vlak. Zoals het er nu naar uitziet passen deze kosten in het totale aangevraagde krediet.

Aandachtspunten[A], risico's[R] met beheersmaatregelen[M] en optimalisatiemogelijkheden[O]

[R]	nvt
[M]	nvt

Toelichting bij restantkredieten > € 100.000

Binnen programma 1 en 2 zijn een aantal kredieten ingesteld als een zogenaamd "volumekrediet" voor toekomstige projecten. Zodra een project van start gaat, wordt er een specifiek krediet ingesteld voor het betreffende project, ten laste van het volumekrediet. De volumekredieten zijn te herkennen aan de afkorting VK in de omschrijving.

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

7210853 VK Sportaccommodaties

Dit volumekrediet zal worden ingezet voor vervanging van de inventaris van sportaccommodaties

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

7210699 VK Beweegbare afsluitingen

Dit volumekrediet zal worden ingezet voor de vervanging van de besturing bij beweegbare afsluitingen.

7210733 VK Riolering

Dit volumekrediet is ingesteld vanuit het Integraal Waterketenplan - IWKP (vastgesteld in maart 2019).

7210883 VK IBOR Water (oevers)

Dit volumekrediet is ingesteld vanuit het beheerplan Water. In 2021 wordt de kwaliteit van de oevers binnen de gemeente in kaart gebracht. Aan de hand daarvan zullen we bepalen welke oevers vervangen dienen te worden ten laste van dit volumekrediet. Naar verwachting zullen de eerste werkzaamheden starten in 2021 .

7210884 VK IBOR wegen, 7210885 VK IBOR openbare verlichting, 7210886 VK IBOR spelen

Deze volumekredieten zijn ingesteld vanuit de bijbehorende beheerplannen.

7210897 Volgmeldsysteem afvalinz. hoogbouw, 7210898 Aansch. minicontainers afvalinz. laagbouw en 7210899 Ondergr. cont. afvalverzameling laagbouw

De ondergrondse en bovengrondse containers voor glas, papier en textiel in de milieucorner worden in 2020 vervangen door nieuwe containers. Ook wordt de GFT inzameling bij de hoogbouw geherintroduceerd. Aanbesteding heeft inmiddels plaatsgevonden (februari 2020).

7210927 IBOR Water - duikers Oranjewijk-Doeskwartier

Voor vervanging van duikers is dit krediet beschikbaar gesteld , en zal aangewend worden wanneer gestart wordt met de wijkrenovatie.

7210950 Brugwachtersonderkomen

Dit krediet zal worden ingezet voor de bouw van een brugwachtershuisje bij de Doesbrug. Vanwege eerdere bezwaren tegen het bouwplan heeft dit project vertraging opgelopen. Het brugwachtershuisje zal naar verwachting in 2021 worden gerealiseerd.

7210953 Riolering Ericalaan, 7210954 Riolering Leyhof, 7210968 Riolering Leidsedreef

Voor deze projecten is per project een investeringskrediet gevormd, ten laste van het volumekrediet Rioleringen. Deze projecten lopen door in 2021.

7211013 Verv. openbare verlichting Buitenhof

Dit krediet zal worden ingezet voor vervanging van de openbare verlichting bij Buitenhof.

7211014 Duurzaam veilig fietspaden

De werkzaamheden voor uitvoering starten in 2021.

7211015 Vervanging gemalen 2020-2021 10 jaar

Dit krediet zal worden ingezet ter vervangingen van de elektrische installaties bij rioolgemalen.

7230560 Wegen Engelendaal

Binnen het investeringskrediet is onder andere deels de renovatie van de kruising Engelendaal met de Persant Snoepweg gedekt. Het restant krediet zal in 2020 onder anderen worden ingezet voor renovatie fietspaden Engelendaal.

7230583 VK Fietsmaatregelen

Investerings vanuit dit volumekrediet worden gedaan op basis van de actualisatie nota Langzaam Verkeer.

7230584 Leiderdorpse brug

Werkzaamheden aan de Leiderdorpse brug worden naar verwachting begin 2021 afgerond.

7230595 Wegen De Leyhof

Het doel van deze investering is om het noordelijke deel van De Leyhof weer terug te brengen naar de oorspronkelijke aanleghoogte. Het werk is in uitvoering en loopt door tot eind 2020/begin 2021.

7230599 IVVP reconstructie Voorhoflaan en 7230600 IVVP Ericalaan/Acaciaaan

Deze investeringen worden gedaan zodra het beleidskader (nota Circulatie) is geactualiseerd (eind 2020).

7230626 VK Herinrichting fietspaden betonnen platen

Dit volumekrediet zal worden ingezet voor het onderhoud en verbeteren van het fietscomfort op verschillende fietspaden.

7230635 Zijlstream (verschuiving damwand)

Er zijn tijdelijke maatregelen uitgevoerd, de damwand wordt momenteel gemonitord. De grootschalige werkzaamheden worden integraal uitgevoerd met de planvorming Leidse Ring Noord.

7230678 Fietspad Engelendaal (betonnen platen)

Dit krediet zal worden ingezet ter verbetering van de veiligheid en het fietscomfort op de Engelendaal.

7230680 Reconstructie Leidsedreef

Dit krediet zal worden ingezet ter aanpassingen en verbetering van de omgeving Leidsedreef.

7230681 Mobiliteit

Dit krediet zal nog worden aangewend voor de uitvoering mobiliteitsvisie.

7230693 Gebiedsvisie baanderij

Dit krediet zal worden ingezet ter dekking van de kosten die gemaakt worden door faciliterend grondbeleid. Dekking hierbij wordt gevonden in de post 'toekomstige nog te verrekenen ontvangsten' opgebracht door projectontwikkelaars.

Toelichting bij afgesloten kredieten > €25.000

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

Er zijn binnen programma 1 geen kredieten die afgesloten worden.

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

7210888 voorb.R-net route Leiden-Leiderdorp

Provincie Zuid-Holland heeft de gemeente Leiderdorp verzocht om het project R-Net uit te voeren. De uitvoering bestond uit het aanpassen van haltes op het Engelendaal en de Persant Snoepweg naar het "R-net concept" en uit infrastructurele wijzigingen. De kosten van deze aanpassingen zijn volledig gedekt door subsidie. Het project is afgerond, de haltes zijn gerealiseerd en de R-Net bussen rijden inmiddels.

7210957 Riolering Zijkwartier

Deze investering is afgerond en de uitgaven zijn 11% lager dan het beschikbare krediet. Het restant kan worden afgevoerd.

7230615 Houtkampbrug (H026)

Deze investeringen zijn afgerond en ruim 20% binnen het beschikbare krediet gebleven.

7230677 Fietspad Hoogmadeseweg - betonnen platen

Werkzaamheden zijn afgerond en bijna 11% lager uitgevallen dan het beschikbare krediet.

Programma 3 Bestuur en Organisatie

7210910 Mobiel waarschuwbord

Deze investering is niet tot uitvoering gebracht omdat het schrappen van deze investering als dekkingsmaatregel in het kader van "Naar een Toekomstbestendige Begroting" is besloten.

Programma Overhead én Saldi Kostenplaatsen Bedrijfvoering

De afgesloten restantkredieten zijn allemaal kleiner dan € 25.000

4.3.7 Staat van reserves

Artikel 43 lid 1 van het BBV onderscheidt de volgende reserves:

- Algemene reserves
- Bestemmingsreserves: een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.
- Egalisatiereserves: bestemmingsreserves om tarieven te egaliseren. Egalisatiereserves zijn bedoeld om ongewenste schommelingen op te vangen in onze tarieven aan derden. We hoeven deze reserves niet specifiek te besteden.

In de toelichting gaan we per reserve in op de voeding en besteding. Mutaties in de reserves vragen om een raadsbesluit vooraf. Met uitzondering van de reserves waarvoor de raad heeft bepaald dat we ze in de jaarrekening mogen verrekenen. Dergelijke verrekeningen lichten we toe in onderdeel 4.4.2 Toelichting financiële afwijkingen reserves.

Toelichting reserves

bedragen x € 1.000	Stand 1/1/20	Storting	Onttrekking	Onttrekking t.d.v. kapitaallasten	Stand 31/12/20
algemene reserves					
8297001 Algemene reserve	2.817	7.552	812	0	9.557
8297002 Bouw- en grondexploitaties	12.107	611	9.275	0	3.443
8297244 Behoedzaamheidsreserve uitkering gemeentefonds	144	1.992	974	0	1.162
algemene reserves	15.067	10.155	11.061	0	14.162
bestemmingsreserves					
8297120 Reserve implementatiekosten omgevingswet	704	95	154	0	645
8297204 Rekenkamer	50	0	0	0	50
8297211 Egalisatieres. exploitatielasten	10.978	387	571	523	10.272
8297214 Informatiebeleidsplan	140	0	53	0	87
8297243 Bestemmingsreserve Integraal Beheer	5.299	263	175	157	5.230
8297255 Reserve bedrijfsvoering	200	0	114	0	86
8297260 Reserve sociaal domein	6.027	1.707	2.227	0	5.508
8297270 Reserve duurzaamheid	475	142	50	0	567
bestemmingsreserves	23.873	2.595	3.344	680	22.444
egalisatiereserves					
8297101 Egalisatiereserve omgevingsvergunning	171	70	153	0	88
8297103 Egalisatiereserve reiniging	4.587	216	484	0	4.319
egalisatiereserves	4.758	286	637	0	4.407
Reserves excl. resultaat na bestemming	43.698	13.036	15.041	680	41.013

8297001 Algemene reserve	Stand 31-12-2020	€ 9.557.035
Doelstelling: De algemene reserve is de weerstandskas van de gemeente, het vangnet voor onverwachte (grote) financiële uitgaven. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit. De algemene reserve is vrij besteedbaar zolang we aan de randvoorwaarde voldoen dat de ratio weerstandsvermogen groter of gelijk aan 1.0 is en blijft.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding: Aan de stand op 1 januari 2020 voegden we het nog te bestemmen saldo van € 873.627 van de jaarrekening 2019 toe. Verder voegden we conform de begroting een bedrag toe van € 7.552.204. Dat bedrag bestaat uit toevoeging van € 7.000.000 in verband met een herschikking binnen de algemene reserves en € 552.204 toe voor budgetheveling.		
Besteding: In de begroting 2020 namen we een bedrag van € 909.274 aan bestedingen op. In dat bedrag zit € 100.000 voor coronamaatregelen. Bij de 1e, de 2e en de decemberwijziging zetten we de reserve in voor budgetoverhevelingen van 2020 naar 2021 voor een bedrag van € 511.971, voor onder andere Herinrichting Leidsedreef. Verder zijn de incidentele kosten voor de overgang van de belastingtaken naar de BSGR van € 290.176 ten laste van de algemene reserve gebracht. De geraamde onttrekking van € 97.292 voor de dekking van de extra dotatie aan de voorziening wegen is teruggedraaid omdat die dotatie niet in overeenstemming was met de BBV-richtlijnen.		
Opmerking: Geen		

8297002 Algemene reserve bouw- en grondexploitaties	Stand 31-12-2020	€ 3.442.532
Doelstelling: Deze reserve is bedoeld om eventuele nadelen bij de uitvoering van bouwgrondexploitaties op te vangen. En om knelpunten in volkshuisvesting op te lossen. De reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: De geraamde toevoeging van € 276.749 aan de reserve voor Mauritskwartier kavel M is bij de jaarafsluiting met het resultaat verhoogd en uitgekomen op € 297.338. Verder is in 2020 voor zowel het complex Amaliaplein als voor het complex Driemaster een winstneming verwerkt van € 125.000 .		
Besteding: We onttrokken een bedrag van € 9.040.000 volgens de begroting. Het bedrag van € 9.000.000 volgt uit de herschikking binnen de algemene reserves. Van het bedrag van € 40.000 is uiteindelijk maar € 2.015 gebruikt. Het restant is teruggestort. Verder is de geraamde besteding € 25.150 voor fietsbruggen en -paden lager uitgevallen en bepaald op € 13.934. Voor het resultaat van Bospoort Noord is € 13.484 onttrokken. Tenslotte is er een bedrag van € 185.000 voor herinrichting Leidsedreef aangewend.		
Opmerking: In 2016 hieven we de reserve sociale woningbouw op en voegden we het saldo en de voorgenomen mutaties toe aan deze reserve.		

8297244 Behoedzaamheidsreserve gemeentefonds	Stand 31-12-2020	€ 1.162.157
Doelstelling: Deze reserve heeft twee doelen. In de eerste plaats verrekenen we mee- en tegenvallers in de algemene uitkering met deze reserve. Daarnaast gebruiken we de reserve om het meerjarenbeeld sluitend te maken, onder voorwaarde dat de gemeente haar structurele lasten afdekt met structurele baten. De ervaring leert dat de ontwikkeling van de algemene uitkering vrijwel altijd meevallers laat zien ten opzichte van eerdere circulaire. Zo voorkomen we dat we - geleid door 'momentopnames' in de financiële positie van de gemeente - tot bezuinigingen moeten overgaan die achteraf niet nodig waren. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is 10% uitkering gemeentefonds (vastgesteld op 26 juni 2017)	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding: De toevoeging van € 1.992.188 verwerkten we conform de begroting. De toevoeging bestond uit een storting volgens de primitieve begroting van € 1.844.867 en een storting van € 7.812 uit de Decemercirculaire 2019.		
Besteding: Er is conform de begroting een bedrag van € 973.652 onttrokken. In dit bedrag is o.a. de onttrekking van € 754.213 opgenomen die bij de kadernota 2020 is ingezet om de begroting 2020 sluitend te maken.		
Opmerking: geen		

8297120 Reserve implementatiekosten Omgevingswet	Stand 31-12-2020	€ 644.860
Doelstelling: Het doel van deze reserve is te voorzien in de implementatiekosten van deze wet. En om deze kosten over meerdere jaren beschikbaar te houden, gezien de doorlooptijd van implementatie.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve (Ingesteld op 26 juni 2017)	
Looptijd:	31 december 2021	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: De niet bestede middelen in 2020 van € 95.495 zijn teruggestort in deze reserve.		
Besteding: Een bedrag van € 112.150 volgens 1e Bestuursrapportage 2020 en een bedrag van € 42.000 volgens 2e Bestuursrapportage 2020. Deze bedragen zijn conform de begroting onttrokken.		
Opmerking: geen		

8297204 Reserve rekenkamer	Stand 31-12-2020	€ 50.000
Doelstelling: Sinds 1 januari 2018 hebben we een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Leiden voor een gezamenlijke rekenkamercommissie. De jaarlijkse bijdrage van Leiderdorp is gelijk aan het beschikbare budget voor de rekenkamer. Dat betekent dat deze reserve niet meer gevoed wordt met overschotten in de jaarrekening. De reserve op 1 januari 2018 is beschikbaar voor aanvullend onderzoek. De raad van Leiderdorp beslist over de eventuele besteding. De reserve kan ook worden gebruikt voor gezamenlijk onderzoek.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 50.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: N.v.t.		
Besteding: N.v.t.		
Opmerking: Zie raadsbesluit 11 december 2017.		

8297211 Reserve egalisatie exploitatielasten	Stand 31-12-2020	€ 10.271.604
Doelstelling: Deze reserve is voor egalisatie van (kapitaal)lasten over de jaren heen. De reserve bevat geen vrij besteedbare middelen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding: In 2020 voegden we het jaarlijkse 'spaarbedrag' ad € 67.500 voor de afkoop Alecto toe en de boekwinst van € 319.422 van de verkoop van de Hoogmadeseweg 70 in overeenstemming met het raadsbesluit over de dekkingsmaatregelen bij de begroting 2021.		
Besteding: De onttrekkingen voor de dekking van diverse lasten van investeringen of bijdragen verwerkten we conform de begroting.		
Opmerking: geen		

8297214 Reserve informatiebeleidsplan	Stand 31-12-2020	€ 87.227
Doelstelling: Deze reserve stelt financiële middelen beschikbaar voor het (regionale) informatiebeleidsplan. Bijvoorbeeld voor onderzoeken. We stelden de reserve in omdat de (financiële) omvang van de kosten kan fluctueren.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Plafond van € 400.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: N.v.t.		
Besteding: De geraamde onttrekking van € 52.767 verwerkten we conform de 1e Bestuursrapportage 2020.		
Opmerking: Rekening houdend met de onttrekkingen in 2021, 2022 en 2023 is deze reserve nu volledig beklemd en zal deze na 2023 worden opgeheven.		

8297243 Reserve integraal beheer openbare ruimte (IBOR)	Stand 31-12-2020	€ 5.229.550
Doelstelling: Het doel van deze reserve is het nivelleren van kapitaallasten van vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Alle kapitaallasten van vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte vanaf 2014 dekken we - indien mogelijk - via deze reserve af.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: De geraamde toevoeging van € 185.000 is verwerkt voor de herinrichting Leidsdreef. Verder is het resultaat 2020 op het dagelijks onderhoud/uitbesteed werk in de openbare ruimte van € 78.115 toegevoegd.		
Besteding: In de primitieve begroting stond een onttrekking van € 157.263 voor de vrijval ter dekking van kapitaallasten. Deze onttrekking verwerkten we in de rekening. Ook is een bedrag van € 145.000 voor de bodemsanering Kleine Zandput verwerkt conform 1e Bestuursrapportage 2020 en een bedrag van € 30.000 voor de extra kosten onkruidbeheersing conform 2e Bestuursrapportage 2020.		
Opmerking: geen		

8297255 Reserve bedrijfsvoering	Stand 31-12-2020	€ 85.740
Doelstelling: Het doel van deze reserve is om als organisatie slagvaardig te kunnen opereren als de uitvoering stagneert of als er extra middelen nodig zijn om de bedrijfsvoering te verbeteren. De reserve is ook bedoeld om knelpunten bij een formatietaakstelling, kosten van Servicepunt71 en de gevolgen van de organisatievernieuwing en/of toekomstvisie voor de organisatie op te vangen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve (Ingesteld op 26 juni 2017)	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 500.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding: N.v.t.		
Besteding: De onttrekking is conform de begroting van € 114.260 verwerkt. Dit bedrag is ingezet bij 1e Bestuursrapportage 2020 voor de verlaging besparing applicatierationalisatie (€ 20.440) en bij 2e Bestuursrapportage 2020 voor I-projecten (€ 93.820).		
Opmerking: geen		

8297260 Reserve sociaal domein	Stand 31-12-2020	€ 5.507.537
Doelstelling: Deze reserve is bedoeld om de positieve- of negatieve saldi te egaliseren, die voortkomen uit de exploitatiebudgetten van het sociaal domein en kunst en cultuur.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 5.000.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Aan de stand op 1 januari 2020 voegden we naar aanleiding van de 2e bestuursrapportage € 100.000 toe. Bij de jaarafsluiting is een groot deel van de onttrekking, nl. € 1.607.090 weer teruggestort. Het betreft hier het resultaat op de exploitatie van de sub-programma's 1b en 1c + het resultaat op kunst en cultuur.		
Besteding: Conform de begroting is een bedrag van € 2.226.680 onttrokken.		
Opmerking: Deze reserve is een samenvoeging van de reserve zorg, welzijn, jeugd en onderwijs, de reserve sociaal beleid en de reserve kunst en cultuur. We voegden deze reserves op 1 januari 2016 samen. Het saldo en de voorgenomen mutaties van de 'oude' reserves hevelen we over naar deze reserve.		

8297270 Reserve duurzaamheid	Stand 31-12-2020	€ 567.320
Doelstelling: Het doel van deze reserve is de inzet van duurzaamheidsmiddelen te spreiden over toekomstige jaren.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve overige	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Bij de jaarafsluiting is het resultaat van € 142.375 op de budgetten voor duurzaamheid toegevoegd aan de reserve.		
Besteding: De besteding is € 50.000 conform 2e Bestuursrapportage 2020.		
Opmerking: Deze reserve stelde de raad op 19 november 2018 bij de 2e Bestuursrapportage 2018 in.		

8297101 Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Stand 31-12-2020	€ 87.747
Doelstelling: Deze reserve gebruiken we om baten of lasten op het product omgevingsvergunningen te egaliseren, om schommelingen in het tarief te voorkomen. Ook gebruiken we de reserve om werkzaamheden over het jaar heen te kunnen bekostigen, zoals toezicht. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.		
Soort reserve:	Egalisatiereserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 250.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Aan de stand op 1 januari 2020 voegden we het resultaat op vergunningen t.o.v. de begroting na wijziging van € 69.748 weer toe aan de reserve omdat het resultaat uiteindelijk toch weer meeviel.		
Besteding: Voor de implementatie van de Omgevingswet onttrokken we een bedrag van € 3.000 aan deze reserve. Verder is tussentijds een bedrag van € 150.000 als vermoedelijk nadeel voor 2020 geraamd en onttrokken.		
Opmerking: Als het saldo van de reserve het signaalbedrag bereikt, herzien we de tarieven. Zodat de gelden terugvloeien naar de burger. Of we geven een onderbouwing van het saldo.		

85297103 Egalisatiereserve reiniging	Stand 31-12-2020	€ 4.319.349
<p>Doelstelling: Deze reserve is bedoeld voor het egaliseren van baten of lasten op het product reiniging, om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.</p>		
<p>Soort reserve:</p>	<p>Egalisatiereserve</p>	
<p>Looptijd:</p>	<p>Geen einddatum</p>	
<p>Gewenste omvang:</p>	<p>Signaalbedrag € 2.500.000 (vastgesteld op 26 juni 2017)</p>	
<p>Resultaatafhankelijke mutaties</p>	<p>Ja</p>	
<p>Voeding: Aan de stand op 1 januari 2020 is een bedrag van € 216.487 conform begroting toegevoegd.</p>		
<p>Besteding: Conform de begroting onttrokken we een bedrag van € 328.000 aan de reserve. Daarnaast is het resultaat 2020 op het product reiniging met de reserve verrekend voor een bedrag van € 156.206.</p>		
<p>Opmerking: Als het saldo van de reserve het signaalbedrag bereikt, herzien we de tarieven. Zodat de gelden terugvloeien naar de burger. Of we geven een onderbouwing van het saldo.</p>		

4.3.8 Staat van voorzieningen

bedragen x € 1.000	Stand 31/12/19	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevallen bedragen	Stand 31/12/20
voorzieningen					
Voorz derden verkr midd met spec best					
8298113 Voorziening Herplantfonds bomen	0	14	0	0	14
8298201 Voorziening riolering derden	4.750	64	46	0	4.768
8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats	313	100	0	24	388
Voorz derden verkr midd met spec best	5.063	178	46	24	5.171
voorzieningen met verplichting					
8298001 Pensioenoverdrachten wethouders	1.903	191	0	0	2.095
8298002 Wachtgeld bestuurders	368	0	151	8	209
8298006 Frictiekosten organisatievernieuwingen	155	0	155	0	0
Voorziening negatieve grondexploitaties	1.797	0	0	1	1.796
voorzieningen met verplichting	4.224	192	306	9	4.100
voorzieningen ter egalisatie kosten					
8298106 Voorziening gemeentelijke accommodaties	2.885	687	1.109	0	2.463
8298108 Voorziening wegen	100	695	716	0	79
8298109 Voorziening civiele kunstwerken	400	163	81	0	482
8298110 Voorziening straatmeubilair	10	98	26	0	83
8298111 Voorziening water	600	110	38	0	672
8298112 Voorziening groen	20	260	222	0	58
voorzieningen ter egalisatie kosten	4.015	2.014	2.191	0	3.837
voorzieningen	13.301	2.383	2.544	33	13.107

We vormen voorzieningen voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijk in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's op bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan we de omvang redelijk kunnen inschatten;
- kosten die we in een volgend begrotingsjaar maken, mits die kosten mede hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening zorgt voor gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

We vormen geen voorzieningen voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De voorziening dubieuze debiteuren en de voorziening negatieve grondexploitaties staan conform het BBV aan de activazijde van de balans. Hiermee zijn deze voorzieningen een correctiepost voor de openstaande

vorderingen aan debiteuren en de voorraad werken bouwgrond in exploitatie. Indien echter door het treffen van de voorziening negatieve grondexploitatie een negatieve waarde op de voorraad grond voor dat complex ontstaat, dan wordt op voorschrift van de BBV, die negatieve waarde gepresenteerd onder de voorzieningen. In de jaarrekening 2020 is daarvoor een bedrag van € 1.797.000 in de beginbalans en de eindbalans opgenomen onder de voorzieningen met een verplichting voor de waarde van de grondexploitatie 'Bospoort Zuid'. Voor de toelichting op deze voorziening verwijzen wij naar onderdeel 4.3.1.3 Voorraden.

8298113 Voorziening herplantfonds bomen		Stand 31-12-2020	€ 13.991
Doelstelling: De voorziening herplantfonds bomen stelden we in om de herplant van de met vergunning te vellen bomen of andere houtopstanden te waarborgen door de reservering van de daarvoor ontvangen financiële compensatie.			
Soort voorziening:		Voorz. van derden verkregen gelden voor specifieke bestemmingen	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		N.v.t.	
Meerjarenplanning aanwezig		N.v.t.	
Voeding: 1. Door vergunninghouders ter uitvoering van een in de vergunning opgenomen voorschrift tot financiële compensatie van de met vergunning te vellen bomen of andere houtopstanden. 2. Door rechthebbenden en/of overtreders nadat een houtopstand waarop het verbod tot vellen van toepassing is, zonder vergunning gevelde, en in het kader van handhavingsmaatregelen geen herplantplicht op het perceel kan worden opgelegd ter uitvoering van en last onder bestuursdwang of last onder dwangsom. In 2020 is € 13.991 toegevoegd aan deze voorziening.			
Besteding: De aan bomen gelieerde gelden in het herplantfonds mogen worden gebruikt ten behoeve van de uitbreiding van het in gemeente aanwezige openbare groen, waaronder houtopstanden.			
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld bij raadsbesluit Z/20/ 108737/275279 van 16 november 2020			

8298201 Voorziening riolering derden		Stand 31-12-2020	€ 4.768.346
Doelstelling: Het doel van deze voorziening is de baten of lasten op het product riolering te egaliseren, om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend. De voorziening is bedoeld voor toekomstige vervangingsinvesteringen rioleringen, zoals het BBV voorschrijft.			
Soort voorziening:		Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		Signaalbedrag € 5.000.000	
Meerjarenplanning aanwezig		Ja	
Voeding: Conform de begroting voegden we € 64.251 toe aan de voorziening. Die toevoeging is ontstaan doordat de kapitaallasten in 2020 lager zijn uitgevallen.			
Besteding: Op basis van het resultaat op rioleringen is bij de jaarafsluiting € 45.932 aan de voorziening onttrokken.			
Opmerking: Als het saldo van de voorziening het signaalbedrag bereikt, geven we een onderbouwing van het saldo volgens het vGRP.			

8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats	Stand 31-12-2020	€ 388.239
Doelstelling: De voorziening afkoopsommen begraafplaats stelden we in voor de vooruitontvangen bedragen. De opbrengsten die betrekking hebben op toekomstige jaren vallen geleidelijk weer vrij voor de exploitatie.		
Soort voorziening:	Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming (ingesteld op 26 juni 2017)	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	N.v.t.	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: We voegden € 99.924 toe aan de voorziening. Het bedrag is gelijk aan de werkelijk ontvangen afkoopsommen voor onderhoud.		
Besteding: De jaarlijkse vrijval was in 2020 € 24.304.		
Opmerking: Geen		

8298001 Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	Stand 31-12-2020	€ 2.094.821
Doelstelling: Met ingang van 2017 omvat deze voorziening de contante waarde van de pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders die de pensioengerechtigde leeftijd op 1 januari 2017 nog niet hadden bereikt. In overeenstemming met de overgangsregeling van de commissie BBV hebben we voor gewezen wethouders die op 1 januari 2017 een pensioenuitkering ontvangen geen voorziening getroffen, maar is voor de jaarlijkse lasten in de meerjarenbegroting een budget beschikbaar.		
Soort voorziening:	Voorziening met een verplichting	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op de actuariel berekende contante waarde van de pensioenverplichting van binnen de doelstelling vallende wethouders.	
Meerjarenplanning aanwezig	Nee	
Voeding: In de begroting hebben we een jaarlijkse voeding van € 108.067 opgenomen. In 2020 voegden we een aanvullend bedrag van € 83.317 toe, omdat de rekenrente voor de bepaling van de pensioenverplichtingen daalde van 0,290% naar 0,082%.		
Besteding: N.v.t.		
Opmerking: Geen		

8298002 Voorziening wachtgelden bestuurders		Stand 31-12-2020	€ 208.714
Doelstelling: Op basis van een regeling daarvoor kunnen (voormalige) wethouders en burgemeesters na hun aftreden aanspraak maken op een wachtgeldregeling.			
Soort voorziening:		Voorziening met een verplichting	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		Afstemmen op aantal personen en de duur dat aanspraak op de regeling gemaakt kan worden. Hiertoe jaarlijks een actualisatie uitvoeren.	
Meerjarenplanning aanwezig		Nee	
Voeding: De berekende wachtgeldverplichtingen per 31-12-2020 bedragen € 209.714. Rekening houdend met de bestedingen in 2020 is een voeding in 2020 niet nodig. De geraamde toevoeging is niet verwerkt.			
Besteding: De werkelijke wachtgelden 2020 van voormalige bestuurders bedroegen € 150.976 ten laste van deze voorziening. Gelet op de stand van de voorziening is vervolgens nog € 8.217 vrijgevallen.			
Opmerking: geen			

8298206 Frictiekosten organisatievernieuwing		Stand 31-12-2020	€ 0
Doelstelling: Het doel van deze voorziening is het afdekken van de maximale verplichting.			
Soort voorziening:		Voorziening met een verplichting	
Looptijd:		Tot en met 2020	
Gewenste omvang:		Afstemmen op de maximale verplichting	
Meerjarenplanning aanwezig		Nee	
Voeding: N.v.t.			
Besteding: In 2020 zijn de laatste verplichtingen van € 155.353 voldaan en daarmee is het saldo voorziening volledig aangewend. De voorziening vervalt na 31-12-2020.			
Vrijval: N.v.t.			
Opmerking: Deze voorziening is door de raad ingesteld op 1 april 2019.			

8298106 Voorziening gemeentelijke accommodaties	Stand 31-12-2020	€ 2.463.228
Doelstelling: De voorziening gemeentelijke accommodaties stelden we in om werkzaamheden op basis van een actueel onderhoudsbeheerprogramma planmatig te kunnen uitvoeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 577.793 in de exploitatiebegroting. Aanvullend is een bedrag van € 104.747 toegevoegd in verband met de SPUK uitkering ter compensatie van de kostprijsverhogende btw die ten laste van de voorziening is gekomen.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning. In 2020 besteedden we een bedrag van € 1.103.953.		
Opmerking: Geen		

8298108 Voorziening wegen	Stand 31-12-2020	€ 79.099
Doelstelling: De voorziening wegen stelden we in om werkzaamheden op basis van een actueel onderhoudsbeheerprogramma planmatig te kunnen uitvoeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie bepalen we op basis van het meest actuele onderhoudsbeheerprogramma wegen. De dotatie stemmen we af op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal tien jaar. Voor 2020 is dat € 695.000. De noodzakelijke startomvang bepaalden we op € 100.000.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De bestedingen bedragen in 2020 is € 715.901 en vallen daarmee ca. € 14.000 hoger uit dan verwacht..		
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld in 2019.		

8298109 Voorziening civiele kunstwerken	Stand 31-12-2020	€ 481.938
Doelstelling: De voorziening civiele kunstwerken stelden we in om werkzaamheden op basis van een actueel onderhoudsbeheerprogramma planmatig te kunnen uitvoeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie bepalen we op basis van het meest actuele onderhoudsbeheerprogramma civiele kunstwerken. De dotatie stemmen we af op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal tien jaar. Voor 2020 is dat € 163.099. De noodzakelijke startomvang bepaalden we op € 400.000.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. Het geraamde onderhoud in 2020 is € 91.538. De werkelijke bestedingen bedragen € 81.161.		
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld in 2019.		

8298110 Voorziening straatmeubilair	Stand 31-12-2020	€ 82.865
Doelstelling: De voorziening straatmeubilair stelden we in om werkzaamheden op basis van een actueel onderhoudsbeheerprogramma planmatig te kunnen uitvoeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie bepalen we op basis van het meest actuele onderhoudsbeheerprogramma straatmeubilair. De dotatie stemmen we af op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal tien jaar. Voor 2020 is dat € 98.383. De noodzakelijke startomvang bepaalden we op € 10.000.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De werkelijke besteding in 2020 zijn € 25.518 en vallen veel lager uit dan het geraamde onderhoud van € 95.000.		
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld in 2019.		

8298111 Voorziening water	Stand 31-12-2020	€ 671.919
Doelstelling: De voorziening water stelden we in om werkzaamheden op basis van een actueel onderhoud beheerprogramma planmatig te kunnen uitvoeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie bepalen we op basis van het meest actuele onderhoudsbeheerprogramma water. De dotatie stemmen we af op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal tien jaar. Voor 2020 is dat € 110.000.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. Het geraamde onderhoud in 2020 is € 43.000 en de werkelijke bestedingen vallen met € 38.081 iets lager uit.		
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld in 2019.		

8298112 Voorziening groen	Stand 31-12-2020	€ 57.971
Doelstelling: De voorziening groen stelden we in om werkzaamheden op basis van een actueel onderhoudsbeheerprogramma planmatig te kunnen uitvoeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie bepalen we op basis van het meest actuele onderhoudsbeheerprogramma groen. De dotatie stemmen we af op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal tien jaar. Voor 2020 is dat € 260.000. De noodzakelijke startomvang bepaalden we op € 20.000.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. Het geraamde onderhoud in 2020 is € 262.300 waar de werkelijke bestedingen uitkomen op € 222.029.		
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld in 2019.		

De voorzieningen ter egalisatie van kosten kennen enige mate van schattingsonzekerheid. De uitvoering kan in de tijd en begrote prijzen afwijken, om dit te voorkomen toetst de gemeente jaarlijks de beheerplannen aan de werkelijke uitvoering.

De voorziening negatieve grondexploitatie is nader toegelicht onder [4.3.1.3 Voorraden](#).

4.4 Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

4.4.1 Financiële analyse per programma

In dit hoofdstuk wordt per programma aangegeven of er sprake is van begrotingsonrechtmatigheid. Ook wordt een analyse gegeven van de verschillen tussen de begroting en de jaarrekening. In de programma's zijn analyses opgenomen op het niveau van de subprogramma's. In het Besluit begroting en verantwoording is voorgeschreven dat de financiële analyse zowel in de programmaverantwoording als in de jaarrekening moet plaatsvinden. Hieronder treft u teksten aan op het niveau van de programma's.

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
1 Meedoen in Leiderdorp	Lasten	30.038	29.975	6.005	35.980	34.879	1.101
	Baten	-7.931	-7.499	-4.437	-11.935	-12.594	659
Saldo		22.107	22.476	1.569	24.044	22.285	1.760
2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Lasten	12.901	14.045	3.682	17.727	11.823	5.904
	Baten	-16.283	-14.335	-302	-14.637	-9.691	-4.946
Saldo		-3.382	-290	3.380	3.090	2.132	958
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Lasten	13.544	13.166	42	13.208	13.302	-95
	Baten	-222	-173	-79	-253	-358	105
Saldo		13.323	12.992	-37	12.955	12.945	10
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	367	501	-58	443	784	-342
	Baten	-43.459	-43.846	-956	-44.802	-45.443	641
Saldo		-43.092	-43.345	-1.014	-44.359	-44.659	300
Overhead, VPB en onvoorzien	Lasten	9.010	9.082	911	9.993	9.994	-1
	Baten	-388	-7	-220	-227	-285	58
Saldo		8.623	9.074	691	9.766	9.708	57
Totaal	Lasten	65.860	66.768	10.582	77.350	70.782	6.568
Totaal	Baten	-68.282	-65.860	-5.994	-71.854	-68.371	-3.483
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-2.422	908	4.588	5.496	2.411	3.085
RESERVES 1 Meedoen in Leiderdorp	Toevoeging	507	0	100	100	1.707	-1.607
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-1.049	-2.227	-2.227	0
Saldo		-984	-1.178	-949	-2.127	-519	-1.607
RESERVES 2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Toevoeging	6.405	3.149	-2.471	678	1.398	-719
	Onttrekking	-669	-9.523	-745	-10.268	-10.448	181
Saldo		5.735	-6.373	-3.216	-9.589	-9.051	-539

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
RESERVES 3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Toevoeging	0	31	-31	0	0	0
	Onttrekking	0	0	-114	-114	-114	0
Saldo		0	31	-145	-114	-114	0
RESERVES Algemene Dekkingsmiddelen	Toevoeging	1.127	9.068	544	9.612	9.931	-319
	Onttrekking	-4.208	-2.456	-521	-2.977	-2.879	-97
Saldo		-3.081	6.612	23	6.635	7.052	-417
RESERVES Overhead, VPB en onvoorzien	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	0	-53	-53	-53	0
Saldo		-123	0	-53	-53	-53	0
Totaal	Toevoeging	8.196	12.248	-1.858	10.390	13.036	-2.646
Totaal	Onttrekking	-6.647	-13.156	-2.482	-15.638	-15.721	84
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		1.548	-908	-4.340	-5.248	-2.685	-2.562
	Lasten/ Toev.	74.056	79.016	8.724	87.740	83.818	3.922
	Baten/ Ontr.	-74.929	-79.016	-8.476	-87.492	-84.092	-3.399
RESULTAAT		-874	0	248	248	-274	522

Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

1 Meedoen in Leiderdorp bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Rekening 2020	Vershil	Afwijking %
Lasten	35.980	34.879	1.101	3,06
Baten	-11.935	-12.594	659	-5,52
Saldo	24.044	22.285	1.760	7,32

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is niet overschreden. Er is voor dit programma dus géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

Op het onderdeel educatie bleef € 51.000 over. Dit kwam grotendeels door de hogere rijksbijdrage voor vroegschoolse educatie van € 54.000. De rijksbijdrage voor bestrijding van onderwijsachterstanden werd in ons voordeel bijgesteld. Daarnaast waren de kosten voor gebruik van onderwijsachterstandenvoorzieningen iets lager dan begroot. Op het onderdeel sport was het voordeel € 105.000. Hierin zitten een meevaller van € 75.000 op het onderdeel breedtesport en een hogere specifieke uitkering ter compensatie van de wijziging van het btw-regime voor de sport. Op kunst en

cultuur hadden we een meevaller van € 228.000. Dit kwam voor een groot deel door een extra coronasteunpakket van € 148.000. Daarnaast hadden we een overschot van vorig jaar van € 15.000 en € 61.000 op het subsidieprogramma. Op de kinderopvang en peuterspeelzalen hadden we een voordeel van € 118.000. We kregen € 52.000 extra rijksbijdrage (coronasteunpakket). Daarnaast verantwoordden we de inspectiekosten als kosten bedrijfsvoering in programma 3 (€ 42.000).

Binnen het sub-programma zelfredzame inwoners hadden we een voordeel van € 32.000 op de bijzondere bijstand. Dit kwam vooral door lagere uitvoeringskosten van de schuldhulpverlening. Op participatie en reïntegratie was de meevaller € 293.000. Oorzaken waren onder andere een hogere rijksbijdrage inburgering van € 54.000, lagere uitvoeringskosten van de DZB en minder trajectkosten voor re-integratie (JAS). Op de budgetten voor welzijn en algemene ondersteunende voorzieningen ontstond een voordeel van € 246.000. Het voordeel van € 104.000 op de algemene voorzieningen was een gevolg van minder uitgaven voor inhuur en advies. Op de jeugdgezondheidszorg en het CJG waren de voordelen respectievelijk € 25.000 en € 44.000.

In september 2020 constateerden we dat de Wmo-uitgaven voor huishoudelijke hulp, begeleiding en woningaanpassingen flink hoger uitkwamen dan geraamd. De bijstelling die we doorvoerden, bleek eind 2020 niet afdoende te zijn. Hierdoor was de totale uitgave voor de Wmo nog steeds ruim € 200.000 hoger dan begroot. Op de algemene bijstandsposten bleef € 656.000 over. Het verwachte aantal uitkeringen Participatiewet, IOAWZ en IOAZ viel lager uit. We constateerden dit ook al in de maandelijkse cijfers van de WW en de bijstand, die we sinds oktober 2020 aan de raad sturen. We kunnen het bedrag als volgt verklaren: € 5.920.480 – (€ 4.922.708 + € 310.261 + € 50.533) = € 636.978. Tot slot hadden we op het onderdeel jeugdzorg een bedrag over van € 297.000 op basis van de definitieve afrekening met de TWO Jeugdzorg Holland Rijnland.

CAK eigen bijdragen WMO

In deze jaarrekening verantwoordden we de van het CAK ontvangen eigen bijdragen van cliënten voor begeleiding, huishoudelijke hulp, hulp- en vervoersmiddelen (uit hoofde van de Wmo) voor een totaal bedrag van €263.000. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Op de budgetten voor bijstand is een voordeel van € 292.000 gerealiseerd. Naast het teruglopen van het aantal bijstandsuitkeringen zijn de terugvorderingen op onterechte uitkeringen hoger dan begroot.

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

2 Aantrekkelijk Leiderdorp bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Rekening 2020	Vershil	Afwijking %
Lasten	17.727	11.823	5.904	33,30
Baten	-14.637	-9.691	-4.946	33,79
Saldo	3.090	2.132	958	31,00

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is niet overschreden. Er is voor dit programma dus géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

Bestemmingsplannenbeleid: hier was sprake van een voordeel van € 150.000. Dit kwam vooral door onderbesteding in het budget voor overige kosten en inhuur en door vertraging in de uitvoering van de implementatie van de Omgevingswet. Daarnaast was er sprake van compensatie voor geleverde ambtelijke diensten.

Voor het beheer van de Leiderdorpsebrug en Rhijnvreugbrug door de provincie Zuid-Holland noteerden we een nadeel van ongeveer € 200.000. Dit nadeel ontstond door het juist toepassen van boekhoudkundige regels. Kosten moeten geboekt worden in het jaar waarop ze betrekking hebben. Dit was vroeger niet het geval, maar hebben we nu hersteld. Bij het invoeren van het beheerplan Civiele Kunstwerken is het budget voor inhuur van brugwachters Doesbrug ten onrechte vervallen. Daardoor ontstond een tekort van € 51.000. Wegen binnen de bebouwde kom: de belasting van € 68.000 van het Hoogheemraadschap op het areaal had geen budget en was daarmee vanzelf een overschrijding. Lagere advieskosten van € 61.000 en minder uitgevoerd dagelijks onderhoud van € 54.000 naast hogere kosten voor uitbestede werkzaamheden van € 40.000 zorgden samen voor een niet al te grote afwijking. Wel is de voorgenomen extra dotatie aan de voorziening wegen van € 97.000 op advies van de accountant teruggedraaid omdat deze mutatie niet voldeed aan de regelgeving volgens BBV. De onttrekking aan de algemene reserve die met deze mutatie samenhangt is eveneens teruggedraaid. Pompen en riolen: de lagere kosten voor uitgevoerde schoonmaakwerkzaamheden van € 150.000 compenseerden we met hogere kosten voor onderhoud van € 120.000 en advieskosten van € 52.000. Waterwerken: door onderbesteding op dagelijks onderhoud bleef ongeveer € 84.000 over. We schoven het budget bij de decemberwijziging door naar 2021. Groenonderhoud: door minder uitgevoerde werkzaamheden hadden we € 105.000 over. Milieustraat en milieucorners: door hogere kosten en lagere vergoedingen voor afvalverwerking in combinatie met een groter aanbod van afval, hadden we een financieel nadeel van € 290.000. We egaliseerden een groot deel van dit resultaat met de egaliseringsreserve reiniging. Het voordeel op de afvalstoffenheffing van € 101.000 egaliseerden we eveneens met de egaliseringsreserve reiniging. Duurzaamheid: door hoger uitvallende subsidies en lagere kosten dan verwacht hadden we een positief resultaat bij duurzaamheid van € 142.000. Dit overschot storten we in de reserve duurzaamheid.

Op het onderdeel verkiezingen hadden we een onderbesteding van € 76.077. Dit komt vooral door de ophoging van het budget voor de verkiezingen met een coronabedrag van € 27.745. We gaven dit niet uit in 2020 en schoven het door naar 2021. Ook op het reguliere budget hielden we geld over omdat we het bedrag pas nodig hebben in 2021. Ook dit schoven we grotendeels door naar het verkiezingsjaar 2021.

Op de grondexploitaties is er geen resultaat omdat we de gemaakte kosten en opbrengsten op de balans activeren onder voorraad grond. Wel is er sprake van tussentijdse winstneming voor twee exploitaties op basis van POC-methodiek; Amaliaplein € 125.000 en Driemaster € 125.000. Voor het overige bestaat het resultaat van € 59.000 met name uit een voordeel op advieskosten. Deze resultaten zijn toegevoegd aan de reserve voor bouw- en grondexploitaties.

Programma 3: Bestuur en organisatie Leiderdorp

3 Bestuur en organisatie Leiderdorp bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Rekening 2020	Vershil	Afwijking %
Lasten	13.208	13.302	-95	-0,72
Baten	-253	-358	105	-41,54
Saldo	12.955	12.945	10	0,08

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is overschreden. In de paragraaf Bedrijfsvoering beoordelen we de personele lasten en de inhuur in samenhang. Daaruit blijkt dat er tussen deze twee kostensoorten flinke verschuivingen waren, maar dat de lasten en baten onder aan de streep binnen de beschikbare budgetten bleven. In dit subprogramma zien we hetzelfde beeld. De resultaatteams laten afwijkingen ten opzichte van de begroting zien in positieve en negatieve zin. Organisatiebreed is het beeld sluitend. De bestedingen op dit programma zijn in overeenstemming het vastgestelde beleid en om die reden is er géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Rekening 2020	Vershil	Afwijking %
Lasten	443	784	-342	-77,16
Baten	-44.802	-45.443	641	-1,43
Saldo	-44.359	-44.659	300	-0,68

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is overschreden. Op dit onderdeel verwerkten we de verkoop van Doesmeer 70. Deze verkoop is onderdeel van dekkingsmaatregel 132 'verkoop accommodaties', waarvan de opbrengst in 2021 was voorzien. Omdat de feitelijke levering in 2020 plaatsvond, verwerkten we de financiële consequenties van deze transactie overeenkomstig het besluit over de verkoop in de jaarrekening 2020. In de lasten verwerkten we de afboeking van de boekwaarde van € 171.000. De overschrijding op de lasten werd verder veroorzaakt door de verhoging van de voorziening dubieuze debiteuren met € 93.000 en door de vervolgkosten van de overgang van de belastingtaak naar de BSGR van € 91.000. De overschrijding op de baten hangt uiteraard met de verkooptransactie samen en betreft de verantwoording van de opbrengst verkoop. De bestedingen op dit programma zijn dan ook in overeenstemming het vastgestelde beleid en om die reden is er géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

De opbrengst algemene uitkering viel € 167.334 voordelig uit. Het betreft met name de ontwikkelingen uit de decembercirculaire gemeentefonds zoals het derde 'coronasteunpakket' van € 71.931 voor 2020 en een voordeel van circa € 95.000 door bijstellingen van de algemene uitkering 2018 en 2019.

Overhead, VPB en onvoorzien

Overhead, VPB en onvoorzien bedragen x € 1.000,-	Begroting 2020	Rekening 2020	Verschil	Afwijking %
Lasten	9.993	9.994	-1	-0,01
Baten	-227	-285	58	-25,63
Saldo	9.766	9.708	57	0,59

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De lasten op dit onderdeel zijn nagenoeg gelijk aan de begroting na wijziging. Er is voor dit programma dus géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

Op vennootschapsbelasting hadden we een voordeel door het besluit van de Belastingdienst om de reclameactiviteit niet langer te belasten. De definitieve aanslag 2016 en de voorlopige aanslagen over 2017 tot en met 2020 boekten we terug. Ten opzichte van de begroting ontstond daardoor een voordeel van € 58.000.

4.4.2 Toelichting financiële afwijkingen reserves

Het resultaat 2020 bedraagt € 274.074. Dit resultaat wordt mede bepaald door de resultaatafhankelijke, dus niet vooraf geraamde, verrekeningen met de reserves. In dit onderdeel lichten we de resultaatafhankelijke verrekeningen met de reserves toe.

bedragen x € 1.000,-	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020	Verschil 2020
Lasten	65.860	77.102	70.782	6.319
Baten	-68.282	-71.854	-68.371	-3.483
Totaal van saldo van baten en lasten	-2.422	5.248	2.411	2.836
Mutaties in reserves:				
- toevoegingen	8.196	10.390	13.036	-2.646
- onttrekkingen	-6.647	-15.638	-15.721	84
Resultaat	-874	0	-274	274

Om een reserve te kunnen gebruiken is een raadsbesluit nodig. In dit besluit staat de reden van gebruik. Die moet uiteraard corresponderen met het doel van de reserve. In de rekening zijn toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt voor het bedrag dat de raad via de begroting (swijzigingen) goedkeurde. Daarnaast besloot de raad welke specifiek benoemde resultaten we in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen brengen om de lasten en/of tarieven te egaliseren. In de begroting is dat besluit per reserve tot uitdrukking gebracht.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil 2020
Reserve sociaal domein progr. 1	Toevoeging	507	0	100	100	1.707	-1.607
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-1.049	-2.227	-2.227	0
Saldo		-984	-1.178	-949	-2.127	-519	-1.607
Totaal	Toevoeging	507	0	100	100	1.707	-1.607
	Onttrekking	-1.491	-1.178	-1.049	-2.227	-2.227	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1		-984	-1.178	-949	-2.127	-519	-1.607

Toelichting afwijkingen mutaties in reserves programma 1:

Reserve sociaal domein

We voegden € 1.607.090 extra toe aan de reserve sociaal domein, voor de egalisatie van alle daarvoor aangewezen budgetten in het sociaal domein. Het ging om het saldo van de tekorten op de Wmo voor huishoudelijke hulp en begeleiding en de overschotten op participatie en bijstandsbudgetten.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
Bouw- en grondexploitaties	Toevoeging	2.035	2.968	-2.691	277	611	-334
	Onttrekking	-238	-9.154	-96	-9.250	-9.275	25
Saldo		1.797	-6.186	-2.787	-8.973	-8.664	-309
Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Toevoeging	64	0	0	0	70	-70
	Onttrekking	-20	-3	-150	-153	-153	0
Saldo		44	-3	-150	-153	-83	-70
Egalisatiereserve reiniging	Toevoeging	275	181	35	216	216	0
	Onttrekking	-35	-208	-120	-328	-484	156
Saldo		240	-27	-85	-112	-268	156
Implementatiekosten omgevingswet	Toevoeging	227	0	0	0	95	-95
	Onttrekking	-155	0	-154	-154	-154	0
Saldo		72	0	-154	-154	-59	-95
Bestemmingsreserve Integraal Beheer	Toevoeging	3.566	0	185	185	263	-78
	Onttrekking	-221	-157	-175	-332	-332	0
Saldo		3.345	-157	10	-147	-69	-78
Reserve Duurzaamheid	Toevoeging	237	0	0	0	142	-142
	Onttrekking	0	0	-50	-50	-50	0
Saldo		237	0	-50	-50	92	-142
Totaal	Toevoeging	6.405	3.149	-2.471	678	1.398	-719
	Onttrekking	-669	-9.523	-745	-10.268	-10.448	181
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2		5.735	-6.373	-3.216	-9.589	-9.051	-539

Toelichting afwijkingen mutaties in reserves programma 2:

Reserve bouw- en grondexploitaties

In de reserve bouw- en grondexploitaties stortten we € 309.000 meer dan geraamd. Die storting bestaat uit een bedrag aan (tussentijdse) winstneming van € 250.000. Verder voegden we op het voordelige saldo op overige grondexploitatie € 59.000 toe aan de reserve.

Egalisatiereserve omgevingsvergunning

Op grond van de tussentijdse verwachtingen m.b.t. de opbrengsten leges vergunningen is een onttrekking van € 150.000 geraamd. Bij het sluiten van de jaarrekening bleken de opbrengsten t.o.v. de bijgestelde raming toch weer mee te vallen en bleven de lasten achter bij de raming. Het voordelige saldo op omgevingsvergunningen van € 70.000 voegden we toe aan de egalisatiereserve omgevingsvergunning.

Egalisatiereserve reiniging

Het tekort op het taakveld afval van € 156.000 onttrokken we aan de egalisatiereserve reiniging.

Reserve implementatiekosten Omgevingswet

Het niet gebruikte budget van € 95.000 voor de implementatie van de Omgevingswet stortten we weer terug in de reserve.

Bestemmingsreserve integraal beheer

Aan de bestemmingsreserve integraal beheer voegden we € 78.000 meer toe dan geraamd. Dat bedrag bestaat uit het voordelige resultaat op onderhoudsbudgetten in de openbare ruimte.

Reserve duurzaamheid

De toevoeging aan de reserve duurzaamheid betreft de niet gebruikte budgetten voor duurzaamheid van € 142.000. Zo blijven de middelen beschikbaar voor de uitvoering van de duurzaamheidsagenda.

VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
Algemene reserve	Toevoeging	124	7.000	552	7.552	7.552	0
	Onttrekking	-697	-297	-612	-909	-812	-97
Saldo		-573	6.703	-60	6.643	6.740	-97
Egalisatie exploitatielasten AD	Toevoeging	168	68	0	68	387	-319
	Onttrekking	-1.126	-1.094	0	-1.094	-1.094	0
Saldo		-958	-1.026	0	-1.026	-707	-319
Behoedzaamheidsres.Uitk.Gemeentefonds	Toevoeging	835	2.000	-8	1.992	1.992	0
	Onttrekking	-2.385	-1.065	91	-974	-974	0
Saldo		-1.549	935	83	1.019	1.019	0
Totaal	Toevoeging	1.127	9.068	544	9.612	9.931	-319
	Onttrekking	-4.208	-2.456	-521	-2.977	-2.879	-97
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING		-3.081	6.612	23	6.635	7.052	-417

Toelichting afwijkingen mutaties in reserves algemene dekkingsmiddelen:

Algemene reserve

Naar aanleiding van de controle is op advies van de accountant de extra dotatie aan de voorziening wegen en dus ook de daarmee samenhangende onttrekking aan de algemene reserve van € 97.292 terug gedraaid.

Egalisatie exploitatielasten AD

De toevoeging aan de reserve egalisatie exploitatielasten was in 2020 € 319.422 hoger dan geraamd. Het betreft hier de storting in de reserve van de boekwinst op Doesmeer 70. Die verkoop was voorzien in 2021 en de storting van de

boekwinst raamden we in de begroting 2021. Aangezien de levering al in 2020 plaatsvond, voegden we deze opbrengst overeenkomstig het besluit van de raad in 2020 toe aan de reserve..

VERREKENING RESERVES OVERHEAD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2019	Begroting 2020	Wijziging Begroting	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Vershil 2020
Informatiebeleidsplan	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	0	-53	-53	-53	0
Saldo		-123	0	-53	-53	-53	0
Totaal	Toevoeging	156	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-279	0	-53	-53	-53	0
VERREKENING RESERVES OVERHEAD		-123	0	-53	-53	-53	0

Toelichting afwijkingen mutaties in reserves Overhead:

N.v.t.

4.4.3 Gerealiseerde dekkingsmiddelen

Hieronder treft u het overzicht aan van algemene dekkingsmiddelen zoals het Besluit Begroting en Verantwoording voorschrijft.

Beleidssterrein bedragen x € 1.000,-	Rekening 2019	Lasten 2020	Baten 2020	Saldo 2020	Begroting 2020	Vershil 2020
A Lokale heffingen	-7.845	484	-8.093	-7.608	-7.700	-92
B Algemene uitkering	-33.885	0	-36.120	-36.120	-35.952	167
C Dividend	-1.016	20	-710	-690	-700	-10
D Saldo financiering	-50	15	-1	14	25	10
E Overige algemene dekkingsmiddelen	-297	266	-520	-255	-31	224
Totaal	-43.092	784	-45.443	-44.659	-44.359	300

De verschillenanalyse baseren we op afwijkingen > € 50.000.

A. Lokale heffingen

De baten en lasten van de lokale heffingen in 2020 sluiten aan bij de ramingen. Op dit onderdeel hebben we geen grote afwijkingen te melden.

B. Algemene Uitkering

De opbrengst algemene uitkering viel € 167.334 voordelig uit. Het betreft met name de ontwikkelingen uit de decembercirculaire gemeentefonds. Zo voegden we het derde 'coronasteunpakket' van € 71.931 voor 2020 in december toe aan de algemene uitkering. Verder zien we in de decembercirculaire in 2020 een voordeel van circa € 95.000. Dat voordeel werd onder andere veroorzaakt door bijstellingen van de algemene uitkering 2018 en 2019.

C. Dividend

De opbrengst dividend komt overeen met de begroting na wijziging.

D. Saldo financieringsfunctie

Het financieringsresultaat komt overeen met de begroting na wijziging.

E. Overige algemene dekkingsmiddelen

Op dit onderdeel verwerkten we de verkoop van Doesmeer 70 met een netto resultaat van € 319.000 voordelig. De overschrijding op de lasten werd verder veroorzaakt door de verhoging van de voorziening dubieuze debiteuren met € 93.000.

4.4.4 Incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten is een verplicht overzicht uit het BBV. Voor een juist beeld van het structureel evenwicht van de jaarrekening is het onmisbaar.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als structurele baten de structurele lasten dekken. De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

- Totaal van de lasten en baten van de programma's en algemene dekkingsmiddelen
- AF: de incidentele lasten en baten
- Blijft over het totaal van de structurele lasten en baten
- BIJ: de structurele verrekeningen met de reserves
- Geeft het totaal structureel jaarrekeningsaldo

bedragen x € 1.000 Programma	Lasten/ baten	I/S	2020
TOTAAL EXPLOITATIE PROGRAMMA'S	Lasten	Totaal	70.782
TOTAAL EXPLOITATIE PROGRAMMA'S	Baten	Totaal	-68.371
SALDO LASTEN EN BATEN PER PROGRAMMA			2.411
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Lasten	I	2.401
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Baten	I	-1.650
SALDO MEEDOEN IN LEIDERDORP			751
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Lasten	I	3.154
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Baten	I	-2.613
SALDO AANTREKKELIJK LEIDERDORP			541
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Lasten	I	488
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Baten	I	-202
SALDO BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP			286
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Lasten	I	582
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Baten	I	-570
SALDO ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN			13
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Lasten	I	437
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Baten	I	-270
SALDO OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN			168
Totaal structurele lasten			63.719
Totaal structurele baten			-63.067
SALDO STRUCTUREEL LASTEN EN BATEN			652

bedragen x € 1.000 Programma	Lasten/ baten	I/S	2020
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Toevoegingen	S	0
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Onttrekkingen	S	0
SALDO MEEDOEN IN LEIDERDORP			0
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Toevoegingen	S	0
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Onttrekkingen	S	-405
SALDO AANTREKKELIJK LEIDERDORP			-405
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Toevoegingen	S	0
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Onttrekkingen	S	0
SALDO BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP			0
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Toevoegingen	S	68
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Onttrekkingen	S	-1.094
SALDO ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN			-1.026
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Toevoegingen	S	0
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Onttrekkingen	S	0
SALDO OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN			0
Totaal structurele toevoegingen			68
Totaal structurele onttrekkingen			-1.499
STRUCTUREEL JAARREKENING	Lasten		63.787
STRUCTUREEL JAARREKENING	Baten		-64.566
STRUCTUREEL SALDO VAN DE JAARREKENING			-779
STRUCTUREEL EVENWICHT			JA

Toelichting incidentele posten > € 100.000 per programma

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

- Voor kunst en cultuur is in 2020 vanwege corona een extra bedrag uitgekeerd van € 150.000. Dit was niet begroot en is ook nog niet gebruikt.
- Voor het project 'doorontwikkeling jeugd' hebben we in 2020 totaal aan kosten geboekt € 375.000 waarvan we € 335.000 hebben doorbelast aan de andere 3 deelnemers (Leiden, Oegstgeest en Zoeterwoude) en hebben we binnen Leiderdorp per saldo hiervoor dus € 40.000 aan kosten gemaakt.
- De voorziening dubieuze debiteuren bijstand is met € 143.000 versterkt.
- Zowel in de lasten als de baten zien we hier voor ca. € 700.000 de opbrengst verkoop alsmede de afboeking van de boekwaarde van de transactie Karolusgulden.

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

- Bij de Rhijnvreugdbrug is er een incidenteel nadeel van € 210.000 mede door het boekhoudkundig juist verwerken van de gemaakte kosten.
- Reiniging/milieustraat: Door incidentele kosten voor advisering en onderzoek samen met een veel hoger aanbod van afval is er een nadeel van € 222.000.
- Voor de grondexploitaties zijn de baten en lasten per definitie incidenteel. Waarbij sprake is van € 2.371.000 aan baten en € 2.098.000 aan lasten.

Programma 3 Bestuur en organisatie

- De extra toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen van € 91.000 als gevolg van de verlaagde rekenrente.
- Aan inhuur voor diverse incidentel projecten is ca. € 172.000 uitgegeven.

Algemene dekkingsmiddelen

- De lasten vallen incidenteel met ca € 284.000 hoger uit in verband met de overgang van de belastingtaken naar de BSGR. Verder is de voorziening dubieuze debiteuren met € 93.000 verhoogd. De lasten worden verder éénmalig verhoogd met € 171.000 in verband met de afboeking van de boekwaarde van een verkocht object.
- De incidentele baat betreft voor ca. € 500.000 de opbrengst verkoop van een accommodatie.

Overhead, vpb en onvoorzien

- De kosten van incidentele inhuur bedragen € 177.000 waarin begrepen de vervanging van de controller. Verder zien we op ICT gebied een extra last voor projecten van € 70.000 en een bijdrage voor de afboeking van investeringen uit het verleden die in 2020 zijn overgedragen aan Servicepunt71 voor € 152.000.
- Tegenover deze lasten staat ook de opbrengst van de overgedrage activa aan Servicepunt71 voor een bedrag van € 220.000

Toelichting structurele toevoegingen en onttrekkingen >€ 100.000 per programma

Verekeningen met de reserves zijn doorgaans incidenteel. Uitzondering hierop zijn de reserve egalisatie exploitatieslasten en de reserve IBOR. Die merken we als structureel aan omdat het reserves zijn ter dekking van kapitaallasten. Verder zijn twee reserves waarvan de jaarlijkse onttrekking ook bij de begroting als structureel is aangemerkt, hier eveneens als structureel meegenomen.

Conclusie

Voor het financieel toezicht moeten begroting en jaarrekening materieel in evenwicht zijn. Materieel evenwicht betekent dat we geen incidentele baten inzetten voor structurele lasten. Zoals uit het overzicht hierboven blijkt, is onze jaarrekening materieel in evenwicht.

4.4.5 EMU saldo

In het bestuurlijk overleg tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken, VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en IPO (Interprovinciaal Overleg) is afgesproken dat het Rijk en de lokale overheden gezamenlijk werken aan het beheersen van het EMU-tekort. Dit EMU-tekort is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Kernpunt hierbij is dat men de ontwikkeling van het EMU-saldo nauwlettend volgt. Er is afgesproken dat in de jaarrekening een berekening wordt opgenomen van het EMU-saldo.

De EMU-tekortnorm decentrale overheden voor 2020 bedraagt 0,3% van het bruto binnenlands product. Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Daarom worden er ook geen referentiewaarden per gemeenten bekend gemaakt.

	Omschrijving	2020
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.706
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	4.553
3.	Mutatie voorzieningen	-194
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	135
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0
	Berekend EMU-saldo	-2.176

4.4.6 Aanwending onvoorzien

Artikel 28 van het BBV schrijft voor dat we een overzicht moeten geven van het bedrag onvoorzien. In de programmabegroting van 2020 namen we voor onvoorzien een bedrag op van € 59.075.

In de 1e Bestuursrapportage 2020 is deze post voor een bedrag van 26.650 ingezet ter dekking van de extra onderzoekskosten van Berenschot. In de laatste begrotingswijziging 2020 is het restant van de post onvoorzien afgevoerd.

4.4.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector (=WNT)

Openbaarmakingsverplichting Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze sectoren zijn op basis van de WNT verplicht om bezoldigingsgegevens van topfunctionarissen openbaar te maken. Topfunctionarissen zijn diegenen die behoren tot het hoogste uitvoerende of toezichthoudende orgaan, of de laag daaronder, en in die rol verantwoordelijk zijn voor de gehele instelling of rechtspersoon. Bij gemeenten zijn in ieder geval de gemeentesecretaris en de griffier topfunctionarissen.

Daarnaast moeten bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoedingen van andere medewerkers met een dienstbetrekking worden vermeld, zodra de bezoldiging in totaal hoger is dan het bezoldigingsmaximum. Dit geldt ook voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. In dat geval wordt wel rekening gehouden met het aantal kalenderdagen en in welke deeltijdfactor de functionaris werkt.

De binnen gemeente Leiderdorp geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2020).

Deze verantwoording 2020 is opgesteld op basis van de voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen geldende algemene WNT-maximum van € 201.000.

Er zijn er geen bezoldigingen betaald die boven dit wettelijke maximum uitkomen.

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

Bezoldiging topfunctionarissen jaar 2020		
Naam	H. Romeijn	B.A.M. Rijsbergen
Functie	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1-1/31-12	1-1/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	108.499	82.834
Beloningen betaalbaar op termijn	19.592	14.134
Subtotaal	128.091	96.968
Individueel WNT-maximum	201.000	201.000
Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging	128.091	96.968
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2019		
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1-1/31-12	1-1/31-12
Deeltijdfactor (in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging		
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	105.598	77.751
Beloningen betaalbaar op termijn	18.467	13.215
Subtotaal	124.065	90.966
Individueel WNT-maximum	194.000	194.000
Totaal bezoldiging 2019	124.065	90.966

4.5 Single Information Single Audit (SISA)

Ook in de jaarrekening 2019 is de verantwoording via Single Information Single Audit (Sisa) opgenomen. De opmaak van de staat is door het ministerie voorgeschreven.

Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrakking sisa - d.d. 5 februari 2021									
FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdiens/Toeslagen)	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B1/01	Aard controle R Indicator: B1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/03	Aard controle R Indicator: B1/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/05	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/06	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04			
			€ 180.036	€ 97.056	€ 14.230	€ 5.960			
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Aard controle R Indicator: D8/08
				Bedrag			Bedrag		
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen		
		Provinciale beschikking en/of voorordening				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen		
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/01	Aard controle R Indicator: E27B/02	Aard controle R Indicator: E27B/03	Aard controle R Indicator: E27B/04	Aard controle R Indicator: E27B/05		
			1 DOS-2007-0017612	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10		
			1 DOS-2007-0017612	€ 0	€ 0	Project is afgerond	Ja		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2020	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.1 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06	
			€ 4.719.780	€ 129.997	€ 310.261	€ 0	€ 50.882	€ 349	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW)		
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/12	
			€ 202.929	€ 194.327	€ 0	€ 229.642	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Rijk)	Baten vanwege voor 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004							
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.							
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
			€ 0	€ 0	€ 6.380	€ 0	€ 0	€ 3.915	
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
			Ja						
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3/07						

Definitief SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021									
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) - gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.763.782	€ 193.607	€ 44.447	€ 0	€ 34	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 477.716	€ 45.771	€ 9.492	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 322.999	€ 31.462	€ 1.514	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. vastgestelde voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle R Indicator: G4/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	414	41	€ 67.578	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	104	13		Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	87	6		Ja		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	Aard controle R Indicator: G4/16		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)						
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld					
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02					
			€ 426.453	€ 187.712					
			Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08	
			1 1.1	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 1.2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 1.3	€ 89.201	€ 89.201	€ 0	€ 0		
			4 2.1	€ 15.547	€ 0	€ 15.547	€ 0		
			5 2.2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 2.3	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			7 3.1	€ 22.264	€ 0	€ 0	€ 22.264		
			8 3.2	€ 94.482	€ 0	€ 0	€ 94.482		
			9 1.1 LED-verlichting	€ 17.247	€ 17.247	€ 0	€ 0	Niet aangevraagd, maar wel gerealiseerd	
			Kopie projectnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)				
Aard controle n.v.t. Indicator: H4/09	Aard controle R Indicator: H4/10	Aard controle R Indicator: H4/11							
1 1.1		0%							
2 1.2		0%							
3 1.3	€ 89.201	21%							
4 2.1	€ 15.547	4%							
5 2.2		0%							
6 2.3		0%							
7 3.1	€ 22.264	5%							
8 3.2	€ 94.482	22%							
9 1.1 LED-verlichting	€ 17.247	4%							
VWS	H8	Regeling Sportakkoord	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulative besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulative besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd			
			Aard controle R Indicator: H8/01	Aard controle R Indicator: H8/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05		
€ 15.000	€ 20.000	€ 15.000	€ 20.000	Nee					

4.6 Overzicht per taakveld

Om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen, wordt een uniforme indeling in taakvelden voorgeschreven, waaraan de bijbehorende baten en lasten worden toegerekend.

Verdelingsprincipe: Leiderdorp kent in de begroting en de realisatie een onderverdeling naar door de Raad vastgestelde programma's met onderliggende subprogramma's en een onderverdeling naar activiteiten. Deze gelaagdheid is in de begrotingsadministratie eveneens vastgelegd. In die administratie zijn op een gedetailleerder niveau ook alle begrotingsposten opgenomen:

- Elke begrotingspost is gekoppeld aan één bepaalde productgroep en elke productgroep is gekoppeld aan één bepaald programma.
- Elke begrotingspost is gekoppeld aan één van de voorgeschreven taakvelden zoals die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld.
- Overhead wordt gepresenteerd op taakveld 0.4. Dit taakveld wordt niet verdeeld over de programma's, maar behoort bij het overzicht overhead.

Taakveldenoverzicht			Baten	Lasten
Bestuur en ondersteuning	0.1	Bestuur	-95.059	2.570.984
	0.10	Mutaties reserves	-15.721.391	13.036.127
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		274.074
	0.2	Burgerzaken	-322.122	707.540
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-246.850	222.405
	0.4	Overhead	-305.040	10.121.352
	0.5	Treasury	-627.278	25.435
	0.61	OZB woningen	-5.254.821	325.533
	0.62	OZB niet-woningen	-2.197.949	115.993
	0.64	Belastingen overig	-709.288	265.553
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-36.119.804	0
	0.8	Overige baten en lasten	-520.407	265.778
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)		-43.888
	Totaal			-62.120.010
Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-154.266	1.846.426
	1.2	Openbare orde en veiligheid	-29.997	464.904
	Totaal			-184.263
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	-51.056	3.733.707
	2.2	Parkeren	-19.726	145.505
	2.5	Openbaar vervoer		3.136

Taakveldenoverzicht		Baten	Lasten	
	Totaal	-70.782	3.882.348	
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	-330	45.811
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.257.745	957.118
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-4.005	125.078
	3.4	Economische promotie	-15.016	566
	Totaal		-1.277.096	1.128.573
Onderwijs	4.1	Openbaar basisonderwijs	-97	13.474
	4.2	Onderwijshuisvesting	-474.272	2.262.108
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-288.280	791.918
	Totaal		-762.649	3.067.499
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	-35.387	158.561
	5.2	Sportaccommodaties	-586.848	1.966.254
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-32.317	195.288
	5.5	Cultureel erfgoed	-14.243	61.628
	5.6	Media	-69.300	603.306
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-77.084	3.558.847
	Totaal		-815.181	6.543.884
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-219.402	929.544
	6.2	Wijkteams	-289.217	666.445
	6.3	Inkomensregelingen	-9.513.157	11.304.812
	6.4	Begeleide participatie		359.572
	6.5	Arbeidsparticipatie	-1.620	686.433
	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-9.540	1.097.537
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-270.542	7.341.011
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-10.674	5.861.178
	6.81	Ge-escaleerde zorg 18+	-465	121.414
	6.82	Ge-escaleerde zorg 18-	-319	44.463
	Totaal		-10.314.936	28.412.409
Volksgezondheid en milieu	7.1	Volksgezondheid	-775.250	2.288.036
	7.2	Riolering	-1.911.869	1.276.370
	7.3	Afval	-4.021.231	3.699.025

Taakveldenoverzicht			Baten	Lasten
	7.4	Milieubeheer	-105.506	919.256
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-372.499	392.523
	Totaal		-7.186.354	8.575.211
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening	-32.703	390.569
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.117.985	1.196.071
	8.3	Wonen en bouwen	-210.535	697.713
	Totaal		-1.361.223	2.284.354
Totaal			-84.092.494	84.092.494

4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Geen bijzonderheden

5. OVERIGE

5.1 In control statement

Leiderdorp streeft ernaar in control te zijn. Dit is het zodanig sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen dat de doelstellingen worden gerealiseerd. Er is zicht en grip op de risico's en de processen worden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend uitgevoerd, inclusief een getrouwe verantwoording.

Opzet en uitvoering

Het college heeft het Algemeen controle- en onderzoeksplan Leiderdorp voor 2020 vastgesteld en ter informatie voorgelegd aan de gemeenteraad. In het Algemeen controle- en onderzoeksplan ligt de opzet van de interne organisatie en beheersing op hoofdlijnen vast, waarbij de opzet bepaalt in hoeverre Leiderdorp in control kan zijn. Of dit daadwerkelijk ook zo is, wordt jaarlijks getoetst en vastgesteld. Dit gebeurt door het uitvoeren van verbijzonderde interne controles en overige onderzoeken en het op basis van de aanbevelingen uit deze onderzoeken continu doorvoeren van verbeteringen in de processen.

Over 2020 zijn binnen Leiderdorp verbijzonderde interne controles uitgevoerd op de volgende processen: grondexploitaties, verhuuropbrengsten, verstrekte subsidies en de wet maatschappelijke ondersteuning, aanbestedingsrechtmatigheid en verwerking van de inkoopfacturen.

Op de processen die Servicepunt71 uitvoert voor Leiderdorp zijn binnen Servicepunt71 verbijzonderde interne controles uitgevoerd. Het gaat om de volgende processen: Rekeningschema en bevoegdheden Decade, crediteurenbeheer, betalingsverkeer, purchase2pay en personele lasten. Over de effectiviteit van de beheersmaatregelen in deze processen heeft Leiderdorp een assurancerapport ontvangen, opgesteld door de externe accountant van Servicepunt71. Daarbij heeft de accountant van Servicepunt71 ook een controle uitgevoerd op de algemene IT-beheersmaatregelen voor een aantal voor de jaarrekeningcontrole van belang zijnde applicaties.

De verbijzonderde interne controles op de sociale voorzieningen werk en inkomen heeft plaatsgevonden binnen de gemeenschappelijke regeling en de dienstverleningsovereenkomst die de gemeente Leiderdorp heeft gesloten met de gemeente Leiden. Leiderdorp ontvangt jaarlijks een door de accountant van de gemeente Leiden gecertificeerde SiSa-bijlage voor dit onderdeel.

Sinds 2020 zijn de uitvoeringstaken voor de heffingen en belastingen uitbesteed aan de BSGR. Vanuit de BSGR hebben wij een assurance rapport bij het ISAE3402 model ontvangen. In dit model zijn alle beheersmaatregelen beschreven die bijdragen aan een getrouwe en rechtmatige verantwoording van de baten uit belastingen en heffingen.

De inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp voor de gemeente Leiderdorp, en andere regiogemeenten, is uitgevoerd door de Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp Holland Rijnland. Over de jeugdhulpbestedingen, inclusief het aandeel van iedere gemeente daarin, is door Holland Rijnland verantwoording afgelegd voorzien van een goedkeurende controleverklaring van de accountant van Holland Rijnland.

Conclusie

De processen worden in het algemeen rechtmatig uitgevoerd, inclusief een getrouwe verantwoording. Wij hebben de volgende fouten en onzekerheden geconstateerd:

Omschrijving fout/onzekeerheid	Fouten	Onzekeerheden
Projectiebrief SVB	17.697	
Begrotingsonrechtmatigheid kredietoverschrijding	13.000	
Aanbestedingsonrechtmatigheden	8.371	
Geen gecontroleerde productieverantwoording Wmo		7.438
Gerapporteerde onzekeerheid Jeugdhulp		97.954
Onzekeerheden prestatielevering PGB		741.000
Totaal	39.068	846.392

Op basis van de uitgevoerd interne en externe controles stellen we vast dat Leiderdorp in control is.

Toelichting

Grondexploitatie, Verhuuropbrengsten en Verstrekte subsidies

Deze processen zijn over 2020 gegevensgericht in de verbijzonderde interne controle gecontroleerd. In geen van deze controles zijn materiële fouten geconstateerd in de juistheid en volledigheid van de verantwoording en/of de financiële rechtmatigheid.

- De verhuuradministratie vindt plaats in een spreadsheet evenals de periodieke facturatie. Bij invoering van het nieuwe financiële systeem bij SP71 moeten nagegaan worden of dit vervangen kan worden door een workflow.
- Bij de verstrekte subsidies is ter verbetering van de geïdentificeerde controls geadviseerd om de uitgevoerde controles binnen de lijn zichtbaar vast te leggen, zodat hieruit duidelijk blijkt welke controles worden uitgevoerd en door wie. Op deze wijze is achteraf het proces reproduceerbaar en kan hier ook op gesteund worden.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo en Jeugdhulp PGB)

Voor de controle op de uitvoering van de Wmo kan, net als bij belastingen en heffingen, deels gesteund worden op de interne beheersmaatregelen in de processen. Voor het overige zijn gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Inklusio en het JGT hebben onder regie van de concerncontroller de controle op de levering van de PGB zorg uitgevoerd o.b.v. de Bado notitie rechtmatigheid PGB. Het ontwikkelde format is tevens geïmplementeerd in het primair herindicatie proces waar meteen de zorglevering van afgelopen periode wordt gecontroleerd in samenhang met de besteding van het betreffende budget.

Prestatielevering door zorgaanbieders (Wmo en Jeugdhulp)

De aanlevering van de productieverantwoordingen en controleverklaringen door de zorgaanbieders Wmo en jeugdhulp en de eigen verwerking en controle daarvan, is begin juni 2021 afgerond. Nagenoeg alle aanbieders hebben conform de deadlines hun verantwoording ingediend, waardoor de afronding voorspoediger is verlopen.

Voor Leiderdorp zijn binnen de Wmo twee zorgaanbieders zonder gecontroleerde productie-verantwoording, dit betekent een onzekeerheid van € 7.438.

Bij de Jeugdhulp is door de accountant van de TWO een onzekerheid gerapporteerd van € 1,65 miljoen. Naar rato van de productie voor Leiderdorp betreft dit een onzekerheid van € 97.954 die toe te rekenen is aan onze afname

SVB, persoonsgebonden budgetten (Wmo en Jeugdhulp)

Voor de persoonsgebonden budgetten (pgb's) Wmo en jeugdhulp is op 12 april 2021 van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) de verantwoording 2020 ontvangen. De SVB beoordeelt circa 2,4% van de bestedingen ten laste van de pgb-budgetten als onrechtmatig. Dit betekent voor Jeugd PGB een meest waarschijnlijke fout van € 10.526 en voor Wmo PGB € 7.171.

Daarnaast zijn in 2020 door de gemeente geen aanvullende werkzaamheden verricht om de prestatielevering rondom de PGB (Wmo en Jeugd) vast te stellen. Dit is te wijten aan de corona situatie, waardoor verminderd huisbezoeken hebben plaatsgevonden en gespreksverslagen summierder zijn geworden. Om dit in begin 2021 te corrigeren is niet gelukt vanwege de werkdruk en de overgang van het JGT naar de nieuwe toegang per halverwege 2021. Hierdoor is voor een bedrag aan € 741.000 aan PGB onzeker gerekend.

CAK, opbrengst eigen bijdragen Wmo

Het berekenen, opleggen, innen en aan de gemeente afdragen van de eigen bijdragen voor de Wmo vindt plaats door het Centraal Administratiekantoor (CAK). Voor de berekening van de eigen bijdrage op huishoudelijke ondersteuning en begeleiding leveren de zorgaanbieders de nodige gegevens aan bij het CAK. De individuele inkomensgegevens van cliënten, die nodig zijn voor de berekening van de hoogte van de eigen bijdragen, zijn niet bij de gemeente bekend waardoor de juistheid en volledigheid van de te ontvangen eigen bijdragen door de gemeente niet zijn na te gaan. De door het CAK aan de gemeente in 2020 afgedragen eigen bijdragen zijn in de jaarrekening als opbrengst verantwoord.

Sociale voorzieningen werk en inkomen

Bij de verantwoording van de sociale voorzieningen werk en inkomen is van de accountant van de gemeente Leiden een goedkeurende controleverklaring inclusief verslag van bevindingen ontvangen.

Processen Servicepunt71

Over 2020 hebben wij van de accountant van Servicepunt71 een assurancerapport ontvangen met een overwegend positief oordeel .

Aanvullende controle op de juistheid en volledigheid van de gevolgde aanbestedingsprocedures

Uit de jaarlijks gegevensgerichte controle op de rechtmatigheid van de inkopen zijn geen nieuwe fouten geconstateerd. Op basis van de fouten uit voorgaand jaar is in 2020 nog op een contract uitgaven gedaan. Deze zijn uitgaven zijn onrechtmatig.

contract	looptijd	2020 uitgaven	opmerking
Website raad (raadsinformatie) en Website gemeente Leiderdorp (cms en digitale dienstverlening)	tot 1/1/2018, stilzwijgend verlenging 1 jaar	€ 8.371	Contract is in verband met VRIS overgedragen aan SP71.

Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Er zijn in 2020 geen specifieke onderzoeken op grond van deze verordening uitgevoerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Bij het uitvoeren van de reguliere verbijzonderde interne controles zijn geen situaties van misbruik en/of oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Beoordeling financiële begrotingsrechtmatigheid

Onderstaand volgt de beoordeling van de financiële begrotingsrechtmatigheid. Dit betreft zowel de begrotingsrechtmatigheid van de lasten per programma, de onttrekkingen aan reserves en de uitgaven op kredieten

Lasten per programma

De werkelijke lasten op programmaniveau mogen de begrote lasten na de laatste begrotingswijziging in beginsel niet overschrijden. Daar waar de lasten de begroting wel overschrijden, is het voor het beoordelen van de begrotingsrechtmatigheid van belang in hoeverre de overschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten.

Geconcludeerd wordt dat de begroting van programma 1 na wijziging is overschreden. We verwijzen naar de toelichting per programma in paragraaf 4.4. De toelichting op de overschrijding is getrouw, de overschrijding is het gevolg van bestaand beleid en de kosten worden gecompenseerd door extra baten.

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan de reserves hebben plaatsgevonden conform de genomen raadsbesluiten. Hier zijn geen bijzonderheden geconstateerd in de interne en externe controles.

Kredieten

De door de raad toegekende kredieten voor investeringen mogen niet overschreden worden. In 2020 is een overschrijding van € 13.000 op krediet 7230692 Asfalteren begraafplaats gerapporteerd. Deze wordt veroorzaakt doordat in de kredietaanvraag de BTW niet is opgenomen. Dit bedrag is derhalve onrechtmatig.

Goedkeuringstolerantie

In het normenkader voor de accountantscontrole, zoals door de raad definitief vastgesteld op 29 maart 2021, is de goedkeuringstolerantie voor fouten vastgesteld op 1% van de totale lasten inclusief resultaatbestemming en op 3% voor onzekerheden. Voor 2020 ligt de goedkeuringstolerantie voor financiële fouten daarmee op € 838.210 en voor financiële onzekerheden op € 2.514.630. Als het totaal aan fouten en onzekerheden onder deze grensbedragen blijft, betekent dit dat de accountant een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening kan afgeven.

Door ons is in totaal een bedrag van € 39.068 als financieel onrechtmatig beoordeeld (inkopen, sociaal domein en begrotingsrechtmatigheid) en een bedrag van € 846.392 als financiële onzekerheid (prestatielevering PGB en Wmo huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en jeugdhulp).

5.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Leiderdorp

A. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeente Leiderdorp te Leiderdorp gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeente Leiderdorp op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de raad op 12 oktober 2020 vastgestelde normenkader 2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2020;
2. de balans per 31 december 2020;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol "Normenkader voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de gemeente Leiderdorp Geactualiseerd voor de jaarrekeningcontrole 2020" welke is vastgesteld door de raad op 12 oktober 2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Leiderdorp zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNTplichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 838.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

de Inhoudsopgave;

- het Woord vooraf (hoofdstuk 1);

- de Leeswijzer (hoofdstuk 2);

- het Jaarverslag (hoofdstuk 3), waaronder de Programmaverantwoording, de Paragrafen, de Rapportage Interbestuurlijk Toezicht en de Informatiebeveiliging en privacy;

- In control statement (hoofdstuk 5.1); en

- de Bijlagen (hoofdstuk 6).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeente, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de raad op 12 oktober 2020 vastgestelde normenkader 2020.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professioneleoordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Controleprotocol "Normenkader voor de accountantscontrole op de jaarrekening van de gemeente Leiderdorp - Geactualiseerd voor de jaarrekeningcontrole 2020" welke is vastgesteld door de raad op 12 oktober 2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:

o dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,

o dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam,

28 juni 2021

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend: A. Booij RA

6. BIJLAGEN

6.1 Bijlage 1: Bestuur en organisatie

College van Burgemeester en wethouders

De samenstelling en portefeuillevverdeling per 13/01/2020 is:

Burgemeester L.M. Driessen-Jansen

Algemeen bestuurlijke zaken, Openbare orde en veiligheid, Integrale handhaving, Toerisme en recreatie, Zorg en veiligheid, Deregulering.

Wethouder W.N.A. Joosten (VVD) 1e locoburgemeester

Sport, Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en monumentenzorg, Verkeer, vervoer en bereikbaarheid, Economie, Implementatie Omgevingswet, Integraal Verkeer en Vervoersplan (IVVP), Integratie en Wet inburgering en Sterrentuinontwikkeling

Wethouder D.C.W. Binnendijk (CDA/ChristenUnie-SGP) 2e locoburgemeester

Jeugd, ouderen, zorg en welzijn, Gezondheidszorg, Werk en inkomen, Coördinatie subsidiebeleid en Maatschappelijke opvang, Polders en Groene Hart, Milieu en afval, Dienstverlening (waaronder versterking klantcontacten), Financiën, Bedrijfsvoering en Aanbesteding- en inkoopbeleid.

Wethouder R. van Woudenberg (D66) 3e locoburgemeester

Onderwijs, Duurzaamheid, Maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting, Coördinatie wijk- en buurtgericht werken, Kunst en cultuur, Integraal beheer openbare ruimte inclusief begraafplaats, Communicatie en media en Coördinatie regionale samenwerking.

Gemeentesecretaris H. Romeijn

De gemeentesecretaris is eerste adviseur van het college en stuurt - als eindverantwoordelijke - de ambtelijke organisatie aan. Hij richt zich in het bijzonder op de faciliterende en stafafdelingen.

Daarnaast is hij bestuurder in de zin van de Wet op ondernemingsraden. Zijn aandachtsvelden zijn politiek bestuur, externe contacten en regionale samenwerking.

Gemeenteraad 2018-2022

Zetelverdeling 2018-2022

- LPL: 4 zetels
- VVD: 4 zetels
- D66: 3 zetels
- PvdA: 3 zetels
- Groen Links: 3 zetels
- CDA: 3 zetels
- ChristenUnie-SGP: 1 zetel

Lokale Partij Leiderdorp (LPL)

- Dhr. H.K. Langenberg (fractievoorzitter)
- Mw. K. Balak
- Dhr. E. Filemon
- Dhr. J.L.M. Bruggeman

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

- Dhr. B.M.J. Hoenen (fractievoorzitter)
- Mw. B.A.M. van Elbrug
- Dhr. N. Verwers
- Mw. M. Breedveld

Democraten 66 (D66)

- Dhr. J.H.W. Hendriks (fractievoorzitter)
- Mw. P. van Brandenburg
- Dhr. Ü. Güney

Partij van de Arbeid (PvdA)

- Dhr. O.C. McDaniel (fractievoorzitter)
- Mw. J.J.E. van Reijn
- Dhr. R. Schmidt

Groen Links

- Dhr. B. Vastenhoud (fractievoorzitter)
- Mw. J.M. Hofman-Züter
- Mw. M.D. van Beek

Christen Democratisch Appèl (CDA)

- Mw. M. van der Stelt (fractievoorzitter)
- Mw. M. Hempen
- Dhr. J.H. Bos

ChristenUnie-SGP

- Dhr. G. Schipaanboord

Griffier

■ Dhr. B.A.M Rijsbergen

Maandag politieke avond - De Leiderdorpse gemeenteraad werkt volgens een vierwekelijkse vergadercyclus:

Week 1 Informatieavond 20.30 – 22.30 uur (informatie en participatie).

Doel van de informatieavond is om met burgers en/of organisaties over een actueel thema in gesprek te gaan en dit te doen op een moment dat dit voor de besluitvorming relevant is. Ook is de informatieavond het moment waarop presentaties worden verzorgd door het ambtelijk apparaat

Week 2 Fractiespreekuur 19.30 – 20.00 uur, Fracties 20.00 – 23.00 uur.

Burgers kunnen een half uur fractiespreekuur aanvragen over een onderwerp dat hen bezig houdt. Alle fracties vertegenwoordigen dan hun woordvoerder(s) af. Tijdens de fractievergaderingen vanaf 20.00 uur bereiden fracties van partijen hun standpunten voor Politiek Forum en raad voor.

Week 3 Politiek forum 20.00 – 23.00 uur (voorbereiden besluitvorming).

In het politiek forum vindt politiek inhoudelijke discussie plaats. Ook kunnen burgers tijdens het politiek forum inspreken en deelnemen aan de discussie. Het politiek forum is nadrukkelijk niet bedoeld voor technische vragen. Deze dienen tijdens de informatieavonden of schriftelijk te worden gesteld.

Week 4 Raad

19.30 uur - fracties – laatste voorbereiding fracties voor de aansluitende raad

20.30 uur -Raadsvergadering (besluitvorming).

Politieke discussie en besluitvorming over de voorstellen die in het politiek forum aan de orde zijn geweest, gelegenheid voor indienen amendementen en moties.

6.2 Bijlage 2: Kerngegevens Leiderdorp

Sociale structuur

Inwoners	1-1-2016*	1-1-2017*	1-1-2018*	1-1-2019*	1-1-2020*
0-19 jaar	6.169	6.183	6.021	5.924	5.912
20-64 jaar	15.085	15.114	15.019	14.898	15.123
65 jaar en ouder	5.704	5.858	6.095	6.226	6.327
Totaal aantal inwoners	26.958	27.155	27.135	27.048	27.362

* Deze cijfers zijn vastgesteld door het CBS

6.3 Bijlage 3: Afkortingenlijst

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	KCC	klantcontactcentrum
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	LOV	Leiderdorpsse ondernemers Vereniging
bbp	Bruto binnenlands product	NCW	Netto contante waarde
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording	NHG	Nationale Hypotheek Garantie
BCF	Btw-compensatiefonds	NRF	Het Nationaal Restauratiefonds
BDU	Brede Doeluitkering	NTZ	Nederlands als tweede taal
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	ODWH	Omgevingsdienst West-Holland
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten	ORZ	Oude Rijnzone
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	OV	Openbare verlichting
BIZ	Bedrijven Investeringszone	OZB	Onroerendezaakbelasting
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	PGB	Persoonsgebonden budget
BSGR	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	POC	Percentage of Completion
Btw	Bruto toegevoegde waarde	POW	Perspectief op werk
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	PPS	Publiek Private Samenwerking
CISO	Chief Information Security Officer	PW	Participatiewet
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
COVID	Coronavirus disease	RCL	Racing Club Leiderdorp
COVS	Centrale Organisatie van Voetbal Scheidsrechters	RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
CPB	Centraal Planbureau	RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek	RDW	Rijksdienst voor Wegverkeer
DIV	Documentatie en informatieverstrekking	RIF	Regionaal investeringsfonds
DMJOP	Duurzame Meerjaren Onderhoudsplanung	RWS	Rijkswaterstaat
DNB	De Nederlandse Bank	SISA	Single Information Single Audit
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
DZB	De Zijlbedrijven	SP71	Servicepunt71
ECB	Europese Centrale Bank	SVB	Sociale Verzekeringsbank
ELO	Erfgoed Leiden en Omstreken	SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
EMU	Economische en Monetaire Unie	SWS	Stichting Waarborgfonds voor de Sport
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Fido	Wet Financiering decentrale overheden	ToM	Talent op Maat
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst	TWO jeugdhulp	Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
GIG	Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie	vGRP	verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
GR	Gemeenschappelijke Regeling	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
HBOL	Huurders Belangen Organisatie Leiderdorp	VOG	Verklaring omtrent gedrag
HM	Hollands Midden	Vpb	Vennootschapsbelasting
HRM	Human Resource Management	VRHM	Veiligheidsregio Holland Midden
HSL	Hoge snelheidslijn	VRIS	Versterking Regionale I-Samenwerking
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	VSP	Virtueel Servicepunt
IHP	Integraal Huisvestingsplan	VSV	Voortijdig schoolverlaters
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers	VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen	VvE	Vereniging van Eigenaren
ISMS	Information Security management system	VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
IVVP	Integraal Verkeers- en Vervoerplan	Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
IWkp	Integraal Waterketenplan	WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
JA	Jongeren op de Arbeidsmarkt	WEW	Waarborgfonds Eigen Woning
JAS	Project JA Statushouders	WI	Wet Inburgering
JBT	Jeugdbeschermingstafel	WNT	Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector
JES Rijnland	Stichting Jeugd en Samenleving Rijnland	WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
JGT	Jeugd- en Gezinsteam	Wsw	Wet sociale werkvoorziening
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	WSW	Waarborgfonds sociale woningbouw
JPT	Jeugd Preventie Team	WWB	Wet werk en bijstand

6.4 Bijlage 4: Begrippenlijst

Begrip	Omschrijving
Activa	Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die om die reden in meerdere jaren worden afgeschreven (bijv. gebouwen, rollend materieel). Activa staan op de balans.
Afschrijving	De uitgave aan activa worden over meer jaren verdeeld en niet in één keer in de exploitatie opgenomen. Dit noemt men afschrijven. Door afschrijving lopen de kosten in de loop van de jaren parallel met de baten voortvloeiend uit het gebruik en houdt tevens de boekwaarde gelijke tred met de werkelijke, steeds dalende waarde.
Algemene dekkingsmiddelen	Het overzicht algemene dekkingsmiddelen bevat ten minste de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is, de algemene uitkeringen, dividend, het saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen.
Balans	Onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.
Baten en Lasten (stelsel van)	Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.
Begroting	Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.
Beleidsthema	Per thema worden de hoofdkenmerken, visie en het bestuurlijke kader toegelicht.
Besluit Begroting en Verantwoording	Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten geeft de spelregels voor de lokale overheden voor de inrichting van begroting en jaarrekening van de gemeente.
Boekwaarde	Betreft de administratieve (dus nog niet afgeschreven) restwaarde van vaste activa die eerder middels een investering zijn aangeschaft.
Brede school	Samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Onderwijs en welzijn zijn in ieder geval participanten. Voorschoolse voorzieningen, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.
BTW compensatiefonds	Fonds waaruit de gemeente vanaf 2003 Btw kan declareren bij het Rijk op typische overheidstaken (uitgezonderd o.a. onderwijs-huisvesting).
Budgettair neutraal	Begrotingswijzigingen die per saldo de totale begroting niet beïnvloeden.

Begrip	Omschrijving
Dekking	De wijze waarop een kostenverhoging dan wel een opbrengstenverlaging wordt opgevangen in de vorm van 1) een nieuwe inkomstenbron, 2) een doorberekening van kosten aan derden, 3) een verhoging van de belastingen, 4) een verlaging van andere kosten.
Dividend	Periodieke uitkering van winst aan de aandeelhouders van een onderneming.
Doelmatigheid	Mate waarin de productie is geleverd in relatie tot de inzet van middelen, afgezet tegen een vooraf bepaalde norm (bijv. minuten per paspoort, kosten per strekkende kilometer).
Doeltreffendheid	Mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd. Van belang is om vast te stellen in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect de verdienste is van de organisatie (relatie gerealiseerde productie - gerealiseerd effect, afgezet tegen het beoogde maatschappelijke effect).
Doeluitkering	Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar. In veel gevallen is een specifieke verantwoording over de besteding één van de voorwaarden voor het verkrijgen van de uitkering.
Efficiency en effectiviteit	Efficiency is doelmatigheid (is de uitvoering goed, met gebruik van zo min mogelijk middelen). Effectiviteit is doeltreffendheid (doen we de goede dingen, bereiken we het gestelde doel).
Egalisatiereserve	Reserve met als doelstelling jaarlijks sterk fluctuerende lasten door de jaren heen te compenseren. Dit kan door de jaarlijks gelijk blijvende storting in de reserve ten laste van de exploitatie te nemen en de werkelijke uitgaven uit de reserve te betalen.
EMU saldo	Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid voor de unie van landen die de euro als betaalmiddel hebben (Economische en Monetaire Unie).
Financieel beheer	De organisatie van de administratie en het beheer van de vermogenswaarden.
Financiële rechtmatigheid	Met financiële rechtmatigheid wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.
Financieringsmiddelen	Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van een investering te betalen. Behalve van financieringsmiddelen uit eigen kapitaal en reserves wordt ook van minder reguliere financieringsmiddelen gebruik gemaakt, zoals opgenomen geldleningen en het saldo van crediteuren en debiteuren.
Gemeentefonds (algemene uitkering)	Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden. Dit ter onderscheid van doeluitkeringen met een gebonden besteding.
Incidentele baten en lasten	Opbrengsten en uitgaven die maar een enkele keer voorkomen.
Indirecte kosten	Betreft kosten waarbij de directe samenhang met de producten ontbreekt. Door middel van één of meer verdeelsleutels worden de indirecte kosten aan taakvelden resp. programma's toegerekend toegerekend.

Begrip	Omschrijving
Investering	Een investering is een uitgaaf van een object met een gebruiksduur van langer dan één jaar; investeringen worden geactiveerd op de balans. Uit investeringen vloeien kapitaallasten voort die op de gemeentelijke exploitatie drukken.
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen over meerdere jaren.
Jaarrekening	De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de programmarekening met toelichting en de balans met toelichting.
Jaarstukken	De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.
Jaarverslag	Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen.
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat voor de aanschaf 'geld geleend' wordt. Door de dalende boekwaarde nemen de rentekosten in de loop van de jaren af. Voor de berekening van de rentekosten wordt het percentage van de omslagrente gehanteerd.
Lastendruk	Totaal van regelmatig terugkerende, vaste geldelijke verplichtingen
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op publiekrechtelijke grondslag (bijv. leges paspoort, leges rijbewijs). Leges zijn retributies maar worden wettelijk tot de belastingen gerekend. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.
Meerjarenraming	Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten lasten en baten op basis van vigerend (= bestaand) beleid; dan wel van uitgaven en inkomsten ter zake van investeringen waarvoor al kredieten zijn verstrekt.
Overhead	De kosten van werkzaamheden of faciliteiten die een indirecte relatie vertonen met de gemeentelijke producten en diensten, v.b. leidinggeven, afdelingsadministratie, de kantine of de huisvesting.
Overzicht van baten en lasten	Onderdeel van de financiële begroting dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.
Paragrafen	Een paragraaf geeft volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Begrip	Omschrijving
Planning- en controlcyclus	De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt, v.b. haven- en liggelden, marktgelden en parkeergelden.
Prestatie	Het meetbare resultaat van activiteiten.
Prestatie-indicator	Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente
Programmabegroting	Het kenmerk van de begroting is dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als programmabegroting. De gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.
Programma	Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.
Rechtmatigheid	Rechtmatigheid is de overeenstemming van beslissingen en handelingen met regels die voor betrokkenen toepasselijk zijn en die mede gelet op het specifieke geval waarvoor die regels gelden, van belang zijn.
Reserve (algemene)	Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. De reserves staan op de balans.
Specifieke uitkering	Rechtstreekse uitkering aan een instelling of een lagere overheid te besteden aan een specifiek doel. Het is een verzamelbegrip voor subsidies, bijdragen van het rijk of provincie en doeluitkeringen.
Verbonden partij	Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.
Voorziening	Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie)kosten op te vangen. Voorzieningen staan op de balans.
Weerstandscapaciteit	De weerstandscapaciteit is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserves) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

6.5 Bijlage 5: Voortgang aanbevelingen rekenkamer

Voortgang van de uitvoering en afdoening van besluiten die een relatie hebben met de aanbevelingen die voortkomen uit de rapporten van de rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp van de afgelopen 3 jaar.

In deze bijlage zijn alleen de aanbevelingen ten aanzien van het College opgenomen, de aanbevelingen die de rekenkamercommissie aan de gemeenteraad heeft gedaan vormen geen onderdeel van deze stand van zaken. Dit verklaart ook de selectie en nummering van de aanbevelingen.

Toegang tot Jeugdzorg (2018)

Aanbeveling 1: Nader onderzoek aanbod jeugdhulp

Het doen van nader onderzoek om te bepalen of het beschikbare aanbod jeugdhulp daadwerkelijk te smal is, tot welke problematiek de wachtlijsten leiden en om te analyseren welke zorgvormen worden gemist. In het bijzonder zou dan moeten worden gekeken naar hoe de verwijzers (JGT's, jeugdartsen, huisartsen, jeugdbeschermers enz.) de aansluiting op het huidige aanbod ervaren en wat missen. Op basis van dit nadere onderzoek kan gekeken worden wat effectieve maatregelen zouden kunnen zijn om deze knelpunten op te lossen of te beperken.

Status: Afgehandeld

Motivatie: In 2018 is door Tympaan onderzoek gedaan bij de gemeenten in de regio Holland Rijnland naar hoe het hoge gebruik in Holland Rijnland kan worden verklaard, om op basis van de antwoorden verdere invulling te geven aan het Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019. De gemeenten hebben het Nederlands Jeugdinstuut (Nji) gevraagd om onderzoek te doen naar mogelijke verklaringen voor het hoge jeugdhulpgebruik en om aanbevelingen te doen. Dit is meegenomen in het project doorontwikkeling jeugdhulp Leidse regio. Ook zijn we in Leiderdorp in het najaar van 2020 gestart met de POH jeugd bij de huisartsen.

Aanbeveling 2: Zorg voor een gestructureerde informatiestroom

De informatiestroom te splitsen in twee sporen; een spoor gericht op besluitvorming en een spoor gericht op het onderling delen van informatie. Daarbij wordt bekeken of het besluitvormingstraject kan aansluiten bij de al bestaande jaarlijkse cyclus. Door losse (zelfstandig leesbare!) informatie aan te leveren voor de besluitvorming (financiën/doelen/proces) wordt een logisch moment gecreëerd om de informatie te duiden en na te denken over wat de raad nodig heeft om te kunnen sturen.

Status: Afgehandeld

Motivatie: Inmiddels zijn er afspraken gemaakt over het informeren van de raad (niet allen voor jeugd)

Aanbeveling 3a: Versterk netwerksamenwerking door het stellen van proceskaders

De sturing op de toegang tot jeugdhulp te vergroten, door het creëren van randvoorwaarden voor netwerksamenwerking. Daarbij worden de inhoudelijke kaders niet aangescherpt op basis van de knelpunten,

bijvoorbeeld door te bepalen wie de regie heeft op 1gezin1plan maar dit over te laten aan het veld: door professionals met elkaar afspraken te laten maken. Dit kan door het (laten) organiseren van de dialoog tussen organisaties in de keten en budget ter beschikking te stellen om samenwerking met organisaties te verbeteren die geen directe financieringsrelatie hebben met de gemeente.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De uitkomsten uit het rekenkamerrapport hebben een plek gekregen in de opdracht aan de nieuwe toegang tot jeugdhulp. Deze opdracht is middels een aanbesteding in de markt gezet. Regie en kostenbewustheid zijn thema's uit de opdracht.

Aanbeveling 3b1: De samenwerking en afstemming met huisartsen en de rest van het veld te intensiveren en hier budget beschikbaar voor te stellen.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De samenwerking en afstemming is geïntensiveerd, vanuit de kadernota 2019 is hier budget voor beschikbaar gesteld. Ook in de nieuwe opdracht voor de PHO in 2020 is er budget beschikbaar gesteld.

Aanbeveling 3b2: In het beleidsakkoord wordt gesteld dat de huisartsen meer kunnen samenwerken met JGT's en vaker praktijkondersteuners voor jeugd kunnen inzetten. Dit om verwijzing naar dure zorg te beperken. Uit het onderzoek blijkt dat huisartsen ook wel eens ingezet worden als 'administratieve verwijzer' door bijvoorbeeld scholen, een rol die wellicht weinig toegevoegde waarde heeft. Deze route geeft werkdruk voor de huisartsen, en kan wellicht anders opgelost worden. Aanbevolen wordt om dit in de samenwerking te organiseren.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De Praktijkondersteuners bij de huisarts voor jeugd (POH jeugd) zijn in het najaar 2020 gestart.

Aanbeveling 4a: Zorg voor goede prognoses en structurele dekking van de begroting:

Voor de nieuwe raadsperiode wordt de begroting gebaseerd op het toekomstige beroep op jeugdhulp, dus op basis van goede prognoses.

Status: In uitvoering

Motivatie: De prognose die wij van de TWO ontvangen sluiten steeds beter aan bij de werkelijkheid. De nieuwe inkoop zal hier naar verwachting nog meer verbetering in brengen.

Digitaal gedrag: Veilig en verantwoordelijk (2019)

Aanbeveling 1a: Los de concrete kwetsbaarheden op die bleken uit de penetratietesten

Status: Afgehandeld

Motivatie: De kwetsbaarheden zijn opgelost. Periodiek wordt het systeem gescand op nieuwe kwetsbaarheden, zodat deze kunnen worden aangepakt en om te meten of de maatregelen nog afdoende zijn. Daarnaast is het technische beheer van de ICT-dienstverlening uitbesteed aan een partner die jaarlijks penetratietesten uitvoert op de infrastructuur.

Aanbeveling 1b: Maak de organisatie en de medewerkers ervan bewust dat het grootste risico voor de digitale veiligheid, het (eigen) gedrag is.

Status: In uitvoering

Motivatie: Het bewerkstelligen van veilig gedrag is een continue proces wat herhaling behoeft. De trainingen en sessies die in 2020 zijn aangeboden vinden ook in 2021 plaats. Daarnaast heeft IB&P een e-learning ontwikkeld die vanaf Q1 2021 alle medewerkers continue traint en toetst op de eigen werkplek en zo veel als mogelijk toegespitst op de eigen werkzaamheden.

Aanbeveling 1c: Verbeter de beveiliging. Onderzoek of de fysieke (kantoor)locaties beter kunnen worden beveiligd en verlaag hiermee de kans op misbruik van interne systemen. Maak waar mogelijk gebruik kan worden gemaakt van 'two factor authentication'. Dit zorgt ervoor dat wanneer kwaadwillenden toegang hebben gekregen tot de inloggegevens van een gebruiker, er alsnog geen gebruik van gemaakt kan worden omdat de tweede factor (bijvoorbeeld sms-token, vingerafdruk, push-bericht, USBtoken, etc.) ontbreekt.

Status: Afgehandeld

Motivatie: Op de nieuwe werkplekken die zijn uitgerold is twee-factor-authenticatie ingericht en dit is tevens de standaard voor het benaderen van cloud-applicaties wanneer het niet mogelijk is deze via Single-Sign-On te benaderen, wat onze voorkeur heeft.

Aanbeveling 1d: Controleer de ontwikkelingen binnen digitale veiligheid op de drie kwetsbaarheden (het gedrag, de actualiteit en de informatievoorziening) en op de beschikbaarheid van voldoende middelen. Vraag het College op deze onderwerpen te rapporteren.

Status: Afgehandeld

Motivatie: In de jaarstukken wordt gerapporteerd over de voortgang van deze onderwerpen

Aanbeveling 2: Het college te verzoeken de raad voor 1 december 2019 te informeren over het aangekondigde programma informatiebeveiliging en de raad periodiek in de jaarstukken te rapporteren over het thema digitale veiligheid en de door de rekenkamer geschetste aandachtspunten m.b.t. de thema's gedrag, actualiteit en informatievoorziening erbij te betrekken'.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De gemeenteraad is geïnformeerd per brief d.d. 18 december 2019 Z/19/091778/178021 en voorts wordt er jaarlijks in de jaarstukken aandacht besteed aan dit onderwerp.

Haalbaar maar... Woningbouwopgave Leiden en Leiderdorp tot 2030 (2019)

Aanbeveling 1: Het college te verzoeken alle beleidskaders rondom het woonbeleid bij elkaar te voegen en een discussie over prioriteiten in de gemeenteraad voor te bereiden.

Status: In uitvoering

Motivatie: College heeft gemeenteraad voorstel gedaan een tool te ontwikkelen die discussie over prioriteiten woonbeleid ondersteunt. Voorstel in politiek Forum 18 januari besproken en akkoord. In Q2 2021 kan Havenland starten met uitvoeren van de opdracht.

Aanbeveling 2: daarbij de belangrijkste dilemma's/keuzemogelijkheden van uw Raad uit te drukken aan de hand van de in het rapport beschreven 9 criteria,

Status: In uitvoering

Motivatie: Wordt in te ontwikkelen tool meegenomen.

Aanbeveling 3: hierbij waar zinvol te kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak.

Status: In uitvoering

Motivatie: Kan worden meegenomen bij toepassen van de te ontwikkelen tool.

Aanbeveling 4: Het college te verzoeken u periodiek te informeren over de ontwikkelingen rondom de woonopgave in relatie tot de door u gestelde kaders en waar nodig raadsbesluiten tot bijsturing voor te bereiden.

Status: In uitvoering

Motivatie: Themabijeenkomst vond plaats op 1 februari 2021. Een tweede bijeenkomst wordt gepland in Q3 2021.

Aanbeveling 6: Het college te verzoeken bij projectvoorbereiding (het moment van) de inbreng van de raad en de inbreng van belanghebbenden en betrokkenen passend vorm te geven en een degelijk participatieprocesontwerp deel uit te laten maken van de voorstellen aan uw raad.

Status: In uitvoering

Motivatie: Betrokkenheid van de gemeenteraad vindt altijd plaats bij Nota van uitgangspunten bij nieuwbouw projecten. In nauw overleg met raad wordt o.a. ook het participatieproces rondom hoogbouwvisie ontwikkeld.

Aanbeveling B: Het college te verzoeken in afstemming met de raadsgriffie het gestelde onder A uit te werken in een procesvoorstel, waarin ook actieve betrokkenheid van de raad wordt geborgd.

Status: In uitvoering

Motivatie: Afstemming met raadsgriffier m.b.t. offerte Havenland en proces heeft plaatsgevonden. Afstemming over vervolg proces wordt na start Havenland vervolgd.

Klachtenbehandeling in Leiderdorp (2019)

Aanbeveling A1: Vraag het College om een concrete uitwerking over hoe signalen en de afhandeling daarvan voortaan worden vastgelegd. Geef het College daarbij de volgende opdracht mee:

- Maak concrete werkafspraken over de wijze van administreren en afdoening van de signalen.
- Verbeter de wijze van vastlegging en afhandeling van signalen en zorg daarbij dat ook de voortgang en doorlooptijd goed te volgen is.
- Tref maatregelen om te voorkomen dat de gewenste afhandeling niet in gevaar komt door de wijze waarop het ambtelijk apparaat georganiseerd is en het succes te veel afhankelijk dreigt te worden van de inzet van individuele ambtenaren.
- Zorg ervoor dat er ook gestuurd wordt op het proces om de daarbij gestelde normen te kunnen toetsen. Beleg deze taak op een logische plek binnen de organisatie.
- Spreek medewerkers aan op het niet nakomen van de afspraken en bevorder daarmee een dienstverlenende houding van het ambtelijk apparaat.

Status: In uitvoering

Motivatie: De volgende maatregelen worden genomen

- Signaalfuncties op tijdige afhandeling zijn/worden belegd.
- We hebben servicenormen vastgesteld en gepubliceerd. Deze servicenormen zijn leidend voor de afhandeling van signalen. Hierdoor zijn de verwachtingen voor de inwoners helder.
- De beleidsmedewerker dienstverlening bewaakt de uitvoering van de servicenormen en signaleert.
- Medewerkers met een signaalfunctie bewaken de termijnen. Indien uit de pas, wordt er opgeschaald naar het management.

Resultaat: betere monitoring en sturing op voortgang, doorlooptijd en afhandeling van signalen.

Aanbeveling A2: Vraag het College om in een verbeterplan aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan de volgende punten met als doel de terugkoppeling naar aanleiding van signalen te verbeteren.

- Het onderscheid tussen verschillende momenten bij de terugkoppeling (bij ontvangst, bij langere doorlooptijden en bij afsluiting).
- De aansluiting in de communicatie bij de verwachtingen van de inwoner, rekening houdend met het feit dat de inwilliging van een wens niet altijd zichtbaar is voor de persoon die het signaal heeft afgegeven. Een adequate terugkoppeling leidt tot meer tevredenheid bij de inwoner, zelfs indien zijn wensen niet worden ingewilligd.
- De mogelijkheid om in de digitale omgeving ruimte te geven voor de inwoner om aan te geven of en hoe zij verder geïnformeerd willen worden.

Status: In uitvoering

Motivatie: De volgende maatregelen dragen bij aan een betere terugkoppeling naar aanleiding van signalen: Iedereen krijgt een ontvangstbevestiging, dus altijd een reactie². Sinds 1 december werken wij met een nieuw meldingssysteem: eenvoudig een melding doen via de Mijngemeente app, webformulier of telefonisch; goede informatievoorziening over het proces en terugmelding over voortgang en afhandeling. We hebben servicenormen vastgesteld en gepubliceerd. Deze zijn leidend voor de afhandeling van signalen. Hierdoor zijn de verwachtingen voor de inwoners helder.

Resultaat: betere communicatie met de inwoners en duidelijkheid over wat zij van de gemeente mogen verwachten en dat we daarop aanspreekbaar zijn.

Aanbeveling A3: Vraag het College in kaart te brengen welke investeringen in ICT en personeel nodig zijn om terug te koppelen naar de inwoners over de behandeling van hun signalen op een manier die past bij de wens van de inwoners, en neem een besluit over die investeringen.

Status: In uitvoering

Motivatie: Er is geïnvesteerd in: de aanschaf van een nieuw meldingssysteem: eenvoudig een melding doen via de MijnGemeente app, webformulier of telefonisch; goede informatievoorziening over het proces en terugmelding over voortgang en afhandeling. Aanstelling beleidsmedewerker dienstverlening, aanstelling projectassistent dienstverlening en aanwijzen contactpersonen per team: verbeteren organisatiebrede dienstverlening. Aanstelling webmaster producten & diensten: verbeteren digitale dienstverlening; uitbreiden en verbeteren webformulieren en online diensten. De implementatie van eHerkenning voor ondernemers. eHerkenning maakt onze producten en diensten veilig online toegankelijk voor ondernemers. Het verbeteren van de website door de aanschaf van een nieuw content management systeem (CMS) en webformulierentool. De implementatie hiervan vindt plaats in het eerste kwartaal van 2021. In de tweede helft van 2021 gaan wij het gebruik van begrijpelijke taal uitrollen binnen de organisatie. Een uitgangspunt hierbij is de campagne vanuit de rijksoverheid 'Direct Duidelijk' (het gebruik van duidelijke taal door overheidsinstanties in hun communicatie naar inwoners toe).

Resultaten: betere, duidelijke terugkoppeling aan inwoners; betere monitoring op tijdige afhandeling van signalen en online dienstverlening die beter aansluit bij de wensen van inwoners.

Aanbeveling 4: Laat het politiek debat niet afhangen van incidenten, maar voer als gemeenteraad periodiek het gesprek met het college over de prestaties rondom de behandeling van signalen.

- Stel indicatoren vast aan de hand waarvan het gesprek gevoerd kan worden over de dienstverlening. Te denken valt hier aan aantallen, doorlooptijd, tevredenheid etc.
- Zorg ervoor dat deze indicatoren zowel de politieke discussie scherpeneren als het ambtelijk handelen op de werkvloer weerspiegelen en kunnen sturen.

---

² Er moeten nog een aantal aanpassingen worden gedaan in het zaakstelsel dat wij gebruiken. SP71 kampt met een bezettingstekort op de ICT-afdelingen. Momenteel wordt prioriteit gegeven aan de uitrol van de regionale nieuwe werkomgeving. Zodra deze is geïmplementeerd worden aanpassingen in het zaakstelsel van Leiderdorp verder opgepakt. We verwachten in maart 2021 automatische ontvangstbevestigingen en verdere meetbaarheid van beantwoording van brieven en mails te realiseren.

- Maak budget vrij voor voorzieningen die het college in staat stellen om de feiten in relatie tot de indicatoren te presenteren waardoor een constructief gesprek mogelijk wordt, juist wanneer incidenten zich voordoen (want waar gecommuniceerd wordt, zullen die er altijd zijn).
- Voeg de relevante (prestatie)indicatoren toe aan de begroting voor 2021 en neem de voortgang mee in de Bestuursrapportage.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De volgende acties zijn ondernomen: We hebben servicenormen en prestatie-indicatoren vastgesteld. De servicenormen staan op de website gepubliceerd, zodat de verwachtingen voor de inwoners helder zijn. De (kwantitatieve) prestatie-indicatoren staan vanaf 2021 opgenomen in de begroting en de jaarrekening. Zij zijn een aanvulling op de kwalitatieve prestatie-indicatoren, die al jaarlijks in de begroting stonden opgenomen.

Resultaat: de kwantitatieve en kwalitatieve prestatie-indicatoren stellen de raad in staat om de prestaties m.b.t. de afhandeling van signalen periodiek te bespreken met het college.

Aanbeveling 5: Maak bovenstaande afspraken zo concreet mogelijk.

- Leg vast welke informatie wanneer door het door het College wordt aangeleverd en spreek af hoe vaak en wanneer de rapportages over de behandeling van signalen aan de Raad zullen worden aangeboden.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De kwantitatieve prestatie-indicatoren staan vanaf 2021 opgenomen in de begroting en de jaarrekening.

Aanbeveling 6: Vraagt het college in september 2020 de Raad te voorzien in een overzicht van alle maatregelen die tot nu toe gezegd zijn en de stand van zaken van de fase van implementatie en/of uitvoering.

Status: Afgehandeld

Motivatie: Op 10 september 2020 hebben wij de vastgestelde servicenormen; bijbehorende prestatie-indicatoren en de Rapportage plan van aanpak dienstverlening naar de raad gestuurd.

Duurzaam Leiderdorp: worstelen met de ambities (2020)

Het onderzoeksrapport "Duurzaam Leiderdorp: worstelen met de ambities" van de Rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp is 26 november 2020 aangeboden aan de gemeenteraad.

Status: Niet van toepassing

Motivatie: Het is in deze jaarrekening nog niet mogelijk iets over de status van de aanbevelingen te communiceren, gezien de opleverdatum van het rapport. De status van de aanbevelingen worden opgenomen in de jaarrekening van 2021.

GEMEENTEHUIS
WILLEM-ALEXANDERLAAN 1
2351 DZ LEIDERDORP

POSTBUS 35
2350 AA LEIDERDORP

071 54 58 500
INFO@LEIDERDORP.NL
WWW.LEIDERDORP.NL

leiderdorp